

Model Basisovereenkomst en UAV-GC 2025

Inhoudsopgave

- Woord vooraf
- Model Basisovereenkomst
- Art. 1 Rechtskarakter van de Overeenkomst, toepasselijke voorwaarden
- Art. 2 Opdracht, Werk, Meerjarig Onderhoud, prijs, datum van oplevering
- Art. 3 Contractdocumenten
- Art. 4 Betekenis van het begrip 'dag'
- Art. 5 Ontwerpwerkzaamheden
- Art. 6 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen
- Art. 7 Informatie van de Opdrachtgever
- Art. 8 Vrijkomende materialen
- Art. 9 Verband met andere werken
- Art. 10 Verrekening van wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten
- Art. 11 Toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden
- Art. 12 Acceptatieplan
- Art. 13a Aansprakelijkheid voor gebreken na de feitelijke datum van oplevering
- Art. 13b Bewijslast in geval van tekortkomingen na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode
- Art. 14 Betalingsregeling
- Art. 15 Stelposten
- Art. 16 Boetebeding en bonus
- Art. 17 Zekerheidstelling
- Art. 18 Geschiloplossing door onafhankelijke deskundige(n)
- Art. 19 Totstandkoming van de Overeenkomst
- UAV-GC 2025
- 1 Algemeen
- § 1 Begripsbepalingen
- § 2 Vertegenwoordiging van Partijen
- 2 Algemene verplichtingen van Partijen
- § 2a Verplichting van Partijen tot proactief gedrag en interactie
- § 3 Verplichtingen van de Opdrachtgever
- § 4 Verplichtingen van de Opdrachtnemer
- 3 Contractoverneming en Zelfstandige Hulppersonen
- § 5 Contractoverneming
- § 6 Zelfstandige Hulppersonen
- 4 Planning en coördinatie
- § 7 Planning
- § 8 Verband met andere werken
- 5 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen; wettelijke voorschriften
- § 9 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtgever

- § 10 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtnemer
- § 11 Wettelijke voorschriften en beschikkingen
- § 12 Veiligheid en gezondheid
- 6 Bodemaspecten
- § 13 Bodemaspecten (vervallen)
- 7 Wijzigingen, schorsing, ontbinding, opzegging
- § 14 Wijzigingen opgedragen door de Opdrachtgever
- § 15 Wijzigingen op initiatief van de Opdrachtnemer
- § 16 Schorsing, ontbinding en opzegging
- 8 Werkterrein, reclame
- § 17 Werkterrein
- § 18 Reclame
- 9 Kwaliteitsmanagement
- § 19 Kwaliteitsmanagement en kwaliteitsplan
- § 20 Toetsing van Ontwerpwerkzaamheden
- § 21 Toetsing van Uitvoeringswerkzaamheden en Onderhoudswerkzaamheden
- § 22 Acceptatieprocedure – Uitgangspunten
- § 23 Acceptatieprocedure – Procedureverloop
- 10 Oplevering en onderhoudstermijn
- § 24 Keuring, aanvaarding en oplevering van het Werk
- § 25 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het Werk
- § 26 Vervroegde ingebruikneming van het Werk door de Opdrachtgever
- § 27 Onderhoudstermijn
- 11 Beperking van aansprakelijkheid
- § 28a Beperking van aansprakelijkheid vóór de feitelijke datum van oplevering
- § 28b Beperking van aansprakelijkheid na de feitelijke datum van oplevering
- 12 Meerjarig Onderhoud
- § 29 Meerjarig Onderhoud
- § 30 Aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud
- § 31 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud
- § 32 Aansprakelijkheid voor tekortkomingen in het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode
- 13 Betaling, stelposten, omzetbelasting, boetebeding, bonus, verpanding en cessie
- § 33 Betaling
- § 34 Stelposten
- § 35 Omzetbelasting
- § 36 Boetebeding en bonus
- § 37 Verpanding en cessie
- 14 Zekerheidstelling, verzekering
- § 38 Zekerheidstelling
- § 39 Verzekering
- 15 Intellectuele eigendomsrechten
- § 40 Intellectuele eigendomsrechten
- § 40a Uitvindingen van de Opdrachtnemer
- § 40b Uitvindingen van Partijen gedaan tijdens en door de uitvoering van de Overeenkomst

- 16 Schade aan het Werk
- § 41 Schade aan het Werk
- 17 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van een van de Partijen
- § 42 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtgever
- § 43 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtnemer
- 18 Kostenvergoeding, termijnsverlenging, procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever
- § 44 Kostenvergoeding en/of termijnsverlenging
- § 45 Procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever
- 19 Vastleggen van de toestand; geschiloplossing
- § 46 Vastleggen van de toestand
- § 47 Beslechting van geschillen
- § 48 Toepasselijk recht
- Bijlage A Model prestatieverklaring
- Bijlage B. Model zekerheidstelling

Woord vooraf

De UAV-GC 2025 markeert een belangrijke stap vooruit in de verbetering van samenwerking én de mogelijkheden tot innovatie binnen de bouw- en infrasector. Met deze publicatie spelen we in op de behoefte aan duidelijkheid en flexibiliteit in een snel veranderende sector. Ook bieden we een stevige basis voor geïntegreerde contracten met standaard contractvoorwaarden. De vernieuwde Model Basisovereenkomst met bijbehorende UAV-GC 2025 ondersteunen opdrachtgevers en opdrachtnemers met een afgewogen risicoverdeling en met meer oog voor innovatie in het bereiken van succesvollere projecten.

Met een geïntegreerd contract gebaseerd op de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen (UAV-GC) kunnen het ontwerp, de uitvoering en ook het meerjarig onderhoud in één opdracht worden gegund. Deze nieuwe versie van de contractvoorwaarden is onder andere aangepast voor wat betreft de regeling van risicoverdeling, aansprakelijkheid en samenwerking.

Na een uitgebreid proces van afstemming en overleg heeft een paritaire commissie de geactualiseerde teksten in 2021 ter visie gelegd. Het grote aantal reacties van meer dan 50 partijen, waaronder aannemers, rijksoverheid, provincies, waterschappen, gemeenten, advocatenkantoren, kennisinstellingen en advies- en ingenieursbureaus, geeft de enorme betrokkenheid van de sector weer. Elke opmerking is met zorg bekeken, afgestemd met respectievelijke achterban en waar nodig verwerkt in de nieuwe versie.

Hiermee is een solide basis gelegd voor een betrouwbare systematiek, waarbij betrokken partijen met elkaar hebben afgesproken de toepassing van de UAV-GC 2025 continu te evalueren. Ik nodig je uit om ervaringen in het gebruik met ons te delen. Zo blijven we adequaat inspelen op nieuwe ontwikkelingen en verbeterpunten adresseren.

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar allen die in de afgelopen jaren vanuit een grote betrokkenheid hun bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van de UAV-GC 2025.

CROW

Pieter Litjens, Directeur

Model Basisovereenkomst

de volledige tekst van de Model Basisovereenkomst.

Partijen:

.....
.....,
hierna te noemen: de Opdrachtgever,
ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door
.....,
en
.....
.....,
hierna te noemen: de Opdrachtnemer,
ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door
.....,

overwegende dat¹⁾

(a)	de Opdrachtgever voornemens is te doen realiseren;
(b)	de Opdrachtgever om deze reden de Vraagspecificatie [kenmerk, datum] heeft opgesteld/heeft doen opstellen ²⁾ ;
(c)	de Opdrachtgever een aanbestedingsprocedure heeft gevolgd conform [verwijzing naar aanbestedingsreglement alsmede naar specifieke in dat reglement genoemde aanbestedingsprocedure];
(d)	[beschrijving van het doel en het verloop van de aanbestedingsprocedure];
(e)	de Opdrachtnemer [indien van toepassing tussenvoegen: in het kader van die aanbestedingsprocedure] een Aanbieding [kenmerk, datum] aan de Opdrachtgever heeft gedaan voor de realisatie van;
(f)	de Opdrachtgever de Aanbieding van de Opdrachtnemer schriftelijk heeft aanvaard [kenmerk, datum];

verklaren het volgende te zijn overeengekomen:

1)	Indien de Opdrachtgever geen aanbestedingsprocedure heeft gevoerd en hij de Opdrachtnemer direct en exclusief benaderd heeft voor het doen van een Aanbieding, komen de overwegingen (c) en (d) te vervallen. In plaats daarvan wordt een nieuwe overweging (c) tussengevoegd die luidt: (c) de Opdrachtgever de Opdrachtnemer heeft verzocht tot het doen van een Aanbieding voor de realisatie van.... De overwegingen (e) en (f) worden dan omgenummerd tot (d) respectievelijk (e).
2)	Doorhalen wat niet van toepassing is.

Art. 1 Rechtskarakter van de Overeenkomst, toepasselijke voorwaarden

1.	Partijen verklaren deze Overeenkomst te beschouwen als een overeenkomst van aanneming van werk in de zin van Boek 7 Titel 12 Afdeling 1 Burgerlijk Wetboek.
2.	Op de Overeenkomst zijn van toepassing de UAV-GC 2025. Partijen verklaren met de inhoud van de UAV-GC 2025 bekend te zijn.

Art. 2 Opdracht, Werk, Meerjarig Onderhoud, prijs, datum van oplevering

1.	De Opdrachtnemer zal op basis van de Vraagspecificatie en de Aanbieding door middel van Ontwerpen en Uitvoeringswerkzaamheden realiseren, ³⁾ hierna te noemen: het Werk, conform hetgeen in deze Overeenkomst is bepaald.
2.	Partijen zijn overeengekomen dat: ⁴⁾ <ul style="list-style-type: none">▪ de Opdrachtnemer op basis van de Vraagspecificatie en de Aanbieding het Werk door middel van Onderhoudswerkzaamheden in stand zal houden, hierna te noemen: het Meerjarig Onderhoud, gedurende een periode van jaren ⁵⁾ te rekenen vanaf de feitelijke datum van oplevering, hierna te noemen: de Meerjarige Onderhoudsperiode, conform hetgeen in deze Overeenkomst is bepaald.▪ de Opdrachtnemer geen Meerjarig Onderhoud zal realiseren.
3.	Met betrekking tot de in § 4 lid 3 UAV-GC 2025 bedoelde eisen die voortvloeien uit het bijzonder gebruik dat van het Werk zal worden gemaakt, stellen Partijen vast dat zij deze eisen voldoende met elkaar hebben besproken voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst en dat deze eisen uitputtend in de Vraagspecificatie zijn vastgelegd.
4.	Met inachtneming van het bepaalde in § 3 lid 12 UAV-GC 2025, betaalt de Opdrachtgever voor de realisatie van het Werk en, indien overeengekomen in lid 2, voor de realisatie van het Meerjarig Onderhoud, aan de Opdrachtnemer een prijs van euro exclusief BTW, zegge De voorgaande prijs is opgebouwd uit de volgende componenten: ⁶⁾ ,,
5.	Het Werk dient met inachtneming van de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning door de Opdrachtnemer te worden gerealiseerd, en wel zodanig dat het conform het bepaalde in § 24 UAV-GC 2025 gereed is voor aanvaarding door de Opdrachtgever op uiterlijk ⁷⁾

	Deze datum wordt door Partijen aangemerkt als de in de Basisovereenkomst vastgelegde uiterste datum van oplevering.		
6.	De volgende onderdelen van het Werk dienen zodanig door de Opdrachtnemer te worden gerealiseerd dat zij conform het bepaalde in § 24 lid 8 UAV-GC 2025 gereed zijn voor aanvaarding door de Opdrachtgever uiterlijk op de voor ieder onderdeel afzonderlijk vermelde datum: 8)		
	(a)	op
	(b)	op
	(c)	op
	(d)	op
	(e)	op
	(f)	op
	(g)	op
3)	In de omschrijving van het Werk dienen Partijen ook in te gaan op de bestemming van het Werk.		
4)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Indien zij dat niet doen, wordt realisatie door de Opdrachtnemer van het Meerjarig Onderhoud niet geacht te zijn overeengekomen.		
5)	In te vullen door Partijen.		
6)	Nader uit te werken door Partijen.		
7)	In te vullen door Partijen.		
8)	In te vullen door Partijen.		

Art. 3 Contractdocumenten

1.	De volgende contractdocumenten omschrijven in onderlinge samenhang de verplichtingen die voor Partijen uit de Overeenkomst voortvloeien:		
	(a)	de door Partijen ingevulde Basisovereenkomst met inbegrip van de nota's van inlichtingen, de processen-verbaal en de licentieovereenkomst bedoeld in § 40a lid 5 UAV-GC 2025;	
	(b)	de Vraagspecificatie;	
	(c)	de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen met betrekking tot:	
	(I)	de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die door de Opdrachtgever moeten worden verkregen;	
	(II)	de planning;	
	(III)	het acceptatieplan;	
	(IV)	het toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden;	
	(V)	de vrijkomende materialen;	

	(VI)	het overzicht van werkzaamheden die door nevenopdrachtnemers worden verricht, alsmede van de tijdstippen waarop zij worden verricht;
	(VII)	de verrekening van wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten;
	(VIII)	de stelposten;
	(IX)	de bankgarantie;
	(X)	de verzekeringen;
	(XI)	de geschillenregeling onafhankelijke deskundigen;
	(XII)	de informatie van de Opdrachtgever;
	(d)	de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen (UAV-GC 2025);
	(e)	de Aanbieding;
	(f)	de Documenten als bedoeld in § 1 sub d UAV-GC 2025, voor zover die door de Opdrachtnemer ter kennis zijn gebracht van de Opdrachtgever.
2.	Indien contractdocumenten onderling tegenstrijdig zijn, geldt, tenzij een andere bedoeling uit de Overeenkomst voortvloeit, de volgende rangorde:	
	(a)	de Basisovereenkomst;
	(b)	de Vraagspecificatie;
	(c)	de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;
	(d)	de UAV-GC 2005;
	(e)	de Aanbieding;
	(f)	de Documenten als bedoeld in § 1 sub d UAV-GC 2025, voor zover die door de Opdrachtnemer ter kennis zijn gebracht van de Opdrachtgever.
Voor zover echter de kwaliteit van de Aanbieding uitgaat boven de in de Vraagspecificatie geëiste kwaliteit, of de Opdrachtnemer aanbiedt het Werk op een eerder tijdstip op te leveren dan door de Vraagspecificatie wordt geëist, prevaleert de Aanbieding boven alle andere contractdocumenten, met uitzondering van de Basisovereenkomst.		
3.	De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor de inhoud van Documenten, voor onderlinge tegenstrijdigheden tussen twee of meer Documenten, alsmede voor onderlinge tegenstrijdigheden tussen verschillende onderdelen van één Document.	
4.	De Opdrachtgever is verantwoordelijk voor onderlinge tegenstrijdigheden tussen eisen in de Vraagspecificatie, alsmede voor strijdigheden in de door hem verstrekte informatie. Het in dit lid bepaalde geldt ook voor onderlinge tegenstrijdigheden tussen de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen.	
5.	Het in lid 4 bepaalde laat onverlet de verplichting van de Opdrachtnemer om de Opdrachtgever te waarschuwen in geval van een in dat lid bedoelde klaarblijkelijke tegenstrijdigheid.	

Art. 4 Betekenis van het begrip 'dag'

1.	Partijen verstaan onder 'dag' in de zin van deze Overeenkomst: 9
----	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kalenderdag. ▪ Kalenderdag,tenzij deze valt op een algemeen of ter plaatse van het Werk erkende, of door de overheid dan wel bij of volgens collectieve arbeidsovereenkomst voorgeschreven rust- of feestdag, vakantiedag of andere niet individuele vrije dag. ▪ anders, namelijk
9)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Indien zij dat niet doen, worden zij geacht te hebben gekozen voor de optie: 'kalenderdag'.

Art. 5 Ontwerpwerkzaamheden

1.	<p>De Vraagspecificatie is uitgewerkt tot het niveau van:¹⁰</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ een programma van eisen. ▪ een voorlopig ontwerp dat is gebaseerd op een programma van eisen. ▪ een definitief ontwerp dat is gebaseerd op een programma van eisen. ▪ deels een programma van eisen, deels een voorlopig ontwerp en/of deels een definitief ontwerp.
	In het kader van deze Overeenkomst dient de Opdrachtnemer de volgende Ontwerpwerkzaamheden te verrichten:
	(a) indien de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot het niveau van een programma van eisen: het uitwerken van dat programma van eisen tot een voorlopig ontwerp, een definitief ontwerp en een uitvoeringsontwerp.
2.	(b) indien de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot het niveau van een voorlopig ontwerp: het uitwerken van dat voorlopig ontwerp tot een definitief ontwerp en een uitvoeringsontwerp.
	(c) indien de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot het niveau van een definitief ontwerp: het uitwerken van dat definitief ontwerp tot een uitvoeringsontwerp.
	(d) indien de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot het niveau van deels een programma van eisen, deels een voorlopig ontwerp en/of deels een definitief ontwerp: het uitwerken van die verschillende onderdelen op basis van een overeenkomstige toepassing van het bepaalde in dit lid sub a tot en met c.
3.	Indien de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot het niveau van deels een programma van eisen, deels een voorlopig ontwerp en/of deels een definitief ontwerp, geeft de Opdrachtgever in de Vraagspecificatie aan welke onderdelen tot een programma van eisen, welke tot een voorlopig ontwerp en welke tot een definitief ontwerp zijn uitgewerkt.
10)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken.

Art. 6 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen

1.	Bij de Vraagspecificatie is door middel van een annex een overzicht gevoegd van de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die de Opdrachtgever verkregen moet hebben voor de opzet en het gebruik van het Werk of die overigens nodig zijn voor de realisatie van het Werk en, indien overeengekomen, voor de realisatie van het Meerjarig Onderhoud.
2.	De in lid 1 bedoelde annex bepaalt voor elke afzonderlijke publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemming de uiterste datum waarop de Opdrachtgever deze moet hebben verkregen.
3.	De in § 10 lid 1 UAV-GC 2025 bedoelde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, die niet vermeld staan in de in lid 1 bedoelde annex, moeten uiterlijk op door de Opdrachtnemer zijn verkregen.

Art. 7 Informatie van de Opdrachtgever

1.	<p>Bij de Vraagspecificatie is een annex gevoegd met informatie die de Opdrachtgever voorafgaande aan de Aanbieding aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld. Deze annex bevat in ieder geval:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td>(a)</td> <td>een omschrijving van het in § 3 lid 1 sub c UAV-GC 2025 bedoelde terrein en/of water en het in § 17 lid 1, eerste volzin, UAV-GC 2025 bedoelde werkterrein;</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>een overzicht van de in § 3 lid 1 sub d UAV-GC 2025 bedoelde goederen;</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>informatie over de geotechnische gesteldheid van de bodem, bestaande objecten, kabels en leidingen, verontreinigingen, ontplofbare oorlogsresten en zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde, voor zover die informatie relevant is gelet op de aard van het Werk.</td> </tr> </table>	(a)	een omschrijving van het in § 3 lid 1 sub c UAV-GC 2025 bedoelde terrein en/of water en het in § 17 lid 1, eerste volzin, UAV-GC 2025 bedoelde werkterrein;	(b)	een overzicht van de in § 3 lid 1 sub d UAV-GC 2025 bedoelde goederen;	(c)	informatie over de geotechnische gesteldheid van de bodem, bestaande objecten, kabels en leidingen, verontreinigingen, ontplofbare oorlogsresten en zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde, voor zover die informatie relevant is gelet op de aard van het Werk.
(a)	een omschrijving van het in § 3 lid 1 sub c UAV-GC 2025 bedoelde terrein en/of water en het in § 17 lid 1, eerste volzin, UAV-GC 2025 bedoelde werkterrein;						
(b)	een overzicht van de in § 3 lid 1 sub d UAV-GC 2025 bedoelde goederen;						
(c)	informatie over de geotechnische gesteldheid van de bodem, bestaande objecten, kabels en leidingen, verontreinigingen, ontplofbare oorlogsresten en zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde, voor zover die informatie relevant is gelet op de aard van het Werk.						
2.	<p>De Opdrachtgever moet na de totstandkoming van de Overeenkomst de volgende informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking stellen:</p> <p>¹¹⁾</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td>(a)</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>.....</td> </tr> </table>	(a)	(b)	(c)
(a)						
(b)						
(c)						
11)	In te vullen door Partijen.						

Art. 8 Vrijkomende materialen

Voor zover de Opdrachtgever op de hoogte is van de aanwezigheid van materialen die zullen vrijkomen in het kader van de Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden, is in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex bepaald wat er met die materialen moet gebeuren, als onderdeel van die Werkzaamheden. Indien er materialen tijdens die Werkzaamheden vrijkomen waaromtrent niets in de bedoelde annex is bepaald, bepaalt de Opdrachtgever binnen een redelijke termijn alsnog wat daarmee moet gebeuren. De Opdrachtnemer heeft

in dat geval recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a UAV-GC 2025.

Art. 9 Verband met andere werken

De aard van de in § 8 lid 1 UAV-GC 2025 bedoelde werkzaamheden, alsmede het voorziene tijdstip waarop zij worden verricht, staan omschreven in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex. Deze werkzaamheden worden gecoördineerd:¹²

- door de Opdrachtgever.
- door de Opdrachtnemer.
- conform de coördinatieovereenkomst die is opgenomen in de hierboven bedoelde en bij de Vraagspecificatie gevoegde annex.

- niet van toepassing; vooralsnog zijn geen werkzaamheden door nevenopdrachtnemers voorzien.

12)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Doen zij dat niet, dan dienen de werkzaamheden door de Opdrachtgever te worden gecoördineerd.

Art. 10 Verrekening van wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten

Verrekening van de in § 11 lid 3 UAV-GC 2025 bedoelde wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten:¹³

- vindt plaats conform de regeling die is opgenomen in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex.

- vindt niet plaats.

13)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Doen zij dat niet, dan vindt er geen verrekening plaats.

Art. 11 Toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden

Bij de Vraagspecificatie is door middel van een annex het toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden gevoegd. In dit toetsingsplan zijn vastgelegd:

(a)	een opsomming van de Ontwerpdocumenten die de Opdrachtnemer aan de Opdrachtgever ter toetsing moet voorleggen;

(b)	de termijnen waarbinnen de sub a bedoelde Ontwerpdocumenten moeten worden voorgelegd;
(c)	de Documenten die de Opdrachtnemer moet bijvoegen telkens wanneer Ontwerpdocumenten ter toetsing worden voorgelegd;
(d)	de specifieke onderdelen van de Ontwerpwerkzaamheden waarvan de Opdrachtgever wil toetsen of zij worden verricht door hulppersonen van de Opdrachtnemer die over de daarvoor vereiste kwalificaties beschikken.

Art. 12 Acceptatieplan

Bij de Vraagspecificatie is door middel van een annex het acceptatieplan gevoegd. In dit acceptatieplan zijn vastgelegd:

(a)	een opsomming van de door de Opdrachtnemer ter Acceptatie voor te leggen Documenten en Zelfstandige Hulppersonen die de Opdrachtnemer voornemens is aan te wijzen of in te schakelen in het kader van de Overeenkomst, alsmede van specifieke Werkzaamheden of resultaten van Werkzaamheden;
(b)	de tijdstippen waarop de Opdrachtnemer de sub a bedoelde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden en resultaten van Werkzaamheden ter Acceptatie moet voorleggen;
(c)	de Documenten die de Opdrachtnemer moet bijvoegen telkens wanneer een verzoek tot Acceptatie wordt ingediend;
(d)	de geobjectiveerde criteria waaraan de Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden en resultaten van Werkzaamheden moeten voldoen om voor Acceptatie in aanmerking te komen;
(e)	de termijn waarbinnen de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer moet mededelen of de hier bedoelde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden of resultaten van Werkzaamheden als geaccepteerd worden beschouwd.

Art. 13a Aansprakelijkheid voor gebreken na de feitelijke datum van oplevering

Partijen zijn het volgende overeengekomen ten aanzien van gebreken in het Werk die zich na de feitelijke datum van oplevering manifesteren:¹⁴

<ul style="list-style-type: none"> ▪ de Opdrachtnemer is aansprakelijk voor gebreken die bij de oplevering van het Werk niet zijn ontdekt, tenzij: 	
(a)	die gebreken niet aan hem zijn toe te rekenen;
	of
(b)	de Opdrachtgever die gebreken voorafgaande aan de feitelijke datum van oplevering daadwerkelijk heeft opgemerkt;
	of
(c)	de Opdrachtnemer niet binnen een redelijke termijn na de ontdekking mededeling van die gebreken is gedaan.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ de Opdrachtnemer is niet meer aansprakelijk voor gebreken die zich na de feitelijke datum van oplevering manifesteren, tenzij: 	

	(a)	die gebreken aan hem zijn toe te rekenen;
		en bovendien
	(b)	de Opdrachtgever die gebreken voorafgaande aan de feitelijke datum van oplevering niet daadwerkelijk heeft opgemerkt;
		en bovendien
	(c)	de Opdrachtgever die gebreken op het tijdstip van de feitelijke datum van oplevering redelijkerwijs niet had moeten ontdekken;
		en bovendien
	(d)	de Opdrachtnemer binnen een redelijke termijn na de ontdekking mededeling van die gebreken is gedaan.
14)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Doen zij dat niet, dan worden zij geacht te hebben gekozen voor de eerste optie.	

Art. 13b Bewijslast in geval van tekortkomingen na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode

Indien na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode een tekortkoming in een of meer van de volgende onderdelen van het gerealiseerde Meerjarige Onderhoud aan het licht komt, dient de Opdrachtnemer in afwijking van het bepaalde in § 32 lid 1 sub a UAV-GC 2025 te bewijzen dat die tekortkomingen niet aan hem zijn toe te rekenen:¹⁵

(a)
(b)
(c)
(d)
(e)
(f)
(g)
15)	In te vullen door Partijen.

Art. 14 Betalingsregeling

1.	Het in § 33 lid 6 UAV-GC 2025 bedoelde adres luidt:												
2.	De in § 33 lid 6 UAV-GC 2025 bedoelde gegevens betreffen: <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>.....</td></tr><tr><td>(b)</td><td>.....</td></tr><tr><td>(c)</td><td>.....</td></tr><tr><td>(d)</td><td>.....</td></tr><tr><td>(e)</td><td>.....</td></tr><tr><td>(f)</td><td>.....</td></tr></table>	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)
(a)												
(b)												
(c)												
(d)												
(e)												
(f)												

Art. 15 Stelposten

Met betrekking tot het bepaalde in § 34 lid 1 UAV-GC 2025 zijn Partijen overeengekomen dat:¹⁶

- de stelposten en bedragen vermeld staan in het overzicht dat is opgenomen in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex.
- er geen stelposten zijn.

16)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Doen zij dat niet, dan zijn er geen stelposten overeengekomen.
-----	--

Art. 16 Boetebeding en bonus

1.	De in § 36 lid 3 UAV-GC 2025 bedoelde boetebedragen luiden als volgt: <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>Mijlpaaldatum</td><td>euro per dag;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>Mijlpaaldatum</td><td>euro per dag;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>Mijlpaaldatum</td><td>euro per dag;</td></tr><tr><td>(d)</td><td>Mijlpaaldatum</td><td>euro per dag;</td></tr><tr><td>(e)</td><td>Mijlpaaldatum</td><td>euro per dag;</td></tr><tr><td>(f)</td><td>Mijlpaaldatum</td><td>euro per dag.</td></tr></table>	(a)	Mijlpaaldatum	euro per dag;	(b)	Mijlpaaldatum	euro per dag;	(c)	Mijlpaaldatum	euro per dag;	(d)	Mijlpaaldatum	euro per dag;	(e)	Mijlpaaldatum	euro per dag;	(f)	Mijlpaaldatum	euro per dag.
(a)	Mijlpaaldatum	euro per dag;																	
(b)	Mijlpaaldatum	euro per dag;																	
(c)	Mijlpaaldatum	euro per dag;																	
(d)	Mijlpaaldatum	euro per dag;																	
(e)	Mijlpaaldatum	euro per dag;																	
(f)	Mijlpaaldatum	euro per dag.																	
2.	Het bedrag aan boetes die de Opdrachtnemer kunnen worden opgelegd uit hoofde van lid 1 jo. § 36 lid 3 UAV-GC 2025 bedraagt maximaal euro.																		

	17
3.	Het in § 36 lid 7 UAV-GC 2025 bedoelde bonusbedrag bedraagt euro per dag.
4.	Het bonusbedrag dat de Opdrachtnemer kan worden uitgekeerd uit hoofde van lid 3 jo. § 36 lid 7 UAV-GC 2025 bedraagt maximaal euro. 18
16)	Partijen worden geacht één van de gegeven opties aan te kruisen om zodoende hun keuze kenbaar te maken. Doen zij dat niet, dan zijn er geen stelposten overeengekomen.
17)	Indien hier geen limietbedrag is ingevuld, is de hoogte van het totaal door de Opdrachtnemer aan boetes te betalen bedrag contractueel niet gelimiteerd.
18)	Indien hier geen limietbedrag is ingevuld, is de hoogte van het eventueel aan de Opdrachtnemer te betalen bonusbedrag contractueel niet gelimiteerd.

Art. 17 Zekerheidstelling

Partijen zijn overeengekomen dat:¹⁹

- de Opdrachtnemer verplicht is de in § 38 lid 1 UAV-GC 2025 bedoelde zekerheid te stellen voor de nakoming van zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Werk als bedoeld in artikel 2 lid 1, conform de bankgarantie die is opgenomen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annex. De waarde van de te stellen zekerheid is gelijk aan% van de in artikel 2 lid 4 vastgelegde prijs.²⁰
- de Opdrachtnemer verplicht is de in § 38 lid 1 UAV-GC 2025 bedoelde zekerheid te stellen voor de nakoming van zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud als bedoeld in artikel 2 lid 2, conform de bankgarantie die is opgenomen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annex. De waarde van de te stellen zekerheid is gelijk aan% van de in artikel 2 lid 4 vastgelegde prijs.²¹
- een zekerheidstelling als bedoeld in § 38 lid 1 UAV-GC 2025 niet wordt verlangd.

19)	Partijen dienen hier een keuze te maken, waarbij het ook mogelijk is voor de eerste twee opties gezamenlijk te kiezen. Indien zij geen enkele optie aankruisen, is de Opdrachtnemer niet verplicht tot zekerheidstelling. Indien in artikel 2 lid 2 is overeengekomen dat de Opdrachtnemer zich niet verbindt tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud, scheidt het aankruisen van de tweede optie in het onderhavige artikel geen verplichtingen voor de Opdrachtnemer.
20)	Percentage in te vullen door Partijen. Indien zij dat niet doen, is er geen zekerheidstelling overeengekomen.
21)	Percentage in te vullen door Partijen. Indien zij dat niet doen, is er geen zekerheidstelling overeengekomen.

Art. 18 Geschiloplossing door onafhankelijke deskundige(n)

Partijen zijn overeengekomen dat zij hun geschillen zoals omschreven in § 47 UAV-GC 2025:²²

- ter oplossing voorleggen aan een of meer onafhankelijke deskundigen met inachtneming van de geschillenregeling die is vastgelegd in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex.
- vooralsnog niet ter oplossing voorleggen aan een of meer onafhankelijke deskundigen: het bepaalde in § 47 lid 3 is van toepassing.

22)	Partijen dienen hier een keuze te maken. Doen zij dat niet, dan worden zij geacht te zijn overeengekomen dat zij hun geschillen niet ter oplossing aan een of meer onafhankelijke deskundigen voorleggen. In dat geval is het bepaalde in § 47 lid 3 UAV-GC 2025 van toepassing.

Art. 19 Totstandkoming van de Overeenkomst

De Overeenkomst komt tot stand:²³

- op de datum waarop de Opdrachtgever de ondertekende schriftelijke mededeling van opdrachtverlening heeft verzonden.
- op de datum van de schriftelijke ondertekening van de Basisovereenkomst.

Aldus getekend op [datum] te [plaats] 24	
Opdrachtgever:	Opdrachtnemer:
.....
[naam]	[naam]
23)	Partijen dienen hier een keuze te maken. Doen zij dat niet en hebben zij evenmin de Basisovereenkomst ondertekend, dan is het antwoord op de vraag of en wanneer de Overeenkomst tot stand is gekomen afhankelijk van uitleg.
24)	Ondertekening kan achterwege blijven in het geval dat Partijen in artikel 19 de eerste optie aankruisen.

UAV-GC 2025

1 Algemeen

§ 1 Begripsbepalingen

Aan de volgende in de Overeenkomst met een hoofdletter gebezigde woorden, wordt door Partijen de bijbehorende betekenis toegekend:

(a)	Aanbieding: contractdocument waarmee de Opdrachtnemer te kennen heeft gegeven het Werk en, eventueel, het Meerjarig Onderhoud te willen realiseren conform het bepaalde in de Overeenkomst, tegen betaling van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs.
(b)	Acceptatie: schriftelijke aan de Opdrachtnemer gerichte mededeling waarin de Opdrachtgever verklaart geen bezwaar te hebben tegen door de Opdrachtnemer ter Acceptatie voorgelegde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden, resultaten van Werkzaamheden of een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2.
(c)	Basisovereenkomst: de ingevulde Model Basisovereenkomst.
(d)	Documenten: alle informatie door of namens de Opdrachtnemer geproduceerd in het kader van de Werkzaamheden, ongeacht de aard van de informatiedrager waarop of waarin deze informatie is vastgelegd.
(e)	Meerjarig Onderhoud: het in de Basisovereenkomst genoemde Meerjarig Onderhoud van het Werk dat de Opdrachtnemer op basis van de Vraagspecificatie en de Aanbieding door middel van Onderhoudswerkzaamheden dient te realiseren.
(f)	Meerjarige Onderhoudsperiode: de in de Basisovereenkomst genoemde periode waarin de Opdrachtnemer het Meerjarig Onderhoud moet realiseren.
(g)	Onderhoudsdocumenten: door of namens de Opdrachtnemer in het kader van de Onderhoudswerkzaamheden geproduceerde Documenten.
(h)	Onderhoudswerkzaamheden: alle activiteiten, met inbegrip van de levering van goederen, die de Opdrachtnemer, naast en in aanvulling op de Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden, moet verrichten om het Meerjarig Onderhoud te realiseren.
(i)	Ontwerpdocumenten: door of namens de Opdrachtnemer in het kader van de Ontwerpwerkzaamheden geproduceerde Documenten.
(j)	Ontwerpwerkzaamheden: de als zodanig in de Basisovereenkomst aangemerkte Werkzaamheden die de Opdrachtnemer moet verrichten.
(k)	Opdrachtgever: in de Basisovereenkomst genoemde natuurlijke of rechtspersoon die de Opdrachtnemer opdraagt het Werk en, indien overeengekomen, het Meerjarig Onderhoud te realiseren.
(l)	Opdrachtnemer: in de Basisovereenkomst genoemde natuurlijke of rechtspersoon aan wie de realisatie van het Werk en, indien overeengekomen, het Meerjarig Onderhoud is opgedragen.
(m)	Overeenkomst: de tussen de Opdrachtgever en de Opdrachtnemer tot stand gekomen overeenkomst van aanneming van werk.
(n)	Partijen: de Opdrachtgever en de Opdrachtnemer.
(o)	UAV-GC 2025: Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen 2025.

(p)	Uitvinding: technische uitvinding waarvoor de Opdrachtnemer octrooi heeft aangevraagd of waarvoor octrooi aan hem is verleend en welk octrooi op het moment van de totstandkoming van de Overeenkomst nog van kracht is.
(q)	Uitvoeringsdocumenten: door of namens de Opdrachtnemer in het kader van de Uitvoeringswerkzaamheden geproduceerde Documenten.
(r)	Uitvoeringswerkzaamheden: alle activiteiten, met inbegrip van de levering van goederen, die de Opdrachtnemer naast en in aanvulling op de Ontwerpwerkzaamheden moet verrichten om het Werk te realiseren.
(s)	Vraagspecificatie: het als zodanig in de Basisovereenkomst aangemerkte contractdocument dat door of namens de Opdrachtgever is vervaardigd, op basis waarvan de Opdrachtnemer zijn Aanbieding heeft opgesteld en ingediend.
(t)	Werk: het in de Basisovereenkomst omschreven werk dat de Opdrachtnemer op basis van de Vraagspecificatie en de Aanbieding door middel van Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden dient te realiseren.
(u)	Werkzaamheden: het geheel van Ontwerp-, Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden, dat de Opdrachtnemer moet verrichten om te bewerkstelligen dat het Werk op de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering en, indien overeengekomen, gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode, aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen beantwoordt.
(v)	Wijziging: elke wijziging als genoemd in § 14 lid 1 en § 15 lid 1.
(w)	Zelfstandige Hulp persoon: een natuurlijke of rechtspersoon waarvan de Opdrachtnemer gebruikmaakt bij de uitvoering van de Overeenkomst, niet zijnde een ondergeschikte van de Opdrachtnemer.

§ 2 Vertegenwoordiging van Partijen

2-1	De Opdrachtgever is gerechtigd een of meer vertegenwoordigers aan te wijzen om als zijn gemachtigde op te treden in zaken het Werk en het Meerjarig Onderhoud betreffende, of de als zodanig aangewezen persoon of personen door anderen te vervangen.
2-2	De Opdrachtgever is gerechtigd een of meer personen aan te wijzen om de gemachtigde van de Opdrachtgever bij te staan of als zodanig aangewezen personen door anderen te vervangen.
2-3	De Opdrachtgever stelt de Opdrachtnemer onverwijld schriftelijk in kennis van elke aanwijzing als bedoeld in de leden 1 en 2, indien deze niet reeds in de Vraagspecificatie is gedaan, en van elke wijziging of intrekking van een dergelijke aanwijzing.
2-4	De gemachtigde van de Opdrachtgever vertegenwoordigt de Opdrachtgever voor zover de bevoegdheid daartoe uitdrukkelijk en schriftelijk aan de Opdrachtnemer is meegedeeld.
2-5	Het in lid 4 bepaalde laat onverlet dat de gemachtigde van de Opdrachtgever in spoedeisende gevallen bevoegd is de Opdrachtgever ook overigens te vertegenwoordigen.
2-6	Personen die zijn aangewezen om de gemachtigde van de Opdrachtgever bij te staan, binden de Opdrachtgever in zoverre het tegendeel niet uitdrukkelijk en schriftelijk vooraf aan de Opdrachtnemer is meegedeeld. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van deze personen strekt niet verder dan de bevoegdheid van de gemachtigde van de Opdrachtgever uit hoofde van lid 4.
2-7	De Opdrachtnemer is verplicht om bij door de Opdrachtgever te accepteren volmacht een vertegenwoordiger aan te wijzen om als zijn gemachtigde op te treden in zaken die het Werk en het Meerjarig Onderhoud betreffen. De acceptatieprocedure omschreven in § 23 is van toepassing.

2-8	De Opdrachtnemer is verplicht om bij door de Opdrachtgever te accepteren volmacht een persoon aan te wijzen die bij afwezigheid of bij tussentijdse vervanging van de gemachtigde van de Opdrachtnemer als diens vervanger zal optreden. De acceptatieprocedure omschreven in § 23 is van toepassing.
-----	---

2 Algemene verplichtingen van Partijen

§ 2a Verplichting van Partijen tot proactief gedrag en interactie

Voorafgaand aan en tijdens het verrichten van de Werkzaamheden stellen Partijen zich proactief op en communiceren zij met elkaar. Zij hebben daarmee voor ogen dat het Werk en het Meerjarig Onderhoud conform de Overeenkomst worden gerealiseerd. In dat kader zorgen Partijen er onder andere voor dat zij over en weer begrijpen wat het doel van de Overeenkomst is en wat van hen wordt verwacht met het oog op de realisatie van het Werk en het Meerjarig Onderhoud. Partijen beschouwen dit als een leidend principe van de Overeenkomst.

§ 3 Verplichtingen van de Opdrachtgever

3-1	De Opdrachtgever zorgt ervoor dat de Opdrachtnemer tijdig beschikt over: <ul style="list-style-type: none"> (a) de informatie die hij op grond van de Basisovereenkomst na de totstandkoming van de Overeenkomst aan de Opdrachtnemer ter beschikking moet stellen; (b) overige informatie waarover hij beschikt, voor zover het ter beschikking stellen daarvan na de totstandkoming van de Overeenkomst noodzakelijk is om de Opdrachtnemer in staat te stellen het Werk en het Meerjarig Onderhoud conform de Overeenkomst te realiseren; (c) het terrein en/of water waarop, waarin en/of waaronder het Werk en het Meerjarig Onderhoud moet worden gerealiseerd, alsmede het § 17 lid 1, eerste volzin, bedoelde werkterrein en waarvan hij voorafgaande aan de Aanbieding een omschrijving aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld; (d) alle goederen waarvan hij voorafgaande aan de Aanbieding een overzicht aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld.
3-2	De Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de juistheid van alle informatie die hij aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld.
3-3	De Opdrachtgever is verantwoordelijk indien hij geen, of onvolledige, informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld en de Opdrachtnemer aantoont dat de tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud blijvende toestand afwijkt van die welke een zorgvuldig Opdrachtnemer, gegeven de aard, de inhoud en de wijze van totstandkoming van de Overeenkomst, de aard van het Werk, de aard van het Meerjarig Onderhoud en de overige omstandigheden van het geval, redelijkerwijs had mogen verwachten.
3-4	De Opdrachtnemer kan alleen een beroep doen op het bepaalde in lid 2 of lid 3 indien de afwijkingen van zodanige aard zijn, dat de gevolgen daarvan redelijkerwijs niet voor zijn rekening dienen te komen.
3-5	De Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de inhoud van de Vraagspecificatie, na de totstandkoming van de Overeenkomst eventueel aangevuld en gewijzigd krachtens een Wijziging als bedoeld in § 14 lid 1.
3-6	De Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de inhoud van de door hem krachtens § 14 lid 1 opgedragen Wijzigingen.

3-7	De Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de goederen die hij krachtens lid 1 sub d aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld.
3-8	Indien in de Vraagspecificatie de levering van goederen is voorgeschreven, is de Opdrachtgever ervoor verantwoordelijk, wanneer die goederen als gevolg van eisen in de Vraagspecificatie functioneel ongeschikt zijn.
3-9	Goederen als bedoeld in lid 8, zijn functioneel ongeschikt als zij naar hun aard niet geschikt zijn voor het doel waarvoor ze blijkens de Overeenkomst bestemd zijn.
3-10	Indien in de Vraagspecificatie de levering van goederen is voorgeschreven en de Opdrachtnemer geen redelijke keuzemogelijkheid heeft met betrekking tot de leverancier daarvan, wordt ook de leverancier geacht te zijn voorgeschreven. De verantwoordelijkheid voor deze goederen wordt in dat geval beoordeeld aan de hand van het bepaalde in § 6 leden 3 tot en met 6, tenzij de Opdrachtgever verantwoordelijk is uit hoofde van lid 8.
3-11	Het in de leden 1 tot en met 10 bepaalde laat de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer uit hoofde van § 4 lid 10 onverlet.
3-12	De Opdrachtgever zal aan de Opdrachtnemer voldoen hetgeen hem volgens de Overeenkomst toekomt. Het ingevolge de Overeenkomst aan de Opdrachtnemer toekomende bedrag is het saldo, gevormd door de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, verhoogd, dan wel verlaagd, met hetgeen overigens aan of door de Opdrachtnemer ter zake van de Overeenkomst verschuldigd is.

§ 4 Verplichtingen van de Opdrachtnemer

4-1	De Opdrachtnemer is verplicht de Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden zodanig te verrichten dat het Werk op de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering voldoet aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen. Voldoet het Werk niet aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen, dan is sprake van een gebrek.
4-2	Indien in de Basisovereenkomst is bepaald dat de Opdrachtnemer het Meerjarig Onderhoud zal realiseren, is hij verplicht de Onderhoudswerkzaamheden zodanig te verrichten, dat het Meerjarig Onderhoud gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode voldoet aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen.
4-3	De in de leden 1 en 2 bedoelde eisen omvatten eisen die voortvloeien uit het normale gebruik waarvoor het Werk bestemd is, alsmede eisen die voortvloeien uit het bijzonder gebruik dat van het Werk zal worden gemaakt, doch uitsluitend voor zover de eisen die het bijzonder gebruik stelt, in de Vraagspecificatie zijn vastgelegd.
4-4	De in lid 1 en lid 2 bedoelde verplichtingen omvatten mede de afstemming van de Werkzaamheden op de tijdens de realisatie van het Werk, respectievelijk het Meerjarig Onderhoud, blijvende toestand.
4-5	De Opdrachtnemer is verplicht het Werk en het Meerjarig Onderhoud te realiseren naar de bepalingen van de Overeenkomst, zonder aanspraak te kunnen doen gelden op verrekening, kostenvergoeding en/of termijnsverlenging en/of schadevergoeding, anders dan in de gevallen waarin dat voorgeschreven of kennelijk bedoeld is.
4-6	De Opdrachtnemer is verplicht al datgene te doen wat naar de aard van de Overeenkomst door de wet, de eisen van redelijkheid en billijkheid of het gebruik wordt gevorderd.
4-7	De Opdrachtnemer dient de Werkzaamheden zodanig te verrichten, dat noch de Opdrachtgever, noch derden nodeloos hinder hebben, en dat schade aan persoon, goed of milieu zo veel mogelijk wordt beperkt.

4-8	De Opdrachtnemer is verplicht de vondst van alle zaken die tijdens de Werkzaamheden in, op of onder het in § 3 lid 1 sub c bedoelde terrein en/of water worden gevonden, en die van materiële, historische of wetenschappelijke waarde kunnen zijn, onverwijld schriftelijk aan de Opdrachtgever te melden en hem deze voorwerpen zo mogelijk in handen te stellen.																
4-9	Het in de leden 1 tot en met 8 bepaalde laat de verplichtingen en verantwoordelijkheden van de Opdrachtgever uit hoofde van § 3 onverlet.																
4-10	De Opdrachtnemer is verplicht de Opdrachtgever onverwijld schriftelijk te waarschuwen indien: <table border="1" data-bbox="279 481 1353 1059"> <tr> <td>(a)</td> <td>de Basisovereenkomst, of</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de Vraagspecificatie, of</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen, of</td> </tr> <tr> <td>(d)</td> <td>informatie die de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub a of sub b aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of</td> </tr> <tr> <td>(e)</td> <td>het terrein en/of water alsmede het werkterrein dat de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub c aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of</td> </tr> <tr> <td>(f)</td> <td>de goederen die de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub d aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of</td> </tr> <tr> <td>(g)</td> <td>een maatregel die de Opdrachtgever krachtens § 43 lid 1, lid 2 of lid 3 neemt, of</td> </tr> <tr> <td>(h)</td> <td>een Wijziging die de Opdrachtgever krachtens § 14 lid 1 aan de Opdrachtnemer opdraagt,</td> </tr> </table> <p>klarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij het verrichten van Werkzaamheden daarop zou voortbouwen.</p>	(a)	de Basisovereenkomst, of	(b)	de Vraagspecificatie, of	(c)	de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen, of	(d)	informatie die de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub a of sub b aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of	(e)	het terrein en/of water alsmede het werkterrein dat de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub c aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of	(f)	de goederen die de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub d aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of	(g)	een maatregel die de Opdrachtgever krachtens § 43 lid 1, lid 2 of lid 3 neemt, of	(h)	een Wijziging die de Opdrachtgever krachtens § 14 lid 1 aan de Opdrachtnemer opdraagt,
(a)	de Basisovereenkomst, of																
(b)	de Vraagspecificatie, of																
(c)	de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen, of																
(d)	informatie die de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub a of sub b aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of																
(e)	het terrein en/of water alsmede het werkterrein dat de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub c aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of																
(f)	de goederen die de Opdrachtgever krachtens § 3 lid 1 sub d aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, of																
(g)	een maatregel die de Opdrachtgever krachtens § 43 lid 1, lid 2 of lid 3 neemt, of																
(h)	een Wijziging die de Opdrachtgever krachtens § 14 lid 1 aan de Opdrachtnemer opdraagt,																
4-11	Indien de Opdrachtnemer zijn verplichting uit hoofde van lid 10 verzuimt na te komen, is hij aansprakelijk voor de schadelijke gevolgen van zijn verzuim. Bij het vaststellen van de vergoedingsplicht wordt rekening gehouden met het bepaalde in artikel 6:101 van het Burgerlijk Wetboek.																
4-12	Behoudens hetgeen overigens in de Overeenkomst is bepaald, is de Opdrachtnemer verantwoordelijk voor elk gebrek in het Werk dat niet krachtens de wet, de Overeenkomst of de in het verkeer geldende opvattingen aan de Opdrachtgever kan worden toegerekend.																
4-13	Behoudens het bepaalde in § 28a, § 28b en § 29, is de Opdrachtnemer aansprakelijk voor schade voor zover deze door de Werkzaamheden aan de Opdrachtgever is toegebracht en aan de Opdrachtnemer, diens gemachtigden of hulppersonen is toe te rekenen.																
4-14	Behoudens het bepaalde in § 28a, § 28b en § 29, vrijwaart de Opdrachtnemer de Opdrachtgever tegen aanspraken van derden tot vergoeding van schade, voor zover deze door de Werkzaamheden is toegebracht en aan de Opdrachtnemer, diens gemachtigden of hulppersonen is toe te rekenen.																
4-15	De Opdrachtnemer is verplicht om met betrekking tot onderdelen van het Werk en, indien overeengekomen, met betrekking tot onderdelen van het Meerjarig Onderhoud, alle aanspraken uit hoofde van garanties die hem door Zelfstandige Hulppersonen worden verstrekt, aan de Opdrachtgever over te dragen.																
4-16	De Opdrachtnemer is verplicht ter zake van de Overeenkomst in Nederland domicilie te kiezen, voor zover hij niet reeds in Nederland is gevestigd.																

3 Contractoverneming en Zelfstandige Hulppersonen

§ 5 Contractoverneming

Behoudens het bepaalde in § 37 mag de Opdrachtnemer zijn rechten en verplichtingen uit hoofde van de Overeenkomst noch geheel, noch ten dele, aan een ander overdragen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Opdrachtgever.

§ 6 Zelfstandige Hulppersonen

6-1	De Opdrachtnemer is bevoegd onderdelen van de Werkzaamheden door Zelfstandige Hulppersonen te laten verrichten. Niettemin blijft hij voor die onderdelen ten volle verantwoordelijk jegens de Opdrachtgever.
6-2	Indien en voor zover in het acceptatieplan is vastgelegd dat de Opdrachtnemer voor een of meer onderdelen van de Werkzaamheden een Zelfstandige Hulppersoon eerst mag inschakelen nadat deze door de Opdrachtgever is geaccepteerd, volgen Partijen de in § 23 vastgelegde acceptatieprocedure. Het in de tweede zin van lid 1 bepaalde, blijft echter onverkort van toepassing.
6-3	In de Vraagspecificatie kan de Opdrachtgever voorschrijven dat de Opdrachtnemer voor het verrichten van een bepaald deel van de Werkzaamheden een met naam genoemde Zelfstandige Hulppersoon moet contracteren. In dat geval worden de contractvoorwaarden van deze hulppersoon geacht in het acceptatieplan te zijn vastgelegd als een door de Opdrachtgever te accepteren Document. Alvorens de Opdrachtnemer deze hulppersoon contracteert, volgen Partijen ten aanzien van deze contractvoorwaarden de in § 23 vastgelegde acceptatieprocedure.
6-4	De Opdrachtnemer is niet verplicht een door de Opdrachtgever in de Vraagspecificatie voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon te contracteren, indien de Opdrachtgever de contractvoorwaarden van deze hulppersoon niet wenst te accepteren.
6-5	De Opdrachtnemer is ten aanzien van de Werkzaamheden van een in de Vraagspecificatie voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon jegens de Opdrachtgever tot niet meer gehouden dan datgene waartoe de hulppersoon jegens de Opdrachtnemer gehouden is krachtens zijn contractvoorwaarden, zoals deze door de Opdrachtgever zijn geaccepteerd. Indien de hulppersoon niet, niet tijdig of niet deugdelijk presteert en de Opdrachtnemer het redelijkerwijs nodige heeft gedaan om nakoming en/of schadevergoeding van de hulppersoon te verkrijgen, heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a. Daartegenover cedeert de Opdrachtnemer aan de Opdrachtgever op diens verzoek zijn vordering op de voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon tot aan het door de Opdrachtgever aan hem vergoede bedrag.
6-6	Indien de Opdrachtnemer een in de Vraagspecificatie voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon heeft gecontracteerd, zonder dat de contractvoorwaarden van de laatstgenoemde door de Opdrachtgever zijn geaccepteerd, kan de Opdrachtnemer deze voorwaarden niet aan de Opdrachtgever tegenwerpen.
6-7	Indien onderdelen van Werkzaamheden door een Zelfstandige Hulppersoon worden verricht, licht de Opdrachtnemer die hulppersoon volledig en schriftelijk in over de eisen in de Vraagspecificatie en de Documenten, voor zover deze voor het verrichten van deze onderdelen van de Werkzaamheden van belang kunnen zijn.

4 Planning en coördinatie

§ 7 Planning

7-1	De Opdrachtnemer is verplicht bij de uitvoering van de Overeenkomst de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning en de overeengekomen mijlpaaldata in acht te nemen.
7-2	Indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, legt de Opdrachtnemer een detailplanning ter Acceptatie aan de Opdrachtgever voor, die gebaseerd is op de planning. De detailplanning dient een in het acceptatieplan vastgelegde periode te bestrijken. Het bepaalde in § 23 is van toepassing.

§ 8 Verband met andere werken

8-1	Indien tijdens de nakoming van de Overeenkomst in opdracht van de Opdrachtgever werkzaamheden door nevenopdrachtnemers worden verricht die van invloed kunnen zijn op de Werkzaamheden, het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud, vermeldt de Opdrachtgever in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex de aard van deze werkzaamheden, het voorziene tijdstip waarop zij worden verricht, alsmede de coördinatie daarvan.
8-2	Bij het verrichten van de Werkzaamheden houdt de Opdrachtnemer rekening met de in lid 1 bedoelde werkzaamheden van nevenopdrachtnemers.
8-3	De Opdrachtnemer is verplicht toe te laten dat nevenopdrachtnemers de in lid 1 bedoelde werkzaamheden verrichten op de in dat lid bedoelde tijdstippen. Hij is verplicht toe te laten dat nevenopdrachtnemers daarbij gebruikmaken van resultaten van Werkzaamheden.
8-4	De Opdrachtnemer wordt geacht in zijn Aanbieding rekening te hebben gehouden met het feit dat de in lid 1 bedoelde werkzaamheden door nevenopdrachtnemers worden verricht. Hij kan daarnaast echter recht doen gelden op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.

5 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen; wettelijke voorschriften

§ 9 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtgever

9-1	De Opdrachtgever zorgt ervoor dat op de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex genoemde tijdstippen, de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die vermeld staan in die annex, beschikbaar zijn. De Opdrachtnemer is verplicht, voor zover dat in zijn vermogen ligt, de Opdrachtgever de medewerking te verlenen die noodzakelijk is voor het verkrijgen van die toestemmingen.
9-2	Voor zover de in lid 1 bedoelde annex geen melding maakt van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen, wordt de Opdrachtgever geacht zich niet te hebben verplicht daarvoor te zorgen.
9-3	Indien de Opdrachtgever tekortschiet in de nakoming van zijn verplichting uit hoofde van lid 1, kan de Opdrachtnemer met inachtneming van het daaromtrent in de wet bepaalde, de hem krachtens de wet toekomende rechtsvorderingen instellen, behoudens het bepaalde in de leden 4 tot en met 8.
9-4	Indien het tekortschieten van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 3 de Opdrachtnemer recht geeft op schadevergoeding, dient de omvang daarvan te worden berekend volgens het bepaalde in § 16 lid 10 sub b en sub c.
9-5	Indien een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1 niet of niet tijdig is verleend, kan de Opdrachtgever binnen een redelijke termijn schriftelijk mededelen dat hij: (a) een Wijziging van de Overeenkomst opdraagt met inachtneming van het bepaalde in § 14, of (b) de Overeenkomst opzegt krachtens het bepaalde in § 16 lid 8.
9-6	Indien de Opdrachtgever binnen een redelijke termijn geen mededeling als bedoeld in lid 5 doet, kan de Opdrachtnemer een nadere termijn stellen waarbinnen de Opdrachtgever dat alsnog kan doen. Indien de Opdrachtgever ook dan de mededeling niet doet, is de Opdrachtnemer gerechtigd om per aangetekende brief de Overeenkomst te ontbinden, tenzij: (a) het niet of niet tijdig verlenen het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer; of (b) het (tijdig) verlenen niet essentieel is te achten voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud; of (c) de ingediende bezwaren tegen het verlenen eenvoudig zijn te ondervangen.
9-7	Opzegging van de Overeenkomst door de Opdrachtgever krachtens lid 5 sub b en ontbinding van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer krachtens lid 6, geven de Opdrachtnemer recht op een vergoeding, te berekenen volgens het bepaalde in § 16 lid 10 sub a en sub c. Het in lid 5 en 6 alsmede het in dit lid bepaalde, laat het bepaalde in lid 4 ten aanzien van het recht van de Opdrachtnemer op schadevergoeding volgens het bepaalde in § 16 lid 10 sub b en sub c, onverlet.
9-8	Het bepaalde in de leden 4 tot en met 7 laat onverlet dat wanneer het niet of niet tijdig verlenen van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1 het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer, de Opdrachtgever met inachtneming van het daaromtrent in de wet bepaalde, de hem krachtens de wet toekomende rechtsvorderingen kan instellen. De Opdrachtgever is in dat geval gerechtigd om per aangetekende brief de

	Overeenkomst te ontbinden, tenzij een van de gevallen als bedoeld in lid 6 sub b of sub c zich voordoet. Indien de hiervoor bedoelde tekortkoming van de Opdrachtnemer de Opdrachtgever recht geeft op schadevergoeding, belooft deze schadevergoeding ten hoogste 5% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw.
9-9	Het in de leden 3 tot en met 8 bepaalde is van overeenkomstige toepassing, indien een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1 alsnog wordt vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden wordt voorzien.

§ 10 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtnemer

10-1	De Opdrachtnemer spant zich in om met bekwame spoed en met inachtneming van het tijdstip dat is vastgelegd in de Basisovereenkomst, de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen te verkrijgen die niet vermeld staan in de in § 9 lid 1 bedoelde annex, voor zover zij nodig zijn voor de opzet en het gebruik van het Werk en voor de realisatie van het Meerjarig Onderhoud. De Opdrachtgever is verplicht, voor zover dat in zijn vermogen ligt, de Opdrachtnemer de medewerking te verlenen die noodzakelijk is voor het verkrijgen van die toestemmingen.				
10-2	De Opdrachtnemer zorgt voor de tijdige verkrijging van de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die hij nodig heeft of wenst en die niet behoren tot die welke zijn bedoeld in lid 1 en die niet vermeld staan in de in § 9 lid 1 bedoelde annex.				
10-3	Voor het antwoord op de vraag welke publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen nodig zijn voor het gebruik van het Werk, zijn de in § 4 lid 3 bedoelde eisen maatgevend.				
10-4	Indien op het in de Basisovereenkomst vastgelegde tijdstip niet alle publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen als bedoeld in lid 1 zijn verleend en dit het gevolg is van: <table border="1" data-bbox="279 1115 1391 1332"> <tr> <td>(a)</td> <td>het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften, vooropgesteld dat dit aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend, of</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>onvoldoende inspanning van de Opdrachtnemer tot het verkrijgen van de in het eerste lid bedoelde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen,</td> </tr> </table> schiet de Opdrachtnemer tekort in de nakoming van zijn verplichting uit hoofde van lid 1. In dat geval kan de Opdrachtgever met inachtneming van het daaromtrent in de wet bepaalde de hem krachtens de wet toekomende rechtsvorderingen instellen, behoudens het bepaalde in lid 5.	(a)	het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften, vooropgesteld dat dit aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend, of	(b)	onvoldoende inspanning van de Opdrachtnemer tot het verkrijgen van de in het eerste lid bedoelde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen,
(a)	het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften, vooropgesteld dat dit aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend, of				
(b)	onvoldoende inspanning van de Opdrachtnemer tot het verkrijgen van de in het eerste lid bedoelde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen,				
10-5	In geval van een tekortschieten van de Opdrachtnemer als bedoeld in lid 4, is de Opdrachtgever gerechtigd om per aangetekende brief de Overeenkomst te ontbinden, tenzij een van de gevallen als bedoeld in lid 7 sub b of sub c zich voordoet. Indien het tekortschieten van de Opdrachtnemer de Opdrachtgever recht geeft op schadevergoeding, belooft deze schadevergoeding ten hoogste 5% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw.				
10-6	Indien op het in de Basisovereenkomst vastgelegde tijdstip niet alle publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, als bedoeld in lid 1, zijn verleend, kan de Opdrachtgever binnen een redelijke termijn schriftelijk mededelen dat hij: <table border="1" data-bbox="279 1736 1391 1892"> <tr> <td>(a)</td> <td>een Wijziging van de Overeenkomst opdraagt met inachtneming van het bepaalde in § 14; of</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de Overeenkomst opzegt krachtens het bepaalde in § 16 lid 8.</td> </tr> </table>	(a)	een Wijziging van de Overeenkomst opdraagt met inachtneming van het bepaalde in § 14; of	(b)	de Overeenkomst opzegt krachtens het bepaalde in § 16 lid 8.
(a)	een Wijziging van de Overeenkomst opdraagt met inachtneming van het bepaalde in § 14; of				
(b)	de Overeenkomst opzegt krachtens het bepaalde in § 16 lid 8.				
10-7	Indien de Opdrachtgever binnen een redelijke termijn geen mededeling als bedoeld in lid 6 doet, kan de Opdrachtnemer een nadere termijn stellen waarbinnen de Opdrachtgever dat alsnog kan				

	<p>doen. Indien de Opdrachtgever ook dan de mededeling niet doet, is de Opdrachtnemer gerechtigd om per aangetekende brief de Overeenkomst te ontbinden, tenzij:</p> <table border="1"> <tr> <td>(a)</td> <td>het niet of niet tijdig verlenen het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer; of</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>het (tijdig) verlenen niet essentieel is te achten voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud; of</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de ingediende bezwaren tegen het verlenen eenvoudig zijn te ondervangen.</td> </tr> </table>	(a)	het niet of niet tijdig verlenen het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer; of	(b)	het (tijdig) verlenen niet essentieel is te achten voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud; of	(c)	de ingediende bezwaren tegen het verlenen eenvoudig zijn te ondervangen.
(a)	het niet of niet tijdig verlenen het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer; of						
(b)	het (tijdig) verlenen niet essentieel is te achten voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud; of						
(c)	de ingediende bezwaren tegen het verlenen eenvoudig zijn te ondervangen.						
10-8	Opzegging van de Overeenkomst door de Opdrachtgever krachtens lid 6 sub b en ontbinding van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer krachtens lid 7, geeft de Opdrachtnemer recht op een vergoeding, te berekenen volgens het bepaalde in § 16 lid 10 sub a en sub c. Het in dit lid bepaalde laat onverlet dat wanneer het niet of niet tijdig verlenen van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1, het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtgever die de Opdrachtnemer recht geeft op schadevergoeding, de omvang daarvan dient te worden berekend volgens het bepaalde in § 16 lid 10 sub b en sub c.						
10-9	Het in de leden 4 tot en met 8 bepaalde is van overeenkomstige toepassing, indien een tijdig verleende publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1 alsnog wordt vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden wordt voorzien. Indien de Opdrachtnemer redelijkerwijs mag verwachten dat een verleende toestemming alsnog zal worden vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden zal worden voorzien en de Opdrachtgever de Werkzaamheden, waarvoor die toestemming nodig is, niet schorst, is de Opdrachtnemer bevoegd die Werkzaamheden te schorsen totdat duidelijk is geworden of de verleende toestemming alsnog zal worden vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden zal worden voorzien. Indien de Opdrachtnemer ten gevolge van de schorsing van de Werkzaamheden voorzieningen moet treffen, heeft hij recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a, vooropgesteld dat de intrekking, vernietiging, schorsing of het van strengere voorwaarden voorzien van de toestemming niet aan hem kan worden toegerekend.						

§ 11 Wettelijke voorschriften en beschikkingen

11-1	De Opdrachtnemer wordt geacht bekend te zijn met de voor de Werkzaamheden van belang zijnde wettelijke voorschriften en beschikkingen van overheidswege, voor zover deze op de dag waarop hij zijn Aanbieding heeft gedaan in werking zijn getreden. De aan de naleving van deze voorschriften en beschikkingen verbonden gevolgen zijn voor zijn rekening.
11-2	De gevolgen van de naleving van voorschriften van bijzondere aard zijn voor rekening van de Opdrachtnemer, tenzij redelijkerwijs moet worden aangenomen dat hij deze voorschriften niet behoefde te kennen. Alleen in het laatste geval heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.
11-3	De gevolgen van de naleving van wettelijke voorschriften en beschikkingen van overheidswege, die na de dag waarop de Opdrachtnemer zijn Aanbieding heeft gedaan in werking treden, komen voor rekening van de Opdrachtgever, tenzij redelijkerwijs moet worden aangenomen dat de Opdrachtnemer die gevolgen had kunnen voorzien op die dag. Alleen wanneer de Opdrachtnemer die gevolgen niet reeds had kunnen voorzien op die dag, heeft hij recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a. Het in dit lid bepaalde is eveneens van toepassing op uitspraken van de gewone rechter en op arbitrale uitspraken die na de in dit lid bedoelde dag worden gedaan. Indien echter in de Basisovereenkomst bepalingen zijn opgenomen betreffende de verrekening van wijzigingen van lonen en sociale lasten of van prijzen, huren en vrachten, komen de gevolgen daarvan slechts voor rekening van de Opdrachtgever, indien en voor zover zulks uit die bepalingen voortvloeit.

11-4	De Opdrachtnemer vrijwaart de Opdrachtgever tegen aanspraken van derden tot vergoeding van schade, behoudens het bepaalde in § 28a, § 28b en § 29, en tot betaling van boetes verband houdende met het niet naleven door de Opdrachtnemer van wettelijke voorschriften en beschikkingen van overheidswege, voor zover de Opdrachtnemer daartoe krachtens deze paragraaf verplicht is.
------	---

§ 12 Veiligheid en gezondheid

12-1	De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor orde, veiligheid en gezondheid op het in § 3 lid 1 sub c bedoelde terrein en/of water en het in § 17 lid 1 bedoelde werkterrein. Die verantwoordelijkheid omvat de veiligheid en gezondheid van alle gemachtigden en hulppersonen die hij voor de nakoming van de Overeenkomst aanwijst of inschakelt, de veiligheid en gezondheid van derden, alsmede de veiligheid van alle goederen die hij voor de nakoming van de Overeenkomst gebruikt.
12-2	De Opdrachtnemer moet beschikken over een veiligheidsmanagementsysteem dat van toepassing is op de Werkzaamheden. Het veiligheidsmanagementsysteem moet zodanig functioneren dat de Werkzaamheden veilig en beheerst worden verricht. Het veiligheidsmanagementsysteem dient te worden vastgelegd in een veiligheidshandboek.
12-3	Indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, legt de Opdrachtnemer een veiligheids- en gezondheidsplan (V&G-plan), eventuele V&G-deelplannen alsmede een V&G-dossier ter Acceptatie aan de Opdrachtgever voor. Het bepaalde in § 23 is van toepassing.
12-4	De Opdrachtgever is bevoegd om, uiterlijk op het moment waarop Acceptatie daarvan plaatsvindt, in het V&G-plan of, in het voorkomende geval, in de V&G-deelplannen, de tijdstippen vast te leggen waarop de Opdrachtnemer een geactualiseerde versie van het V&G-plan of de V&G-deelplannen ter Acceptatie voorlegt. Het bepaalde in § 23 is van toepassing.
12-5	Indien de Opdrachtnemer krachtens het bepaalde in lid 3 het V&G-plan, de V&G-deelplannen en het V&G-dossier ter Acceptatie aan de Opdrachtgever voorlegt, voegt hij daarbij desgevraagd tevens alle relevante Documenten waarnaar in het V&G-plan, de V&G-deelplannen en in het V&G-dossier wordt verwezen, voor zover dat noodzakelijk is om de Opdrachtgever in staat te stellen te beoordelen of de bedoelde Documenten kunnen worden geaccepteerd.

6 Bodemaspecten

§ 13 Bodemaspecten (vervallen)

7 Wijzigingen, schorsing, ontbinding, opzegging

§ 14 Wijzigingen opgedragen door de Opdrachtgever

14-1	<p>De Opdrachtgever is gerechtigd om, uitsluitend schriftelijk, de volgende Wijzigingen aan de Opdrachtnemer op te dragen:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>wijzigingen in de Basisovereenkomst;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>wijzigingen in de Vraagspecificatie;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>wijzigingen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;</td></tr><tr><td>(d)</td><td>wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer in de Aanbieding heeft gemaakt;</td></tr><tr><td>(e)</td><td>wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of geaccepteerd, of voor zover de Opdrachtgever daarover anderszins is geïnformeerd.</td></tr></table>	(a)	wijzigingen in de Basisovereenkomst;	(b)	wijzigingen in de Vraagspecificatie;	(c)	wijzigingen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;	(d)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer in de Aanbieding heeft gemaakt;	(e)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of geaccepteerd, of voor zover de Opdrachtgever daarover anderszins is geïnformeerd.
(a)	wijzigingen in de Basisovereenkomst;										
(b)	wijzigingen in de Vraagspecificatie;										
(c)	wijzigingen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;										
(d)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer in de Aanbieding heeft gemaakt;										
(e)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of geaccepteerd, of voor zover de Opdrachtgever daarover anderszins is geïnformeerd.										
14-2	<p>Een Wijziging van een Zelfstandige Hulppersoon in een andere met naam genoemde Zelfstandige Hulppersoon, wordt gelijkgesteld met het voorschrijven van die andere hulppersoon als bedoeld in § 6 lid 3. In dat geval is § 6 lid 3 tot en met 7 van overeenkomstige toepassing.</p>										
14-3	<p>De Opdrachtnemer is verplicht een onderzoek in te stellen naar, en de Opdrachtgever te informeren over, de mate waarin een door de Opdrachtgever krachtens lid 1 opgedragen Wijziging een afwijking inhoudt van de eisen van de Overeenkomst. Deze verplichting laat de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer uit hoofde van § 4 lid 10 sub h onverlet.</p>										
14-4	<p>De Opdrachtnemer is verplicht, met inachtneming van het bepaalde in § 45, de opgedragen Wijziging uit te voeren, tenzij hetgeen overigens in deze paragraaf en in § 45 is bepaald, zich daartegen verzet.</p>										
14-5	<p>De Opdrachtnemer is niet verplicht een door de Opdrachtgever opgedragen Wijziging uit te voeren indien:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>de Wijziging niet schriftelijk is opgedragen; of</td></tr><tr><td>(b)</td><td>de uitvoering van de Wijziging een naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbare verstoring van de Werkzaamheden tot gevolg zou hebben; of</td></tr><tr><td>(c)</td><td>de uitvoering van de Wijziging tot gevolg zou hebben dat de Opdrachtnemer zou worden verplicht tot Werkzaamheden die zijn technische kennis en/of capaciteit te boven gaan; of</td></tr><tr><td>(d)</td><td>de uitvoering van de Wijziging voor de Opdrachtnemer naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, gelet op de wederzijdse belangen van Partijen, onaanvaardbaar zou zijn.</td></tr></table>	(a)	de Wijziging niet schriftelijk is opgedragen; of	(b)	de uitvoering van de Wijziging een naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbare verstoring van de Werkzaamheden tot gevolg zou hebben; of	(c)	de uitvoering van de Wijziging tot gevolg zou hebben dat de Opdrachtnemer zou worden verplicht tot Werkzaamheden die zijn technische kennis en/of capaciteit te boven gaan; of	(d)	de uitvoering van de Wijziging voor de Opdrachtnemer naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, gelet op de wederzijdse belangen van Partijen, onaanvaardbaar zou zijn.		
(a)	de Wijziging niet schriftelijk is opgedragen; of										
(b)	de uitvoering van de Wijziging een naar de maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbare verstoring van de Werkzaamheden tot gevolg zou hebben; of										
(c)	de uitvoering van de Wijziging tot gevolg zou hebben dat de Opdrachtnemer zou worden verplicht tot Werkzaamheden die zijn technische kennis en/of capaciteit te boven gaan; of										
(d)	de uitvoering van de Wijziging voor de Opdrachtnemer naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid, gelet op de wederzijdse belangen van Partijen, onaanvaardbaar zou zijn.										
14-6	<p>Nadat de Opdrachtgever een Wijziging heeft opgedragen, deelt de Opdrachtnemer met bekwame spoed schriftelijk mee of hij de Wijziging zal uitvoeren. Indien de Opdrachtnemer verzuimt met bekwame spoed deze mededeling te doen, stelt de Opdrachtgever een nadere termijn waarbinnen hij dat alsnog kan doen. Indien de Opdrachtnemer ook dan verzuimt deze mededeling te doen, is de Opdrachtnemer verplicht de opgedragen Wijziging uit te voeren, behoudens het bepaalde in lid 15.</p>										
14-7	<p>Indien de Opdrachtnemer de opgedragen Wijziging weigert uit te voeren, motiveert hij schriftelijk de in lid 6 bedoelde mededeling, onder verwijzing naar een of meer van de in lid 5 genoemde gronden.</p>										

14-8	Indien de Opdrachtgever van mening is dat de Opdrachtnemer ten onrechte weigert de Wijziging uit te voeren, deelt hij dat na ontvangst van de mededeling als bedoeld in lid 6 met bekwame spoed schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee. In dat geval treden Partijen onverwijld met elkaar in overleg om uit de ontstane impasse te geraken. Tijdens dat overleg vormen Partijen zich onder meer een beeld van de financiële gevolgen en de consequenties ten aanzien van de planning, die zich zouden voordoen indien de Wijziging zou worden uitgevoerd.						
14-9	Indien de Opdrachtgever verzuimt met bekwame spoed de in lid 8 bedoelde mededeling te doen, stelt de Opdrachtnemer een nadere termijn waarbinnen de Opdrachtgever dat alsnog kan doen. Indien de Opdrachtgever ook dan verzuimt de bedoelde mededeling te doen, is de Opdrachtnemer niet verplicht de opgedragen Wijziging uit te voeren.						
14-10	Indien de Opdrachtnemer naar aanleiding van het in lid 8 bedoelde overleg besluit de Wijziging alsnog uit te voeren, deelt hij dat met bekwame spoed schriftelijk mee en is het bepaalde in lid 15 van toepassing.						
14-11	Indien de Opdrachtgever naar aanleiding van het in lid 8 bedoelde overleg besluit de opgedragen Wijziging te handhaven, en ook de Opdrachtnemer volhardt in zijn weigering die Wijziging uit te voeren, kan de Opdrachtgever de Opdrachtnemer schriftelijk meedelen dat tussen Partijen een geschil is ontstaan. Partijen passen in dat geval § 47 toe, teneinde te laten vaststellen of de Opdrachtnemer terecht uitvoering weigert te geven aan de opgedragen Wijziging.						
14-12	Indien het in het vorige lid bedoelde geschil wordt opgelost in die zin dat wordt vastgesteld dat de Opdrachtnemer ten onrechte weigert uitvoering te geven aan de opgedragen Wijziging, is hij verplicht die Wijziging uit te voeren, behoudens het bepaalde in lid 15.						
14-13	Indien het in lid 11 bedoelde geschil wordt opgelost in die zin dat wordt vastgesteld dat de Opdrachtnemer gelet op een of meer van de in lid 5 genoemde gronden redelijkerwijs geen gehoor behoefde te geven aan de opdracht tot Wijziging, is de Opdrachtnemer niet verplicht de Wijziging uit te voeren.						
14-14	Indien de Opdrachtgever besluit de opgedragen Wijziging in te trekken, hetzij naar aanleiding van de in lid 6 bedoelde mededeling van de Opdrachtnemer, hetzij naar aanleiding van het in lid 8 bedoelde overleg, of indien hij, gelet op het bepaalde in lid 11, besluit de in dat lid bedoelde mededeling niet te doen, mag de Opdrachtnemer de opgedragen Wijziging niet meer uitvoeren.						
14-15	Indien de Opdrachtnemer krachtens lid 6 of lid 10 meedeelt dat hij de opgedragen Wijziging zal uitvoeren, of indien hij tot uitvoering verplicht wordt gelet op het bepaalde in lid 6 of lid 12, of indien het geval als bedoeld in § 15 lid 6 zich voordoet, volgen Partijen de in § 45 vastgelegde procedure alvorens de Opdrachtnemer tot uitvoering van de Wijziging overgaat. Kunnen Partijen in die procedure niet tot overeenstemming komen over de wijze waarop de financiële gevolgen en de consequenties ten aanzien van de planning, die aan de Wijziging verbonden zijn, tussen hen zullen worden verdeeld, dan is de Opdrachtnemer niet verplicht de Wijziging uit te voeren. Indien de Opdrachtnemer zich schriftelijk bereid verklaart tot uitvoering van de Wijziging over te gaan alvorens Partijen tot die overeenstemming zijn gekomen, kan hij aan die bereidverklaring voorwaarden verbinden.						
14-16	<p>Wordt de in deze paragraaf vastgelegde procedure vertraagd als gevolg van:</p> <table border="1" data-bbox="300 1697 1388 1930"> <tr> <td>(a)</td> <td>de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 9, of</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>het overleg als bedoeld in lid 8, vooropgesteld dat de Opdrachtgever na dit overleg de Wijziging krachtens lid 14 heeft ingetrokken, of</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 11 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 13,</td> </tr> </table> <p>dan heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.</p>	(a)	de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 9, of	(b)	het overleg als bedoeld in lid 8, vooropgesteld dat de Opdrachtgever na dit overleg de Wijziging krachtens lid 14 heeft ingetrokken, of	(c)	de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 11 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 13,
(a)	de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 9, of						
(b)	het overleg als bedoeld in lid 8, vooropgesteld dat de Opdrachtgever na dit overleg de Wijziging krachtens lid 14 heeft ingetrokken, of						
(c)	de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 11 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 13,						

§ 15 Wijzigingen op initiatief van de Opdrachtnemer

15-1	<p>Behoudens het bepaalde in § 14 en behoudens hetgeen overigens in deze paragraaf is bepaald, is de Opdrachtnemer niet gerechtigd tot het uitvoeren van:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>wijzigingen in de Basisovereenkomst;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>wijzigingen in de Vraagspecificatie;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>wijzigingen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;</td></tr><tr><td>(d)</td><td>wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer in de Aanbieding heeft gemaakt;</td></tr><tr><td>(e)</td><td>wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn geaccepteerd;</td></tr><tr><td>(f)</td><td>wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of voor zover de Opdrachtgever daarover anderszins is geïnformeerd.</td></tr></table>	(a)	wijzigingen in de Basisovereenkomst;	(b)	wijzigingen in de Vraagspecificatie;	(c)	wijzigingen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;	(d)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer in de Aanbieding heeft gemaakt;	(e)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn geaccepteerd;	(f)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of voor zover de Opdrachtgever daarover anderszins is geïnformeerd.
(a)	wijzigingen in de Basisovereenkomst;												
(b)	wijzigingen in de Vraagspecificatie;												
(c)	wijzigingen in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen;												
(d)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer in de Aanbieding heeft gemaakt;												
(e)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn geaccepteerd;												
(f)	wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of voor zover de Opdrachtgever daarover anderszins is geïnformeerd.												
15-2	<p>De Opdrachtnemer is gerechtigd een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met e uit te voeren, onder de voorwaarde dat hij een verzoek tot Acceptatie van die Wijziging heeft gedaan en die Wijziging is geaccepteerd, een en ander met inachtneming van de in § 23 vastgelegde acceptatieprocedure.</p>												
15-3	<p>De Opdrachtnemer is gerechtigd een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub f uit te voeren, onder de voorwaarden dat:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>hij die Wijziging ter toetsing aan de Opdrachtgever heeft voorgelegd met inachtneming van het bepaalde in § 20 en § 21; en</td></tr><tr><td>(b)</td><td>die Wijziging niet zal leiden tot een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met e.</td></tr></table>	(a)	hij die Wijziging ter toetsing aan de Opdrachtgever heeft voorgelegd met inachtneming van het bepaalde in § 20 en § 21; en	(b)	die Wijziging niet zal leiden tot een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met e.								
(a)	hij die Wijziging ter toetsing aan de Opdrachtgever heeft voorgelegd met inachtneming van het bepaalde in § 20 en § 21; en												
(b)	die Wijziging niet zal leiden tot een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met e.												
15-4	<p>In geval van een verzoek tot Acceptatie van een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met d, kan de Opdrachtgever de Acceptatie zonder opgaaf van redenen weigeren. De Opdrachtgever kan de Acceptatie niet weigeren indien realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud, conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen, bij een ongewijzigde Overeenkomst redelijkerwijs onmogelijk is.</p>												
15-5	<p>Het in lid 2 en lid 3 bepaalde laat eventuele aanspraken van de Opdrachtgever tot vergoeding van door hem in redelijkheid gemaakte kosten onverlet, voor zover die kosten verband houden met het ongedaan maken van de gevolgen van beslissingen die hij in redelijkheid heeft kunnen nemen op basis van de in lid 1 sub e en f bedoelde keuzen. Het in dit lid bepaalde is niet van toepassing indien zich het geval als bedoeld in lid 6 voordoet.</p>												
15-6	<p>Indien een Wijziging als bedoeld in lid 1 noodzakelijk is als gevolg van een aan de Opdrachtgever krachtens de wet, de Overeenkomst of de in het verkeer geldende opvattingen toe te rekenen omstandigheid die realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen redelijkerwijs onmogelijk maakt en de Opdrachtnemer op grond van deze paragraaf gerechtigd is tot het uitvoeren van die Wijziging, wordt die Wijziging geacht een door de Opdrachtgever opgedragen Wijziging als bedoeld in § 14 lid 1 te zijn. Het bepaalde in § 14 lid 15 is in dat geval van toepassing.</p>												

§ 16 Schorsing, ontbinding en opzegging

16-1	De Opdrachtgever is bevoegd Werkzaamheden te schorsen.						
16-2	Gedurende de schorsing is de Opdrachtnemer verplicht: <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>in overleg met de Opdrachtgever passende maatregelen te nemen om schade te voorkomen en te beperken die aan het Werk zou kunnen ontstaan;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>na te laten wat schade aan het Werk zou kunnen veroorzaken of wat de latere voortzetting van de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud zou kunnen bemoeilijken.</td></tr></table>	(a)	in overleg met de Opdrachtgever passende maatregelen te nemen om schade te voorkomen en te beperken die aan het Werk zou kunnen ontstaan;	(b)	na te laten wat schade aan het Werk zou kunnen veroorzaken of wat de latere voortzetting van de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud zou kunnen bemoeilijken.		
(a)	in overleg met de Opdrachtgever passende maatregelen te nemen om schade te voorkomen en te beperken die aan het Werk zou kunnen ontstaan;						
(b)	na te laten wat schade aan het Werk zou kunnen veroorzaken of wat de latere voortzetting van de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud zou kunnen bemoeilijken.						
16-3	Indien de Opdrachtnemer ten gevolge van de schorsing voorzieningen moet treffen, heeft hij recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.						
16-4	Als de schorsing langer dan één maand duurt, kan de Opdrachtnemer betaling van alle verrichte Werkzaamheden vorderen, voor zover die niet reeds heeft plaatsgevonden krachtens de termijnstaat.						
16-5	Als de schorsing van alle Werkzaamheden langer duurt dan zes maanden, is de Opdrachtnemer bevoegd de Overeenkomst te ontbinden.						
16-6	Het bepaalde in de leden 3 tot en met 5 is niet van toepassing, indien een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer in de nakoming van de Overeenkomst ten grondslag ligt aan de schorsing.						
16-7	Wanneer door omstandigheden die voor rekening van de Opdrachtgever komen, alle Uitvoeringswerkzaamheden gedurende meer dan twee maanden ononderbroken zijn vertraagd, is de Opdrachtnemer bevoegd de Overeenkomst te ontbinden.						
16-8	De Opdrachtgever is te allen tijde bevoegd de Overeenkomst op te zeggen.						
16-9	Doet een van de gevallen als bedoeld in de leden 5, 7 en 8 zich voor tijdens de realisatie van het Werk, dan zal de Opdrachtgever onverwijld na ontbinding of opzegging het Werk overnemen. De Opdrachtnemer is tot aan de overneming van het Werk gehouden de in lid 2 bedoelde verplichtingen na te komen.						
16-10	In de gevallen bedoeld in de leden 5, 7 en 8 heeft de Opdrachtnemer uitsluitend aanspraak op: <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>vergoeding van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw, berekend naar de stand van de Werkzaamheden op het moment van de ontbinding of opzegging;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>vergoeding van 5% van het resterende deel van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw, dat de Opdrachtgever verschuldigd zou zijn geweest bij volledige uitvoering van de Overeenkomst;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>vergoeding van alle gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de Opdrachtnemer op het tijdstip van ontbinding of opzegging reeds is aangegaan met het oog op de uitvoering van de Overeenkomst.</td></tr></table>	(a)	vergoeding van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw, berekend naar de stand van de Werkzaamheden op het moment van de ontbinding of opzegging;	(b)	vergoeding van 5% van het resterende deel van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw, dat de Opdrachtgever verschuldigd zou zijn geweest bij volledige uitvoering van de Overeenkomst;	(c)	vergoeding van alle gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de Opdrachtnemer op het tijdstip van ontbinding of opzegging reeds is aangegaan met het oog op de uitvoering van de Overeenkomst.
(a)	vergoeding van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw, berekend naar de stand van de Werkzaamheden op het moment van de ontbinding of opzegging;						
(b)	vergoeding van 5% van het resterende deel van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs, exclusief btw, dat de Opdrachtgever verschuldigd zou zijn geweest bij volledige uitvoering van de Overeenkomst;						
(c)	vergoeding van alle gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de Opdrachtnemer op het tijdstip van ontbinding of opzegging reeds is aangegaan met het oog op de uitvoering van de Overeenkomst.						

8 Werkterrein, reclame

§ 17 Werkterrein

17-1	De Opdrachtnemer heeft de kosteloze beschikking over de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex als werkterrein aangeduide oppervlakten van grond of water, zolang de uitvoering van de Overeenkomst dit nodig maakt. Gebruik van andere oppervlakten als werkterrein is voor rekening van de Opdrachtnemer.
17-2	De Opdrachtgever wijst aan, na overleg met de Opdrachtnemer, welke gedeelten van het werkterrein in gebruik mogen worden genomen als opslagplaatsen en voor het plaatsen van keten, loodsen en andere zaken die de Opdrachtnemer voornemens is te gebruiken voor de uitvoering van de Overeenkomst.
17-3	Indien de Overeenkomst uitsluitend de realisatie van een Werk betreft, moet het werkterrein na gebruik en uiterlijk op de feitelijke datum van oplevering zo veel mogelijk weer in de oorspronkelijke toestand worden gebracht.
17-4	Indien de Overeenkomst de realisatie van het Meerjarig Onderhoud omvat, moet het werkterrein zo spoedig mogelijk na het verrichten van Onderhoudswerkzaamheden zo veel mogelijk weer in de oorspronkelijke toestand worden gebracht.

§ 18 Reclame

18-1	De Opdrachtgever heeft het recht om, na overleg met de Opdrachtnemer, op schuttingen en afrasteringen, die dienen ter afsluiting van het Werk of het werkterrein, alsmede elders op het werkterrein of aan het Werk reclame of andere kennisgevingen aan te brengen.
18-2	De Opdrachtnemer is het eveneens toegestaan op een deel van die plaatsen, alsmede op Documenten, aanduidingen van zijn naam en bedrijf aan te brengen, alsmede aanduidingen van naam en bedrijf van zijn Zelfstandige Hulppersonen te doen aanbrengen. Indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, zijn plaats, uiterlijk en afmetingen hiervan aan de acceptatieprocedure van § 23 onderworpen.

9 Kwaliteitsmanagement

§ 19 Kwaliteitsmanagement en kwaliteitsplan

19-1	Behoudens hetgeen overigens in de Overeenkomst is bepaald, is de Opdrachtnemer verantwoordelijk voor zowel het kwaliteitsmanagement van alle Werkzaamheden, als voor de kwaliteit van resultaten van Werkzaamheden en van Documenten.
19-2	Indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, legt de Opdrachtnemer een kwaliteitsplan alsmede eventuele deelkwaliteitsplannen ter Acceptatie voor aan de Opdrachtgever. Het bepaalde in § 23 is van toepassing.
19-3	De Opdrachtnemer verstrekt de Opdrachtgever desgevraagd alle relevante Documenten waarnaar in het kwaliteitsplan en in eventuele deelkwaliteitsplannen wordt verwezen.

§ 20 Toetsing van Ontwerpwerkzaamheden

20-1	<p>De Opdrachtgever is bevoegd om te toetsen of:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>de kwalificaties van hulppersonen die de Opdrachtnemer wil inschakelen voor de Ontwerpwerkzaamheden, en</td></tr><tr><td>(b)</td><td>de uit Ontwerpwerkzaamheden voortkomende Ontwerpdocumenten</td></tr></table> <p>voldoen aan de eisen die voortvloeien uit de Overeenkomst. Deze toetsing vindt plaats op basis van het toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden. De Opdrachtgever is slechts bevoegd tot toetsing van de in deze paragraaf bedoelde kwalificaties van hulppersonen en Ontwerpdocumenten, voor zover het toetsingsplan daarin uitdrukkelijk voorziet, behoudens het bepaalde in lid 5.</p>	(a)	de kwalificaties van hulppersonen die de Opdrachtnemer wil inschakelen voor de Ontwerpwerkzaamheden, en	(b)	de uit Ontwerpwerkzaamheden voortkomende Ontwerpdocumenten				
(a)	de kwalificaties van hulppersonen die de Opdrachtnemer wil inschakelen voor de Ontwerpwerkzaamheden, en								
(b)	de uit Ontwerpwerkzaamheden voortkomende Ontwerpdocumenten								
20-2	Indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, legt de Opdrachtnemer een keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden ter Acceptatie voor aan de Opdrachtgever. Het bepaalde in § 23 is van toepassing.								
20-3	Met de resultaten van keuringen waarin het in lid 2 bedoelde keuringsplan voorziet en die de Opdrachtnemer moet verrichten, dient hij aan te tonen dat Ontwerpwerkzaamheden en resultaten daarvan voldoen aan de eisen die voortvloeien uit de Overeenkomst.								
20-4	<p>De Opdrachtnemer maakt met bekwame spoed na het verrichten van een in het keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden voorziene keuring de resultaten daarvan schriftelijk kenbaar aan de Opdrachtgever, tenzij in overleg tussen Partijen een termijn is overeengekomen. Daarbij dient de Opdrachtnemer te vermelden:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>op welk onderdeel van de Ontwerpwerkzaamheden de keuring betrekking heeft;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>wie de keuring heeft verricht;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>de datum waarop de keuring is verricht; en</td></tr><tr><td>(d)</td><td>of met het resultaat van de verrichte keuring wordt voldaan aan de in lid 3 bedoelde eisen.</td></tr></table>	(a)	op welk onderdeel van de Ontwerpwerkzaamheden de keuring betrekking heeft;	(b)	wie de keuring heeft verricht;	(c)	de datum waarop de keuring is verricht; en	(d)	of met het resultaat van de verrichte keuring wordt voldaan aan de in lid 3 bedoelde eisen.
(a)	op welk onderdeel van de Ontwerpwerkzaamheden de keuring betrekking heeft;								
(b)	wie de keuring heeft verricht;								
(c)	de datum waarop de keuring is verricht; en								
(d)	of met het resultaat van de verrichte keuring wordt voldaan aan de in lid 3 bedoelde eisen.								
20-5	De Opdrachtgever is bevoegd te toetsen of het kwaliteitsmanagement van de Ontwerpwerkzaamheden plaatsvindt overeenkomstig het eventuele kwaliteitsplan, eventuele								

	deelkwaliteitsplannen, het keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden en de overige eisen die gelet op de aard en de inhoud van de Overeenkomst aan dat kwaliteitsmanagement kunnen worden gesteld.
20-6	De Opdrachtgever dient bij het uitoefenen van zijn toetsingsbevoegdheid uit hoofde van deze paragraaf de Werkzaamheden zo weinig mogelijk te verstoren.
20-7	De Opdrachtgever is niet verplicht gebruik te maken van zijn toetsingsbevoegdheid uit hoofde van deze paragraaf. Het is aan hem te bepalen of en hoe hij die toetsingsbevoegdheid gedurende de Ontwerpwerkzaamheden uitoefent. Niettemin rust op de Opdrachtgever de verplichting de Opdrachtnemer schriftelijk en binnen bekwame tijd te informeren, indien hij een tekortkoming van de Opdrachtnemer daadwerkelijk heeft opgemerkt.

§ 21 Toetsing van Uitvoeringswerkzaamheden en Onderhoudswerkzaamheden

21-1	Indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, legt de Opdrachtnemer een keuringsplan Uitvoeringswerkzaamheden en een keuringsplan Onderhoudswerkzaamheden ter Acceptatie voor aan de Opdrachtgever. Het bepaalde in § 23 is van toepassing.								
21-2	Met de resultaten van keuringen waarin de in lid 1 bedoelde keuringsplannen voorzien en die de Opdrachtnemer moet verrichten, dient hij aan te tonen dat Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden en resultaten daarvan voldoen aan de eisen die voortvloeien uit de Overeenkomst.								
21-3	De Opdrachtnemer maakt met bekwame spoed na het verrichten van een in een keuringsplan voorziene keuring, de resultaten daarvan schriftelijk kenbaar aan de Opdrachtgever, tenzij in overleg tussen Partijen een termijn is overeengekomen. Daarbij dient de Opdrachtnemer te vermelden: <table border="1" data-bbox="300 1115 1390 1406"> <tr> <td>(a)</td> <td>op welk onderdeel van de Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden de keuring betrekking heeft, onder verwijzing naar het relevante keuringsplan;</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>wie de keuring heeft verricht;</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de datum en het tijdstip waarop de keuring is verricht; en</td> </tr> <tr> <td>(d)</td> <td>of met het resultaat van de verrichte keuring wordt voldaan aan de in lid 2 bedoelde eisen.</td> </tr> </table>	(a)	op welk onderdeel van de Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden de keuring betrekking heeft, onder verwijzing naar het relevante keuringsplan;	(b)	wie de keuring heeft verricht;	(c)	de datum en het tijdstip waarop de keuring is verricht; en	(d)	of met het resultaat van de verrichte keuring wordt voldaan aan de in lid 2 bedoelde eisen.
(a)	op welk onderdeel van de Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden de keuring betrekking heeft, onder verwijzing naar het relevante keuringsplan;								
(b)	wie de keuring heeft verricht;								
(c)	de datum en het tijdstip waarop de keuring is verricht; en								
(d)	of met het resultaat van de verrichte keuring wordt voldaan aan de in lid 2 bedoelde eisen.								
21-4	De Opdrachtgever is bevoegd om, uiterlijk op het moment waarop Acceptatie van een in lid 1 bedoeld keuringsplan plaatsvindt, in dat keuringsplan stop- en bijwoonpunten te vermelden. In dat geval geeft de Opdrachtgever voor elk afzonderlijk stoppunt aan: <table border="1" data-bbox="300 1532 1390 1711"> <tr> <td>(a)</td> <td>de geobjectiveerde criteria waaraan de resultaten van de relevante, in het keuringsplan voorziene keuringen moeten voldoen, om voor Acceptatie in aanmerking te komen; en</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de termijn waarbinnen de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer zowel mondeling als schriftelijk moet medelen of die resultaten als geaccepteerd worden beschouwd.</td> </tr> </table>	(a)	de geobjectiveerde criteria waaraan de resultaten van de relevante, in het keuringsplan voorziene keuringen moeten voldoen, om voor Acceptatie in aanmerking te komen; en	(b)	de termijn waarbinnen de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer zowel mondeling als schriftelijk moet medelen of die resultaten als geaccepteerd worden beschouwd.				
(a)	de geobjectiveerde criteria waaraan de resultaten van de relevante, in het keuringsplan voorziene keuringen moeten voldoen, om voor Acceptatie in aanmerking te komen; en								
(b)	de termijn waarbinnen de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer zowel mondeling als schriftelijk moet medelen of die resultaten als geaccepteerd worden beschouwd.								
21-5	De Opdrachtnemer stelt de Opdrachtgever tevoren schriftelijk in kennis van het tijdstip waarop een stop- of bijwoonpunt wordt bereikt, tenzij in overleg tussen Partijen een termijn is overeengekomen.								
21-6	Bij het bereiken van een stoppunt legt de Opdrachtnemer ter Acceptatie aan de Opdrachtgever voor:								

	<table border="1"> <tr> <td>(a)</td> <td>de in het keuringsplan genoemde Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden en/of de resultaten van die Werkzaamheden, ten aanzien waarvan de Opdrachtgever een stoppunt heeft vermeld; en</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuring van die Werkzaamheden, overeenkomstig het bepaalde in lid 3.</td> </tr> </table> <p>Het bepaalde in § 23, leden 4 tot en met 15 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat daar waar wordt gesproken van 'acceptatieplan', gelezen moet worden 'keuringsplan Uitvoeringswerkzaamheden' of 'keuringsplan Onderhoudswerkzaamheden'.</p>	(a)	de in het keuringsplan genoemde Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden en/of de resultaten van die Werkzaamheden, ten aanzien waarvan de Opdrachtgever een stoppunt heeft vermeld; en	(b)	de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuring van die Werkzaamheden, overeenkomstig het bepaalde in lid 3.
(a)	de in het keuringsplan genoemde Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden en/of de resultaten van die Werkzaamheden, ten aanzien waarvan de Opdrachtgever een stoppunt heeft vermeld; en				
(b)	de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuring van die Werkzaamheden, overeenkomstig het bepaalde in lid 3.				
21-7	<p>Bij het bereiken van een bijwoonpunt houdt de Opdrachtnemer voor toetsing door de Opdrachtgever beschikbaar:</p> <table border="1"> <tr> <td>(a)</td> <td>de in het keuringsplan genoemde Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden en/of de resultaten van die Werkzaamheden, ten aanzien waarvan de Opdrachtgever een bijwoonpunt heeft vermeld; en</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuringen van die Werkzaamheden, overeenkomstig het bepaalde in lid 3.</td> </tr> </table> <p>De Opdrachtnemer is gerechtigd de Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden voort te zetten, indien de Opdrachtgever na het bereiken van een bijwoonpunt de beschikbaar gehouden Werkzaamheden, resultaten van Werkzaamheden en de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuringen van die Werkzaamheden niet toetst.</p>	(a)	de in het keuringsplan genoemde Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden en/of de resultaten van die Werkzaamheden, ten aanzien waarvan de Opdrachtgever een bijwoonpunt heeft vermeld; en	(b)	de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuringen van die Werkzaamheden, overeenkomstig het bepaalde in lid 3.
(a)	de in het keuringsplan genoemde Uitvoerings- of Onderhoudswerkzaamheden en/of de resultaten van die Werkzaamheden, ten aanzien waarvan de Opdrachtgever een bijwoonpunt heeft vermeld; en				
(b)	de resultaten van de in het keuringsplan voorziene keuringen van die Werkzaamheden, overeenkomstig het bepaalde in lid 3.				
21-8	De Opdrachtgever is bevoegd te toetsen of het kwaliteitsmanagement van de Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden plaatsvindt overeenkomstig het eventuele kwaliteitssysteem van de Opdrachtnemer, het eventuele kwaliteitsplan, eventuele deelkwaliteitsplannen, de keuringsplannen en de overige eisen die gelet op de aard en de inhoud van de Overeenkomst aan dat kwaliteitsmanagement kunnen worden gesteld.				
21-9	De Opdrachtgever dient bij het uitoefenen van zijn toetsingsbevoegdheid uit hoofde van deze paragraaf de Werkzaamheden zo weinig mogelijk te verstoren.				
21-10	De Opdrachtgever is niet verplicht gebruik te maken van zijn toetsingsbevoegdheid uit hoofde van deze paragraaf. Het is aan hem te bepalen of en hoe hij die toetsingsbevoegdheid gedurende de Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden uitoefent. Niettemin rust op de Opdrachtgever de verplichting de Opdrachtnemer schriftelijk en binnen bekwame tijd te informeren, indien hij een tekortkoming van de Opdrachtnemer daadwerkelijk heeft opgemerkt.				

§ 22 Acceptatieprocedure – Uitgangspunten

22-1	<p>De Opdrachtnemer is verplicht om met inachtneming van het bepaalde in § 23 ter Acceptatie aan de Opdrachtgever voor te leggen:</p> <table border="1"> <tr> <td>(a)</td> <td>Documenten;</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>Zelfstandige Hulppersonen die hij voornemens is aan te wijzen of in te schakelen in het kader van de Werkzaamheden;</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>Werkzaamheden;</td> </tr> <tr> <td>(d)</td> <td>resultaten van Werkzaamheden;</td> </tr> </table> <p>indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, en</p>	(a)	Documenten;	(b)	Zelfstandige Hulppersonen die hij voornemens is aan te wijzen of in te schakelen in het kader van de Werkzaamheden;	(c)	Werkzaamheden;	(d)	resultaten van Werkzaamheden;
(a)	Documenten;								
(b)	Zelfstandige Hulppersonen die hij voornemens is aan te wijzen of in te schakelen in het kader van de Werkzaamheden;								
(c)	Werkzaamheden;								
(d)	resultaten van Werkzaamheden;								

	(e) de in § 15 lid 2 bedoelde Wijzigingen.
22-2	Indien en voor zover in het acceptatieplan is vastgelegd dat de Opdrachtnemer de in lid 1 sub a tot en met d bedoelde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden en resultaten van Werkzaamheden ter Acceptatie zal voorleggen, is de Opdrachtgever verplicht om binnen de in het acceptatieplan vastgelegde termijn schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee te delen of de desbetreffende Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden of resultaten van Werkzaamheden zijn geaccepteerd. Indien de Opdrachtnemer een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 ter Acceptatie voorlegt, deelt de Opdrachtgever met bekwame spoed na ontvangst aan de Opdrachtnemer mee of de Wijziging is geaccepteerd.
22-3	Behoudens hetgeen overigens in de Overeenkomst is bepaald, is het aan de Opdrachtgever om te bepalen of hij de in lid 1 bedoelde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden, resultaten van Werkzaamheden of Wijzigingen als bedoeld in § 15 lid 2 accepteert. Het is voorts aan hem om te bepalen of en hoe hij voorafgaand aan een Acceptatie zijn toetsingsbevoegdheid uitoefent. Niettemin rust op de Opdrachtgever de verplichting de Opdrachtnemer schriftelijk en binnen bekwame tijd te informeren, indien hij een tekortkoming van de Opdrachtnemer daadwerkelijk heeft opgemerkt.

§ 23 Acceptatieprocedure – Procedureverloop

23-1	De in deze paragraaf omschreven acceptatieprocedure is van toepassing op de Acceptatie van de in het acceptatieplan vastgelegde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden en resultaten van Werkzaamheden, alsmede op de Acceptatie van de in § 15 lid 2 bedoelde Wijzigingen.						
23-2	<p>Een verzoek tot Acceptatie van de Opdrachtnemer dient aan de volgende eisen te voldoen:</p> <table border="1"> <tr> <td>(a)</td> <td>het wordt schriftelijk ingediend, waarbij in het acceptatieplan het aantal te overleggen exemplaren is vastgelegd;</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>het wordt ingediend op of vóór het in het acceptatieplan vastgelegde tijdstip; en</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>het gaat vergezeld van alle relevante Documenten, die zo veel mogelijk in het acceptatieplan moeten zijn vastgelegd.</td> </tr> </table> <p>Wanneer de Opdrachtnemer een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 ter Acceptatie voorlegt, doet hij dat met redenen omkleed.</p>	(a)	het wordt schriftelijk ingediend, waarbij in het acceptatieplan het aantal te overleggen exemplaren is vastgelegd;	(b)	het wordt ingediend op of vóór het in het acceptatieplan vastgelegde tijdstip; en	(c)	het gaat vergezeld van alle relevante Documenten, die zo veel mogelijk in het acceptatieplan moeten zijn vastgelegd.
(a)	het wordt schriftelijk ingediend, waarbij in het acceptatieplan het aantal te overleggen exemplaren is vastgelegd;						
(b)	het wordt ingediend op of vóór het in het acceptatieplan vastgelegde tijdstip; en						
(c)	het gaat vergezeld van alle relevante Documenten, die zo veel mogelijk in het acceptatieplan moeten zijn vastgelegd.						
23-3	Partijen vergewissen zich er telkens onverwijld van dat een verzoek tot Acceptatie door de Opdrachtgever is ontvangen conform de in lid 2 opgesomde eisen.						
23-4	De Opdrachtgever is gerechtigd de Opdrachtnemer schriftelijk om een aanvulling te vragen op de in lid 2 sub c bedoelde Documenten, voor zover deze aanvulling noodzakelijk is om te kunnen beoordelen of hij tot Acceptatie kan besluiten. De Opdrachtnemer geeft zo spoedig mogelijk gehoor aan een dergelijk verzoek.						
23-5	De Opdrachtgever deelt de Opdrachtnemer binnen de in het acceptatieplan vastgelegde termijn of, indien het een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 betreft, met bekwame spoed, onvoorwaardelijk en schriftelijk mee of tot Acceptatie is besloten.						
23-6	Indien de Opdrachtgever verzuimt om met bekwame spoed de in lid 5 bedoelde mededeling te doen zonder voorafgaand gebruik te hebben gemaakt van de procedure die is vastgelegd in lid 7, stelt de Opdrachtnemer schriftelijk een nadere termijn waarbinnen de Opdrachtgever dat alsnog						

	kan doen. De Opdrachtnemer verwijst de Opdrachtgever daarbij naar de procedure die is vastgelegd in lid 7. Indien de Opdrachtgever ook binnen die nadere termijn verzuimt de bedoelde mededeling te doen, wordt hij geacht tot Acceptatie te hebben besloten vanaf het tijdstip vastgelegd in het acceptatieplan of, indien het een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 betreft, vanaf de dag waarop het verzoek tot Acceptatie is ingediend.		
23-7	Indien de in het acceptatieplan vastgelegde termijn onvoldoende blijkt te zijn of, indien het een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 betreft, de Opdrachtgever geen kans ziet om met bekwame spoed vast te stellen of hij tot Acceptatie kan besluiten, deelt hij onverwijld schriftelijk en gemotiveerd aan de Opdrachtnemer mee binnen welke termijn hij dat wel zal doen.		
23-8	Indien de Opdrachtgever besluit Acceptatie te weigeren, laat hij de in lid 5 bedoelde mededeling vergezeld gaan van een schriftelijke motivering. Uit deze motivering moet duidelijk blijken aan welke van de in het acceptatieplan vastgelegde geobjectiveerde criteria niet is voldaan. Indien de weigering van Acceptatie een door de Opdrachtnemer voorgestelde Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 betreft, is in aanvulling op de eventuele toepassing van dit lid het in § 15 lid 4 bepaalde van toepassing.		
23-9	Het is de Opdrachtnemer niet toegestaan om nog niet geaccepteerde Zelfstandige Hulpverleners in te schakelen voor Werkzaamheden. Evenmin is het hem toegestaan om Werkzaamheden te verrichten waaraan nog niet geaccepteerde Documenten, Werkzaamheden of resultaten van Werkzaamheden ten grondslag liggen. De Opdrachtnemer mag geen Wijzigingen als bedoeld in § 15 lid 2 uitvoeren die nog niet door de Opdrachtgever zijn geaccepteerd.		
23-10	Behoudens het geval waarin de weigering van Acceptatie een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2 betreft en behoudens het bepaalde in lid 11, neemt de Opdrachtnemer onverwijld voor eigen rekening de redenen weg die aan de weigering van Acceptatie ten grondslag liggen. Vervolgens dient hij met bekwame spoed een nieuw verzoek tot Acceptatie in, conform de procedure die is vastgelegd in de leden 1, 2 sub a, 2 sub c, 3, 4, 6 en 8 tot en met 15. De Opdrachtgever deelt de Opdrachtnemer met bekwame spoed schriftelijk en onvoorwaardelijk mee of hij tot Acceptatie heeft besloten. Indien de Opdrachtgever geen kans ziet om met bekwame spoed vast te stellen of tot Acceptatie kan worden besloten, is het bepaalde in lid 7 van toepassing.		
23-11	Indien de Opdrachtnemer van mening is dat de Opdrachtgever in redelijkheid niet kon besluiten Acceptatie te weigeren, deelt hij dat onverwijld na ontvangst van de desbetreffende mededeling schriftelijk en met redenen omkleed aan de Opdrachtgever mee. Partijen treden dan onverwijld met elkaar in overleg om uit de ontstane impasse te geraken. Indien de Opdrachtgever naar aanleiding van dit overleg besluit de weigering van Acceptatie in te trekken, is tot Acceptatie besloten met ingang van de dag waarop dat besluit is genomen.		
23-12	Indien de Opdrachtgever naar aanleiding van het in lid 11 bedoelde overleg besluit de weigering van Acceptatie te handhaven, kan de Opdrachtnemer de Opdrachtgever schriftelijk meedelen dat tussen Partijen een geschil is ontstaan. Partijen passen in dat geval § 47 toe, teneinde te laten vaststellen of dat besluit in redelijkheid genomen kon worden. Indien de Opdrachtnemer deze mededeling niet doet, is het bepaalde in lid 10 van toepassing.		
23-13	Indien het in het vorige lid bedoelde geschil wordt opgelost in die zin dat wordt vastgesteld dat de Opdrachtgever in redelijkheid niet kon besluiten Acceptatie te weigeren, wordt de Opdrachtgever geacht tot Acceptatie te hebben besloten met ingang van de dag waarop dat oordeel aan Partijen bekend is gemaakt.		
23-14	Indien het in lid 12 bedoelde geschil wordt opgelost in die zin dat wordt vastgesteld dat de Opdrachtgever in redelijkheid kon besluiten Acceptatie te weigeren, is het bepaalde in lid 10 van toepassing.		
23-15	Wordt de in deze paragraaf vastgelegde procedure vertraagd als gevolg van: <table border="1" data-bbox="287 1948 1388 2004"> <tr> <td>(a)</td> <td>de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 6, of</td> </tr> </table>	(a)	de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 6, of
(a)	de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 6, of		

(b)	de mededeling van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 7, of
(c)	het overleg als bedoeld in lid 11, vooropgesteld dat de Opdrachtgever na dit overleg de weigering van Acceptatie heeft ingetrokken, of
(c)	de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 12 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 13,

dan heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.

10 Oplevering en onderhoudstermijn

§ 24 Keuring, aanvaarding en oplevering van het Werk

24-1	Zodra de Opdrachtnemer van oordeel is dat het Werk gereed is voor aanvaarding, zendt hij een schriftelijk verzoek daartoe aan de Opdrachtgever.
24-2	Indien de Opdrachtgever gebruik wenst te maken van zijn bevoegdheid het Werk te keuren, geschiedt de keuring met bekwame spoed en in de regel binnen 10 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek. In dat geval worden de dag en het tijdstip van de keuring tijdig en met bekwame spoed maar ten minste 3 dagen tevoren schriftelijk aan de Opdrachtnemer meegedeeld. De Opdrachtgever kan verlangen dat de Opdrachtnemer of zijn gemachtigde bij de keuring tegenwoordig is.
24-3	Indien de Opdrachtgever niet binnen 7 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek de mededeling als bedoeld in lid 2 heeft gedaan, wordt hij geacht geen gebruik te willen maken van zijn bevoegdheid tot keuring van het Werk.
24-4	Binnen 14 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek deelt de Opdrachtgever schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee of het Werk al dan niet is aanvaard, in het laatste geval met opgaaf van de gebreken die de redenen voor de weigering van het Werk zijn. Indien de gebreken naar hun aantal, aard en omvang zo substantieel zijn dat van de Opdrachtgever in redelijkheid niet kan worden verlangd dat hij een dergelijke opgaaf doet, geeft hij slechts een summier overzicht van die gebreken. Wordt het Werk aanvaard, dan wordt als de feitelijke datum van oplevering aangemerkt de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek.
24-5	Indien de Opdrachtnemer niet binnen 15 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek een van de in lid 4 genoemde schriftelijke mededelingen heeft ontvangen, kan hij de Opdrachtgever per aangetekende brief opnieuw verzoeken tot aanvaarding van het Werk over te gaan. Een dergelijk verzoek scheidt geen hernieuwde bevoegdheid van de Opdrachtgever het Werk te keuren in de zin van lid 2.
24-6	Indien de Opdrachtgever niet binnen 7 dagen na de dag van verzending van de in lid 5 bedoelde brief aan de Opdrachtnemer schriftelijk heeft meegedeeld of het Werk al dan niet is aanvaard, wordt het Werk geacht te zijn aanvaard. In dat geval wordt als de feitelijke datum van oplevering aangemerkt de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek.
24-7	Kleine gebreken die gevoeglijk vóór een nog volgende betalingstermijn kunnen worden hersteld, mogen geen reden tot weigering van het Werk zijn, mits zij een eventuele ingebruikneming niet in de weg staan. De Opdrachtnemer is gehouden de in dit lid bedoelde gebreken zo spoedig mogelijk te herstellen.
24-8	Indien in de Basisovereenkomst een afzonderlijke termijn is gesteld waarbinnen een onderdeel van het Werk gereed dient te zijn voor aanvaarding, wordt voor de toepassing van deze paragraaf alsmede van de §§ 4 lid 1, 25 tot en met 28b, 36 en 41 dat onderdeel als een afzonderlijk Werk aangemerkt.
24-9	Indien de Opdrachtnemer geen verzoek tot aanvaarding van het Werk als bedoeld in lid 1 heeft ingediend, doch de Opdrachtgever niettemin het Werk wenst te aanvaarden, kan aanvaarding op verzoek van de Opdrachtgever plaatsvinden. Hiertoe deelt de Opdrachtgever de Opdrachtnemer schriftelijk mee het Werk als aanvaard te beschouwen. In dat geval wordt als de feitelijke datum van oplevering aangemerkt de dag van verzending van deze mededeling.

§ 25 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het Werk

25-1	Indien de Opdrachtgever krachtens § 24 lid 4 of lid 6 heeft meegedeeld dat hij het Werk weigert, is de Opdrachtnemer gehouden de gebreken die de redenen voor de weigering zijn, onverwijld te herstellen.
25-2	Na herstel van de in lid 1 bedoelde gebreken verzoekt de Opdrachtnemer schriftelijk om aanvaarding van het Werk. De bepalingen van § 24 zijn in dat geval van overeenkomstige toepassing.

§ 26 Vervroegde ingebruikneming van het Werk door de Opdrachtgever

Voordat het Werk voltooid is, kan de Opdrachtgever het Werk of een onderdeel daarvan in gebruik nemen of doen nemen, mits dat een voldoende voortgang van het Werk niet in gevaar brengt. De Opdrachtgever gaat hiertoe niet over dan nadat hij dit schriftelijk aan de Opdrachtnemer heeft meegedeeld en een keuring van het in gebruik te nemen Werk of onderdeel daarvan heeft plaatsgevonden. De Opdrachtnemer heeft in geval van vervroegde ingebruikneming van het Werk of een onderdeel daarvan recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a. Schade die door de ingebruikneming aan het Werk ontstaat, komt niet voor rekening van de Opdrachtnemer. Door de in deze paragraaf bedoelde ingebruikneming en keuring wordt het Werk of dat onderdeel niet geacht te zijn aanvaard door de Opdrachtgever.

§ 27 Onderhoudstermijn

27-1	Het bepaalde in de leden 2 tot en met 8 is van toepassing, tenzij in de Basisovereenkomst is bepaald dat de Opdrachtnemer het Meerjarig Onderhoud zal realiseren.
27-2	Indien in de Vraagspecificatie een onderhoudstermijn is voorgeschreven, gaat deze terstond in na de feitelijke datum van oplevering.
27-3	De Opdrachtnemer is gehouden gebreken, die in de onderhoudstermijn aan de dag treden, te herstellen, met uitzondering van gebreken waarvoor de Opdrachtgever op grond van de Overeenkomst verantwoordelijk of aansprakelijk is.
27-4	Het in lid 3 bedoelde herstel geschiedt voor rekening van de Opdrachtnemer binnen een door de Opdrachtgever in billijkheid te stellen termijn.
27-5	In de onderhoudstermijn optredende schade aan het Werk is voor rekening van de Opdrachtgever, met uitzondering van schade, die het gevolg is van door de Opdrachtnemer verrichte onvoldoende Werkzaamheden. In het laatste geval is het bepaalde in lid 4 van overeenkomstige toepassing.
27-6	Indien de Opdrachtnemer zich desgevraagd verbindt tot herstel van niet voor zijn rekening komende gebreken of schade aan het Werk, volgen Partijen de procedure die is vastgelegd in § 45.
27-7	De Opdrachtnemer zendt ten minste 20 dagen vóór het einde van de onderhoudstermijn een schriftelijk verzoek aan de Opdrachtgever om te constateren dat hij aan zijn verplichtingen heeft voldaan.

27-8

De Opdrachtgever is bevoegd binnen 10 dagen na ontvangst van het in lid 7 bedoelde verzoek het Werk wederom te keuren om te constateren of de Opdrachtnemer aan zijn verplichtingen heeft voldaan, waarbij wordt gehandeld overeenkomstig het bepaalde in § 24.

11 Beperking van aansprakelijkheid

§ 28a Beperking van aansprakelijkheid vóór de feitelijke datum van oplevering

28a-1	<p>Indien de Opdrachtnemer aansprakelijk is voor een gebrek in het Werk en/of voor schade die zich vóór de feitelijke datum van oplevering manifesteert, of de Opdrachtgever in verband met dat gebrek of die schade dient te vrijwaren tegen aanspraken van derden, is zijn verplichting tot schadevergoeding respectievelijk verplichting tot vrijwaring beperkt tot:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en schade aan het Werk;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;</td></tr><tr><td>(d)</td><td>de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;</td></tr><tr><td>(e)</td><td>de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en</td></tr><tr><td>(f)</td><td>de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk.</td></tr></table>	(a)	de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en schade aan het Werk;	(b)	de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;	(c)	de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;	(d)	de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;	(e)	de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en	(f)	de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk.
(a)	de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en schade aan het Werk;												
(b)	de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;												
(c)	de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;												
(d)	de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;												
(e)	de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en												
(f)	de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk.												
28a-2	<p>Indien de Opdrachtnemer op grond van onrechtmatige daad jegens een derde aansprakelijk is voor schade als bedoeld in lid 1 sub f, dient de Opdrachtgever de Opdrachtnemer te vrijwaren voor zover de omvang van de verplichting tot schadevergoeding van de Opdrachtnemer jegens die derde het in lid 1 sub f bedoelde maximum overschrijdt.</p>												

§ 28b Beperking van aansprakelijkheid na de feitelijke datum van oplevering

28b-1	<p>Indien de Opdrachtnemer aansprakelijk is voor een gebrek in het Werk dat zich na de feitelijke datum van oplevering manifesteert, of de Opdrachtgever in verband met dat gebrek dient te vrijwaren tegen aanspraken van derden, is een daarmee verband houdende rechtsvordering niet ontvankelijk indien zij wordt ingesteld na verloop van:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>vijf jaren na de feitelijke datum van oplevering; of</td></tr><tr><td>(b)</td><td>tien jaren na de feitelijke datum van oplevering, indien het Werk hetzij geheel of gedeeltelijk dreigt in te storten hetzij het Werk ongeschikt is geraakt of ongeschikt dreigt te geraken voor de bestemming waarvoor het blijkens de Overeenkomst bedoeld is en dit slechts kan worden verholpen of kan worden voorkomen door het treffen van buitengewone en zeer kostbare voorzieningen.</td></tr></table>	(a)	vijf jaren na de feitelijke datum van oplevering; of	(b)	tien jaren na de feitelijke datum van oplevering, indien het Werk hetzij geheel of gedeeltelijk dreigt in te storten hetzij het Werk ongeschikt is geraakt of ongeschikt dreigt te geraken voor de bestemming waarvoor het blijkens de Overeenkomst bedoeld is en dit slechts kan worden verholpen of kan worden voorkomen door het treffen van buitengewone en zeer kostbare voorzieningen.
(a)	vijf jaren na de feitelijke datum van oplevering; of				
(b)	tien jaren na de feitelijke datum van oplevering, indien het Werk hetzij geheel of gedeeltelijk dreigt in te storten hetzij het Werk ongeschikt is geraakt of ongeschikt dreigt te geraken voor de bestemming waarvoor het blijkens de Overeenkomst bedoeld is en dit slechts kan worden verholpen of kan worden voorkomen door het treffen van buitengewone en zeer kostbare voorzieningen.				
28b-2	<p>Indien de Opdrachtnemer aansprakelijk is voor een gebrek in het Werk dat zich binnen twee jaren na de feitelijke datum van oplevering manifesteert, of de Opdrachtgever in verband met dat gebrek dient te vrijwaren tegen aanspraken van derden, is zijn verplichting tot schadevergoeding respectievelijk verplichting tot vrijwaring beperkt tot:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en schade aan het Werk, tot een maximum van 100% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk;</td></tr></table>	(a)	de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en schade aan het Werk, tot een maximum van 100% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk;		
(a)	de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en schade aan het Werk, tot een maximum van 100% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk;				

	<p>(b) de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;</p> <p>(c) de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;</p> <p>(d) de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;</p> <p>(e) de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en</p> <p>(f) de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk.</p>
28b-3	<p>Indien de Opdrachtnemer aansprakelijk is voor een gebrek in het Werk dat zich vanaf twee jaren na de feitelijke datum van oplevering manifesteert, of de Opdrachtgever in verband met dat gebrek dient te vrijwaren tegen aanspraken van derden, is zijn verplichting tot schadevergoeding respectievelijk verplichting tot vrijwaring beperkt tot de in het vorige lid sub a tot en met f genoemde schade tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Werk. Indien het aldus berekende bedrag lager is dan 1.500.000 euro, bedraagt de aan de Opdrachtgever te vergoeden schade ten hoogste 1.500.000 euro.</p>
28b-4	<p>Indien de Opdrachtnemer op grond van onrechtmatige daad jegens een derde aansprakelijk is voor schade als bedoeld in lid 2 sub f, dient de Opdrachtgever de Opdrachtnemer te vrijwaren voor zover de omvang van de verplichting tot schadevergoeding van de Opdrachtnemer jegens die derde het in lid 2 sub f of, indien van toepassing, het in lid 3 bedoelde maximum overschrijdt.</p>
28b-b	<p>Indien in de Vraagspecificatie een onderhoudstermijn is voorgeschreven, treedt voor de toepassing van lid 1 de dag na het verstrijken van die termijn in de plaats van de in dat lid bedoelde feitelijke datum van oplevering.</p>

12 Meerjarig Onderhoud

§ 29 Meerjarig Onderhoud

29-1	Het in dit hoofdstuk bepaalde is van toepassing, voor zover in de Basisovereenkomst is bepaald dat de Opdrachtnemer het Meerjarig Onderhoud zal realiseren. In dat geval zijn ook alle overige in de Overeenkomst opgenomen bepalingen met betrekking tot het Meerjarig Onderhoud, de Onderhoudswerkzaamheden, de Onderhoudsdocumenten, de Meerjarige Onderhoudsperiode en het keuringsplan Onderhoudswerkzaamheden van toepassing.												
29-2	Indien het Meerjarig Onderhoud gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode niet aan de eisen als bedoeld in § 4 lid 2 voldoet, is sprake van een tekortkoming. De Opdrachtnemer is voor de schadelijke gevolgen daarvan aansprakelijk, tenzij die tekortkoming hem niet kan worden toegerekend.												
29-3	Indien zich gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode een tekortkoming als bedoeld in lid 2 manifesteert waarvoor de Opdrachtnemer aansprakelijk is, moet hij die tekortkoming onverwijld voor eigen rekening en risico herstellen.												
29-4	Indien zich gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode een tekortkoming als bedoeld in lid 2 manifesteert waarvoor de Opdrachtnemer aansprakelijk is, of in verband waarmee hij de Opdrachtgever dient te vrijwaren tegen aanspraken van derden, is zijn verplichting tot schadevergoeding respectievelijk verplichting tot vrijwaring beperkt tot: <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van de tekortkoming en schade aan het Werk;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;</td></tr><tr><td>(c)</td><td>de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;</td></tr><tr><td>(d)</td><td>de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;</td></tr><tr><td>(e)</td><td>de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en</td></tr><tr><td>(f)</td><td>de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Meerjarig Onderhoud.</td></tr></table>	(a)	de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van de tekortkoming en schade aan het Werk;	(b)	de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;	(c)	de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;	(d)	de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;	(e)	de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en	(f)	de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Meerjarig Onderhoud.
(a)	de directe schade, zijnde de kosten ter zake van het herstel van de tekortkoming en schade aan het Werk;												
(b)	de directe schade, zijnde de schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever, schade aan eigendommen van derden, letselschade en overlijdensschade;												
(c)	de indirecte schade als gevolg van schade aan andere werken en eigendommen van de Opdrachtgever;												
(d)	de indirecte schade als gevolg van schade aan eigendommen van derden;												
(e)	de indirecte schade als gevolg van letsel of overlijden; en												
(f)	de overige indirecte schade, tot een maximum van 10% van de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs voor zover die prijs verband houdt met de realisatie van het Meerjarig Onderhoud.												
29-5	Indien de Opdrachtnemer op grond van onrechtmatige daad jegens een derde aansprakelijk is voor schade als bedoeld in lid 4 sub f, dient de Opdrachtgever de Opdrachtnemer te vrijwaren voor zover de omvang van de verplichting tot schadevergoeding van de Opdrachtnemer jegens die derde het in lid 4 sub f bedoelde maximum overschrijdt.												
29-6	Indien zich gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode een gebrek in het Werk manifesteert, dat zijn oorsprong vindt in de realisatie van het Werk en waarvoor de Opdrachtnemer aansprakelijk is, of in verband waarmee hij de Opdrachtgever dient te vrijwaren tegen aanspraken van derden, moet de Opdrachtnemer het gebrek onverwijld voor eigen rekening en risico herstellen, de eventuele daaruit voortvloeiende schade vergoeden en de Opdrachtgever vrijwaren, tenzij hij een beroep kan doen op het bepaalde in § 28b lid 1, lid 2 of lid 3. Het bepaalde in § 28b lid 4 blijft van toepassing.												
29-7	Indien de Opdrachtnemer niet aansprakelijk is voor een tekortkoming als bedoeld in lid 2 of voor een gebrek als bedoeld in lid 6, of dat hij ter zake van zijn aansprakelijkheid voor dat gebrek een beroep kan doen op het bepaalde in § 28b lid 1, lid 2 sub a of lid 3, kan hij zich desgevraagd												

verbinden tot herstel van die tekortkoming of dat gebrek. Partijen volgen in dat geval de procedure die is vastgelegd in § 45.

§ 30 Aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud

30-1	De Opdrachtnemer zendt ten minste 20 dagen vóór het einde van de Meerjarige Onderhoudsperiode een schriftelijk verzoek tot aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud aan de Opdrachtgever.
30-2	De Opdrachtgever is bevoegd binnen 10 dagen na ontvangst van het in lid 1 bedoelde verzoek het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud te keuren om te constateren of de Opdrachtnemer aan zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud heeft voldaan. Indien de Opdrachtgever gebruik wenst te maken van zijn bevoegdheid te keuren, geschiedt de keuring met bekwame spoed en in de regel binnen 10 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek. In dat geval worden de dag en het tijdstip van de keuring tijdig en met bekwame spoed maar ten minste 3 dagen tevoren schriftelijk aan de Opdrachtnemer meegedeeld. De Opdrachtgever kan verlangen dat de Opdrachtnemer of zijn gemachtigde bij de keuring tegenwoordig is.
30-3	Indien de Opdrachtgever niet binnen 7 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek de mededeling als bedoeld in lid 2 heeft gedaan, wordt hij geacht geen gebruik te willen maken van zijn bevoegdheid tot keuring van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud.
30-4	Binnen 14 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek deelt de Opdrachtgever schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee of het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud al dan niet is aanvaard, in het laatste geval met opgaaf van de tekortkomingen die de redenen voor de weigering daarvan zijn. Indien de tekortkomingen naar hun aantal, aard en omvang zo substantieel zijn dat van de Opdrachtgever in redelijkheid niet kan worden verlangd dat hij een dergelijke opgaaf doet, geeft hij slechts een summier overzicht van die tekortkomingen. Wordt het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud aanvaard, dan wordt die aanvaarding geacht te hebben plaatsgevonden op de laatste dag van de Meerjarige Onderhoudsperiode.
30-5	Indien de Opdrachtnemer niet binnen 15 dagen na de dag van verzending van het in lid 1 bedoelde verzoek een van de in lid 4 genoemde schriftelijke mededelingen heeft ontvangen, kan hij de Opdrachtgever per aangetekende brief opnieuw verzoeken tot aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud over te gaan. Een dergelijk verzoek schept geen hernieuwde bevoegdheid van de Opdrachtgever het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud te keuren in de zin van lid 2.
30-6	Indien de Opdrachtgever niet binnen 7 dagen na de dag van verzending van de in lid 5 bedoelde brief aan de Opdrachtnemer schriftelijk heeft meegedeeld of het gerealiseerde Meerjarige Onderhoud al dan niet is aanvaard, wordt het Meerjarig Onderhoud geacht te zijn aanvaard op de laatste dag van de Meerjarige Onderhoudsperiode.
30-7	Kleine tekortkomingen die aan de Opdrachtnemer kunnen worden toegerekend en die gevoeglijk vóór een nog volgende betalingstermijn kunnen worden hersteld, mogen geen reden tot weigering van aanvaarding zijn. De Opdrachtnemer is gehouden de in dit lid bedoelde tekortkomingen zo spoedig mogelijk te herstellen.
30-8	Indien de Opdrachtnemer geen verzoek tot aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud als bedoeld in lid 1 heeft ingediend, doch de Opdrachtgever dit niettemin wenst te aanvaarden, kan deze de Opdrachtnemer schriftelijk meedelen het gerealiseerde Meerjarig

Onderhoud als aanvaard te beschouwen. In dat geval wordt die aanvaarding geacht te hebben plaatsgevonden op de laatste dag van de Meerjarige Onderhoudsperiode.

§ 31 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud

31-1	Indien de Opdrachtgever krachtens § 30 lid 4 of lid 6 heeft meegedeeld dat hij het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud weigert, is de Opdrachtnemer gehouden de tekortkomingen die de redenen voor de weigering zijn, onverwijld te herstellen.
31-2	Na het in lid 1 bedoelde herstel verzoekt de Opdrachtnemer schriftelijk om aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarige Onderhoud. De bepalingen van § 30 zijn in dat geval van overeenkomstige toepassing.

§ 32 Aansprakelijkheid voor tekortkomingen in het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode

32-1	Na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode is de Opdrachtnemer niet meer aansprakelijk voor tekortkomingen daarin, tenzij:
	(a) die tekortkomingen aan hem zijn toe te rekenen;
	en bovendien
	(b) de Opdrachtgever die tekortkomingen gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode niet daadwerkelijk heeft opgemerkt;
	en bovendien
	(c) de Opdrachtgever die tekortkomingen op het tijdstip van aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud redelijkerwijs niet had moeten ontdekken;
en bovendien	
(d) de Opdrachtnemer binnen een redelijke termijn na de ontdekking mededeling van die tekortkomingen is gedaan.	
32-2	De rechtsvordering uit hoofde van een tekortkoming waarvoor de Opdrachtnemer krachtens lid 1 aansprakelijk is, is niet ontvankelijk indien zij wordt ingesteld na verloop van een jaar na de Meerjarige Onderhoudsperiode.

§ 34 Stelposten

34-1	Stelposten zijn de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex vermelde bedragen, die in de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs zijn begrepen en die bestemd zijn voor het verrichten van Werkzaamheden die op de dag van de totstandkoming van de Overeenkomst onvoldoende nauwkeurig zijn bepaald en door de Opdrachtgever nader moeten worden ingevuld. Van elke stelpost wordt in de annex vermeld waarop deze betrekking heeft.								
34-2	Indien de som van de uitgaven, die ten laste van een stelpost worden gedaan, hoger of lager blijkt te zijn dan het bedrag van die stelpost, zal de afwijking worden verrekend.								
34-3	Bij de ten laste van stelposten te brengen uitgaven wordt gerekend met de aan de Opdrachtnemer berekende netto prijzen of de door hem gemaakte netto kosten, verhoogd met een vergoeding van: <table border="1" data-bbox="300 705 1385 996"><tr><td>(a)</td><td>10% voor zover deze prijzen of kosten betrekking hebben op door de Opdrachtnemer gedane leveringen;</td></tr><tr><td>(b)</td><td>10% voor zover deze prijzen of kosten betrekking hebben op door de Opdrachtnemer verrichte Werkzaamheden; of</td></tr><tr><td>(c)</td><td>5% voor zover deze prijzen of kosten enkel betrekking hebben op betalingen aan derden.</td></tr><tr><td colspan="2">De omzetbelasting is daarin niet begrepen.</td></tr></table>	(a)	10% voor zover deze prijzen of kosten betrekking hebben op door de Opdrachtnemer gedane leveringen;	(b)	10% voor zover deze prijzen of kosten betrekking hebben op door de Opdrachtnemer verrichte Werkzaamheden; of	(c)	5% voor zover deze prijzen of kosten enkel betrekking hebben op betalingen aan derden.	De omzetbelasting is daarin niet begrepen.	
(a)	10% voor zover deze prijzen of kosten betrekking hebben op door de Opdrachtnemer gedane leveringen;								
(b)	10% voor zover deze prijzen of kosten betrekking hebben op door de Opdrachtnemer verrichte Werkzaamheden; of								
(c)	5% voor zover deze prijzen of kosten enkel betrekking hebben op betalingen aan derden.								
De omzetbelasting is daarin niet begrepen.									
34-4	Het verrichten van Werkzaamheden, waarvoor stelposten zijn opgenomen, geschiedt door de Opdrachtnemer volgens nadere opdracht van de Opdrachtgever. Alvorens een uitgave ten laste van een stelpost te brengen, kan de Opdrachtgever van de Opdrachtnemer overlegging van bewijsstukken verlangen.								
34-5	Indien de Opdrachtgever het verrichten van Werkzaamheden waarvoor stelposten zijn opgenomen, heeft opgedragen, kan de Opdrachtnemer de Opdrachtgever om afgifte van een prestatieverklaring ter zake van die Werkzaamheden verzoeken, zodra die Werkzaamheden zijn voltooid. Het bepaalde in § 33 is van toepassing.								

§ 35 Omzetbelasting

35-1	De voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud verschuldigde omzetbelasting is niet begrepen in de tussen Partijen overeengekomen of overeen te komen bedragen en prijzen, maar het bedrag daarvan wordt wel door de Opdrachtnemer in zijn prijsopgaven afzonderlijk vermeld.
35-2	De Opdrachtgever vergoedt de Opdrachtnemer de voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud verschuldigde omzetbelasting.
35-3	De Opdrachtnemer ontvangt geen vergoeding van de voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud verschuldigde omzetbelasting, voor zover deze van de Opdrachtgever wordt geheven.
35-4	De berekening van hetgeen de Opdrachtnemer ingevolge de Overeenkomst toekomt, geschiedt met inachtneming van bedragen en prijzen waarin de omzetbelasting niet is begrepen; de berekening van de door de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer te vergoeden omzetbelasting geschiedt afzonderlijk.

35-5	De vergoeding van omzetbelasting aan de Opdrachtnemer geschiedt gelijktijdig met de aan hem te verrichten betalingen.
------	---

§ 36 Boetebeding en bonus

36-1	Behoudens het bepaalde in lid 3 kan de Opdrachtgever, bij overschrijding van een in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning vastgelegde mijlpaaldatum of van de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering, de Opdrachtnemer een boete opleggen, tenzij de overschrijding niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.
36-2	De in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering wordt voor de toepassing van deze paragraaf geacht een in de bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning vastgelegde mijlpaaldatum te zijn.
36-3	Het bedrag van de boete die kan worden opgelegd, is voor elke mijlpaaldatum opgenomen in de Basisovereenkomst. Indien in de Basisovereenkomst geen boetebedrag is opgenomen voor een bepaalde mijlpaaldatum, is de Opdrachtnemer bij overschrijding daarvan geen boete verschuldigd.
36-4	Geen boete wordt opgelegd wegens overschrijding van een mijlpaaldatum, indien en voor zover deze overschrijding het gevolg is van overschrijding van een eerdere mijlpaaldatum waarvoor reeds een boete is opgelegd, mits de bedoelde data met elkaar in verband staan.
36-5	Boetes worden verbeurd enkel ten gevolge van het verschijnen van de mijlpaaldatum, zonder dat deswege een ingebrekestelling nodig is.
36-6	Boetes en andere bedragen die de Opdrachtnemer krachtens de Overeenkomst verschuldigd is, worden bij de eerstvolgende betalingstermijn en zo nodig bij volgende termijnen ingehouden of op andere wijze op de Opdrachtnemer verhaald.
36-7	De Opdrachtgever kan een bonus toekennen voor elke dag dat de feitelijke datum van oplevering eerder plaatsvindt dan de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering. Het bedrag van de bonus is opgenomen in de Basisovereenkomst. Is in de Basisovereenkomst geen bonusbedrag opgenomen, dan is de Opdrachtgever geen bonus verschuldigd, als de feitelijke datum van oplevering eerder plaatsvindt dan de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering.

§ 37 Verpanding en cessie

De Opdrachtnemer kan het recht op het saldo, bedoeld in § 3 lid 12 geheel of gedeeltelijk cederen of in pand geven.

14 Zekerheidstelling, verzekering

§ 38 Zekerheidstelling

38-1	<p>De Opdrachtnemer is verplicht zekerheid te stellen voor de nakoming van zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Werk en voor de nakoming van zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud. De zekerheid dient te worden gesteld in de vorm van een bankgarantie².</p> <p>. De waarde van de zekerheid is in de Basisovereenkomst vermeld. Op de bankgarantie is Nederlands recht van toepassing.</p>
38-2	<p>Indien de Opdrachtgever voornemens is de zekerheid in te roepen, geeft hij de Opdrachtnemer daarvan bij aangetekende brief kennis. De Opdrachtgever is gerechtigd de zekerheid in te roepen, tenzij de Opdrachtnemer binnen 14 dagen na de verzending van de in dit lid bedoelde kennisgeving de Opdrachtgever schriftelijk mededeelt dat tussen Partijen een geschil is ontstaan en dat geschil, met toepassing van § 47, wordt opgelost in die zin dat de Opdrachtgever niet is gerechtigd de zekerheid in te roepen.</p>
38-3	<p>De zekerheid die is gesteld voor de nakoming van de verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Werk, blijft van kracht tot en met de feitelijke datum van oplevering, met dien verstande dat, indien sprake is van kleine gebreken als bedoeld in § 24 lid 7, de zekerheid van kracht blijft tot het tijdstip waarop de Opdrachtnemer deze gebreken heeft hersteld. Indien § 27 van toepassing is en in de Vraagspecificatie een onderhoudstermijn is voorgeschreven, blijft de zekerheid van kracht tot overeenkomstig § 27 lid 8 is geconstateerd dat de Opdrachtnemer aan zijn verplichtingen heeft voldaan.</p>
38-4	<p>Na de feitelijke datum van oplevering, of indien in de Vraagspecificatie een onderhoudstermijn is voorgeschreven, na afloop van die onderhoudstermijn, is de Opdrachtnemer gerechtigd vervangende zekerheid te stellen tot een bedrag dat in redelijkheid is gemoeid met herstel van de voor zijn rekening komende gebreken. De Opdrachtgever is gehouden de oorspronkelijk gestelde zekerheid terug te geven nadat hij met de vervangende zekerheid heeft ingestemd en deze heeft ontvangen.</p>
38-5	<p>De zekerheid die is gesteld voor de nakoming van de verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud, blijft van kracht tot aan het einde van de Meerjarige Onderhoudsperiode, met dien verstande dat, indien sprake is van kleine tekortkomingen als bedoeld in § 30 lid 7, de zekerheid van kracht blijft tot het tijdstip waarop de Opdrachtnemer deze tekortkomingen heeft hersteld. Na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode is de Opdrachtnemer gerechtigd vervangende zekerheid te stellen tot een bedrag dat in redelijkheid is gemoeid met herstel van de voor zijn rekening komende tekortkomingen. De Opdrachtgever is gehouden de oorspronkelijk gestelde zekerheid terug te geven nadat hij met de vervangende zekerheid heeft ingestemd en deze heeft ontvangen.</p>
38-6	<p>De Opdrachtgever is niet gerechtigd om van de Opdrachtnemer te bedingen dat deze zekerheid stelt voor de nakoming van zijn verplichtingen indien is overeengekomen dat de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs geheel of ten dele wordt ingehouden. Van een zodanige inhouding is ook sprake indien een door de Opdrachtnemer krachtens § 33 lid 3 verzochte prestatieverklaring niet met bekwame spoed wordt afgegeven of een betaling waarop de Opdrachtnemer krachtens een afgegeven prestatieverklaring recht heeft, na verloop van 14 dagen sedert de dag waarop zij uiterlijk had moeten geschieden, nog niet heeft plaatsgevonden.</p>
38-7	<p>Indien de Opdrachtgever hetgeen de Opdrachtnemer volgens de Overeenkomst toekomt, niet of niet tijdig betaalt, of de Opdrachtnemer gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de Opdrachtgever het hem toekomende niet of niet tijdig zal betalen, is de Opdrachtnemer gerechtigd om van de Opdrachtgever genoegzame zekerheid te verlangen. Indien de Opdrachtgever in gebreke blijft met het stellen van de verlangde genoegzame zekerheid, is de Opdrachtnemer bevoegd hetzij de Werkzaamheden te schorsen, hetzij de Overeenkomst te</p>

	ontbinden. Met betrekking tot de schorsing of de ontbinding is het bepaalde in § 16 van overeenkomstige toepassing.
38-8	Indien de Opdrachtnemer voornemens is de door de Opdrachtgever gestelde zekerheid in te roepen, geeft hij de Opdrachtgever daarvan bij aangetekende brief kennis. De Opdrachtnemer is gerechtigd de zekerheid in te roepen, tenzij de Opdrachtgever binnen 14 dagen na de verzending van de in dit lid bedoelde kennisgeving de Opdrachtnemer schriftelijk mededeelt dat tussen Partijen een geschil is ontstaan en dat geschil, met toepassing van § 47, wordt opgelost in die zin dat de Opdrachtnemer niet is gerechtigd de zekerheid in te roepen.
2) Een Model zekerheidsstelling is als bijlage B opgenomen bij deze UAV-GC 2025.	

§ 39 Verzekering

39-1	Tenzij in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex anders is bepaald, dient de Opdrachtnemer verzekeringen aan te gaan waarin de Opdrachtgever als medeverzekerde is opgenomen, een en ander voor zover dit naar de aard en de omvang van het Werk en van het Meerjarig Onderhoud nodig en gebruikelijk is. Het bestaan en de inhoud van de vorenbedoelde verzekeringen zijn aan de acceptatieprocedure van § 23 onderworpen, indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd.
39-2	Indien de Opdrachtgever verzekeringen in verband met het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud is aangegaan of zal aangaan, worden de condities daarvan opgenomen in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex en zorgt de Opdrachtgever ervoor dat de Opdrachtnemer zo spoedig mogelijk schriftelijk bewijs van het bestaan en de inhoud van de vorenbedoelde verzekeringen ontvangt.

15 Intellectuele eigendomsrechten

§ 40 Intellectuele eigendomsrechten

40-1	De Opdrachtnemer of diens rechtverkrijgende(n) heeft het uitsluitend recht tot openbaarmaking, verwezenlijking en verveelvoudiging van zijn Ontwerpdocumenten een en ander met inachtneming van het bepaalde in de Auteurswet, het Beneluxverdrag inzake de intellectuele eigendom en de Verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende Gemeenschapsmodellen.
40-2	De door de Opdrachtnemer aan de Opdrachtgever afgegeven Ontwerpdocumenten worden eigendom van de Opdrachtgever en mogen door hem worden gebruikt met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wet- en regelgeving op het gebied van de intellectuele eigendom, nadat de Opdrachtgever aan zijn financiële verplichtingen jegens de Opdrachtnemer heeft voldaan.
40-3	Het is de Opdrachtgever niet toegestaan het Werk zoals dat conform de Ontwerpdocumenten is uitgevoerd – al dan niet ingeval van uitbreiding – geheel of in onderdelen daarvan in herhaling te realiseren, zonder uitdrukkelijke toestemming van de Opdrachtnemer. De Opdrachtnemer is bevoegd aan die toestemming voorwaarden te verbinden, waaronder het betalen van een vergoeding aan de Opdrachtnemer.
40-4	Onverminderd het in lid 1 bepaalde, heeft de Opdrachtgever het recht het Werk conform de Ontwerpdocumenten tot stand te brengen, zonder tussenkomst en goedkeuring van de Opdrachtnemer, indien de Overeenkomst is ontbonden wegens een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer in de nakoming van de Overeenkomst. In dat geval is de Opdrachtnemer niet aansprakelijk voor gebreken in het Werk voor zover die gebreken zijn terug te voeren op de realisatie van het Werk door of namens de Opdrachtgever.
40-5	De Opdrachtnemer geldt in de zin van het Benelux-verdrag inzake de intellectuele eigendom en de Verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende Gemeenschapsmodellen als de ontwerper van de tekeningen en modellen die hij in het kader van de Overeenkomst heeft vervaardigd. De Opdrachtnemer heeft bij uitsluiting het recht deze tekeningen en modellen te deponeren bij het in het verdrag respectievelijk in de verordening bedoelde Bureau. Het ten aanzien van auteursrechten bepaalde is zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing op de aan zo'n depot te ontleen rechten.
40-6	Informatie door of namens de ene Partij aan de andere Partij beschikbaar gesteld, mag door de ontvangende Partij niet aan derden bekend worden gemaakt, behoudens uitdrukkelijke toestemming van de ander. Deze verplichting geldt niet voor informatie van de Opdrachtgever waarvan de bekendmaking aan gemachtigden of hulppersonen van de Opdrachtnemer noodzakelijk is voor het verrichten van de Werkzaamheden. De verplichting geldt evenmin voor informatie die algemeen bekend of voor het publiek toegankelijk is of die bekend wordt zonder dat dit aan de ontvangende Partij kan worden toegerekend.
40-7	De Opdrachtnemer zal geen informatie over het Werk en het Meerjarig Onderhoud aan derden verstrekken zonder uitdrukkelijke toestemming van de Opdrachtgever.
40-8	De Opdrachtgever zal de Opdrachtnemer niet belemmeren in het aan derden beschikbaar stellen van zijn kennis, tenzij deze kennis bestaat uit bedrijfsgeheimen van de Opdrachtgever.
40-9	De Opdrachtnemer is verplicht te bewerkstelligen dat de hulppersonen die hij inschakelt ten behoeve van de Werkzaamheden eveneens aan de bepalingen van dit hoofdstuk zijn gebonden.

§ 40a Uitvindingen van de Opdrachtnemer

40a-1	<p>Indien de Opdrachtnemer een Uitvinding in het Werk heeft toegepast, worden Partijen vanaf de feitelijke datum van oplevering geacht een licentieovereenkomst met betrekking tot het octrooi op die Uitvinding te zijn aangegaan en heeft de Opdrachtgever op basis van die licentieovereenkomst het recht om</p> <table border="1" data-bbox="300 517 1380 685"> <tr> <td data-bbox="308 517 352 600">(a)</td> <td data-bbox="360 517 1372 600">de Uitvinding in het Werk te onderhouden, te repareren, te reviseren, te modificeren en te verwijderen; en</td> </tr> <tr> <td data-bbox="308 607 352 685">(b)</td> <td data-bbox="360 607 1372 685">de Uitvinding in het Werk en in bestaande of nieuwe werken van de Opdrachtgever om niet te herhalen, behoudens het bepaalde in de leden 5 tot en met 9.</td> </tr> </table>	(a)	de Uitvinding in het Werk te onderhouden, te repareren, te reviseren, te modificeren en te verwijderen; en	(b)	de Uitvinding in het Werk en in bestaande of nieuwe werken van de Opdrachtgever om niet te herhalen, behoudens het bepaalde in de leden 5 tot en met 9.
(a)	de Uitvinding in het Werk te onderhouden, te repareren, te reviseren, te modificeren en te verwijderen; en				
(b)	de Uitvinding in het Werk en in bestaande of nieuwe werken van de Opdrachtgever om niet te herhalen, behoudens het bepaalde in de leden 5 tot en met 9.				
40a-2	Indien de in lid 1 sub a en b genoemde werkzaamheden naar hun aard ook in de andere lidstaten van de Europese Unie kunnen worden verricht, worden Partijen geacht te zijn overeengekomen dat de territoriale reikwijdte van de licentieovereenkomst zich tot die andere lidstaten uitstrekt voor zover de Opdrachtnemer het recht heeft licenties in die andere lidstaten te verstrekken.				
40a-3	Indien de Opdrachtgever voor het verrichten van de in lid 1 sub a en b genoemde werkzaamheden een beroep doet op derden, is hij gerechtigd een sublicentie om niet aan die derden te verstrekken voor zover de aard van die werkzaamheden en de aard van zijn rechtsverhouding met die derden dat vereisen.				
40a-4	De Opdrachtgever kan zijn in lid 1 sub b bedoelde recht niet overdragen zonder toestemming van de Opdrachtnemer.				
40a-5	Indien de Opdrachtnemer zijn voornemen tot toepassing van de in lid 1 bedoelde Uitvinding vóór het doen van de Aanbieding uitdrukkelijk aan de Opdrachtgever heeft medegedeeld, en Partijen het resultaat van het daarop volgende overleg over de betaling door de Opdrachtgever van een eventuele royalty in het geval hij de Uitvinding in bestaande of nieuwe werken herhaalt, vóór de Aanbieding hebben vastgelegd in een door beide Partijen ondertekende voorwaardelijke licentieovereenkomst, komt deze licentieovereenkomst definitief tot stand met de totstandkoming van de Overeenkomst, en is deze licentieovereenkomst bepalend voor de uitoefening door de Opdrachtgever van het in lid 1 sub b bedoelde herhalingsrecht.				
40a-6	Indien de Opdrachtnemer de mededeling als bedoeld in lid 5 niet, of pas na het doen van zijn Aanbieding heeft gedaan, is hij verplicht de voorgenomen toepassing van de Uitvinding met inbegrip van de voorwaarden die hij daaraan wenst te verbinden, ter Acceptatie voor te leggen. Het bepaalde in § 23 is van toepassing. Indien de Opdrachtgever de voorgenomen toepassing van de Uitvinding met de voorwaarden weigert te accepteren, is het de Opdrachtnemer niet toegestaan de Uitvinding in het Werk toe te passen. Indien de Opdrachtgever de toepassing van de Uitvinding met de voorwaarden accepteert, komt de in lid 1 bedoelde licentieovereenkomst tot stand op het moment van die Acceptatie. De Opdrachtgever kan in dat geval zijn in lid 1 sub b bedoelde herhalingsrecht om niet uitoefenen, tenzij Partijen een royalty zijn overeengekomen.				
40a-7	Indien de Opdrachtnemer een Uitvinding in het Werk heeft toegepast zonder de in lid 5 bedoelde mededeling of het in lid 6 bedoelde verzoek tot Acceptatie te hebben gedaan, is hij verplicht de inmiddels toegepaste Uitvinding met inbegrip van de voorwaarden die hij daaraan wenst te verbinden vóór de feitelijke datum van oplevering alsnog ter Acceptatie voor te leggen. Het bepaalde in § 23 is van toepassing. Indien de Opdrachtgever de voorgenomen toepassing van de Uitvinding met de voorwaarden weigert te accepteren, is de Opdrachtnemer verplicht de toegepaste Uitvinding uit het Werk te verwijderen. Indien de Opdrachtgever de toepassing van de Uitvinding met de voorwaarden accepteert, komt de in lid 1 bedoelde licentieovereenkomst tot				

	stand op het moment van die Acceptatie. De Opdrachtgever kan in dat geval zijn in lid 1 sub b bedoelde herhalingsrecht om niet uitoefenen, tenzij Partijen een royalty zijn overeengekomen.
40a-8	De Opdrachtgever neemt de door de Opdrachtnemer ter Acceptatie voorgelegde (voorgenomen) toepassing van de Uitvinding zoals bedoeld in de leden 6 en 7 in beschouwing, maar kan deze, zonder opgaaft van redenen, weigeren te accepteren.
40a-9	Indien de Opdrachtgever, op grond van het bepaalde in de leden 1, 6 of 7, het in lid 1 sub b bedoelde recht heeft verkregen om de Uitvinding in het Werk en in bestaande of nieuwe werken van de Opdrachtgever om niet te herhalen, mag hij dat recht niet uitoefenen voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

§ 40b Uitvindingen van Partijen gedaan tijdens en door de uitvoering van de Overeenkomst

40b-1	De Opdrachtgever en de Opdrachtnemer zijn over en weer verplicht om voor octrooiverlening vatbare uitvindingen, gedaan tijdens en door de uitvoering van de Overeenkomst, onverwijld onder de aandacht van de andere Partij te brengen.						
40b-2	De aanspraak op het octrooi op een uitvinding komt toe aan de Opdrachtnemer en de Opdrachtgever gezamenlijk, indien de uitvinding door uitwisseling van kennis tussen Partijen is ontstaan. In de overige gevallen komt de aanspraak op het octrooi toe aan de Partij die de uitvinding heeft gedaan.						
40b-3	Als een Partij aanspraak heeft op octrooi voor de uitvinding als bedoeld in lid 2, is deze Partij verplicht om zijn besluit om wel of geen octrooi aan te vragen, onverwijld schriftelijk mede te delen aan de andere Partij.						
40b-4	Indien: <table border="1" data-bbox="316 1176 1203 1346"> <tr> <td>(a)</td> <td>de aanspraak op het octrooi aan beide Partijen gezamenlijk toekomt, en</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de ene Partij octrooi wenst aan te vragen, en</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de andere Partij geen octrooi wenst aan te vragen,</td> </tr> </table> staat het de ene Partij vrij om octrooi aan te vragen, mits hij aan de andere Partij schriftelijk een niet-exclusieve, niet-overdraagbare licentie die vrij is van royalty's verleent. De andere Partij is desgevraagd verplicht de ene Partij bij octrooiverleningsprocedures assistentie te verlenen. In dat geval heeft de andere Partij recht op vergoeding van de hiertoe gemaakte kosten.	(a)	de aanspraak op het octrooi aan beide Partijen gezamenlijk toekomt, en	(b)	de ene Partij octrooi wenst aan te vragen, en	(c)	de andere Partij geen octrooi wenst aan te vragen,
(a)	de aanspraak op het octrooi aan beide Partijen gezamenlijk toekomt, en						
(b)	de ene Partij octrooi wenst aan te vragen, en						
(c)	de andere Partij geen octrooi wenst aan te vragen,						
40b-5	Voor uitvindingen waarbij de Opdrachtnemer aanspraak heeft op octrooi en hij dit octrooi heeft aangevraagd, is § 40a van toepassing.						

16 Schade aan het Werk

§ 41 Schade aan het Werk

41-1	Het bepaalde in deze paragraaf is van toepassing indien schade aan het Werk ontstaat voor de feitelijke datum van oplevering. Indien in de Basisovereenkomst is bepaald dat de Opdrachtnemer het Meerjarig Onderhoud zal realiseren, is het bepaalde in deze paragraaf eveneens van toepassing indien schade aan het Werk ontstaat gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode.
41-2	Onder schade aan het Werk als bedoeld in deze paragraaf wordt verstaan: schade aan het gehele of gedeeltelijke resultaat van de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer.
41-3	Van het ontstaan van schade aan het Werk geeft de Opdrachtnemer onverwijld nadat hem daarvan is gebleken of had kunnen blijken, kennis aan de Opdrachtgever.
41-4	Onverminderd de aansprakelijkheid van Partijen krachtens de Overeenkomst of de wet is schade aan het Werk voor rekening van de Opdrachtnemer, tenzij deze schade het gevolg is van buitengewone omstandigheden tegen de schadelijke gevolgen waarvan de Opdrachtnemer gezien de aard van het Werk of het Meerjarig Onderhoud geen passende maatregelen had behoeven te nemen, en het onredelijk zou zijn de schade voor zijn rekening te doen komen.
41-5	Na het ontstaan van schade aan het Werk is de Opdrachtnemer verplicht onverwijld de nodige maatregelen te treffen tot beperking daarvan.
41-6	Schade aan het Werk, die is ontstaan ten gevolge van het niet nakomen van de in lid 3 of lid 5 bedoelde verplichtingen, is voor rekening van de Opdrachtnemer.
41-7	De Opdrachtnemer zal schade aan het Werk, die voor zijn rekening is, onverwijld herstellen, tenzij dat redelijkerwijs niet van hem kan worden verlangd. In dat geval, alsmede indien redelijkerwijs van de Opdrachtgever niet kan worden verlangd dat hij het herstel door de Opdrachtnemer laat verrichten, kan de Opdrachtgever in plaats daarvan schadevergoeding van de Opdrachtnemer vorderen.
41-8	Indien de Opdrachtgever wenst dat de Opdrachtnemer schade aan het Werk, die niet voor rekening van de laatste komt, herstelt, dient hij een Wijziging als bedoeld in § 14 lid 1 op te dragen.

17 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van een van de Partijen

§ 42 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtgever

42-1	Indien de Opdrachtgever een prestatieverklaring niet tijdig aan de Opdrachtnemer afgeeft of een krachtens een afgegeven prestatieverklaring verschuldigde betaling niet tijdig verricht en de vertraging niet het gevolg is van een omstandigheid die aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend, heeft laatstgenoemde aanspraak op vergoeding van rente tegen het wettelijk percentage met ingang van de dag, waarop de prestatieverklaring had moeten worden afgegeven of de betaling uiterlijk had moeten geschieden. De rentevordering van de Opdrachtnemer zal nimmer rente van rente omvatten.
42-2	Indien een door de Opdrachtnemer krachtens § 33 lid 3 verzochte prestatieverklaring niet met bekwame spoed wordt afgegeven, of een betaling waarop hij krachtens een afgegeven prestatieverklaring recht heeft, na verloop van 14 dagen sedert de dag waarop zij uiterlijk had moeten geschieden, nog niet heeft plaatsgevonden, en een nadien door de Opdrachtnemer verzonden schriftelijke aanmaning na verloop van 14 dagen evenmin tot afgifte van de prestatieverklaring of tot betaling heeft geleid, wordt het in lid 1 bepaalde percentage na het verstrijken van die 14 dagen met 2 verhoogd en is de Opdrachtnemer bevoegd, mits hij zulks in de aanmaning heeft vermeld, hetzij de Werkzaamheden te schorsen tot de Opdrachtgever de prestatieverklaring heeft afgegeven of het door hem verschuldigde heeft betaald, hetzij de Overeenkomst te ontbinden. Met betrekking tot de schorsing of de ontbinding is het bepaalde in § 16 van overeenkomstige toepassing.
42-3	Het bepaalde in lid 2 over schorsen en ontbinden is niet van toepassing indien de vordering van de Opdrachtnemer betrekking heeft op een bedrag, waarover de Opdrachtgever een geschil aanhangig heeft gemaakt.
42-4	Indien de Opdrachtgever in staat van faillissement wordt verklaard, is de Opdrachtnemer bevoegd de curator schriftelijk te sommeren om binnen een redelijke termijn te verklaren of hij bereid is de Werkzaamheden te doen voortzetten onder zodanige genoegzame zekerheidstelling als de Opdrachtnemer blijkens de sommatie verlangt. Indien de curator zich daartoe bereid verklaart, is hij verplicht daarbij de verlangde zekerheid te stellen. Indien de curator niet bereid is de Werkzaamheden te doen voortzetten of, indien hij wel daartoe bereid is maar nalaat de verlangde zekerheid te stellen, is de Opdrachtnemer gerechtigd de Overeenkomst te ontbinden. Met betrekking tot de ontbinding is het bepaalde in § 16 van overeenkomstige toepassing.
42-5	Ingeval de Opdrachtgever onder curatele wordt gesteld, is het bepaalde in lid 4 van overeenkomstige toepassing. Ingeval de Opdrachtgever surséance van betaling wordt verleend of hij met rechterlijke machtiging in een psychiatrisch ziekenhuis wordt geplaatst, is het bepaalde in lid 4 eveneens van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor de 'curator' wordt gelezen 'de opdrachtgever en de bewindvoerder' onderscheidenlijk 'de provisionele bewindvoerder of de curator'.
42-6	Ingeval de Opdrachtgever overlijdt, is de Overeenkomst niet uit dien hoofde ontbonden. Het bepaalde in lid 4 is dan van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor 'de curator' wordt gelezen 'de erfgenamen'. Indien de Opdrachtnemer dat verlangt, zijn de erfgenamen verplicht één van hen of een derde schriftelijk aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.

§ 43 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtnemer

43-1	Als de Opdrachtgever vermoedt dat de Opdrachtnemer de op hem rustende verplichtingen niet nakomt of niet zal nakomen, is laatstgenoemde verplicht de maatregelen te nemen of te gedogen die nodig zijn om vast te stellen of zulks al dan niet het geval is. Als zulks niet het geval is, heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.
43-2	Als de Opdrachtgever constateert dat de Opdrachtnemer de op hem rustende verplichtingen niet nakomt of niet zal nakomen en hem deswege in gebreke stelt, zal dat schriftelijk geschieden en zal de Opdrachtgever de Opdrachtnemer daarbij een redelijke termijn stellen om alsnog zijn verplichtingen na te komen. Reeds voordat de gestelde termijn is verstreken, is de Opdrachtgever in dringende gevallen gerechtigd voor rekening van de Opdrachtnemer zodanige maatregelen te nemen als hij ten nutte van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud dienstig oordeelt. Indien de Opdrachtnemer nalatig blijft zijn verplichtingen na te komen, is de Opdrachtgever gerechtigd het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud voor rekening van de Opdrachtnemer te voltooien of te doen voltooien, onverminderd het recht van de Opdrachtgever op schadevergoeding en behoudens het bepaalde in § 28a en § 29.
43-3	Ingeval de Opdrachtnemer in staat van faillissement wordt verklaard, is de Opdrachtgever bevoegd de curator schriftelijk te sommeren om binnen een redelijke termijn te verklaren of hij bereid is de Werkzaamheden voort te zetten onder zodanige genoegzame zekerheidstelling als de Opdrachtgever blijkens de sommatie verlangt. In afwachting van de beslissing over de voortzetting van de Werkzaamheden is de Opdrachtgever in dringende gevallen gerechtigd voor rekening van de Opdrachtnemer zodanige maatregelen te nemen als hij ten nutte van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud dienstig oordeelt. Indien de curator zich bereid verklaart de Werkzaamheden voort te zetten, is hij verplicht daarbij de verlangde zekerheid te stellen. Indien de curator niet bereid is de Werkzaamheden voort te zetten of, indien hij wel daartoe bereid is maar nalaat de verlangde zekerheid te stellen, is de Opdrachtgever gerechtigd het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud voor rekening van de Opdrachtnemer te voltooien of te doen voltooien, onverminderd het recht van de Opdrachtgever op schadevergoeding.
43-4	Ingeval de Opdrachtnemer onder curatele wordt gesteld, is het bepaalde in lid 3 van overeenkomstige toepassing. Ingeval de Opdrachtnemer surséance van betaling wordt verleend of hij met rechterlijke machtiging in een psychiatrisch ziekenhuis wordt geplaatst, is het bepaalde in lid 3 eveneens van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor de 'curator' wordt gelezen 'de opdrachtnemer en de bewindvoerder' onderscheidenlijk 'de provisionele bewindvoerder of de curator'.
43-5	Ingeval de Opdrachtnemer overlijdt, is de Overeenkomst niet uit dien hoofde ontbonden. Het bepaalde in lid 3 is alsdan van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor 'de curator' wordt gelezen 'de erfgenamen'. Indien de Opdrachtgever zulks verlangt, zijn de erfgenamen verplicht één van hen of een derde schriftelijk aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
43-6	De Opdrachtgever zorgt ervoor dat de kosten die voor de Opdrachtnemer voortvloeien uit de toepassing van de bepalingen in deze paragraaf, binnen redelijke grenzen blijven.
43-7	Ingeval de Opdrachtgever overeenkomstig de bepalingen in deze paragraaf maatregelen ten dienste van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud neemt of het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud zelf voltooit of door derden doet voltooien, is hij gerechtigd daarbij van alle ter beschikking van de Opdrachtnemer staande zaken gebruik te maken of te doen maken.
43-8	De Opdrachtgever is verplicht de in lid 7 bedoelde zaken in goede staat te onderhouden of doen onderhouden en deze met bekwame spoed weer ter beschikking van de Opdrachtnemer te stellen als zij voor het verrichten van de Werkzaamheden niet meer nodig zijn. Schade,

gedurende de periode van het gebruik aan deze zaken toegebracht, is voor rekening van de Opdrachtgever, tenzij hij bewijst dat de schade niet aan hem is toe te rekenen.

18 Kostenvergoeding, termijnsverlenging, procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever

§ 44 Kostenvergoeding en/of termijnsverlenging

44-1	<p>Behoudens het bepaalde in § 45 heeft de Opdrachtnemer uitsluitend recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging indien:</p> <table border="1"><tr><td>(a)</td><td>deze UAV-GC 2025 daar uitdrukkelijk in voorzien en onder de voorwaarde dat kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid die niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend; of</td></tr><tr><td>(b)</td><td>kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid waarvoor de Opdrachtgever krachtens de Overeenkomst verantwoordelijk is en waartegen de Opdrachtnemer niet behoefde te waarschuwen, gelet op diens in § 4 lid 10 bedoelde verplichting; of</td></tr><tr><td>(c)</td><td>zich een onvoorziene omstandigheid voordoet van dien aard dat de Opdrachtgever naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet mag verwachten dat de Overeenkomst ongewijzigd in stand blijft.</td></tr></table>	(a)	deze UAV-GC 2025 daar uitdrukkelijk in voorzien en onder de voorwaarde dat kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid die niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend; of	(b)	kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid waarvoor de Opdrachtgever krachtens de Overeenkomst verantwoordelijk is en waartegen de Opdrachtnemer niet behoefde te waarschuwen, gelet op diens in § 4 lid 10 bedoelde verplichting; of	(c)	zich een onvoorziene omstandigheid voordoet van dien aard dat de Opdrachtgever naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet mag verwachten dat de Overeenkomst ongewijzigd in stand blijft.
(a)	deze UAV-GC 2025 daar uitdrukkelijk in voorzien en onder de voorwaarde dat kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid die niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend; of						
(b)	kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid waarvoor de Opdrachtgever krachtens de Overeenkomst verantwoordelijk is en waartegen de Opdrachtnemer niet behoefde te waarschuwen, gelet op diens in § 4 lid 10 bedoelde verplichting; of						
(c)	zich een onvoorziene omstandigheid voordoet van dien aard dat de Opdrachtgever naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet mag verwachten dat de Overeenkomst ongewijzigd in stand blijft.						
44-2	<p>Als de Opdrachtnemer van mening is dat hij recht heeft op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, deelt hij dat de Opdrachtgever met bekwame spoed schriftelijk en gemotiveerd mee. Tenzij het bepaalde in lid 3 van toepassing is, gaat deze mededeling vergezeld van de in lid 5 bedoelde mededeling.</p>						
44-3	<p>Als de Opdrachtnemer van mening is dat hij recht heeft op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging omdat zich een omstandigheid als bedoeld in lid 1 sub c heeft voorgedaan, is de Opdrachtgever gerechtigd om met bekwame spoed na ontvangst van de in lid 2 bedoelde mededeling, de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer te beperken of te vereenvoudigen door een Wijziging als bedoeld in § 14 lid 1 op te dragen. In dat geval volgen Partijen de procedure die is vastgelegd in § 45.</p>						
44-4	<p>Als de Opdrachtgever de in lid 3 bedoelde bevoegdheid niet met bekwame spoed uitoefent, is het bepaalde in lid 5 van toepassing. Dergelijk nalaten van de Opdrachtgever impliceert op geen enkele wijze erkenning van enige aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding of termijnsverlenging. Het ontnemt hem evenmin de mogelijkheid de in lid 3 bedoelde bevoegdheid alsnog uit te oefenen, op enig moment nadat de Opdrachtnemer de in lid 5 bedoelde mededeling heeft gedaan, behoudens het bepaalde in lid 10.</p>						
44-5	<p>De Opdrachtnemer deelt de Opdrachtgever met bekwame spoed schriftelijk en gemotiveerd mee in welke mate hij recht meent te hebben op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging. Daarbij vermeldt hij alle directe en indirecte kosten, met inbegrip van een redelijke opslag voor algemene kosten, winst en risico. Voorts vermeldt hij de aanpassing van de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering.</p>						
44-6	<p>De Opdrachtgever deelt met bekwame spoed na ontvangst van de in lid 5 bedoelde mededeling schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee of hij de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging erkent.</p>						
44-7	<p>De Opdrachtgever is gerechtigd om met bekwame spoed na ontvangst van de in lid 5 bedoelde mededeling de Opdrachtnemer schriftelijk te verzoeken om overleg over diens aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging. De Opdrachtnemer is verplicht aan dit verzoek gehoor te geven, binnen de grenzen van de redelijkheid en billijkheid. Indien Partijen ook na dit overleg niet tot overeenstemming komen, wordt de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging geacht niet door de Opdrachtgever te zijn erkend.</p>						

44-8	Indien de Opdrachtgever geen verzoek als bedoeld in lid 7 heeft gedaan en indien hij verzuimt om met bekwame spoed de in lid 6 bedoelde mededeling te doen, stelt de Opdrachtnemer de Opdrachtgever een nadere termijn waarbinnen de laatste dat alsnog kan doen. Als de Opdrachtgever ook binnen die nadere termijn verzuimt om hetzij een dergelijke mededeling te doen, hetzij een verzoek als bedoeld in lid 7 te doen, wordt de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging geacht door de Opdrachtgever te zijn erkend vanaf het moment van verstrijken van de gestelde nadere termijn.				
44-9	<p>Nadat de Opdrachtgever de Opdrachtnemer heeft meegedeeld, al dan niet na het voeren van het in lid 7 bedoelde overleg, dat hij diens aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging erkent, of die aanspraak op grond van lid 8 wordt geacht door de Opdrachtgever te zijn erkend, worden Partijen geacht met ingang van het moment van die erkenning te zijn overeengekomen dat:</p> <table border="1" data-bbox="300 618 1385 927"> <tr> <td data-bbox="309 631 357 734">(a)</td> <td data-bbox="363 631 1375 734">de Opdrachtgever verplicht is tot betaling aan de Opdrachtnemer van de kosten vermeld in de krachtens lid 5 van deze paragraaf gedane mededeling, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 7 bedoelde overleg; en</td> </tr> <tr> <td data-bbox="309 748 357 918">(b)</td> <td data-bbox="363 748 1375 918">de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform de inhoud van de krachtens lid 5 van deze paragraaf gedane mededeling, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 7 bedoelde overleg.</td> </tr> </table>	(a)	de Opdrachtgever verplicht is tot betaling aan de Opdrachtnemer van de kosten vermeld in de krachtens lid 5 van deze paragraaf gedane mededeling, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 7 bedoelde overleg; en	(b)	de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform de inhoud van de krachtens lid 5 van deze paragraaf gedane mededeling, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 7 bedoelde overleg.
(a)	de Opdrachtgever verplicht is tot betaling aan de Opdrachtnemer van de kosten vermeld in de krachtens lid 5 van deze paragraaf gedane mededeling, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 7 bedoelde overleg; en				
(b)	de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform de inhoud van de krachtens lid 5 van deze paragraaf gedane mededeling, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 7 bedoelde overleg.				
44-10	Indien de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging niet door de Opdrachtgever wordt erkend, al dan niet na het voeren van het in lid 7 bedoelde overleg, doet hij die mededeling vergezeld gaan van een schriftelijke motivering. Vanaf dat moment is de Opdrachtgever niet meer bevoegd tot uitoefening van zijn in lid 3 bedoelde bevoegdheid. Het in de laatste volzin bedoelde geldt ook vanaf het moment waarop de aanspraak van de Opdrachtnemer geacht wordt niet door de Opdrachtgever te zijn erkend.				

§ 45 Procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever

45-1	Indien de Opdrachtnemer mededeelt dat hij een door de Opdrachtgever opgedragen Wijziging zal uitvoeren, of indien hij daartoe verplicht wordt gelet op het bepaalde in § 14 lid 6 of lid 12, volgen Partijen de in deze paragraaf vastgelegde procedure.						
45-2	<p>Zodra hij de Opdrachtgever heeft meegedeeld dat hij de Wijziging zal uitvoeren, of zodra hij daartoe verplicht wordt gelet op het bepaalde in § 14 lid 6 of lid 12, stuurt de Opdrachtnemer met bekwame spoed schriftelijk een prijsaanbieding naar de Opdrachtgever. In deze prijsaanbieding vermeldt de Opdrachtnemer:</p> <table border="1" data-bbox="316 1529 1385 1883"> <tr> <td data-bbox="325 1543 373 1668">(a)</td> <td data-bbox="379 1543 1375 1668">het saldo, gevormd door alle directe en indirecte kosten, met inbegrip van een redelijke opslag voor algemene kosten, winst en risico, verband houdende met de uitvoering van de Wijziging, verminderd met het bedrag waarmee de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs kan worden verlaagd als gevolg van de uitvoering van de Wijziging; en</td> </tr> <tr> <td data-bbox="325 1682 373 1830">(b)</td> <td data-bbox="379 1682 1375 1830">de aanpassing van de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering, gebaseerd op een berekening van de tijd die nodig is voor de uitvoering van de Wijziging; en</td> </tr> <tr> <td data-bbox="325 1843 373 1879">(c)</td> <td data-bbox="379 1843 1375 1879">de aanpassing van de termijnstaat.</td> </tr> </table>	(a)	het saldo, gevormd door alle directe en indirecte kosten, met inbegrip van een redelijke opslag voor algemene kosten, winst en risico, verband houdende met de uitvoering van de Wijziging, verminderd met het bedrag waarmee de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs kan worden verlaagd als gevolg van de uitvoering van de Wijziging; en	(b)	de aanpassing van de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering, gebaseerd op een berekening van de tijd die nodig is voor de uitvoering van de Wijziging; en	(c)	de aanpassing van de termijnstaat.
(a)	het saldo, gevormd door alle directe en indirecte kosten, met inbegrip van een redelijke opslag voor algemene kosten, winst en risico, verband houdende met de uitvoering van de Wijziging, verminderd met het bedrag waarmee de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs kan worden verlaagd als gevolg van de uitvoering van de Wijziging; en						
(b)	de aanpassing van de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering, gebaseerd op een berekening van de tijd die nodig is voor de uitvoering van de Wijziging; en						
(c)	de aanpassing van de termijnstaat.						
45-3	De Opdrachtnemer heeft recht op een redelijke vergoeding van de aan de in lid 2 bedoelde prijsaanbieding verbonden kosten, ongeacht de vraag of Partijen het eens worden over die prijsaanbieding.						

45-4	De Opdrachtgever deelt na ontvangst van de in lid 2 bedoelde prijsaanbieding met bekwame spoed schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee of hij deze aanvaardt.						
45-5	De Opdrachtgever kan na ontvangst van de in lid 2 bedoelde prijsaanbieding de Opdrachtnemer schriftelijk uitnodigen voor overleg over de ingediende prijsaanbieding. De Opdrachtnemer is verplicht aan dit verzoek gehoor te geven, binnen de grenzen van de redelijkheid en de billijkheid.						
45-6	Indien de Opdrachtgever verzuimt om met bekwame spoed de in lid 4 bedoelde mededeling te doen zonder voorafgaand gebruik te hebben gemaakt van de procedure die is vastgelegd in lid 7, stelt de Opdrachtnemer een nadere termijn waarbinnen de Opdrachtgever dat alsnog kan doen. De Opdrachtnemer verwijst de Opdrachtgever daarbij naar de procedure die is vastgelegd in lid 7. Indien de Opdrachtgever ook dan verzuimt de bedoelde mededeling te doen, wordt de prijsaanbieding geacht te zijn aanvaard door de Opdrachtgever vanaf het moment van het verstrijken van de gestelde nadere termijn. In dat geval is het bepaalde in lid 8 van toepassing.						
45-7	Indien de Opdrachtgever geen kans ziet om met bekwame spoed vast te stellen of hij de prijsaanbieding wil aanvaarden, deelt hij onverwijld schriftelijk en gemotiveerd aan de Opdrachtnemer mee binnen welke termijn hij wel tot dat besluit zal komen.						
45-8	Indien de Opdrachtgever, eventueel na het voeren van overleg als bedoeld in lid 5, besluit de prijsaanbieding te aanvaarden, deelt hij dat schriftelijk aan de Opdrachtnemer mee. Vanaf dat moment worden Partijen geacht te zijn overeengekomen dat: <table border="1" data-bbox="316 949 1390 1317"> <tr> <td>(a)</td> <td>de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs is verhoogd, onderscheidenlijk verlaagd, met het saldo vermeld in de krachtens lid 2 gedane prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg; en</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform de inhoud van die prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg; en</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de termijnstaat is aangepast conform de inhoud van die prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg.</td> </tr> </table>	(a)	de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs is verhoogd, onderscheidenlijk verlaagd, met het saldo vermeld in de krachtens lid 2 gedane prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg; en	(b)	de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform de inhoud van die prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg; en	(c)	de termijnstaat is aangepast conform de inhoud van die prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg.
(a)	de in de Basisovereenkomst vastgelegde prijs is verhoogd, onderscheidenlijk verlaagd, met het saldo vermeld in de krachtens lid 2 gedane prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg; en						
(b)	de in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex opgenomen planning, de overeengekomen mijlpaaldata en de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform de inhoud van die prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg; en						
(c)	de termijnstaat is aangepast conform de inhoud van die prijsaanbieding, eventueel aangepast door Partijen tijdens het in lid 5 bedoelde overleg.						
45-9	Indien de Opdrachtgever, eventueel na het voeren van overleg als bedoeld in lid 5, besluit de prijsaanbieding niet te aanvaarden, laat hij de in lid 4 bedoelde mededeling vergezeld gaan van een schriftelijke motivering. In dat geval kan hij de Opdrachtnemer schriftelijk meedelen dat tussen Partijen een geschil is ontstaan. Partijen passen in dat geval § 47 toe, teneinde vast te laten stellen of de prijsaanbieding en de eventuele nadere afspraken gemaakt tijdens het overleg als bedoeld in lid 5 als redelijk kunnen worden aangemerkt.						
45-10	Indien het in het vorige lid bedoelde geschil wordt opgelost in die zin dat wordt vastgesteld dat de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer, eventueel aangevuld met de nadere afspraken die Partijen hebben gemaakt tijdens het overleg als bedoeld in lid 5, als redelijk worden aangemerkt, is het aan de Opdrachtgever om te besluiten of hij de prijsaanbieding alsnog aanvaardt. Indien de Opdrachtgever besluit de prijsaanbieding niet te aanvaarden, is het bepaalde in § 14 lid 15, tweede volzin, van toepassing. Indien de Opdrachtgever besluit de prijsaanbieding wel te aanvaarden, is het bepaalde in lid 8 van toepassing.						
45-11	Indien het in lid 9 bedoelde geschil wordt opgelost in die zin dat wordt vastgesteld dat de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer, eventueel aangevuld met de nadere afspraken die Partijen hebben gemaakt tijdens het overleg als bedoeld in lid 5, niet als redelijk worden aangemerkt, moet de Opdrachtnemer binnen bekwame tijd een nieuwe prijsaanbieding indienen. De Opdrachtgever kan in dat geval, als onderdeel van de oplossing van het geschil, tevens vast laten stellen of de Opdrachtnemer de Wijziging dient uit te voeren vooruitlopend op						

	het indienen van een nieuwe prijsaanbieding. Indien wordt vastgesteld dat de Opdrachtnemer dat moet doen, is deze verplicht de opgedragen Wijziging uit te voeren. In dat geval is het bepaalde in lid 8 niet van toepassing.						
45-12	Indien de Opdrachtgever, gelet op het bepaalde in lid 9, de in de tweede volzin van dat lid bedoelde mededeling niet doet, is het bepaalde in § 14 lid 15, tweede volzin, van toepassing.						
45-13	<p>Wordt de in deze paragraaf vastgelegde procedure vertraagd als gevolg van:</p> <table border="1"> <tr> <td>(a)</td> <td>de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 6, of</td> </tr> <tr> <td>(b)</td> <td>de mededeling van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 7, of</td> </tr> <tr> <td>(c)</td> <td>de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 9 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 10,</td> </tr> </table> <p>dan heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, met inachtneming van het bepaalde in § 44 lid 1 sub a.</p>	(a)	de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 6, of	(b)	de mededeling van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 7, of	(c)	de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 9 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 10,
(a)	de verzuimen van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 6, of						
(b)	de mededeling van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 7, of						
(c)	de toepassing van § 47, vooropgesteld dat het in lid 9 bedoelde geschil wordt opgelost zoals omschreven in lid 10,						

19 Vastleggen van de toestand; geschiloplossing

§ 46 Vastleggen van de toestand

46-1	Indien een van Partijen tijdens de loop van het Werk of de Meerjarige Onderhoudsperiode de toestand waarin enig onderdeel van het Werk of het Meerjarig Onderhoud op zeker tijdstip verkeert, of enig ander feit of feitenverloop betreffende de Werkzaamheden wenst vast te leggen, kan die Partij schriftelijk vorderen dat die toestand gemeenschappelijk wordt opgenomen, of dat feit of feitenverloop gemeenschappelijk wordt geconstateerd en in een op te maken en door beide Partijen te ondertekenen proces-verbaal wordt beschreven.
46-2	Indien de Opdrachtgever of de Opdrachtnemer aan de in het eerste lid bedoelde vordering niet voldoet, kan de andere Partij de toestand in een proces-verbaal doen vastleggen overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen, onverlet de bevoegdheid van de andere Partij zelf de verlangde opnemingen en constatering in aanwezigheid van getuigen te verrichten en vast te leggen in een met de getuigen te ondertekenen proces-verbaal. De waardering van het aan dit proces-verbaal toe te kennen bewijs is aan het scheidsgerecht van genoemde Raad overgelaten, behoudens het bepaalde in § 47 lid 3 en lid 4.
46-3	Het proces-verbaal bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt in tweevoud opgemaakt; één exemplaar is bestemd voor de Opdrachtgever en één voor de Opdrachtnemer.

§ 47 Beslechting van geschillen

47-1	Partijen doen uitdrukkelijk afstand van hun recht om voor het oplossen van een geschil, dat is ontstaan naar aanleiding van de Overeenkomst of van daaruit voortvloeiende overeenkomsten, de tussenkomst van de gewone rechter in te roepen.
47-2	Een geschil wordt opgelost door onafhankelijke deskundige(n) met inachtneming van de geschillenregeling die is vastgelegd in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex.
47-3	Indien een Partij schriftelijk meedeelt dat tussen Partijen een geschil is ontstaan en de Basisovereenkomst niet voorziet in geschiloplossing door onafhankelijke deskundige(n), spannen Partijen zich in om uiterlijk binnen 4 weken na de hiervoor bedoelde mededeling, of binnen een

	<p>kortere door Partijen overeen te komen termijn, alsnog overeenstemming te bereiken over de wijze waarop zij het geschil voortvarend tot een oplossing zullen brengen, daaronder begrepen de mogelijkheid dat zij het geschil alsnog laten oplossen door onafhankelijke deskundige(n). Indien Partijen er niet in slagen overeenstemming daarover te bereiken, is ieder van hen bevoegd, na het verstrijken van de hiervoor bedoelde termijn, het geschil te laten beslechten door arbitrage overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen, zoals dit drie maanden voor de dag waarop de Overeenkomst tot stand is gekomen, luidt.</p>
47-4	<p>Indien Partijen een geschil door onafhankelijke deskundige(n) laten oplossen met gebruikmaking van een methode van geschiloplossing die zou leiden tot een juridisch niet-bindende oplossing van het geschil, is ieder van hen bevoegd, ongeacht of die methode tot een oplossing van dat geschil heeft geleid, het geschil vervolgens te laten beslechten door arbitrage overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen, zoals dit drie maanden voor de dag waarop de Overeenkomst tot stand is gekomen, luidt. De vordering is niet ontvankelijk indien zij bij de Raad aanhangig wordt gemaakt, later dan 4 weken na de dag waarop het gebruik van de methode van geschiloplossing volgens de in lid 2 bedoelde geschillenregeling tot een einde is gekomen, tenzij Partijen in die geschillenregeling anders zijn overeengekomen.</p>
47-5	<p>De Opdrachtnemer die een geschil over de eindafrekening aan de in de leden 3 en 4 genoemde Raad ter beslechting voorlegt nadat de Opdrachtgever zijn definitieve beslissing omtrent de eindafrekening schriftelijk ter kennis van de Opdrachtnemer heeft gebracht, dient daarvoor een termijn van maximaal zes maanden in acht te nemen. Na deze termijn die ingaat op het moment dat de Opdrachtgever per aangetekende brief daarop de aandacht heeft gevestigd, is de Opdrachtnemer niet ontvankelijk in hetgeen hij meer of anders vordert dan die eindafrekening inhoudt. Deze conditie vervalt als de vordering voortvloeit uit een omstandigheid die eerst na het verloop van de termijn van zes maanden is gebleken.</p>
47-6	<p>Indien bij een in kracht van gewijsde gegaan rechterlijk vonnis een juridisch bindende oplossing van het geschil van de onafhankelijke deskundige(n) of van de in de leden 3 en 4 genoemde Raad geheel of gedeeltelijk wordt vernietigd, geldt het volgende. Ieder van Partijen heeft het recht het geschil, voor zover het dientengevolge niet is opgelost, opnieuw aan die onafhankelijke deskundige(n) of die Raad voor te leggen overeenkomstig het bepaalde in lid 2, respectievelijk lid 3, tweede volzin, of lid 4. Het verzoek of, in voorkomend geval, de vordering, is niet ontvankelijk indien het verzoek of die vordering bij de onafhankelijke deskundige(n) of de Raad wordt ingediend, respectievelijk aanhangig gemaakt later dan drie maanden na het in kracht van gewijsde gaan van de rechterlijke uitspraak. Degene die als deskundige, scheidsmann of secretaris aan de vernietigde juridisch bindende oplossing heeft meegewerkt, is uitgesloten van de nieuwe behandeling.</p>

§ 48 Toepasselijk recht

Op de Overeenkomst is het Nederlandse recht van toepassing.

Bijlage A Model prestatieverklaring

Naam Opdrachtnemer:
Contractnummer:
Prijs, excl. BTW:EURO 1
Aantal termijnen op basis van de bij de Overeenkomst behorende termijnstaat:

Verklaring	
Opdrachtgever/diens vertegenwoordiger:
Naam:
<p>verklaart hierbij dat conform de Overeenkomst de Opdrachtnemer recht heeft op betaling van de factureringstermijn(en), zijnde een bedrag, de omzetbelasting daarin niet begrepen, groot EURO 2 (zegge) 3</p>	
<p>..... [plaats], [datum]</p>	
<p>..... [handtekening]</p>	
<p>De Opdrachtnemer dient het origineel van deze ondertekende prestatieverklaring bij zijn aan de Opdrachtgever te zenden (termijn)factuur te sluiten. Op de (termijn)factuur dient, naast de in de Overeenkomst verplicht gestelde gegevens, het volgnummer van de factureringstermijn te zijn vermeld.</p>	
<p>1) Bedrag in cijfers.</p>	
<p>2) Bedrag van de termijn in cijfers.</p>	
<p>3) Bedrag van de termijn in letters.</p>	

Bijlage B. Model zekerheidstelling

Bankgarantie	
De ondergetekende 1
gevestigd te 2
hierna te noemen 'de borg', stelt zich hierbij, onder afstanddoening van alle bij de wet aan borgen toegekende verweermiddelen,	
tegenover 3
gevestigd te 4
hierna te noemen 'de Opdrachtgever', tot borg voor de richtige nakoming	
door 5
gevestigd te 6
hierna te noemen 'de Opdrachtnemer',	
van diens verplichtingen, voortvloeiend uit de Overeenkomst nr., 7	
betreffende het navolgende door de Opdrachtgever opgedragen en door de Opdrachtnemer te realiseren:	
☐ * Werk, te weten het, 8
zulks tot een bedrag van euro, zegge 9	

☐ * Meerjarig Onderhoud, te weten het, 10	
zulks tot een bedrag van euro, zegge	
.....euro 11	
* In te vullen door partijen	

Op grond van deze bankgarantie verbindt de borg zich op eerste schriftelijk verzoek van de Opdrachtgever, onder mededeling dat de Opdrachtnemer in gebreke is gebleven met de richtige nakoming van de in de Overeenkomst omschreven verplichtingen, ten hoogste bovengenoemd bedrag aan de Opdrachtgever te voldoen, indien de borg van de Opdrachtgever een afschrift heeft ontvangen van een door de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer gerichte aangetekende brief waarin de Opdrachtgever de Opdrachtnemer kennis geeft van zijn voornemen de bankgarantie in te roepen en waarvan de verzenddatum ten minste 14 dagen is verstreken; en indien door de Opdrachtnemer voorafgaand aan het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn van 14 dagen geen bewijs, bijvoorbeeld in de vorm van een ontvangstbevestiging van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen, aan de borg is overgelegd dat door hem een spoedgeschil bij de Raad van Arbitrage aanhangig is gemaakt.

Indien de Opdrachtnemer voorafgaand aan het verstrijken van de meergenoemde termijn een bewijs aan de borg heeft overgelegd dat hij een spoedgeschil als eerder bedoeld aanhangig heeft gemaakt, is de Opdrachtgever slechts gerechtigd de bankgarantie in te roepen nadat de Raad van Arbitrage in eerste aanleg dienovereenkomstig heeft beslist.

Deze zekerheidstelling blijft overeenkomstig het bepaalde in § 38 UAV-GC 2025 van kracht totdat de Opdrachtnemer aan zijn verplichtingen voortvloeiend uit de Overeenkomst heeft voldaan.

Indien de Opdrachtgever nalaat de ten behoeve van deze zekerheidstelling overgelegde bescheiden aan de Opdrachtnemer te retourneren, is de Opdrachtnemer gerechtigd de borg schriftelijk te verzoeken deze zekerheidstelling te beëindigen.

De borg is gerechtigd deze zekerheidstelling te beëindigen, indien de Opdrachtnemer een afschrift van dit verzoek per aangetekende brief heeft gezonden aan de Opdrachtgever en laatstgenoemde niet binnen een maand na dagtekening van de aangetekende brief aan de borg schriftelijk heeft meegedeeld daarmee niet in te stemmen.

Plaats 12

Datum 13

Borg 14

Handtekening 15

1) Naam van de borg.

2) Volledig adres van de borg.

- 3) Naam van de Opdrachtgever.
- 4) Volledig adres van de Opdrachtgever.
- 5) Naam van de Opdrachtnemer.
- 6) Volledig adres van de Opdrachtnemer.
- 7) Nummer van de Overeenkomst.
- 8) Korte omschrijving van het Werk.
- 9) Waarde van de zekerheidstelling (zie artikel 17, optie 1 MBO).
- 10) Korte omschrijving van het Meerjarig Onderhoud.
- 11) Waarde van de zekerheidstelling (zie artikel 17, optie 2 MBO).
- 12) Plaats van ondertekening.
- 13) Datum van ondertekening.
- 14) Naam van de borg.
- 15) Handtekening van de borg.

Toelichting bij Model Basisovereenkomst en UAV-GC 2025

Inhoudsopgave

- Algemene toelichting
- 1 Geïntegreerde contractvormen
- 2 MBO met bijbehorende UAV-GC
- 2.1 Ontstaansgeschiedenis
- 2.2 Herziening MBO met bijbehorende UAV-GC 2005
- 3 Toepassingsmogelijkheden MBO met bijbehorende UAV-GC 2025
- 3.1 GWW- en B&U-werken
- 3.2 Zorgvuldige afweging keuze geïntegreerde contractvorm
- 3.3 Initiatief, ontwerp, uitvoering en meerjarig onderhoud
- 3.4 Variabele mogelijkheden tot betrokkenheid van de opdrachtgever: oplossingsvrijheid van de opdrachtnemer
- 3.5 Variabele mogelijkheden tot betrokkenheid van de opdrachtgever: contractbeheersing
- 3.6 Geen directievoering
- 3.7 Kleine (eenvoudige) opdrachten en omvangrijke (complexe) opdrachten
- 3.8 Balans tussen uitvraag opdrachtgever en inspanningen opdrachtnemer
- 4 De verhouding tussen de MBO en de UAV-GC 2025
- 5 Aanvullende instrumenten ter ondersteuning
- 5.1 Informatie-uitwisseling, communicatie en samenwerking
- 5.2 BIM
- 5.3 VISI
- 5.4 Risicoverdeling
- 6 Resterende algemene opmerkingen
- 6.1 Bronnen van de MBO met bijbehorende UAV-GC 2025
- 6.2 Terminologie
- 6.3 Omvang van de MBO met bijbehorende UAV-GC 2025; procedureregelingen
- 6.4 Feitelijke integratie en juridische integratie
- 7 Status Toelichting
- Toelichting Model Basisovereenkomst
- art. 1 Rechtskarakter van de Overeenkomst, toepasselijke voorwaarden
- art. 2 Opdracht, Werk, Meerjarig Onderhoud, prijs, datum van oplevering
- art. 3 Contractdocumenten
- art. 4 Betekenis van het begrip 'dag'
- art. 5 Ontwerpwerkzaamheden
- art. 6 Vergunningen, ontheffingen, beschikkingen en toestemmingen
- art. 7 Informatie van de Opdrachtgever
- art. 8 Vrijkomende materialen
- art. 9 Verband met andere werken
- art. 10 Verrekening van wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten
- art. 11 Toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden
- art. 12 Acceptatieplan

- art. 13a Aansprakelijkheid voor gebreken na de feitelijke datum van oplevering
- art. 13b Bewijslast in geval van tekortkomingen na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode
- art. 14 Betalingsregeling
- art. 15 Stelposten
- art. 16 Boetebeding en bonus
- art. 17 Zekerheidstelling
- art. 18 Raad van Deskundigen
- art. 19 Totstandkoming van de Overeenkomst
- Toelichting UAV-GC 2025
- Hoofdstuk 1 - Algemeen
- § 1 Begripsbepalingen
- § 2 Vertegenwoordiging van partijen
- Hoofdstuk 2 - Algemene verplichtingen van partijen
- § 2a Verplichting van Partijen tot proactief gedrag en interactie
- § 3 Verplichtingen van de Opdrachtgever
- § 4 Verplichtingen van de Opdrachtnemer
- Hoofdstuk 3 - Contractoverneming en zelfstandige hulppersonen
- § 5 Contractoverneming
- § 6 Zelfstandige hulppersonen
- Hoofdstuk 4 - Planning en coördinatie
- § 7 Planning
- § 8 Verband met andere werken
- Hoofdstuk 5 - Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen; wettelijke voorschriften
- § 9 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtgever
- § 10 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtnemer
- § 11 Wettelijke voorschriften en beschikkingen
- § 12 Veiligheid en gezondheid
- Hoofdstuk 6 - Bodemaspecten
- § 13 Bodemaspecten (vervallen)
- Hoofdstuk 7 - Wijzigingen, schorsing, ontbinding, opzegging
- § 14 Wijzigingen opgedragen door de Opdrachtgever
- § 15 Wijzigingen op initiatief van de Opdrachtnemer
- § 16 Schorsing, ontbinding en opzegging
- Hoofdstuk 8 - Werkterrein, reclame
- § 17 Werkterrein
- § 18 Reclame
- Hoofdstuk 9 - Kwaliteitsmanagement
- § 19 Kwaliteitsbeheersing en kwaliteitsplan
- § 20 Toetsing van Ontwerpwerkzaamheden
- § 21 Toetsing van Uitvoeringswerkzaamheden en Onderhoudswerkzaamheden
- § 22 Acceptatieprocedure - Uitgangspunten
- § 23 Acceptatieprocedure - Procedureverloop
- Hoofdstuk 10 - Oplevering en onderhoudstermijn
- § 24 Keuring, aanvaarding en oplevering van het Werk

- § 25 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het Werk
- § 26 Vervroegde ingebruikneming van het Werk door de Opdrachtgever
- § 27 Onderhoudstermijn
- Hoofdstuk 11 - Beperking van aansprakelijkheid
- § 28a Beperking van aansprakelijkheid vóór de feitelijke datum van oplevering
- § 28b Beperking van aansprakelijkheid na de feitelijke datum van oplevering
- Hoofdstuk 12 - Meerjarig Onderhoud
- § 29 Meerjarig Onderhoud
- § 30 Aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud
- § 31 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud
- § 32 Aansprakelijkheid voor tekortkomingen in het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode
- Hoofdstuk 13 - Betaling, stelposten, omzetbelasting, boetebeding, bonus, verpanding, cessie
- § 33 Betaling
- § 34 Stelposten
- § 35 Omzetbelasting
- § 36 Boetebeding en bonus
- § 37 Verpanding en cessie
- Hoofdstuk 14 - Zekerheidstelling, verzekering
- § 38 Zekerheidstelling
- § 39 Verzekering
- Hoofdstuk 15 - Intellectuele eigendomsrechten
- § 40 Intellectuele eigendomsrechten
- § 40a Uitvindingen van de Opdrachtnemer
- § 40b Uitvindingen van Partijen gedaan tijdens en door de uitvoering van de Overeenkomst
- Hoofdstuk 16 - Schade aan het werk
- § 41 Schade aan het Werk
- Hoofdstuk 17 - In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van een van de partijen
- § 42 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtgever
- § 43 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtnemer
- Hoofdstuk 18 - Kostenvergoeding, termijnsverlenging, procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever
- § 44 Kostenvergoeding en termijnsverlenging
- § 45 Procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever
- Hoofdstuk 19 - Vastleggen van de toestand; beslechting van geschillen
- § 46 Vastleggen van de toestand
- § 47 Geschiloplossing
- § 48 Toepasselijk recht
- Bijlage I. Matrix 'niet (tijdig) verkrijgen vergunningen' in relatie tot schorsing, ontbinding en opzegging
- Bijlage II Wijzigingsprocedure paragraaf 14 UAV-GC 2025
- Bijlage III Acceptatieprocedure paragraaf 23 UAV-GC 2025
- Bijlage IV Kostenvergoeding en/of termijnsverlenging paragraaf 44 UAV-GC 2025
- Bijlage V. Prijsaanbieding Wijziging paragraaf 45 UAV-GC 2025

Algemene toelichting

Gepubliceerd op: 01-03-2005

1 Geïntegreerde Contractvormen

Opdrachtgevers kunnen voor de realisatie van werken afzonderlijk contracten sluiten met ontwerpende en uitvoerende partijen, of geïntegreerde contracten sluiten. Voor contracten met ontwerpende partijen gebruiken zij meestal de standaardvoorwaarden in De Nieuwe Regeling 2011, Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011); voor contracten met uitvoerende partijen veelal de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken 2012 (UAV 2012).

Steeds vaker kiest een opdrachtgever ervoor om met slechts één partij een contract af te sluiten voor de realisatie van een werk: het geïntegreerde contract. Die partij – de opdrachtnemer – maakt het ontwerp en voert het werk uit. In sommige gevallen omvat de te leveren prestatie ook het meerjarig onderhoud van het werk na de oplevering. 'Design & build', 'design & construct', 'turnkey' en 'instandhouding' zijn slechts enkele van de begrippen die in dit verband dikwijls worden gehanteerd en die zijn afgedekt met het containerbegrip 'geïntegreerde contractvormen'.

Standaardvoorwaarden zoals de UAV 2012 kennen een lange traditie. Zij zijn ontwikkeld door samenwerkingsverbanden van (organisaties van) opdrachtgevers en marktpartijen. De Model Basisovereenkomst (MBO) met bijbehorende Uniforme Administratieve Voorwaarden voor Geïntegreerde Contractvormen (UAV-GC), sluiten daar goed op aan.

2 MBO met bijbehorende UAV-GC

2.1 Ontstaansgeschiedenis

Het ontwikkelen van de MBO met bijbehorende UAV-GC is midden jaren 90 door CROW opgepakt, op initiatief van vertegenwoordigde marktpartijen. Een studie naar de ontwikkelingen van contractvormen in de GWW resulteerde eind 1996 in de Blauwdruk RAW2000 met daarin een visie op verschillende vormen van samenwerking. In de daaropvolgende terugkoppeling van de ideeën naar de verschillende partijen in de gehele bouw (GWW en B&U), werd vastgesteld dat de praktijk zich kon herkennen in de gepresenteerde samenwerkingsconcepten. Er moest een juridisch administratief kader komen voor contracten die betrekking hebben op een integrale ontwerp- en uitvoeringsverantwoordelijkheid.

Een werkgroep ontwikkelde in de periode begin 1998 tot begin 2000 de MBO met bijbehorende UAV-GC 2000. De gefaseerde aanpak maakte het mogelijk om uitgangspunten, oplossingsrichtingen en conceptteksten te bespreken met de verschillende achterbannen en belanghebbenden.

In juni 2000 zijn de UAV-GC 2000 vrijgegeven voor een ruime en bouwbrede toepassing in een proef- en implementatieperiode. Daarmee kwamen deze voorwaarden als 'stabiel document' beschikbaar om de praktische impact te kunnen vaststellen en gebruikservaringen op te doen. Verdere aanpalende ontwikkelingen konden dan op basis van die ervaringen worden gedefinieerd en in gang gezet. Op deze wijze heeft de proef- en implementatieperiode na de eeuwwisseling de basis gelegd voor een bouwbrede acceptatie. Een breed samengestelde Klankbordgroep UAV-GC, waarin ook de opstellers

vertegenwoordigd waren, zorgde voor de begeleiding van alle partijen; zo was een directe terugkoppeling van opgedane ervaringen mogelijk.

Na zo'n twee jaar bleek dat een groot deel van de projecten waarbinnen de UAV-GC 2000 van toepassing waren verklaard, nog maar beperkt in uitvoering was gekomen. Een tussenrapportage met daarin de ervaringen die met het opstellen van contracten en met het aanbesteden was opgedaan, stimuleerde de verdere toepassing. Uiteindelijk zijn destijds in de loop van vier jaar ruim honderd projecten geanalyseerd. Uiteraard zijn in die proef- en implementatieperiode ook reacties ontvangen die om inhoudelijke en redactionele aanpassingen van de administratieve voorwaarden vroegen. Op basis van al deze gegevens is in 2004 een eindrapportage opgemaakt en vastgesteld.

De conclusie uit deze rapportage was dat de proef- en implementatieperiode bewezen heeft dat de UAV-GC 2000 zondermeer in de praktijk toepasbaar waren en dat geen ingrijpende of principiële aanpassingen van de inhoud nodig waren. Om deze conclusie duidelijk naar buiten te brengen, zijn de wenselijk geachte wijzigingen verwerkt in een herziene versie, de UAV-GC 2005. De uitgave van die versie markeerde daarmee het einde van de proef- en implementatieperiode.

2.2 Herziening MBO met bijbehorende UAV-GC 2005

De UAV-GC zijn sinds 2005 breed toegepast. Bij bepaalde opdrachtgevers deed zich een verschuiving voor van traditionele contracten (op basis van UAV) naar geïntegreerde contracten (op basis van UAV-GC). Dat betekende dat ook opdrachtnemers vaker met geïntegreerde contracten werden en worden geconfronteerd. In de daaropvolgende jaren zijn aanvullende ervaringen opgedaan en zijn ook werkwijzen en processen gemoderniseerd. In het verlengde daarvan ontving CROW rond 2015 vanuit de sector signalen waaruit bleek dat de voorwaarden aan een actualisering en herziening toe waren: een aanpassing aan de huidige tijd en werkwijze van geïntegreerde contracten. Deze signalen kwamen van opdrachtgevers, opdrachtnemers en adviseurs. De achterban en de praktijk van de leden van de CROW Adviesraad en de CROW Beheerraad voor Aanbesteden en Contracteren bevestigden de genoemde behoeften en probleemstelling. CROW heeft het proces van deze actualisering en herziening gefaciliteerd en begeleid. In 2016 is een paritair samengestelde pre-adviescommissie ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van nagenoeg alle partijen die bij het opstellen van de UAV-GC 2005 betrokken zijn geweest. De pre-adviescommissie startte met de verkenning van door de praktijk gewenste verbeteringen en met een beoordeling en prioritering van die verbeteringen. Zo'n veertig onderwerpen zijn vanuit de praktijk ingebracht, besproken, geanalyseerd en voorzien van een advies voor een oplossing. Dit resulteerde in een gezamenlijk vastgestelde rapportage, die de basis vormde voor de actualisering en herziening door de rapporteur, onder begeleiding van een uit leden van de pre-adviescommissie samengestelde klankbordgroep. De uitgevoerde actualisering en herziening betreft de tekst van de MBO, de UAV-GC en de Toelichting. Het voltooide concept is in 2021 ter consultatie voorgelegd. Alle opmerkingen die gedurende de consultatieperiode zijn ontvangen, zijn beoordeeld door de pre-adviescommissie of de klankbordgroep en zo nodig door de rapporteur verwerkt in de definitieve teksten.

Met deze werkwijze heeft CROW zo zorgvuldig mogelijk ervoor gezorgd dat de geactualiseerde en herziene MBO met bijbehorende UAV-GC 2025 wederom paritair tot stand zijn gekomen, met inbreng van alle direct bij de uitvoering van geïntegreerde contracten betrokken partijen.

3 Toepassingsmogelijkheden MBO met bijbehorende UAV-GC 2025

3.1 GWW- en B&U-werken

De MBO met bijbehorende UAV-GC zijn ontwikkeld vanuit de GWW-sector. De opstellers hebben er echter steeds naar gestreefd de bepalingen in de MBO en in de UAV-GC een abstractieniveau mee te geven waardoor toepassing van die bepalingen voor zowel GWW-projecten als B&U-projecten mogelijk is. De praktijk van de afgelopen decennia heeft de brede toepasbaarheid van dit juridisch administratief kader bevestigd.

3.2 Zorgvuldige afweging keuze geïntegreerde contractvorm

Toepassing van de MBO met bijbehorende UAV-GC veronderstelt de keuze voor een geïntegreerde contractvorm. Die keuze houdt in dat de opdrachtgever in ieder geval zowel het ontwerp als de uitvoering aan één opdrachtnemer opdraagt. De opdrachtgever maakt een keuze voor de binnen de geïntegreerde contractvorm toe te passen variant. Hij doet dat door aan te geven in welke mate hij zijn vraagspecificatie heeft gedetailleerd. Met die keuze bepaalt hij de mate van oplossingsvrijheid die hij aan de opdrachtnemer laat (zie ook paragraaf 3.5).

In plaats van te kiezen voor de geïntegreerde contractvorm, kan de opdrachtgever natuurlijk ook kiezen voor een traditionele contractvorm. Dan houdt hij de vervaardiging van het ontwerp ofwel geheel in eigen hand, ofwel draagt hij die op aan een adviseur, waarna hij voor de uitvoering separaat een aannemer contracteert op basis van het voltooide ontwerp. In het verlengde hiervan kunnen de opdrachtgever en die aannemer eerst een bouwteamovereenkomst sluiten, waarna de aannemer vanuit zijn uitvoeringsdeskundigheid ontwerpadviezen aan de opdrachtgever en/of diens adviseur geeft.

De keuze voor de toe te passen contractvorm is geen willekeurige keuze. De keuze van de contractvorm vergt voor elk project een goede analyse van de vele aspecten en randvoorwaarden waarmee de opdrachtgever bij de realisatie van het project naar verwachting te maken krijgt, gegeven de doelstellingen voor kwaliteit, kosten en tijd die hij met het bouwproces voor ogen heeft, en gelet op de belangen die daarmee zijn gemoeid. De uitkomst van die analyse wordt mede bepaald door het relatieve gewicht dat de opdrachtgever toekent aan de verschillende invalshoeken van waaruit hij deze aspecten en randvoorwaarden een waarde kan geven. De keuze voor de toepassing van een bepaalde contractvorm is dus elke keer het resultaat van een rationeel afwegingsproces. Daarbij moet de opdrachtgever zich realiseren dat hij met de gekozen contractvorm – in samenhang met andere beslissingen die hij neemt bij de inrichting van het bouwproces – projectspecifiek kan ‘sturen’ op de verwezenlijking van de doelstellingen die hij met het bouwproces voor ogen heeft.

Het voorgaande betekent dat een keuze voor een geïntegreerde contractvorm met toepassing van de MBO met bijbehorende UAV-GC niet in alle gevallen en onder alle omstandigheden een voor de hand liggende keuze hoeft te zijn. Soms is een project bijvoorbeeld met dermate (veel) complexe risico's omgeven, dat het wellicht doelmatiger is om te kiezen voor een alternatieve contractvorm. Bijvoorbeeld voor een bouwteam of een op de zogenoemde 'twee-fasen-aanpak' gebaseerde contractvorm. Ook in zo'n geval draagt

de opdrachtgever weliswaar zowel het ontwerp als de uitvoering aan een en dezelfde opdrachtnemer op, maar bepalen partijen de voor de uitvoering verschuldigde prijs pas aan het einde van de ontwerpfase.

Kortom: de geïntegreerde contractvorm op basis van de MBO en de UAV-GC is niet zaligmakend. Er valt meer te kiezen, zodat opdrachtgevers er verstandig aan doen eerst de hiervoor beschreven analyse uit te voeren, met gebruikmaking van daarvoor ontwikkelde afwegingskaders, alvorens een definitieve keuze voor een bepaalde contractvorm te maken.

3.3 Initiatief, ontwerp, uitvoering en meerjarig onderhoud

Kenmerkend voor geïntegreerde contractvormen is de bundeling van meerdere bouwprocesfuncties in één hand. De bouwprocesfuncties die in de MBO en de bijbehorende UAV-GC worden onderscheiden, zijn initiatiefneming, ontwerp, uitvoering en meerjarig onderhoud. De opdrachtgever blijft, net als bij de meeste andere bouwcontractvormen, de initiatiefnemer: hij specificeert zijn verwachtingen in een vraagspecificatie.

De opdrachtnemer neemt onder de MBO en de UAV-GC in ieder geval de bouwprocesfuncties ontwerp en uitvoering voor zijn rekening: hij realiseert het werk op basis van de vraagspecificatie door middel van ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden. Deze werkzaamheden worden bovendien gelijktijdig door de opdrachtgever opgedragen tegen een in beginsel vaste prijs. De MBO en de UAV-GC zijn daarmee niet geschikt om de totale rechtsverhouding tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer te regelen in het geval van een op een bouwteam of een twee-fasen-aanpak gebaseerde contractvorm. Ook in zo'n geval wordt de uitvoering weliswaar gelijktijdig met het ontwerp opgedragen, maar gebeurt dat onder het voorbehoud dat partijen aan het einde van de bouwteamfase respectievelijk de eerste fase erin slagen de prijs voor de uitvoering te bepalen. De MBO en de UAV-GC kunnen dan eventueel wel worden gebruikt voor de regeling van de rechtsverhouding die volgt op de hiervoor genoemde bouwteamfase of eerste fase.

Naar keuze van de opdrachtgever, kan de reikwijdte van het takenpakket van de opdrachtnemer worden verruimd door deze ook de realisatie van het meerjarig onderhoud van dat werk op te dragen. Dat is niet noodzakelijk, maar de MBO en de UAV-GC bieden daartoe de mogelijkheid. Maakt de opdrachtgever van die mogelijkheid gebruik, dan moet hij de opdracht voor het meerjarig onderhoud tegelijkertijd met de opdracht voor het werk geven. Althans, indien de opdrachtgever de MBO en de UAV-GC op deze integrale opdracht van toepassing wil verklaren. De opdrachtnemer start dan met het meerjarig onderhoud vanaf de dag dat de oplevering van het gerealiseerde werk heeft plaatsgevonden. De MBO en de UAV-GC zijn niet geschikt voor opdrachten die enkel betrekking hebben op het meerjarig onderhoud van een werk dat op het moment van totstandkoming van de overeenkomst al is gerealiseerd.

De MBO en de UAV-GC zijn evenmin geschikt voor geïntegreerde contractvormen die zijn gebaseerd op een zogenoemde 'life cycle'-benadering. Bij een dergelijke contractvorm komen partijen kort gezegd overeen dat de eisen waaraan het gerealiseerde werk op de datum van oplevering moet voldoen 'doorlopen' in de eisen waaraan het werk gedurende de meerjarige onderhoudsperiode moet voldoen. Het voorgaande laat onverlet dat opdrachtgevers, wanneer zij contracten in de markt willen zetten die op een dergelijke 'life cycle'-benadering zijn gebaseerd, gebruik kunnen maken van een op die benadering

aangepaste versie van de MBO en de UAV-GC 2025. Wanneer opdrachtgevers dat doen die aanbestedende diensten of speciale-sectorbedrijven zijn in de zin van de Aanbestedingswet 2012, handelen zij daarmee niet in strijd met Voorschrift 3.9 C Gids Proportionaliteit. Voor geïntegreerde contractvormen die zijn gebaseerd op een zogenoemde 'life cycle'-benadering bestaan immers vooralsnog geen contractmodellen of algemene voorwaarden die paritair zijn opgesteld. Het voorgaande betekent echter ook, dat dergelijke op een 'life cycle'-benadering' gebaseerde aangepaste versies van de MBO en de UAV-GC 2025, zullen moeten voldoen aan de overige Voorschriften van hoofdstuk 3.9 van de Gids Proportionaliteit.

3.4 Variabele mogelijkheden tot betrokkenheid van de opdrachtgever: oplossingsvrijheid van de opdrachtnemer

Er zijn geen afspraken over de mate waarin de opdrachtgever bij geïntegreerde contractvormen zelf actief invloed uitoefent op de totstandkoming van het ontwerp en de uitvoering van het werk, en op het meerjarig onderhoud van het gerealiseerde werk. De praktijk laat zien dat die invloed per opdracht en per opdrachtgever kan verschillen. Aan de ene kant zijn er opdrachtgevers die aan de beginfase van een opdracht een (op onderdelen) gedetailleerde vraagspecificatie opstellen waarin de oplossingsvrijheid van de opdrachtnemer aanzienlijk wordt beperkt. Ook tijdens de realisatie van het werk behouden veel van die opdrachtgevers zich het recht voor om die vrijheid nog te kunnen beperken. Aan de andere kant zijn er opdrachtgevers die slechts een globale vraagspecificatie formuleren die de opdrachtnemer aanzienlijke keuzevrijheid laat voor de oplossingsrichtingen. Vaak wordt hen die vrijheid ook tijdens de realisatiefase zelf gelaten.

De opstellers van de MBO en de UAV-GC hebben er destijds voor gekozen deze gevarieerde praktijk in één totaalregeling te ondervangen. Het resultaat is een contract dat de opdrachtgever met een projectspecifieke invulling van zogenaamde keuzeclausules, de mogelijkheid biedt om zelf de omvang van de oplossingsvrijheid van de opdrachtnemer voor de realisatie van het werk en, eventueel, het meerjarig onderhoud te specificeren. De opstellers hebben er daarom nadrukkelijk niet voor gekozen de omvang van die invloed van de opdrachtgever op een bepaald punt te fixeren. Daarmee zijn de MBO en de UAV-GC voor brede toepassing geschikt gemaakt.

Het voorgaande komt het duidelijkst tot uitdrukking in de bepalingen die de verhouding regelen tussen de vraagspecificatie van de opdrachtgever enerzijds en de ontwerpwerkzaamheden van de opdrachtnemer anderzijds. De opdrachtgever heeft de mogelijkheid die vraagspecificatie in meer of mindere mate te detailleren. Daarbij zijn in beginsel drie varianten mogelijk. In de eerste variant kan de vraagspecificatie uit niet meer dan een programma van eisen (met functionele specificatie) bestaan. In de tweede variant kan de opdrachtgever een vraagspecificatie opstellen die uit een voorlopig ontwerp bestaat dat op een programma van eisen is gebaseerd. In de derde variant omvat de vraagspecificatie een definitief ontwerp dat eveneens op een programma van eisen is gebaseerd.

De omvang van de aan de opdrachtnemer opgedragen ontwerpwerkzaamheden is vervolgens afhankelijk van de door de opdrachtgever gekozen variant. In de eerste variant zijn zij het ruimst en omvatten zij het maken van het voorlopig ontwerp, het definitief ontwerp en het uitvoeringsontwerp. In de tweede variant vervaardigt de opdrachtnemer het definitief ontwerp en het uitvoeringsontwerp, terwijl in de derde variant alleen het maken van het uitvoeringsontwerp tot zijn takenpakket behoort.

De MBO en de UAV-GC bieden de opdrachtgever in aanvulling op de hiervoor genoemde varianten ook de mogelijkheid om te kiezen voor combinaties van die varianten binnen één

opdracht (de vierde variant). Daarmee kan de opdrachtgever de vraagspecificatie voor afzonderlijke onderdelen van de opdracht op verschillende niveaus specificeren. Wanneer hij daarvoor kiest, varieert ook de omvang van de ontwerpwerkzaamheden van de opdrachtnemer per onderdeel.

Met de regeling over de te verzorgen publiek- en privaatrechtelijke toestemmingen, zoals vergunningen, beschikkingen en ontheffingen, is de invloed van de opdrachtgever evenmin op voorhand vastgelegd. De MBO en de UAV-GC geven geen vaststaand overzicht van wat in dit verband door de opdrachtgever en door de opdrachtnemer moet worden verzorgd. In plaats daarvan wordt voorzien in een flexibele kaderregeling waarbinnen de opdrachtgever projectspecifiek kan aangeven in welke mate hij bij het verzorgen van de publiek- en privaatrechtelijke toestemmingen betrokken wil zijn. De omvang van die betrokkenheid is mede afhankelijk van de vraagspecificatie-variant die de opdrachtgever kiest (zie de Toelichting op artikel 6 MBO).

De MBO en de UAV-GC sluiten niet uit dat de opdrachtgever ook tijdens de realisatie van het werk of het meerjarig onderhoud de oplossingsvrijheid van de opdrachtnemer nog kan beperken door het opdragen van wijzigingen. Daar moet hij wel terughoudend mee zijn. Het uitgangspunt is dat de opdrachtgever in de vraagspecificatie de kaders heeft afgebakend waarbinnen de opdrachtnemer zijn prestatie zo veel mogelijk zelfstandig kan uitvoeren. Als de opdrachtgever in dat proces ingrijpt, daar waar dat niet strikt noodzakelijk is, verstoort dat het proces. Dat kan leiden tot de verschuiving van verantwoordelijkheden van de opdrachtnemer naar de opdrachtgever.

3.5 Variabele mogelijkheden tot betrokkenheid van de opdrachtgever: contractbeheersing

Het uitgangspunt van de MBO met bijbehorende UAV-GC is dat de opdrachtnemer het ontwerp, de uitvoering en eventueel ook het meerjarig onderhoud van het werk zelfstandig realiseert binnen de door de opdrachtgever gestelde kaders van de vraagspecificatie. Verder geldt als uitgangspunt dat de opdrachtgever tijdens die realisatie zo min mogelijk ingrijpt in de aan de opdrachtnemer geboden oplossingsvrijheid.

Deze uitgangspunten laten onverlet dat beide partijen complementaire rollen vervullen met het oog op de contractconforme realisatie van het werk en het meerjarig onderhoud. Het is de opdrachtnemer die kwaliteitsmanagement zodanig moet toepassen, gebaseerd op de 'Plan-Do-Check-Act'-cyclus, dat hij eerst plannen maakt en die daarna uitvoert, kansen en risico's beheerst, en aantoonbaar dat (de resultaten van) zijn werkzaamheden voldoen aan de eisen van de overeenkomst. De opdrachtgever richt het contractbeheersingssysteem in, waarmee hij kan toetsen of de opdrachtnemer inderdaad aan die eisen voldoet en de risico's beheerst. Het is een verantwoordelijkheid van beide partijen om door middel van interactie het kwaliteitsmanagement en de contractbeheersing goed op elkaar aan te laten sluiten.

De MBO en de UAV-GC sluiten hiervoor aan bij de leidende principes van kwaliteitsmanagement conform de internationale standaard ISO 9001. De bedoeling van de daarmee verband houdende bepalingen is, dat partijen tijdig het risico in beeld hebben dat voor de opdrachtnemer onvoldoende duidelijk is wat de opdrachtgever van hem verwacht en dat (resultaten van) door de opdrachtnemer nog te verrichten werkzaamheden mogelijk niet aan de eisen van de overeenkomst zullen voldoen. Wanneer partijen dat risico namelijk vroeg herkennen, zullen zij in staat zijn snelle adequate maatregelen te treffen voor het beheersen van dat risico of van de eventuele gevolgen daarvan. Er moet worden voorkomen dat de opdrachtgever pas ingrijpt nadat de opdrachtnemer de werkzaamheden al heeft verricht en die niet tot het overeengekomen resultaat hebben geleid: in een dergelijk geval

hebben het kwaliteitsmanagement en de contractbeheersing mogelijk niet goed gefunctioneerd.

Het voorgaande vereist allereerst dat partijen, vanaf de dag waarop de overeenkomst tot stand komt, voortdurend met elkaar overleggen. In de praktijk lijkt wel eens de indruk te bestaan dat de opdrachtgever, vanwege de bijzondere aard van de geïntegreerde contractvorm, in het geheel geen contact met de opdrachtnemer zou mogen hebben: het is immers de opdrachtnemer die zelfstandig en zonder inmenging van de kant van de opdrachtgever zijn oplossingsvrijheid zal moeten aanwenden om tot een contractconforme realisatie van het werk te komen. Het feit dat de opdrachtgever niet op de stoel van de opdrachtnemer moet gaan zitten, laat echter natuurlijk onverlet dat het van het grootste belang is – voorkomen is immers beter dan genezen – dat partijen wel met elkaar blijven overleggen over de eisen van de vraagspecificatie en over de mogelijke kansen en risico's die zij bij de realisatie van het werk en het meerjarig onderhoud voorzien.

De opdrachtnemer dient zichzelf daarom voortdurend af te vragen of de eisen van de vraagspecificatie voor hem duidelijk en uitvoerbaar zijn, gegeven de voor hem bekende bredere context van de opdracht. Wanneer de opdrachtnemer de eisen onvoldoende duidelijk vindt, of anderszins twijfels zou moeten hebben, moet hij daarover proactief het gesprek aangaan met de opdrachtgever. Hetzelfde geldt voor de opdrachtgever: ook hij moet een proactieve houding aannemen. Hij mag er niet van uitgaan dat als hij niets hoort van de opdrachtnemer, de eisen van de vraagspecificatie duidelijk zullen zijn en dat er geen problemen te verwachten zijn.

De opdrachtgever moet er eveneens voortdurend op bedacht zijn dat hij zijn eisen mogelijk onvoldoende duidelijk heeft gespecificeerd, of dat de opdrachtnemer de op zichzelf duidelijke eisen in hun bredere context mogelijk onvoldoende doorgrondt. Ook moet de opdrachtgever er voortdurend rekening mee houden, net zoals de opdrachtnemer dat moet doen, dat die context kan veranderen – de aangetroffen toestand blijkt bijvoorbeeld anders te zijn dan vooraf werd verondersteld – waardoor een nieuwe situatie ontstaat en het gesprek over de eisen mogelijk (opnieuw) moet worden gevoerd.

De MBO en de UAV-GC voorzien in een regeling van deze voortdurende interactie tussen partijen met het oog op de contractconforme realisatie van het werk en het meerjarig onderhoud. Hoe zij die interactie vervolgens precies dienen te organiseren, laten de MBO en de UAV-GC aan partijen zelf over.

De hiervoor bedoelde permanente interactie tussen partijen wordt in belangrijke mate gefaciliteerd door het risicomanagement van beide partijen. Die interactie heeft voorafgaande aan de werkzaamheden met name een preventief karakter. Door vooraf goed na te denken over de eisen en de mogelijke risico's en door daarover met elkaar te blijven praten, kan worden voorkomen dat zich ongewenste gebeurtenissen voordoen en/of dat niet aan de eisen wordt voldaan.

De MBO en de UAV-GC regelen in samenhang met het voorafgaande dat de opdrachtnemer, indien en voor zover dat in het acceptatieplan is vastgelegd, keuringsplannen moet opstellen. Met de in die plannen voorziene keuringen moet hij kunnen aantonen dat (resultaten van) door hem te verrichten werkzaamheden zullen beantwoorden aan de eisen van de overeenkomst. De uitkomsten van deze keuringen kunnen vervolgens input opleveren voor de hiervoor bedoelde interactie tussen partijen.

Met de MBO en de UAV-GC kan de opdrachtgever vanwege zijn contractbeheersingssysteem ook zelf toetsen of werkzaamheden van de opdrachtnemer en/of resultaten van die werkzaamheden conform de eisen van de overeenkomst zijn. Hij kan dat allereerst doen op basis van zijn toetsingsplan ontwerpwerkzaamheden en het acceptatieplan. Hij kan dat voor

de uitvoerings- en meerjarige onderhoudswerkzaamheden ook doen door stop- en bijwoonpunten aan te geven in de keuringsplannen van de opdrachtnemer. De opdrachtgever kan bovendien toetsen of het kwaliteitsmanagement van de opdrachtnemer plaatsvindt conform de plannen van de opdrachtnemer en de eisen van de overeenkomst. Daarnaast kunnen de uitkomsten van de door de opdrachtnemer zelf verrichte keuringen voor de opdrachtgever aanleiding zijn voor aanvullende toetsingen. De opdrachtgever kan dat doen eventueel in het verlengde van het overleg over die uitkomsten.

In de praktijk blijken opdrachtgevers uiteenlopende wensen te hebben voor mogelijkheden om (resultaten van) werkzaamheden van de opdrachtnemer te kunnen toetsen. De behoefte aan die mogelijkheden hangt onder andere ook af van voortschrijdende inzichten van de opdrachtgever die zich gedurende de realisatie van het werk ontwikkelen. Om ook aan deze wensen van opdrachtgevers tegemoet te komen, staan er in de MBO en de UAV-GC bepalingen die aan de opdrachtgever flexibiliteit bieden om de aard en omvang van de mogelijkheden tot toetsing vooraf, projectspecifiek in het contract vast te leggen. Die aard en omvang zijn daarom evenmin op voorhand generiek gefixeerd. Ook hierdoor zijn de MBO en de UAV-GC voor een breed toepassingsgebied geschikt gemaakt.

Uit het voorgaande volgt als uitgangspunt dat de opdrachtgever de aard en de omvang van zijn bevoegdheid tot toetsing vooraf, projectspecifiek in plannen vastlegt, zodat de opdrachtnemer daarop kan anticiperen. Dat laat echter onverlet dat de MBO en de UAV-GC de opdrachtgever de mogelijkheid bieden om die plannen tijdens de realisatie van het werk en het meerjarig onderhoud aan te laten passen op basis van inzichten die tijdens het hiervoor bedoelde proces van interactie kunnen groeien. Daarvoor moet de opdrachtgever overigens een wijziging opdragen.

De MBO en de UAV-GC bieden de opdrachtgever tot slot nog de mogelijkheid om te interveniëren in de uitvoering van de overeenkomst door de opdrachtnemer, in het eventuele geval dat hij constateert dat de opdrachtnemer het werk of het meerjarig onderhoud niet zal realiseren conform de eisen van de overeenkomst. Voorbeelden daarvan zijn het uitbrengen van een formele ingebrekestelling of het inhouden van betalingen. Dergelijke interventies kunnen natuurlijk niet onverwacht uit de lucht komen vallen, maar zullen altijd vooraf zijn gegaan door een proces van interactie en toetsing zoals hiervoor is toegelicht.

3.6 Geen directievoering

Kenmerkend voor traditionele contractvormen in de bouw is de door de opdrachtgever gecontracteerde adviseur die in de ontwerpfasen het bestek opstelt en in de uitvoeringsfase als directievoerder en vertegenwoordiger van de opdrachtgever een belangrijk stempel drukt op de totstandkoming van het werk. Een dergelijke werkwijze strookt niet met de uitgangspunten van geïntegreerde contractvormen. Daarmee is natuurlijk niet gezegd dat een opdrachtgever bij een geïntegreerde contractvorm zich niet door een of meer derden kan laten adviseren. Wanneer die advisering echter het karakter krijgt van directievoering, waarbij de adviseur aanwijzingen aan de opdrachtnemer geeft hoe deze het werk moet realiseren, kan de opdrachtgever geen gebruikmaken van de MBO met bijbehorende UAV-GC: die voorzien namelijk niet in een regeling van directievoering. In de voorgaande paragrafen staan de kaders waarbinnen de opdrachtgever met interactie, toetsing en interventie invloed op de realisatie van het werk kan uitoefenen, eventueel met behulp van een of meer adviseurs.

3.7 Kleine (eenvoudige) opdrachten en omvangrijke (complexe) opdrachten

Een vluchtige lezing van de MBO met bijbehorende UAV-GC kan de indruk wekken dat toepassing van deze standaardvoorwaarden een zodanige intensieve begeleiding van de opdrachtgever noodzakelijk maken, dat de MBO en de UAV-GC daarom slechts gebruikt kunnen worden door professionele opdrachtgevers bij omvangrijke en/of complexe opdrachten. De omvang van de procedure- en regellast van de opdrachtgever is echter sterk afhankelijk van de aard en omvang van diens betrokkenheid bij de realisatie van het werk en, eventueel, het meerjarig onderhoud. Zoals hierboven is aangegeven, kan de opdrachtgever zelf bepalen wat precies de aard en omvang van die betrokkenheid zal zijn. Op die manier heeft de opdrachtgever ook zelf in de hand wat uiteindelijk de omvang van de procedure- en regellast zal zijn. Juist om die reden zijn de MBO en de UAV-GC ook geschikt voor kleine en relatief eenvoudige opdrachten, wat overigens niet betekent dat de opdrachtgever bij dergelijke opdrachten slechts een geringe invloed op het proces zou mogen uitoefenen.

3.8 Balans tussen uitvraag opdrachtgever en inspanningen opdrachtnemer

Ongeacht of de MBO met bijbehorende UAV-GC worden toegepast bij een omvangrijke en/of technisch complexe opdracht of bij een kleine en technisch relatief eenvoudige opdracht, moet de opdrachtgever zorgen voor een evenwichtige balans tussen zijn eigen voorbereiding van de opdracht enerzijds en de inspanningen die hij van de beoogde opdrachtnemer vergt anderzijds. Dat betekent dat de opdrachtgever er verstandig aan doet ervoor te zorgen dat wanneer hij bijvoorbeeld een vraagspecificatie opstelt die bestaat uit een definitief ontwerp dat is gebaseerd op een programma van eisen, zijn voorbereiding van de uitvraag zodanig is, dat de inspanningen die van de beoogde opdrachtnemer worden gevergd, daarmee in een proportionele verhouding staan. Dat geldt dan zowel voor de ontwerpwerkzaamheden van de opdrachtnemer – het uitwerken van de vraagspecificatie tot een uitvoeringsontwerp – als de conditioneringswerkzaamheden, zoals het aanvragen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, het (laten) verleggen van kabels en leidingen, het verrichten van onderzoek en het verstrekken van informatie.

Wanneer de opdrachtgever aangeeft een vraagspecificatie te hebben opgesteld die bestaat uit een definitief ontwerp dat op een programma van eisen is gebaseerd, moet het detailleringsniveau van die vraagspecificatie goed aansluiten bij het niveau dat in de praktijk branchebreed wordt verondersteld daarmee te corresponderen. Daarmee voorkomt de opdrachtgever dat de inspanningen die van de opdrachtnemer worden gevraagd, na contractsluiting substantieel meer blijken te omvatten dan in beginsel zou mogen worden verwacht op basis van een vraagspecificatie die tot het niveau van een definitief ontwerp is uitgewerkt. Het voorgaande betekent dat de opdrachtgever het feitelijke detailleringsniveau van zijn vraagspecificatie en de mate waarin hij de opdracht heeft voorbereid, duidelijk en concreet in die vraagspecificatie moet omschrijven. Die transparantie draagt ertoe bij dat een potentiële opdrachtnemer ook zelf kan inschatten welke inspanningen van hem worden gevergd wanneer hij met de opdrachtgever een contract sluit.

In dit verband wordt overigens afgeraden gebruik te maken van algemene aanduidingen waarvan onzeker is of zij de feiten en omstandigheden van het concrete geval voldoende dekken. Te denken valt aan het gebruik van een aanduiding zoals 'D&C light': wanneer een dergelijke aanduiding wordt gehanteerd in een voorbeeld zoals dat hiervoor is gegeven, wordt mogelijk ten onrechte de indruk gewekt dat de inspanningen van de opdrachtnemer beperkt zullen kunnen blijven, terwijl dat in werkelijkheid helemaal niet het geval hoeft te zijn.

Het gebruik van een geïntegreerde contractvorm veronderstelt dat de opdrachtgever voorafgaand aan de contractsluiting om een bepaalde inspanning van de opdrachtnemer

vraagt. Doorgaans moet de opdrachtnemer de vraagspecificatie al ten dele uitwerken voor zijn aanbieding. De opdrachtgever heeft bijvoorbeeld een vraagspecificatie opgesteld die enkel bestaat uit een programma van eisen. De opdrachtnemer moet onderdelen daarvan in zijn aanbieding tot een voorlopig ontwerp uitwerken, vooruitlopend op een definitief ontwerp en een uitvoeringsontwerp na de totstandkoming van de overeenkomst. Wanneer de opdrachtgever een aanbestedende dienst of een speciale-sectorbedrijf is en hij de overeenkomst in een dergelijk geval aanbesteedt op basis van de Aanbestedingswet 2012, is hij onder andere verplicht tot naleving van Voorschrift 3.8 Gids Proportionaliteit. Dat betekent dat hij de opdrachtnemer een redelijke vergoeding moet aanbieden voor de ontwerpwerkzaamheden die de opdrachtnemer voor het maken van zijn aanbieding moet doen. Wanneer de opdrachtgever dat niet wil doen, moet hij terughoudend zijn met het vragen van ontwerpinspanningen van de opdrachtnemer voordat de overeenkomst tot stand komt.

Waar zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer zich ook nog van bewust moeten zijn, ook wanneer de overeenkomst niet in concurrentie wordt aanbesteed, is dat de inhoud van de aanbieding een onderdeel gaat zijn van de inhoud van de overeenkomst. Dat betekent dat ook die aanbieding de kaders afbakt waarbinnen de opdrachtnemer zijn prestatie na totstandkoming van het contract moet uitvoeren.

Deze opmerking is met name relevant vanwege de hiervoor genoemde en ook hierna nog te noemen beperkte mogelijkheden voor de opdrachtgever – maar ook voor de opdrachtnemer – om na contractsluiting nog terug te komen op de in de aanbieding gemaakte keuzen.

4 De verhouding tussen de MBO en de UAV-GC 2025

Zowel in de MBO als in de UAV-GC wordt het begrip ‘Overeenkomst’ gebruikt. Met dit begrip wordt de gehele rechtsverhouding tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer aangeduid. Die rechtsverhouding wordt door verschillende contractdocumenten ingekleurd (zie daarvoor artikel 3 lid 1 MBO). De MBO en de UAV-GC zijn in dit verband twee belangrijke complementaire contractdocumenten.

De UAV-GC vormen de feitelijke standaardvoorwaarden, te vergelijken met de UAV 2012. Binnen de rechtsverhouding tussen partijen moeten de UAV-GC als een statisch gegeven worden beschouwd: om de UAV-GC in een project te kunnen hanteren, kunnen zij van toepassing worden verklaard ongeacht de aard van het project. Dat ligt anders voor de tekst van de MBO. De MBO dient voorafgaande aan de totstandkoming van de overeenkomst door partijen zelf te worden ingevuld, zodat er een concrete, projectspecifieke MBO aan de rechtsverhouding tussen partijen ten grondslag komt te liggen.

In sommige artikelen van de MBO wordt partijen een ruime keuzevrijheid geboden, doordat een artikel uitdrukkelijk oproept tot invulling met een eigen tekst. In andere gevallen is er sprake van een meer beperkte keuzevrijheid, doordat er in een artikel gekozen moet worden uit een aantal reeds gegeven opties. Overigens voorziet de MBO, voor de meeste van deze artikelen, in een regeling voor het geval dat partijen nalaten een artikel in te vullen met een eigen tekst, of in een keuzeclausule verzuimen een optie aan te kruisen.

Andere artikelen van de MBO wijzen de opdrachtgever meer indirect op de noodzaak tot het aanvullen van de regeling van hun onderlinge rechtsverhouding, bijvoorbeeld doordat deze artikelen aangeven dat bepaalde zaken projectspecifiek moeten worden geregeld in bij de vraagspecificatie gevoegde annexen. In die artikelen staat ook aan welke inhoudelijke minimumvereisten een bepaalde annex moet voldoen.

De MBO en de annexen fungeren in onderling verband als onderlegger voor de UAV-GC. De UAV-GC kunnen in beginsel opereren binnen de kaders van iedere denkbare, op maat ingevulde, MBO. In sommige artikelen van de MBO wordt verwezen naar de voor dat artikel relevante paragrafen in de UAV-GC. Gelet op de aard van de projectgenerieke bepalingen in de MBO en de samenhang van die bepalingen met de UAV-GC, moet de MBO in beginsel, net als de UAV-GC, als een algemeen geaccepteerde standaard worden beschouwd die in principe niet moet worden gewijzigd. Wijziging is – met uitzondering van de hierna nog te noemen beperkingen die de Aanbestedingswet 2012 stelt – formeel echter niet uitgesloten en wordt mede mogelijk gemaakt doordat de paragrafen in de UAV-GC niet verwijzen naar concrete artikelen in de MBO.

Het voorgaande laat onverlet dat grote voorzichtigheid is geboden bij het wijzigen, schrappen of aanvullen van de projectgenerieke artikelen in de MBO. Deze bepalingen vormen op zichzelf een voldoende raamwerk voor de projectspecifieke regeling van de rechtsverhouding tussen partijen. Eventuele projectspecifieke wijzigingen of aanvullingen van de projectgenerieke bepalingen van de MBO – en van de UAV-GC – dienen ook overigens te voldoen aan de eisen die worden gesteld in artikel 1.10, 1.13 en 1.16 Aanbestedingswet 2012, gelezen in samenhang met de Voorschriften 3.9 A tot en met E van de Gids Proportionaliteit. Dat betekent dat de bepalingen in beginsel ongewijzigd moeten worden toegepast en dat eventuele wijzigingen of aanvullingen moeten worden onderbouwd met een motivering die de beslissing tot afwijking of aanvulling – gelet op de daaraan in de hiervoor genoemde artikelen en Voorschriften gestelde materiële eisen – voldoende kunnen dragen ('pas toe of leg uit').

5 Aanvullende instrumenten ter ondersteuning

5.1 Informatie-uitwisseling, communicatie en samenwerking

Omdat de rechtsverhouding tussen partijen in bepaalde opzichten projectspecifiek moet worden geregeld, zijn aanvullende instrumenten nodig die partijen kunnen ondersteunen, niet alleen bij die projectspecifieke invulling, maar ook tijdens de uitvoering van de overeenkomst zelf. Sommige van die instrumenten – die in de hiernavolgende paragrafen worden besproken – zijn niet specifiek voor de MBO met bijbehorende UAV-GC ontwikkeld, maar hebben een bredere betekenis en toepassingsgebied.

De instrumenten kunnen partijen helpen bij het inrichten en uitvoeren van processen voor onderlinge informatie-uitwisseling en communicatie en ze kunnen – in het verlengde daarvan – de samenwerking tussen partijen bij de uitvoering van de overeenkomst ook voor het overige faciliteren. Partijen zijn op grond van de wet – in aanvulling op wat zij expliciet in de ingevulde MBO met bijbehorende UAV-GC zijn overeengekomen – over en weer immers verplicht zodanig aan de uitvoering van de overeenkomst bij te dragen als binnen hun mogelijkheden ligt, en nodig is om de met de overeenkomst beoogde projectdoelen te realiseren (artikel 6:248 lid 1 BW). De MBO met bijbehorende UAV-GC werken deze verplichtingen op hoofdlijnen uit in enkele algemeen geformuleerde verplichtingen tot interactie en informatieverstrekking. Partijen doen er verstandig aan deze verplichtingen concreet uit te werken door in de overeenkomst projectspecifieke afspraken te maken over het gebruik van instrumenten waarmee zij de onderlinge informatie-uitwisseling, communicatie en samenwerking, faciliteren en stimuleren.

5.2 BIM

Building Information Modelling (BIM) is een digitale representatie van alle fysieke en functionele kenmerken van een project. Een BIM-model is een gedeelde kennisbron of

bestand met informatie over het project dat dient als een betrouwbare basis voor het nemen van besluiten tijdens de gehele levenscyclus van het project vanaf het eerste ontwerp, gedurende de realisatie, tijdens het beheer en tot de sloop van het project. Een uitgangspunt van BIM is dat verschillende partijen en teams samenwerken in verschillende fasen van de levenscyclus van het project waarbij het aanleveren, ophalen en bewerken van de informatie in het BIM dient als ondersteuning en faciliteren van de rollen van de diverse belanghebbenden (zie de website: hetnationaalbimplatform.nl). De MBO en de UAV-GC schrijven het gebruik van BIM niet voor, maar staan het evenmin in de weg. Wanneer partijen het gebruik van BIM projectspecifiek willen overeenkomen, kunnen zij dat doen door het opnemen van een bepaling met die strekking in de overeenkomst. In die bepaling kan dan worden verwezen naar een projectspecifieke annex waarin partijen het gebruik van BIM hebben geregeld. Er bestaan hiervoor op dit moment nog geen gestandaardiseerde modelregelingen. Partijen moeten erop bedacht zijn dat de afspraken die zij maken over het projectspecifieke gebruik van BIM coherent en consistent dienen te zijn met de afspraken die zijn vastgelegd in de ingevulde MBO en de UAV-GC.

5.3 VISI

De MBO met bijbehorende UAV-GC voorzien in verplichtingen van partijen voor het uitwisselen van informatie. VISI is een digitaal hulpinstrument waarmee partijen alle projectinformatie en communicatie duidelijk kunnen vastleggen. De MBO en de UAV-GC schrijven het gebruik van VISI niet voor, maar staan het ook niet in de weg. Wanneer partijen het gebruik van VISI projectspecifiek willen overeenkomen, kunnen zij dat doen door het opnemen van een aanvullende bepaling met die strekking in de overeenkomst. In die bepaling kan dan worden verwezen naar een projectspecifieke annex waarin partijen hun onderlinge communicatie en het uitwisselen van informatie met VISI hebben geregeld. Een voorbeeld van een dergelijke bepaling met annex is ontwikkeld door CROW.

5.4 Risicoverdeling

De MBO met bijbehorende UAV-GC voorzien op hoofdlijnen in een goed gebalanceerde algemene risicoverdelingsregeling, alsmede in een regeling van verdeling van een aantal belangrijke specifieke risico's die zich tijdens de realisatie kunnen voordoen. Het staat partijen vrij om deze algemene en specifieke risicoverdelingsregelingen in de MBO projectspecifiek uit te werken, bijvoorbeeld door daarin aanvullend te voorzien in een regeling van projectspecifieke risico's.

De risicoverdelingsregelingen zoals die zijn voorzien in de MBO en de UAV-GC zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat een risico altijd bij een van partijen is belegd. Partijen kunnen echter ook in de MBO een regeling opnemen dat bepaalde risico's door hen gezamenlijk worden gedragen. Daarmee introduceren zij elementen in hun onderlinge contractverhouding die kenmerkend zijn voor de zogenoemde alliantie.

6 Resterende algemene opmerkingen

De bepalingen van de Model Basisovereenkomst en van de UAV-GC 2005 zijn voorzien van een uitgebreide toelichting waarin tevens de ervaringen opgedaan met de proef- en implementatieperiode zijn verwerkt. Vanzelfsprekend hebben die bepalingen voorrang op de toelichting zelf. Die toelichting, met inbegrip van de onderhavige algemene toelichting, kan slechts een richtinggevende functie vervullen bij de beantwoording van vragen met betrekking tot de uitleg van de Model Basisovereenkomst en de UAV-GC 2005. De status van de toelichting is die van aanvullende kenbron.

6.1 Bronnen van de MBO met bijbehorende UAV-GC 2025

Bij het ontwikkelen van de MBO met bijbehorende UAV-GC is van het begin af aan een onderscheid gemaakt tussen kwesties die typisch zijn voor geïntegreerde contractvormen enerzijds en kwesties die inherent zijn aan alle bouwcontractvormen anderzijds. Voor de regeling van de laatstgenoemde kwesties in de UAV-GC 2000 en de UAV-GC 2005 is hoofdzakelijk inspiratie ontleend aan concrete bepalingen van de UAV 1989. Daarmee is gewaarborgd dat de MBO en de UAV-GC zijn ingebed in de bestaande traditie van het Nederlandse bouwcontractenrecht. Daarnaast hebben de opstellers destijds geput uit bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek en, zij het in mindere mate, bepalingen uit De Nieuwe Regeling 2005. Voor de regeling van de overige typische kwesties is in de eerste plaats teruggelaten op de meer abstracte beginselen die aan de eerdergenoemde standaardvoorwaarden ten grondslag liggen, alsmede op de inzichten die werden verkregen door bestudering van vergelijkbare buitenlandse standaardvoorwaarden. Er is destijds echter bewust niet gekozen voor overname van concrete bepalingen uit buitenlandse standaardvoorwaarden, omdat die voorwaarden dikwijls sterk verankerd liggen in het verbintenissenrecht van het betreffende land, dat doorgaans afwijkt van het Nederlandse recht. In de tweede plaats kan worden gewezen op de in de literatuur gegroeide inzichten. Een andere bron van inspiratie waren een aantal maatcontracten die in de jaren negentig door een beperkt aantal professionele opdrachtgevers zijn ontwikkeld voor specifieke projecten.

Bij de herziening van de UAV-GC 2005 is aandacht besteed aan de eerdere herzieningen van de UAV in 2012 en, in mindere mate, De Nieuwe Regeling in 2011. Ook is rekening gehouden met relevante wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen op 1 januari 2024. De ervaringen die vanaf 2005 in de praktijk zijn opgedaan met het werken met geïntegreerde bouworganisatievormen, zijn uiteraard eveneens een belangrijke bron van inspiratie voor de herziening geweest. Tot slot kan worden gewezen op de (inter)nationale expertise van de leden van de diverse werkgroepen en commissies die in de loop der jaren betrokken waren bij de totstandkoming van de UAV-GC 2000, de UAV-GC 2005 en de UAV-GC 2025, alsmede op de expertise van hun achterban.

6.2 Terminologie

Doordat de MBO met bijbehorende UAV-GC bedoeld is voor geïntegreerde opdrachten, was het noodzakelijk bij het formuleren van de bepalingen van een wat hoger abstractieniveau uit te gaan. Ontwerp-, uitvoering-, en meerjarige onderhoudsprestaties konden daardoor aan de hand van een beperkter aantal bepalingen worden geregeld. Dat heeft mede tot gevolg gehad dat de terminologie die soms is gekozen, eveneens een meer abstract karakter heeft. Een deel van de gebezigde terminologie is ontleend aan de internationale standaard ISO 9001.

De terminologie waarmee in de MBO en de UAV-GC wordt gerefereerd aan termijnen, is ontleend aan de in het Burgerlijk Wetboek gebezigde uitdrukkingen die in de parlementaire geschiedenis zijn verduidelijkt. Zo houdt het begrip 'terstond' bijvoorbeeld in dat de aangesproken partij onmiddellijk dient te reageren. De term 'onverwijld' geeft de betrokkene meer respijt dan de onmiddellijke reactie die met de term 'terstond' van hem wordt geëist. 'Onverwijld' wil zeggen: zonder vertraging. Aan de eis van 'onverwijld' handelen is reeds voldaan, wanneer kan worden gezegd dat de handeling zonder vertraging heeft plaats gevonden. Er bestaat ruimte om rekening te houden met de omstandigheden van het geval. Zo zal degene die meer van dergelijke handelingen heeft te verrichten reeds onverwijld hebben gehandeld, wanneer hij ze afwerkt in de volgorde waarin de noodzaak tot het verrichten ervan zich aan hem heeft voorgedaan. Met de term 'met bekwame spoed' wordt aan de betrokkene een nog ruimere tijd toegemeten, waarbij onder meer de behoefte aan enig beraad of enig onderzoek een rol kan spelen. Met de termen 'binnen bekwame tijd' of 'binnen een redelijke termijn' wordt aangegeven dat in het algemeen enig onderzoek of beraad is geoorloofd. Hoeveel tijd de betrokkene precies heeft, dient aan de hand van de overeenkomst en de gebruiken te worden beoordeeld (de deskundigheid en de onderlinge verhouding van partijen).

6.3 Omvang van de MBO met bijbehorende UAV-GC 2025; procedureregelingen

De omvang van de MBO met bijbehorende UAV-GC is weliswaar aanzienlijk, maar nog altijd geringer dan de omvang van de bij elkaar gevoegde standaardvoorwaarden die van toepassing worden verklaard op afzonderlijke ontwerp, uitvoerings-, en meerjarig onderhoudscontracten. Een beperking van de administratieve last is slechts een van de voordelen van de integratie van verschillende bouwprocesfuncties.

De uitgebreide omvang van de UAV-GC is met name terug te voeren op de uitvoerige regeling van een aantal procedures in de paragrafen 14, 23, 44 en 45. Deze procedures betreffen alle situaties waarin hetzij partijen op enig moment gedurende de realisatie van het werk of het meerjarig onderhoud gezamenlijk tot overeenstemming moeten komen over een bepaalde kwestie, hetzij de opdrachtgever of de opdrachtnemer een standpunt over een bepaalde kwestie moet innemen, zoals:

- de vraag of een door de opdrachtgever opgedragen wijziging door de opdrachtnemer moet worden uitgevoerd;
- de vraag of de opdrachtnemer in dat geval recht heeft op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging;
- de vraag of de opdrachtgever al dan niet tot acceptatie van een deelprestatie van de opdrachtnemer moet overgaan; en
- de vraag of de opdrachtgever een verzoek van de opdrachtnemer tot kostenvergoeding en/of termijnsverlenging dient te erkennen.

Elke aangesproken partij kan verschillende standpunten over zo'n concrete kwestie innemen en elk standpunt heeft consequenties voor de voortgang van de uitvoering van de overeenkomst. Wanneer niet voor elke mogelijke stellingname een sluitende regeling wordt getroffen, wat in de praktijk nog wel eens het geval is, dreigt het gevaar dat er een impasse ontstaat die de uitvoering van de overeenkomst in gevaar brengt en die de verhouding tussen partijen zou kunnen verslechteren, met alle gevolgen van dien. Een sluitende regeling die alle denkbare open-einde-situaties dekt, kan dit gevaar voorkomen. Noodzakelijkerwijs is zo'n regeling uitvoerig.

6.4 Feitelijke integratie en juridische integratie

De feitelijke integratie van de ontwerp-, uitvoerings-, en meerjarig onderhoudsfunctie is in de MBO met bijbehorende UAV-GC vertaald in een juridische integratie. Problematiek die de uitvoering van elke afzonderlijke functie op een vergelijkbare manier zou kunnen raken, is steeds met één bepaling of set van bepalingen geregeld. Daar waar dat niet nodig was, is de uitvoering van functies juridisch niet gescheiden. Het belangrijkste voorbeeld hiervan is de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer voor zijn ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden. Deze verantwoordelijkheid is niet in twee afzonderlijke, van elkaar verschillende bepalingen geregeld. Beide type werkzaamheden zijn nauw met elkaar verweven en beogen in onderlinge samenhang hetzelfde doel: de realisatie van het werk conform de bepalingen van de overeenkomst. De verantwoordelijkheid voor de ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden enerzijds en die voor de meerjarige onderhoudswerkzaamheden anderzijds, is echter wel gesplitst. Laatstgenoemde werkzaamheden hebben immers een ander doel op het oog dan de ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden.

7 Status Toelichting

De bepalingen van de MBO en van de UAV-GC zijn voorzien van een uitgebreide toelichting. Vanzelfsprekend hebben de bepalingen voorrang op die toelichting. De Toelichting, met inbegrip van de onderhavige Algemene Toelichting, kan slechts een richtinggevende functie vervullen bij de beantwoording van vragen over de uitleg van de MBO en de UAV-GC. De status van de Toelichting is die van aanvullende kennisbron.

Toelichting Model Basisovereenkomst

art. 1 Rechtskarakter van de Overeenkomst, toepasselijke voorwaarden

Rechtskarakter

De verplichtingen van de Opdrachtnemer uit hoofde van de Overeenkomst omvatten het verrichten van Ontwerpwerkzaamheden, Uitvoeringswerkzaamheden en Onderhoudswerkzaamheden. Indien voor elk van deze Werkzaamheden drie afzonderlijke overeenkomsten worden gesloten, krijgt elke overeenkomst een eigen juridische kwalificatie en worden de overeenkomsten door afzonderlijke wetsbepalingen gedekt. De ontwerpovereenkomst wordt als een overeenkomst van opdracht in de zin van artikel 7:400 e.v. BW gekwalificeerd. De overeenkomst met betrekking tot de uitvoering wordt als aanneming van werk in de zin van artikel 7:750 e.v. BW gekwalificeerd. De onderhoudsovereenkomst ten slotte wordt waarschijnlijk als een gemengde overeenkomst (artikel 6:215 BW) gekwalificeerd (opdracht en aanneming van werk).

Indien de MBO daarover zelf onduidelijkheid laat bestaan, kan het standpunt worden ingenomen dat in het geval van een geïntegreerde contractvorm sprake is van een gemengde overeenkomst. In dat geval zouden de wettelijke bepalingen met betrekking tot de overeenkomsten van opdracht en aanneming van werk 'naast elkaar op de overeenkomst van toepassing zijn, behoudens voor zover deze bepalingen niet wel verenigbaar zijn of de strekking daarvan in verband met de aard van de overeenkomst zich tegen toepassing verzet' (artikel 6:215 BW). Dit kan in de praktijk aanleiding geven tot juridische discussies, waarmee verlies van tijd en geld gemoeid zou zijn. Om dat te voorkomen, is de kwalificatie van de Overeenkomst uitdrukkelijk in de MBO vastgelegd.

Mede gelet op de definitie van aanneming van werk in artikel 7:750 BW, is ervoor gekozen de Overeenkomst te kwalificeren als 'aanneming van werk' ('Aanneming van werk is de overeenkomst waarbij de ene partij, de aannemer, zich jegens de andere partij, de opdrachtgever, verbindt om buiten dienstbetrekking een werk van stoffelijke aard tot stand te brengen en op te leveren, tegen een door de opdrachtgever te betalen prijs in geld'). De essentie van de Overeenkomst is immers het tegen betaling tot stand brengen van een Werk. Dat de Opdrachtnemer die totstandbrenging van het Werk mede bewerkstelligt door Ontwerpwerkzaamheden te verrichten, doet niet af aan de kwalificatie 'aanneming van werk'. Ook de integratie van Onderhoudswerkzaamheden in de Overeenkomst stuit in dit verband niet op problemen. Die Werkzaamheden kunnen immers als 'aanneming van werk' worden gekwalificeerd, waaraan de typische 'opdrachtelelementen' ondergeschikt kunnen worden gemaakt.

In verband met de inwerkingtreding op 1 januari 2024 van het nieuwe lid 4 van artikel 7:758 BW, wordt aangenomen dat het met Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden realiseren van een Werk doorgaans kwalificeert als aanneming van bouwwerken. Dat betekent dat hetgeen in § 28 lid 1 van de UAV-GC 2005 is bepaald, ten nadele van de Opdrachtgever afwijkt van het bepaalde in de eerste volzin van artikel 7:758 lid 4 BW. Gelet op het bepaalde in de tweede volzin van artikel 7:758 lid 4 BW is er daarom zekerheidshalve voor gekozen de regeling van § 28 lid 1 UAV-GC 2005 te verplaatsen naar de tekst van artikel 13a MBO en die bepaling als een keuzeclausule vorm te geven. Deze verplaatsing naar de MBO is niet nodig bevonden voor de regeling van § 32 lid 1 UAV-GC 2005, aangezien het realiseren van Meerjarig Onderhoud met Onderhoudswerkzaamheden doorgaans kwalificeert als aanneming van werk en niet als aanneming van bouwwerken.

Toepasselijkheid UAV-GC 2025

Het in het tweede lid bepaalde is opgenomen ten einde iedere mogelijke discussie op basis van boek 6.5.3 BW (Algemene voorwaarden) te voorkomen. Vragen die bijvoorbeeld kunnen rijzen, zijn allereerst of de UAV-GC wel van toepassing zijn op de Overeenkomst, wie als 'gebruiker' van die voorwaarden moet worden aangeduid en of die gebruiker wel heeft voldaan aan de op hem rustende informatieplicht uit hoofde van artikel 6:233 sub b BW. Wanneer over dat laatste immers onduidelijkheid is, bestaat de kans dat de wederpartij zich op de vernietigbaarheid van de voorwaarden beroept.

1

2

art. 2 Opdracht, Werk, Meerjarig Onderhoud, prijs, datum van oplevering

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Dit artikel bevat een beknopte omschrijving van de hoofdverplichtingen van Partijen. Die verplichtingen zijn vervolgens elders in de MBO en in overige contractdocumenten uitgewerkt, waaronder de UAV-GC.</p>	
<p><i>Omschrijving van het te realiseren Werk</i></p> <p>Deze bepaling moeten Partijen aanvullen. Er moet een duidelijke omschrijving van het door de Opdrachtnemer te realiseren Werk worden opgenomen. De Opdrachtgever moet daarbij ook aandacht besteden aan de omschrijving van de bestemming waarvoor het Werk bedoeld is. Zo'n omschrijving kan op enig ogenblik van belang zijn bij het beantwoorden van de vraag of het Werk een gebrek bevat (zie ook lid 3 van dit artikel en § 4 lid 3 UAV-GC, met inbegrip van de toelichting op laatstgenoemde bepaling).</p>	1
<p><i>Meerjarig Onderhoud</i></p> <p>De realisatie van het Werk is de primaire prestatie die de Opdrachtnemer moet leveren. In aanvulling daarop kan ook de realisatie van het Meerjarig Onderhoud van het gerealiseerde Werk aan de Opdrachtnemer worden opgedragen. Daarvoor moet lid 2 worden ingevuld. Dat geldt ook voor de duur van de overeengekomen Meerjarige Onderhoudsperiode. De realisatie van het Meerjarig Onderhoud van het Werk moet niet worden verward met het 'gewone' onderhoud dat bijvoorbeeld een aannemer verricht onder § 11 UAV 2012. Ook het laatstgenoemde onderhoud kunnen Partijen echter overeenkomen onder de UAV-GC. Zie voor een verduidelijking van het onderscheid de toelichting op de §§ 27 en 29 UAV-GC.</p> <p>De bepalingen die betrekking hebben op het Meerjarig Onderhoud, zijn opgenomen in Hoofdstuk 12 van de UAV-GC. Zij bieden noodzakelijkerwijs een algemene structuur die Partijen de nodige invullingsruimte geeft. De concretisering van de realisatie van het Meerjarig Onderhoud dient, net als de realisatie van het Werk zelf, in de eerste plaats te gebeuren op het niveau van de Vraagspecificatie en het acceptatieplan. De uitwerking vindt verder plaats in de Aanbieding en in Documenten die de Opdrachtnemer hetzij ter toetsing, hetzij ter Acceptatie dient te overleggen.</p> <p>Wordt in artikel 2 lid 2 MBO met gebruikmaking van de tweede daarin voorziene optie aangegeven dat de Opdrachtnemer geen Meerjarig Onderhoud van het Werk zal realiseren, dan worden krachtens § 29 lid 1 UAV-GC alle bepalingen in de Overeenkomst die op het Meerjarig Onderhoud betrekking hebben, als niet geschreven beschouwd.</p> <p>Indien Partijen géén van de in lid 2 gegeven opties aankruisen, wordt realisatie door de Opdrachtnemer van het Meerjarig Onderhoud niet geacht te zijn overeengekomen.</p>	2
<p><i>Eisen die voortvloeien uit het bijzonder gebruik dat van het Werk zal worden gemaakt</i></p> <p>Zie de toelichting op § 4 lid 3 UAV-GC.</p>	3
<p><i>Prijs</i></p> <p>Ook deze bepaling moeten Partijen aanvullen. Met name wanneer in lid 2 ook de realisatie van het Meerjarig Onderhoud aan de Opdrachtnemer wordt opgedragen, kan er reden zijn de door de Opdrachtgever te betalen prijs op te splitsen in verschillende componenten. Deze bepaling biedt Partijen daartoe de mogelijkheid.</p>	4
<p><i>Datum van oplevering</i></p> <p>Partijen dienen deze bepaling in de eerste plaats aan te vullen door een (uiterste) datum van oplevering op te nemen. Deze 'in de Basisovereenkomst vastgelegde uiterste datum van oplevering' fungeert als uitgangspunt voor de beantwoording van verschillende vragen die naar aanleiding van de uitvoering van de Overeenkomst kunnen rijzen (bijvoorbeeld de berekening van een termijnsverlenging, boete en of bonus). Bij de beantwoording van die vragen is met name van belang welke datum als de 'feitelijke datum van oplevering van het Werk' kan worden aangemerkt (zie</p>	5

daarvoor § 24 lid 4UAV-GC).

Het aangeven van de uiterste datum van oplevering impliceert dat eerder opleveren is toegestaan. Indien echter de Opdrachtgever geen eerdere oplevering wenst – en die situatie is zeker voorstelbaar, bijvoorbeeld omdat dit extra (beheer)kosten met zich meebrengt – moet hij dit uitsluiten door ‘uiterste’ en ‘uiterlijk’ in lid 5 door te halen en te vervangen door een exacte datum van oplevering.

In deze bepaling wordt ook gesproken van een annex waarin de planning is opgenomen. In zoverre is voor deze bepaling ook § 7 UAV-GC van belang. Deze annex moet op het moment van totstandkoming van de Overeenkomst op basis van de ingevulde MBO gereed zijn. De vraag wie van beide Partijen zorgdraagt voor het opstellen van de planning, wordt noch in de MBO noch in de UAV-GC beantwoord. In veel gevallen maakt de Opdrachtgever in een vroeg stadium een planning die enkel voorziet in mijlpaaldata en neemt hij deze op in de hiervoor bedoelde annex. Het is vervolgens aan de Opdrachtnemer om daar in zijn Aanbieding rekening mee te houden en de verplichtingen uit hoofde van § 7 UAV-GC na te leven.

Afzonderlijke onderdelen van het Werk

Onder de UAV 2012 is het mogelijk dat voor delen van het Werk een afzonderlijke opleveringstermijn wordt overeengekomen (zie § 1 lid 2 UAV 2012). Door invulling van de onderhavige bepaling in de MBO kunnen Partijen eveneens bewerkstelligen dat voor onderdelen van het Werk afzonderlijke data van oplevering worden overeengekomen. Wil men de oplevering van deze onderdelen met boetes bedreigen, dan moeten de relevante opleverdata als mijlpaaldata in de planning worden omschreven en die data vervolgens worden verwerkt in artikel 16 MBO. Zie de toelichting op de laatstgenoemde bepaling.

Indien voor onderdelen van het Werk afzonderlijke opleveringstermijnen worden overeengekomen, heeft dat overigens geen bijzondere consequenties voor het geval in artikel 2 lid 2 MBO een Meerjarige Onderhoudsperiode wordt overeengekomen. Die Meerjarige Onderhoudsperiode gaat namelijk pas van start wanneer het gehele Werk is opgeleverd.

6

art. 3 Contractdocumenten

Algemeen

Deze bepaling geeft een overzicht van de verschillende contractdocumenten die gezamenlijk de Overeenkomst vormen, alsmede van de rangorde van deze contractdocumenten. Bovendien regelt deze bepaling het geval dat er onderlinge tegenstrijdigheden tussen twee of meer contractdocumenten bestaan. Er is bewust voor gekozen deze bepaling niet op te nemen in de UAV-GC. De rangorde van de verschillende contractdocumenten is van zo groot belang, dat Partijen daar direct op dienen te worden gewezen. In dat verband is het wenselijk dat die rangorde in de nog door Partijen aan te vullen MBO is opgenomen.

Contractdocumenten

Partijen leggen de verplichtingen van de Overeenkomst waaraan zij over en weer gebonden zijn vast in zogenoemde contractdocumenten. De opsomming van de contractdocumenten in het eerste lid spreekt voor zich. De definities van de met een hoofdletter weergegeven contractdocumenten staan in § 1 UAV-GC.

De gebondenheid van Partijen aan de Overeenkomst kan op twee manieren ontstaan: of met de verzending door de Opdrachtgever van de ondertekende schriftelijke mededeling van opdrachtverlening, of met de schriftelijke ondertekening van de ingevulde MBO (zie ook artikel 19 MBO).

Voor beide hiervoor bedoelde gevallen geldt doorgaans dat de Opdrachtgever, voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst, de inhoud van de MBO en de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen nog moet actualiseren op basis van de inhoud van Aanbieding. Als de Overeenkomst tot stand komt na een aanbestedingsprocedure, wordt bovendien sterk aanbevolen

1

dat de Opdrachtgever de in de nota's van inlichtingen en processen-verbaal voorziene wijzigingen van contractdocumenten, voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst in die contractdocumenten, verwerkt.

Met de totstandkoming van de Overeenkomst verbinden Partijen zich niet alleen aan de ingevulde MBO, maar ook aan de overige contractdocumenten. Daarvoor is dus niet nodig dat Partijen die overige contractdocumenten ondertekenen of paraferen. Het voorgaande laat onverlet dat de Opdrachtgever er verstandig aan doet bij de ingevulde MBO een door beide Partijen ondertekende lijst te voegen met een expliciete opsomming van alle contractdocumenten en hun unieke identificatiecodes, zoals titel, datum en versienummer.

Tot de contractdocumenten worden ook de zogenoemde 'Documenten' gerekend die ter kennis zijn gebracht van de Opdrachtgever.

Documenten bestaan op het moment van totstandkoming van de Overeenkomst nog niet. Zij zijn immers de resultaten van de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer. Wanneer de Opdrachtnemer gedurende de uitvoering van de Overeenkomst echter een Document produceert, krijgt dat Document automatisch de status van 'contractdocument'. De voorwaarde is dan wel, dat zo'n Document door de Opdrachtnemer ter kennis van de Opdrachtgever is gebracht. Niet ieder Document is daarom een contractdocument, terwijl omgekeerd niet ieder contractdocument een Document is.

Partijen (veelal de Opdrachtgever) kunnen het niet noodzakelijk achten dat een of meer van de in dit lid sub c genoemde annexen bij de Vraagspecificatie worden gevoegd. Dat is echter niet mogelijk. De verwijzing in dit lid naar een 'lege' annex blijft bestaan en wordt niet doorgehaald. Ook indien een annex leeg blijft, behoudt die annex de status van contractdocument. Dat een 'lege' annex die status behoudt, is bijvoorbeeld relevant bij de toepassing van artikel 6 lid 1 MBO (Overzicht van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen) en artikel 7 lid 1 MBO (Informatie van de Opdrachtgever). Toevoeging van nieuwe annexen is eveneens mogelijk. Zo'n toegevoegde annex moet dan eenduidig worden benoemd en voorzien worden van een Romeins cijfer van XIII of hoger. Opgemerkt zij echter dat met het doorhalen van verwijzingen naar, of het toevoegen van, annexen de grootst mogelijke voorzichtigheid geboden is.

Ook de rangorde is van belang: annexen staan op een lager niveau dan de Vraagspecificatie; de inhoud van een annex heeft daarom een lagere contractuele status dan die van de Vraagspecificatie. Bovendien wordt gewezen op de 'inbedding' van de annexen in de MBO en in de UAV-GC. Het toevoegen van nieuwe annexen moet in feite worden 'doorgerekend' op mogelijke strijdigheden met andere voorzieningen in de UAV-GC. Kenmerkend voor de inhoud van een annex is dat deze:

- betrekking heeft op technische en administratieve procedures;
- in eerste instantie door de Opdrachtgever wordt bepaald;
- door de Aanbieder van de Opdrachtnemer wijziging kan ondergaan;
- bij de Vraagspecificatie is gevoegd;
- een lagere contractuele status heeft dan de Vraagspecificatie.

Aanvullingen op en wijzigingen van annexen (I tot en met XII), en het (projectgebonden) uitbreiden van de annexen, dient aan alle bovengenoemde criteria te worden getoetst. Informatie die niet aan deze criteria voldoet, hoort niet in een annex thuis, maar dient in één van de andere contractdocumenten te worden opgenomen.

Een voorbeeld van een uitbreiding van de annexen is de annex 'bouworganisatie', waarmee de Opdrachtgever aangeeft dat hij in die projectspecifieke situatie behoefte heeft aan een regulier communicatie-instrument met de Opdrachtnemer. Terughoudendheid is ook hier op zijn plaats: hoe meer de Opdrachtgever 'mee gaat' in het realisatietraject, des te meer hij betrokken raakt. De verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer voor de Werkzaamheden moet vooropstaan. Het verzorgen van de verslaglegging van dergelijke besprekingen is daarom geen punt van discussie.

Onderdelen van de Vraagspificatie

De Vraagspecificatie is een van de belangrijkste contractdocumenten. Afhankelijk van de wijze waarop artikel 5 MBO is ingevuld, omvat de Vraagspecificatie in ieder geval het programma van eisen en eventueel ook het op het programma van eisen gebaseerde voorlopig ontwerp, en wellicht zelfs het definitief ontwerp. Het is ook mogelijk dat de Vraagspecificatie deels een programma van eisen, deels een voorlopig ontwerp en/of deels een definitief ontwerp omvat. Uit de tekst van de MBO kan worden afgeleid dat de Opdrachtgever daarnaast de volgende stukken bij de Vraagspecificatie dient op te nemen:

- planning (facultatief) (artikel 2 lid 5 MBO);
- overzicht van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen (artikel 6 lid 1 MBO);
- informatie van de Opdrachtgever (artikel 7 MBO);
- (omgaan met) vrijkomende materialen (artikel 8 MBO);
- overzicht werkzaamheden nevenopdrachtnemers (artikel 9 MBO);
- overzicht verrekeningen loon- en prijswijzigingen (facultatief) (artikel 10 MBO);
- toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden (artikel 11 MBO);
- acceptatieplan (artikel 12 MBO);
- stelpostenoverzicht (facultatief) (artikel 15 MBO);
- zekerheidstelling, bankgarantie (facultatief) (artikel 17 MBO);
- geschillenregeling onafhankelijke deskundigen (facultatief) (artikel 18 MBO);
- verzekeringen (facultatief) (§ 39 UAV-GC).

Rangorderegeling

Lid 2 biedt een duidelijke rangorderegeling voor de verschillende contractdocumenten. De ingevulde MBO, de Vraagspecificatie en de annexen hebben (in die volgorde) de hoogste prioriteit. De Vraagspecificatie zelf kan uit meerdere contractdocumenten bestaan (zie daarvoor artikel 5 lid 1 MBO). Voor dat geval is het in dit lid sub b bepaalde, alsmede het bepaalde in lid 4 van belang.

Een bijzonderheid betreft de verhouding tussen de Aanbieding van de Opdrachtnemer en de overige contractdocumenten. Wanneer de Vraagspecificatie ten aanzien van de kwaliteit van het te realiseren Werk een minimumeis bevat en de Opdrachtnemer met zijn Aanbieding boven die minimumeis uitstijgt, moet worden voorkomen dat de Vraagspecificatie op dat punt voorrang heeft op de Aanbieding. Datzelfde geldt als de Opdrachtnemer heeft aangeboden het Werk op een eerder tijdstip op te leveren dan door de Vraagspecificatie wordt geëist. Het bepaalde in de laatste volzin van lid 2 ondervangt dit probleem: de Aanbieding prevaleert in deze gevallen boven alle andere contractdocumenten, met uitzondering van de ingevulde Basisovereenkomst. Als de Opdrachtnemer heeft aangeboden het Werk op een eerder tijdstip op te leveren dan door de Vraagspecificatie wordt geëist, verdient het aanbeveling dat de Opdrachtgever, wanneer deze met dat aanbod akkoord is, die eerdere datum van oplevering overneemt in artikel 2 lid 5 MBO.

Wanneer de Opdrachtnemer in zijn Aanbieding méér aanbiedt dan door de Opdrachtgever is gevraagd en de Opdrachtgever die Aanbieding heeft aanvaard, is de Opdrachtnemer vervolgens contractueel verplicht dat meerdere te leveren. De Opdrachtnemer kan zich tijdens de uitvoering van de Overeenkomst dus niet op het standpunt stellen dat hij er mee mag volstaan het Werk te realiseren conform de (minimum)eisen van de Vraagspecificatie, wanneer zijn Aanbieding boven die eisen uitstijgt. Een opdrachtgever die een aanbestedende dienst of een speciale-sectorbedrijf in de zin van de Aanbestedingswet 2012 is, moet er in dit verband bovendien op bedacht zijn dat, wanneer hij de Opdrachtnemer impliciet of expliciet toestaat om terug te komen op zijn Aanbieding, dit mogelijk kwalificeert als een wijziging van een overheidsopdracht. Een dergelijke wijziging kan uitsluitend plaatsvinden zonder nieuwe aanbestedingsprocedure, in de gevallen bedoeld in de hoofdstukken 2.5 en 3.6 van de Aanbestedingswet 2012.

Zoals uit artikel 5 MBO blijkt, kan het per opdracht verschillen of de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot op het niveau van een programma van eisen (met functionele specificatie), een voorlopig ontwerp of een definitief ontwerp. Wanneer de Opdrachtgever de Opdrachtnemer vervolgens

2,
3,
4

opdraagt om het programma van eisen, het voorlopig ontwerp of het definitief ontwerp van de Opdrachtgever uit te werken, krijgen het door de Opdrachtnemer opgestelde voorlopig ontwerp, het definitief ontwerp, of het uitvoeringsontwerp, het karakter van een Document. Het onderscheid is relevant voor de toepassing van de leden 2 tot en met 4.

Tegenstrijdige contractdocumenten en waarschuwingsplicht

Deze bepaling komt sterk overeen met § 2 lid 5 UAV 2012 en is onderdeel van de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer, die is uitgewerkt in § 4 lid 10 UAV-GC. De verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever voor de inhoud van de door hem verstrekte informatie en de Vraagspecificatie, is overigens geregeld in § 3 leden 2 tot en met 5 UAV-GC.

4,
5

Referentieontwerp

Een Opdrachtgever kan een referentieontwerp maken om de technische en financiële haalbaarheid vast te stellen. In de UAV-GC is geen voorziening opgenomen waarmee aan een referentieontwerp een bepaalde status wordt toegekend. Als de Opdrachtgever (onderdelen van) een referentieontwerp een plaats wil geven in de Vraagspecificatie, dan moet hij (die onderdelen van) het referentieontwerp in de Vraagspecificatie verwerken en koppelen aan de concrete eisen waaraan moet worden voldaan. Daarmee wordt die eisenstelling zijn verantwoordelijkheid (behoudens de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer).

art. 4 Betekenis van het begrip 'dag'

Algemeen

Met het aankruisen van één van de geboden opties worden Partijen in de gelegenheid gesteld het in de Overeenkomst gebedigde begrip 'dag' te definiëren. Laten zij dat na, dan wordt onder het begrip dag verstaan: 'kalenderdag'. Partijen dienen zich ervan bewust te zijn dat elke optie verschillende consequenties heeft voor de toepassing van bepalingen uit de MBO en de UAV-GC waarin termijnen worden genoemd.

art. 5 Ontwerpwerkzaamheden

Algemeen

Dit artikel bevat zogenaamde keuzeclausules waarmee Partijen hun wederzijdse bijdragen aan het ontwerpproces kunnen vastleggen. Zoals reeds uit de Algemene Toelichting bleek, kunnen die bijdragen per opdracht verschillend zijn en is het bovendien mogelijk daarbij te differentiëren naar onderdelen van de opdracht.

Variabele invloed van de Opdrachtgever op de Ontwerpwerkzaamheden:

Er zijn vier mogelijke varianten denkbaar voor de mate waarin de Opdrachtgever actief betrokken is bij het ontwerpproces. In elk van die varianten stelt de Opdrachtgever voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst de Vraagspecificatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking. In de eerste variant bevat de Vraagspecificatie slechts het programma van eisen (met functionele specificatie). In de tweede variant heeft hij dat programma van eisen uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp, hetgeen hij in de derde variant nog verder heeft uitgewerkt tot een definitief ontwerp. De Opdrachtgever heeft tot slot ook nog de mogelijkheid om te kiezen voor combinaties van de hiervoor genoemde drie varianten binnen één opdracht. Daarmee kan hij de Vraagspecificatie voor afzonderlijke onderdelen van de opdracht op verschillende niveaus specificeren. De Opdrachtgever moet dan wel in de Vraagspecificatie duidelijk aangeven welke onderdelen van de opdracht tot op welk niveau door hem zijn uitgewerkt. Dat belang wordt nog eens benadrukt door het bepaalde in lid 3.

1

Doordat de Opdrachtgever altijd een programma van eisen opstelt, is een zekere mate van beïnvloeding van het ontwerpproces door de Opdrachtgever inherent aan de MBO met bijbehorende UAV-GC.

Noch in de MBO, noch in de UAV-GC wordt dwingend omschreven tot welk detailniveau een programma van eisen, een voorlopig ontwerp of een definitief ontwerp moet zijn uitgewerkt. Het is in theorie op zich mogelijk dat de ene Opdrachtgever een Vraagspecificatie opstelt die een gedetailleerd programma van eisen bevat, terwijl een andere Opdrachtgever een vergelijkbaar uitgewerkte Vraagspecificatie uiteen laat vallen in een programma van eisen en een voorlopig ontwerp. In de praktijk zijn de begrippen 'programma van eisen', 'voorlopig ontwerp', 'definitief ontwerp' en 'uitvoeringsontwerp' echter branchebreed bekend en worden zij in ruime zin gehanteerd. Het is niet opportuun die conventies in een juridische tekst als de MBO of de UAV-GC te verwerken. Kern van de zaak is, dat de Opdrachtgever zijn verwachtingspatroon tot een zeker niveau uitwerkt in de Vraagspecificatie en dat de Opdrachtnemer op basis daarvan zijn Ontwerpwerkzaamheden start. Met de vier mogelijke varianten van de Vraagspecificatie wordt aangegeven dat de Opdrachtgever zijn verwachtingspatroon in meer of mindere mate kan detailleren.

Ontwerpwerkzaamheden

Met het aankruisen van één van de opties in lid 1 is ook de omvang van de Ontwerpwerkzaamheden van de Opdrachtnemer (lid 2) bepaald. Wanneer in het eerste lid door Partijen bijvoorbeeld door het aankruisen van optie 2 is aangegeven dat de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot op het niveau van het voorlopig ontwerp, volgt uit het tweede lid onder b dat de Opdrachtnemer het voorlopig ontwerp tot een definitief ontwerp en een uitvoeringsontwerp moet uitwerken.

Indien de Opdrachtgever een duidelijk beeld heeft van het uitwerkingsniveau van de Ontwerpdocumenten die de Opdrachtnemer in het kader van zijn Ontwerpwerkzaamheden moet produceren, is het raadzaam dat hij dit uitwerkingsniveau duidelijk en concreet omschrijft in de Vraagspecificatie. Daarmee scheidt hij helderheid en voorkomt hij een eventuele discussie achteraf (zie ook de Algemene Toelichting). Doet de Opdrachtgever dat niet, dan mag de Opdrachtnemer in beginsel uitgaan van de hiervoor bedoelde branchebrede uitleg die in de praktijk aan de begrippen 'programma van eisen', 'voorlopig ontwerp', 'definitief ontwerp' en 'uitvoeringsontwerp' worden gegeven.

2

art. 6 Vergunningen, ontheffingen, beschikkingen en toestemmingen

Algemeen

Dit artikel vormt het raamwerk voor de verplichtingen van Partijen met betrekking tot het verkrijgen van de voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud benodigde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen. In de UAV-GC 2005 heten dit 'vergunningen, ontheffingen, beschikkingen en toestemmingen'. Met de vervanging van deze te lang bevonden opsomming door 'publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen' of – korter – 'toestemmingen', is geen inhoudelijke wijziging ten opzichte van de UAV-GC 2005 beoogd.

Het artikel draagt Partijen op een projectspecifieke afspraak vast te leggen, waarop vervolgens de meer uitgewerkte regeling van § 9 en § 10 UAV-GC van toepassing is. Zie voor een uitleg ook de toelichting op die paragrafen, en bijlage I.

De regeling in dit artikel en die in § 9 en § 10 UAV-GC, maakt evenals § 5 lid 1 sub a en § 6 lid 10 UAV 2012 onderscheid tussen drie typen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen. Zij kunnen:

1. betrekking hebben op de opzet van het Werk en/of de realisatie van het Meerjarig Onderhoud, of
2. het gebruik van het Werk, of
3. onderdeel zijn van de categorie toestemmingen die nodig zijn voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud, en die de Opdrachtnemer wenselijk acht, en die niet thuishoren bij de categorieën (1) en (2).

Partijen komen in dit artikel projectspecifiek overeen wie van hen – in beginsel – ervoor moet zorgen welke van de tot deze drie categorieën behorende publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen worden verkregen. Slaagt een Partij er vervolgens niet of niet tijdig in te bewerkstelligen dat een toestemming waarvoor zij verantwoordelijk is wordt verkregen, dan moet die Partij de nadelige gevolgen daarvan in beginsel dragen. In beginsel, omdat uit de regeling van de § 9 en § 10 UAV-GC onder omstandigheden kan voortvloeien dat die nadelige gevolgen geheel of gedeeltelijk door de andere Partij moeten worden gedragen.

Wie van Partijen – in beginsel – ervoor moet zorgen welke van de tot de bovengenoemde drie categorieën behorende publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen worden verkregen, moet passen bij de wijze waarop Partijen hun verplichtingen in artikel 5 hebben geregeld. Dat betekent voor de verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van toestemmingen die tot categorieën (1) en (2) behoren het volgende: die verantwoordelijkheid moet in beginsel bij die Partij liggen die tijdens het proces van uitwerking van het programma van eisen tot een uitvoeringsontwerp een doorslaggevende invloed kan uitoefenen op de verwezenlijking van de kans op het verkrijgen van die toestemmingen. Wat betreft de verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die tot categorie (3) behoren: die verantwoordelijkheid moet alleen in uitzonderingsgevallen bij de Opdrachtgever liggen. De laatstbedoelde toestemmingen komen immers overeen met die welke bedoeld worden in § 6 lid 10 UAV 2012, waarvoor de verantwoordelijkheid, volgens die regeling, bij de Opdrachtnemer berust. Onder omstandigheden kan het echter aangewezen zijn dat de Opdrachtgever ook voor die toestemmingen in beginsel de verantwoordelijkheid draagt. Een en ander kan nog als volgt worden toegelicht.

Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die de Opdrachtgever moet verkrijgen

Uitgangspunt voor de verplichtingen van Partijen voor het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, is een door de Opdrachtgever op te stellen annex. Daarin vermeldt hij welke toestemmingen hij zelf moet verkrijgen. Op grond van het tweede lid van dit artikel dient de annex te voorzien in een tijdschema. De opsomming in de annex is limitatief bedoeld: de Opdrachtgever draagt slechts zorg voor het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen voor zover deze uitdrukkelijk in de annex worden genoemd (zie ook § 9 lid 2 UAV-GC).

1,
2

Zoals ook hiervoor al is aangegeven, hangt het af van de wijze waarop Partijen in artikel 5 hun verplichtingen hebben geregeld hoe de Opdrachtgever de annex dient in te vullen. Heeft hij in het eerste lid van artikel 5 bijvoorbeeld aangegeven dat de Vraagspecificatie is uitgewerkt tot op het niveau van een definitief ontwerp, dan ligt het in de rede dat hij ook zelf zorgt voor nagenoeg alle publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die nodig zijn voor de opzet en het gebruik van het Werk (zie ook de Algemene Toelichting) en dat hij deze toestemmingen in verband met eventuele doorlooptijden van aanvraagprocedures al op voorhand aanvraagt. In zo'n geval kan het zelfs verstandig zijn dat de Opdrachtgever ervoor kiest ook de verantwoordelijkheid te dragen voor een tot categorie (3) behorende toestemming, bijvoorbeeld wanneer het in de lijn der verwachtingen ligt dat er veel tijd met het aanvragen en het verkrijgen van zo'n toestemming gemoeid zal zijn.

Vervaardigt de Opdrachtgever daarentegen slechts het programma van eisen (met functionele specificatie) zodat de Opdrachtnemer zich op grond van artikel 5 lid 2 sub b verplicht tot de ruimst mogelijke variant van de Ontwerpwerkzaamheden, dan kan de Opdrachtgever voor het verzorgen van de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen met betrekking tot de opzet en het gebruik van het Werk, in ieder geval een veel bescheidenere positie innemen. Uit de aard der zaak vloeit tevens voort dat, nu er in het programma van eisen doorgaans een zo ruim mogelijke oplossingsvrijheid aan de Opdrachtnemer wordt gelaten, het in het geschetste geval niet logisch is dat de Opdrachtgever de verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van toestemmingen die tot categorie (3) behoren, op zich zal nemen.

Met nadruk wordt erop gewezen dat het niet verstandig is wanneer de Opdrachtgever besluit af te wijken van de bovenstaande uitgangspunten, door enerzijds in artikel 5 een belangrijke rol voor zichzelf weg te leggen wat betreft de uitwerking van het programma van eisen – in die zin dat hij de

oplossingsvrijheid van de Opdrachtnemer aanzienlijk beperkt met een gedetailleerde Vraagspecificatie – en anderzijds in de annex niet of nauwelijks publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen op te nemen die nodig zijn voor de opzet of het gebruik van het Werk of voor de realisatie van het Meerjarig Onderhoud. Een Opdrachtgever legt op die manier weliswaar de verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen in beginsel bij de Opdrachtnemer, maar hij zal terdege rekening moeten houden met de kans dat het niet tijdig verkrijgen daarvan op grond van het bepaalde in § 10 lid 4 UAV-GC niet kwalificeert als een tekortschieten van de Opdrachtnemer in de nakoming van zijn verplichting zoals bedoeld in § 10 lid 1 UAV-GC. De consequentie daarvan is dat de gevolgen van het niet tijdig verkrijgen van de toestemmingen alsnog bij de Opdrachtgever komen te liggen. Het is voor de Opdrachtgever veel lastiger en ook veel nadeliger om die gevolgen het hoofd te bieden in de fase waarin de Overeenkomst inmiddels al volop in uitvoering is, dan te proberen die gevolgen in een eerdere fase te voorkomen door zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor het verkrijgen van de bedoelde toestemmingen.

Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die de Opdrachtnemer moet verkrijgen

De verplichting van de Opdrachtnemer uit hoofde van het derde lid sluit naadloos aan op de verplichting van de Opdrachtgever uit hoofde van het eerste lid. Alle publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, die niet staan vermeld in de door de Opdrachtgever opgestelde annex, moeten door de Opdrachtnemer worden verkregen. Er is niet voor gekozen ook deze toestemmingen op te nemen in een limitatief overzicht, omdat altijd de kans bestaat dat bepaalde toestemmingen over het hoofd worden gezien. Ook is denkbaar dat zij ten tijde van de totstandkoming van de Overeenkomst nog niet in zo'n overzicht kunnen worden opgenomen, omdat de Opdrachtnemer nog keuzen moet maken wat betreft de oplossing van de eisen van de Vraagspecificatie. Met deze regeling bestaat daarom geen onduidelijkheid over de vraag waar in dat geval het risico ligt.

Lid 3 spreekt over 'moeten uiterlijk op door de Opdrachtnemer zijn verkregen'. Het noemen van een concrete datum is sterk afhankelijk van de projectomstandigheden en de planning van de Ontwerpwerkzaamheden. Als dit tijdstip samenhangt met bijvoorbeeld publiekrechtelijke procedures, is het van belang deze relatie ook te vermelden. Voor toestemmingen met betrekking tot de opzet en het gebruik, is het overigens niet zo vreemd het tijdstip vooraf vast te leggen. Dat hoeft dan natuurlijk niet al bij de uitnodiging tot het doen van een Aanbieding; dan kan het nog blanco worden gelaten. De inschrijver/Opdrachtnemer kan zelf voorstellen (Aanbieding, contractonderhandelingen) welke datum voor hem acceptabel is. Daarbij kan de planning (wanneer starten de relevante werkzaamheden) indicatief zijn.

Zodra een daartoe bevoegde derde een publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemming, die tot de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer behoort, eenmaal heeft verstrekt, uiterlijk op het door Partijen daarvoor overeengekomen tijdstip, heeft de Opdrachtnemer wat die toestemming betreft in beginsel aan zijn verplichting van het derde lid voldaan. Dat die toestemming vervolgens wordt ingetrokken, vernietigd, geschorst of van strengere voorwaarden wordt voorzien dan de bij de oorspronkelijk verleende toestemming gestelde voorwaarden, al dan niet doordat tegen de verleende toestemming met succes bezwaar en/of beroep is aangetekend, doet aan het voorgaande niet af. Voor een dergelijk geval bepaalt § 10 lid 9 UAV-GC vervolgens echter wel dat de gevolgen van de intrekking, vernietiging, schorsing of het van strengere voorwaarden voorzien van de betreffende toestemming, dienen te worden vastgesteld op basis van § 10 leden 4 tot en met 8 UAV-GC. Dat houdt in dat – hoewel de toestemming is verleend – toepassing van § 10 lid 9 onder omstandigheden aanleiding kan geven tot het maken van een uitzondering op het beginsel dat de Opdrachtnemer daarmee aan zijn inspanningsverplichting heeft voldaan (zie hierover ook de toelichting op § 10 lid 9 UAV-GC). Die uitzondering moet worden gemaakt wanneer met de in die bepaling verlangde 'overeenkomstige toepassing' van § 10 lid 4 sub a wordt vastgesteld dat de vernietiging, intrekking, schorsing of het van strengere voorwaarden voorzien het gevolg is van het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden van de Opdrachtnemer aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften en dit aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

Alle kosten voor het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die de Opdrachtnemer moet verzorgen, alsmede de kosten die voortkomen uit die toestemmingen, komen voor rekening van de Opdrachtnemer en worden geacht in zijn Aanbieding te zijn begrepen. Dat uitgangspunt vloeit voort uit het bepaalde in § 4 lid 5 UAV-GC. Kosten die voortkomen uit publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen die nodig zijn voor het gebruik van het Werk en die na de aanvaarding van het Werk ontstaan, komen voor rekening van de Opdrachtgever.

Gesteld dat de Opdrachtgever geconfronteerd wordt met vorderingen van derden tot planschadevergoeding, kan hij de Opdrachtnemer in beginsel niet op basis van § 4 lid 14 UAV-GC in vrijwaring oproepen. Het is immers de Opdrachtgever zelf die de beslissing heeft genomen tot realisatie van het Werk. De aard en de omvang van de door derden geleden planschade kan echter worden beïnvloed door de wijze waarop de Opdrachtnemer invulling geeft aan de oplossingsvrijheid die hem door de Vraagspecificatie wordt gelaten. Betoogd zou kunnen worden dat, voor zover de door derden geleden planschade door die concrete invulling wordt vergroot, de Opdrachtgever de Opdrachtnemer op basis van § 4 lid 14 UAV-GC in vrijwaring kan oproepen voor het deel van de schade dat daarmee samenhangt.

art. 7 Informatie van de Opdrachtgever

Algemeen

De Opdrachtnemer moet het Werk en eventueel ook het Meerjarig Onderhoud realiseren conform de eisen van de Overeenkomst zoals bedoeld in § 4 lid 1 en lid 2 UAV-GC. Hij kan dat alleen maar doen wanneer hij een voldoende reëel beeld heeft van de daadwerkelijke toestand van een aantal belangrijke omgevingsfactoren. Dat beeld heeft de Opdrachtnemer bovendien nodig om een verantwoorde Aanbieding te kunnen doen. Wat immers voorkomen dient te worden, is dat de tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud blijvende toestand afwijkt van die waarvan de Opdrachtnemer ten tijde van zijn Aanbieding is uitgegaan. Dit artikel – gelezen in samenhang met een aantal bepalingen van § 3 UAV-GC – neemt tot uitgangspunt dat het in het gemeenschappelijk belang van Partijen is om dat risico en de gevolgen zo veel mogelijk te beheersen.

Lid 1 van dit artikel bevat een feitelijke opsomming van de informatie die de Opdrachtgever *voorafgaand aan het doen van de Aanbieding* in ieder geval aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld. Lid 1 dient te worden gelezen in samenhang met de in § 3 lid 3 UAV-GC voorziene zorgvuldigheidsverplichting van de Opdrachtnemer. Zie over deze verplichting ook de toelichting op die paragraaf.

Partijen leggen in lid 2 van dit artikel vast welke informatie de Opdrachtgever *na de totstandkoming van de Overeenkomst* nog aan de Opdrachtnemer ter beschikking moet stellen. Lid 2 dient te worden gelezen in samenhang met de in § 3 lid 1 sub a en lid 1 sub b UAV-GC voorziene contractuele informatieplichten van de Opdrachtgever.

Dit artikel regelt niet wat de rechtsgevolgen zijn indien de Opdrachtgever geen dan wel onvolledige of onjuiste informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld. Die rechtsgevolgen zijn geregeld in § 3 lid 2 tot en met 4 UAV-GC.

De Opdrachtgever stelt voorafgaande aan het doen van de Aanbieding 1 informatie ter beschikking
Voorafgaande aan het doen van de Aanbieding moet de Opdrachtgever informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking stellen met het oog op het beheersen van het hierboven geschetste risico. Hij dient die informatie op te nemen in een annex bij de Vraagspecificatie.

1

Deze bepaling is niet als een precontractuele informatieplicht geformuleerd aangezien een overeenkomst enkel kan voorzien in verplichtingen die een partij bij die overeenkomst vanaf het moment van totstandkoming daarvan dient na te leven. Dat laat onverlet dat indien de Opdrachtgever voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst geen informatie ter beschikking stelt, of ter beschikking gestelde informatie onvolledig is, hij daarmee verantwoordelijkheid naar zich toetrekt. In § 3 lid 3 UAV-GC ligt namelijk besloten dat de

Opdrachtnemer voorafgaande aan het doen van de Aanbieding weliswaar zelf een zorgvuldige inschatting moet maken van de toestand die hij tijdens de uitvoering van de Overeenkomst verwacht aan te treffen, maar dat de reikwijdte van die zorgvuldigheidsverplichting – en daarmee ook van de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer voor een eventueel afwijkende toestand – mede afhangt van de vraag of en in hoeverre de Opdrachtgever zelf informatie over de bestaande toestand aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld en de mate waarin hij gehoor heeft gegeven aan verzoeken van de Opdrachtnemer tot het ter beschikking stellen van (aanvullende) informatie. Deze en andere relevante omstandigheden zijn uitgelegd in de toelichting op § 3 lid 3 UAV-GC (onder *Reikwijdte zorgvuldigheidsverplichting Opdrachtnemer: gezichtspunten*). Zij brengen tot uitdrukking dat Partijen een gemeenschappelijk belang hebben bij het beheersen van het risico dat de tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud blijken de toestand afwijkt van die waarvan de Opdrachtnemer ten tijde van zijn Aanbieding is uitgegaan. Het voorgaande betekent dat de Opdrachtgever rekening moet houden met de mogelijkheid dat hij op grond van § 3 lid 3 UAV-GC zelf verantwoordelijk is voor de eventuele gevolgen (kostenoverschrijding, vertraging, schade of gebreken) van het niet of onvolledig ter beschikking stellen van (aanvullende) informatie.

Informatie die in ieder geval via een annex bij de Vraagspecificatie ter beschikking wordt gesteld
De informatie die de Opdrachtgever voorafgaande aan de Aanbieding ter beschikking stelt, betreft in ieder geval de belangrijkste eigenschappen van het in lid 1 sub a bedoelde terrein en/of water, het werkterrein en de belangrijkste kwaliteitskenmerken van de in lid 1 sub b bedoelde goederen: zij dienen op basis van die informatie voldoende bepaalbaar te zijn.

**1(a),
1(b),
1(c)**

Daarnaast stelt de Opdrachtgever de in lid 1 sub c genoemde informatie ter beschikking. Die informatie, die – voor zover zij relevant is gelet op de aard van het Werk – ook betrekking kan hebben op de omgeving van het terrein en/of het water, stelt de Opdrachtnemer in staat een oplossing van de eisen van de Vraagspecificatie aan te bieden die is gebaseerd op een voldoende reëel beeld van de daadwerkelijke geotechnische bodemgesteldheid en de toestand van bestaande objecten, kabels en leidingen, ontplofbare oorlogsresten, verontreinigingen of zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde. Die toestand, die mogelijk een impact heeft op de uitvoering van de Overeenkomst, zal meestal voor de Opdrachtnemer onbekend zijn.

Het is aan de Opdrachtgever om een goede afweging te maken welke informatie over de daadwerkelijke toestand wel of niet relevant is voor de Aanbieding van de Opdrachtnemer. Van een professioneel Opdrachtgever mag worden verwacht dat informatie is/wordt ingewonnen en wordt verstrekt conform algemeen geaccepteerde onderzoeksmethoden, normen en richtlijnen, zodanig dat een goed beeld kan worden gevormd van de toestand die daadwerkelijk zal worden aangetroffen. Denk in dit verband aan de bestaande Richtlijn Risicogestuurd grondonderzoek van CUR Bouw & Infra/Geo-Impuls (publicatie 247 d.d. 2013) of de toekomstige opvolger(s) daarvan, of aan NEN-normen voor milieukundig onderzoek en het Certificatieschema Opsporen van ontplofbare oorlogsresten (CS-Ooo).

De Opdrachtgever moet erop bedacht zijn dat wanneer hij te weinig informatie verstrekt, het risicoprofiel voor de Opdrachtnemer mogelijk wordt vergroot. Dat kan zich, mede afhankelijk van de marktsituatie, vervolgens vertalen in een suboptimale Aanbieding. Daarmee is het ook in het belang van de Opdrachtgever zelf dat hij de hiervoor bedoelde goede afweging maakt. Bij die afweging zijn ook de risico's relevant die de Opdrachtgever voorziet en de ontwerp-vrijheid die hij de Opdrachtnemer in de Vraagspecificatie heeft gegeven. Het is ook relevant dat de Opdrachtgever informatie verstrekt vanuit zijn eigen (beperkte) beeld van de oplossingsrichtingen die beschikbaar zijn om de eisen van de Vraagspecificatie op te lossen. Gegeven de ontwerp-vrijheid die de Opdrachtnemer is toegekend in die Vraagspecificatie, kan deze eventueel ook andere oplossingsrichtingen in gedachten hebben die een behoefte aan andere informatie kennen. In dat geval wordt van de Opdrachtnemer verwacht dat hij, indien hij, gegeven zijn oplossingsvrijheid, informatie tekort komt, om aanvullende informatie aan de Opdrachtgever vraagt in de wetenschap dat de Opdrachtgever mogelijk niet alle informatie waarover hij beschikt, heeft verstrekt, maar een afweging heeft gemaakt welke informatie hij

relevant achtte. Het voorgaande betekent verder nog dat de Opdrachtgever er bij de planning van zijn informatieverstrekking rekening mee moet houden dat de Opdrachtnemer in de aanloop naar het doen van de Aanbieding nog om aanvullende informatie kan vragen.

De Opdrachtgever doet er verstandig aan bij het inwinnen en het ter beschikking stellen van informatie over de conditie en ligging van kabels en leidingen, de verantwoordelijke kabel- en leidingbeheerders goed mee te nemen in de voorbereiding van de met de Opdrachtnemer te sluiten Overeenkomst, in het bijzonder wat betreft de beoogde doelstellingen daarvan en wat betreft de beoogde verantwoordelijkheidsverdeling tussen de Opdrachtnemer en de Opdrachtgever ten aanzien van kabels en leidingen. Daarmee wordt als het ware de 'landingsbaan' voor de Opdrachtnemer goed geprepareerd. Bij kabels en leidingen waarvan in het overleg tussen de Opdrachtgever en kabel- en leidingbeheerders is beslist dat die verlegd moeten worden door de Opdrachtnemer, doet de Opdrachtgever er goed aan om de Opdrachtnemer na de totstandkoming van de Overeenkomst te begeleiden bij (de eerste) gesprekken met die kabel- en leidingbeheerders.

De Opdrachtgever stelt voorafgaande aan de Aanbieding aanvullende informatie ter beschikking
De Opdrachtgever kan voorafgaande aan de Aanbieding, in aanvulling op de initieel ter beschikking gestelde informatie, ook nog aanvullende informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking stellen, al dan niet nadat de Opdrachtnemer hem daar om heeft verzocht. In dat geval neemt hij die aanvullende informatie eveneens op in een annex bij de Vraagspecificatie.

1

Informatie die de Opdrachtgever na de totstandkoming van de Overeenkomst ter beschikking moet stellen

2

Partijen leggen in lid 2 vast welke informatie de Opdrachtgever na de totstandkoming van de Overeenkomst nog aan de Opdrachtnemer ter beschikking moet stellen. Daarmee ontstaat vervolgens vanaf de datum van totstandkoming van de Overeenkomst de verplichting voor de Opdrachtgever om dat te doen (zie ook § 3 lid 1 sub a UAV-GC).

De verplichting van de Opdrachtgever om ook na de totstandkoming van de Overeenkomst informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen, behoeft in het concrete geval niet beperkt te zijn tot de informatie die Partijen in lid 2 uitdrukkelijk hebben vastgelegd. De Opdrachtgever kan de reikwijdte van zijn verplichting om na de totstandkoming van de Overeenkomst nog informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen ook overigens niet beperken door te bewerkstelligen dat geen of weinig informatie in lid 2 wordt vastgelegd. Dit houdt verband met § 3 lid 1 sub b UAV-GC.

Het bepaalde in § 3 lid 1 sub b UAV-GC voorziet in een vangnet, in die zin dat de Opdrachtgever verplicht is om na de totstandkoming van de Overeenkomst die informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen die Partijen weliswaar niet in lid 2 van artikel 7 hebben vastgelegd, maar waarvan het ter beschikking stellen noodzakelijk is voor de Opdrachtnemer om het Werk en eventueel ook het Meerjarig Onderhoud te kunnen realiseren. Het betreft dan informatie die de Opdrachtgever zelf tot zijn beschikking heeft en die objectief bezien moeilijk is te verkrijgen door de Opdrachtnemer. Overigens geldt dat, voor zover deze informatie ook relevant is voor de Opdrachtnemer voor zijn Aanbieding, een professionele Opdrachtgever er natuurlijk verstandig aan doet – zie immers hierboven de toelichting op lid 1 – die informatie al ter beschikking te stellen voorafgaand aan het doen van de Aanbieding en niet pas na de totstandkoming van de Overeenkomst.

Het voorgaande betekent dat een professioneel Opdrachtgever er verstandig aan doet om het niet te laten aankomen op de toepassing van de regel van § 3 lid 1 sub b UAV-GC, maar in plaats daarvan bewerkstelligt dat in lid 2 van artikel 7 wordt vastgelegd welke informatie hij na de totstandkoming van de Overeenkomst nog aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt of, nog beter, dat die informatie reeds voorafgaand aan het doen van de Aanbieding is verstrekt. Daarbij hoeft de Opdrachtgever zich dan overigens niet te beperken tot informatie die hij zelf tot zijn beschikking heeft en die objectief bezien moeilijk is te verkrijgen door de Opdrachtnemer zelf.

Verantwoordelijkheid voor de juistheid van ter beschikking gestelde informatie

1, 2

De Opdrachtgever is op grond van § 3 lid 2 UAV-GC verantwoordelijk voor de juistheid van de informatie die hij voorafgaande aan het doen van de Aanbieding, of na de totstandkoming van de Overeenkomst, aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld, behoudens de precontractuele en contractuele waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer (deze laatste op grond van § 4 lid 10 sub d UAV-GC). Voor zover de ter beschikking gestelde informatie juist is, is de Opdrachtnemer op zijn beurt verantwoordelijk voor de interpretatie daarvan op grond van de bepalingen van § 4 UAV-GC, onverminderd het bepaalde in § 3 lid 3 UAV-GC

art. 8 Vrijkomende materialen

Anders dan § 21 lid 1 UAV 2012 voorziet de UAV-GC niet in een regeling ten aanzien van de vraag wie eigenaar is van de materialen die vrijkomen tijdens de Werkzaamheden. De regeling daarvan vloeit immers voort uit de wettelijke bepalingen van het goederenrecht. De hoofdregel is dat vrijgekomen materialen eigendom zijn en blijven van de Opdrachtgever. Hij kan de eigendom vervolgens echter niet altijd niet vrijelijk aan een ander, zoals de Opdrachtnemer, overdragen. De eigenaar kan op grond van bijzondere wetgeving immers verplicht zijn bepaalde vrijgekomen materialen, met name wanneer dat afvalstoffen zijn, aan een daartoe bij wet aangewezen inrichting over te dragen. Te denken valt in dit verband aan verplichtingen op grond van de Wet milieubeheer en het Besluit bodemkwaliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande kan in een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex worden voorzien in een regeling omtrent het omgaan met vrijgekomen materialen, zoals verwerken, geschikt maken voor hergebruik, vervoeren naar een verwerkingsinrichting, of overhandigen aan de Opdrachtgever. Gesteld dat de Opdrachtgever wil bewerkstelligen dat de Opdrachtnemer eigenaar wordt van vrijkomende of vrijgekomen materialen, dan kan hij er niet mee volstaan dat 'te bepalen' in de bij de annex gevoegde Vraagspecificatie of, wanneer die niets bepaalt omtrent de vrijgekomen materialen, dat alsnog 'te bepalen' nadat de stoffen zijn vrijgekomen. Om volledige eigendomsoverdracht te bewerkstelligen, moet zijn voldaan aan de vereisten van artikel 3:84 BW.

De laatste volzin van artikel 8 is overigens niet bedoeld om de Opdrachtnemer recht te geven op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging voor iedere beslissing die de Opdrachtgever neemt over ieder vrijkomend materiaal dat niet in de Vraagspecificatie beschreven staat. Uit § 44 lid 1 sub a UAV-GC kan immers worden afgeleid dat zo'n beslissing van de Opdrachtgever moet leiden tot een kostenstijging of vertraging en voorts dat die kostenstijging of vertraging zijn oorzaak vindt in een omstandigheid die niet aan de Opdrachtnemer zelf kan worden toegerekend. Pas als aan die voorwaarden is voldaan, kan er sprake zijn van toekenning van kostenvergoeding en/of termijnsverlenging. De Opdrachtnemer moet in zijn Aanbieding natuurlijk rekening houden met die materialen waarvan mag worden verwacht, ook als zij niet staan beschreven in de eerdergenoemde annex, dat zij tijdens de Werkzaamheden vrijkomen. Het voor de Opdrachtgever beschikbaar houden van deze stoffen, nadat ze zijn vrijgekomen, behoort gewoon in de Aanbieding van de Opdrachtnemer te zitten.

art. 9 Verband met andere werken

Algemeen

§ 8 UAV-GC geeft in hoofdlijnen een regeling voor het geval er werkzaamheden door nevenopdrachtnemers in opdracht van de Opdrachtgever worden verricht die van invloed kunnen zijn op het Werk en of het Meerjarig Onderhoud. In die bepaling is niet geregeld wie deze werkzaamheden dient te coördineren. Daarvoor biedt het onderhavige artikel een keuzemogelijkheid. De keuze die de Opdrachtgever maakt (coördinatie geschiedt door de Opdrachtgever, door de Opdrachtnemer, of conform het bepaalde in een nader te sluiten coördinatieovereenkomst) dient krachtens § 8 lid 1 UAV-GC ook reeds in de Vraagspecificatie te zijn opgenomen, zodat de Opdrachtnemer daarmee rekening kan houden bij het doen van zijn Aanbieding.

Het sluiten van een coördinatieovereenkomst is met name raadzaam wanneer de Opdrachtgever de coördinatie wenst uit te besteden aan een derde partij (bijvoorbeeld een nevenopdrachtnemer, een andere opdrachtgever, of een opdrachtnemer van een andere opdrachtgever), waarbij dan in ieder geval de Opdrachtnemer en die derde (en eventueel ook de Opdrachtgever zelf) partij dienen te zijn bij die coördinatieovereenkomst. In die overeenkomst kan dan bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt worden tussen tijd- en procescoördinatie enerzijds en technische coördinatie anderzijds.

art. 10 Verrekening van wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten

In dit artikel moeten Partijen aangeven of verrekening als bedoeld in § 11 lid 3 UAV-GC al dan niet zal plaatsvinden. Is dat wel het geval, dan moeten de details over de wijze van verrekening zijn opgenomen in de Vraagspecificatie, zodat de Opdrachtnemer daarmee rekening kan houden bij het doen van zijn Aanbieding.

art. 11 Toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden

Algemeen

De UAV-GC bevatten concrete bepalingen op basis waarvan de Opdrachtgever de bevoegdheid kan uitoefenen tot het toetsen van de verschillende Werkzaamheden van de Opdrachtnemer (zie § 20 en § 21 UAV-GC). Dit artikel heeft echter alleen betrekking op de toetsing van Ontwerpwerkzaamheden.

Zie voor een verduidelijking van het begrip 'toetsen' paragraaf 3.5 van de Algemene Toelichting en de inleidende toelichting op Hoofdstuk 9 van de UAV-GC (Kwaliteitsmanagement).

Toetsingsbevoegdheid ten aanzien van Ontwerpwerkzaamheden beperkt Het bijzondere aan de toetsingsbevoegdheid van de Opdrachtgever voor Ontwerpwerkzaamheden is dat de omvang van die bevoegdheid moet worden afgebakend. Het wordt niet wenselijk geacht dat de Opdrachtgever een algemene en ongelimiteerde toetsingsbevoegdheid ten aanzien van de Ontwerpwerkzaamheden kan uitoefenen.

De afbakening van deze toetsingsbevoegdheid staat in een annex. Die annex dient in de eerste plaats een overzicht te bevatten van de resultaten van de Ontwerpwerkzaamheden: de Ontwerpdocumenten die ter toetsing moeten worden voorgelegd. Hier is met name van belang welke Ontwerpwerkzaamheden de Opdrachtnemer uit hoofde van artikel 5 lid 2 van de MBO precies moet verrichten. De resultaten daarvan, bijvoorbeeld het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp, zijn Ontwerpdocumenten die in het toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden kunnen worden opgenomen. Partijen kunnen er echter ook voor kiezen dat slechts onderdelen van bijvoorbeeld het voorlopige ontwerp en/of het definitieve ontwerp al dan niet gefaseerd ter toetsing worden voorgelegd.

In de annex moet ook duidelijk staan omschreven binnen welke termijn(en) Ontwerpdocumenten door de Opdrachtnemer moeten worden voorgelegd, en ook welke informatie hij bij die Ontwerpdocumenten moet voegen.

Toetsing van de kwalificaties van hulppersonen die voor de Ontwerpwerkzaamheden worden ingezet

De Opdrachtnemer zal voor het verrichten van de Ontwerpwerkzaamheden hulppersonen in de zin van artikel 6:76 BW inschakelen. Dit kunnen ondergeschikten van de Opdrachtnemer zelf zijn, maar ook Zelfstandige Hulppersonen (zie § 6 UAV-GC). In bepaalde gevallen zal de Opdrachtgever willen toetsen of die hulppersonen over de nodige kennis en ervaring beschikken. Om die reden is in dit artikel vastgelegd dat de Opdrachtgever in de annex kan aangeven dat hij voor onderdelen van de Ontwerpwerkzaamheden de kwalificaties (technische kennis en ervaring) van de voor die onderdelen in

te schakelen hulppersonen wenst te toetsen. De bedoelde onderdelen dienen in dat geval duidelijk in de annex te worden genoemd.

Wijzigen toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden

Dat artikel 11 duidelijke kaders stelt waarbinnen de Opdrachtgever dient te opereren wanneer hij een toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden hanteert, laat echter onverlet dat § 14 UAV-GC hem de mogelijkheid biedt om dat plan tijdens de realisatie van het Werk te wijzigen op basis van inzichten die tijdens die realisatie kunnen ontstaan

art. 12 Acceptatieplan

Algemeen Het verschil tussen de toetsingsbevoegdheid en de acceptatiebevoegdheid van de Opdrachtgever is uiteengezet in de algemene toelichting op Hoofdstuk 9 UAV-GC (Kwaliteitsmanagement).

Doel van het acceptatieplan

Voorkomen dient te worden dat de Opdrachtgever onaangekondigd, op willekeurige momenten en naar eigen inzichten, de Opdrachtnemer opdraagt bepaalde aspecten van de Werkzaamheden ter Acceptatie voor te leggen. Elke acceptatieprocedure heeft immers een vertragend effect op de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer (zie § 23 lid 9 UAV-GC).

Daarom draagt het onderhavige artikel de Opdrachtgever op in een acceptatieplan vast te leggen welke aspecten van de Werkzaamheden aan een acceptatieprocedure onderworpen zullen worden. Het betreft hier Documenten en Werkzaamheden of resultaten van Werkzaamheden. Om het zelfstandige karakter van de opleveringsprocedure te accentueren, is voor de oplevering van het Werk een afzonderlijke procedure geformuleerd (zie § 24 UAV-GC).

Indien de Opdrachtnemer voornemens is voor bepaalde onderdelen van de Werkzaamheden Zelfstandige Hulppersonen in te schakelen, kunnen ook deze aan een acceptatieprocedure worden onderworpen, vooropgesteld dat die Werkzaamheden omschreven zijn in het acceptatieplan (vergelijk ook § 6 lid 26 UAV 2012). Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat deze bevoegdheid zich alleen kan uitstrekken tot de Zelfstandige Hulppersonen van de Opdrachtnemer. Ondergeschikten van de Opdrachtnemer komen daarvoor niet in aanmerking.

Acceptatieplan dient geobjectiveerd en duidelijk te zijn

Om tijdens een concrete acceptatieprocedure te voorkomen dat er discussie ontstaat over de vraag of de Opdrachtgever Acceptatie al dan niet mag weigeren, dient het acceptatieplan de geobjectiveerde criteria te bevatten waaraan de ter Acceptatie voor te leggen Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden en resultaten van Werkzaamheden dienen te voldoen. Voor een belangrijk deel liggen deze criteria besloten in de Vraagspecificatie van de Opdrachtgever. Voor de Acceptatie van Zelfstandige Hulppersonen die voor bepaalde Werkzaamheden worden ingeschakeld, dient het acceptatieplan de criteria te bevatten die gesteld worden aan de kwalificaties van de in te zetten hulppersonen (technische kennis en ervaring).

Het moet voor de Opdrachtnemer voorts duidelijk zijn welke inbreuk hij op de planning van de Werkzaamheden als gevolg van een acceptatieprocedure mag verwachten. Daarom dient het acceptatieplan eveneens een tijdschema te bevatten waarin is aangegeven hoeveel tijd er met iedere acceptatieprocedure gemoeid zal zijn.

Het gebruik van het acceptatieplan en het uitvoeren van de acceptatieprocedures moeten plaatsvinden binnen de gestelde kaders van de § 22 en § 23 UAV-GC.

Wijzigen acceptatieplan

Dat artikel 12 duidelijke kaders stelt waarbinnen de Opdrachtgever dient te opereren wanneer hij een

acceptatieplan hanteert, laat echter onverlet dat § 14 UAV-GC hem de mogelijkheid biedt om dat plan tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud te wijzigen op basis van inzichten die tijdens die realisatie of dat Meerjarig Onderhoud kunnen ontstaan.

art. 13a Aansprakelijkheid voor gebreken na de feitelijke datum van oplevering

Algemeen

In artikel 7:758 lid 3 BW is bepaald dat 'de aannemer is ontslagen van aansprakelijkheid voor gebreken die de opdrachtnemer op het tijdstip van oplevering redelijkerwijs had moeten ontdekken'. Het bepaalde in § 28 lid 1 aanhef en sub c UAV-GC 2005 sloot bij deze wetsbepaling aan.

De inwerkingtreding op 1 januari 2024 van het nieuwe lid 4 van artikel 7:758 BW laat onverlet dat het voor professionele Partijen in geval van aanneming van *bouwwerken* in beginsel mogelijk blijft om de regel van § 28 lid 1 aanhef en sub c UAV-GC 2005 overeen te komen. Omdat zij met het overeenkomen van die regel afwijken van de regel van de eerste volzin van lid 4 van artikel 7:758 BW, ten nadele van de Opdrachtgever, moeten zij die afwijking uitdrukkelijk overeenkomen. Daarom is ervoor gekozen in deze afwijkingsmogelijkheid te voorzien in een in de MBO op te nemen keuzeclausule.

Dit artikel voorziet in die keuzeclausule. Het artikel biedt Partijen twee opties die hieronder worden toegelicht. Wanneer zij geen keuze uit deze opties maken, worden Partijen geacht de in de eerstgenoemde optie voorziene regeling te zijn overeengekomen.

Voor het vestigen van de aansprakelijkheid – het gaat dan dus om de beantwoording van de vraag *of* de Opdrachtnemer in beginsel aansprakelijk is – wordt op basis van dit artikel geen onderscheid gemaakt tussen Ontwerpwerkzaamheden en Uitvoeringswerkzaamheden als oorzaak van het gebrek.

Tot slot: als de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer op basis van de overeengekomen optie kan worden gevestigd, kan hij vervolgens eventueel nog een beroep doen op de in § 28b UAV-GC voorziene vervaltermijnen en op de daarin voorziene beperkingen wat betreft de aard en de omvang van de schade waarvoor hij wordt aangesproken.

Optie 1: de Opdrachtnemer is aansprakelijk, tenzij (artikel 7:758 lid 4, eerste volzin, BW)

Bij de herziening van de UAV-GC is het niet de bedoeling geweest om met de eerste optie af te wijken van de materiële regel van artikel 7:758 lid 4 BW. De eerste optie sluit wat betreft de aanhef en de sub a bepaalde tenzij-regel daarom aan bij het bepaalde in de eerste volzin van dat lid. Dat betekent allereerst dat de Opdrachtnemer de Opdrachtgever in deze optie niet zal kunnen tegenwerpen dat deze het gebrek op het tijdstip van de feitelijke datum van oplevering redelijkerwijs had moeten ontdekken (vergelijk § 28 lid 1 aanhef en sub c UAV-GC 2005).

Blijkens de Memorie van Toelichting bij artikel 7:758 lid 4 BW is het aan de Opdrachtgever om te bewijzen dat het gebrek al bij de oplevering bestond.

Verder is het zo dat de stelplicht en bewijslast met betrekking tot de toerekenbaarheid van het gebrek in deze optie bij de Opdrachtnemer rusten. Een vergelijkbare regeling van de stelplicht en bewijslast konden Partijen in afwijking van het bepaalde in § 28 lid 1 aanhef en sub a UAV-GC 2005 ook al overeenkomen met gebruikmaking van artikel 13 lid 1 MBO (oud), waarbij de mogelijkheid bestond te differentiëren naar onderdelen van het Werk.

De eerste optie voorziet met het bepaalde in de aanhef en sub b in een regel die ook al gold op basis van § 28 lid 1 aanhef en sub b UAV-GC 2005, met dien verstande dat de stelplicht en de bewijslast nu zijn omgekeerd ten nadele van de Opdrachtnemer. De inwerkingtreding van het nieuwe lid 4 van artikel 7:758 BW staat er niet aan in de weg dat Partijen het bepaalde in sub b overeenkomen, ook niet in het in hier besproken geval dat Partijen contracteren op basis van de regel van de eerste volzin van voornoemde wetsbepaling.

In de formulering van het bepaalde sub b is ten opzichte van de tekst van § 28 lid 1 sub b UAV-GC 2005 toegevoegd dat het moet gaan om gebreken die de Opdrachtgever voorafgaande aan de datum van oplevering daadwerkelijk heeft opgemerkt. Met deze toevoeging is niet beoogd de aan § 28 lid 1 sub b UAV-GC 2005 ontleende regel materieel te wijzigen. De toevoeging heeft enkel tot doel de formulering consistent te maken met die van § 20 lid 7, § 21 lid 10 en § 22 lid 3 UAV-GC. Voor de toepassing van het bepaalde sub b dient de toelichting op § 20 lid 7 UAV-GC hier ook overigens als ingelast te worden beschouwd.

De formulering van het bepaalde sub c is ontleend aan de tekst van § 12 lid 2 sub c UAV 2012 en vindt haar grondslag in artikel 6:89 BW: de Opdrachtgever die een gebrek *na* de feitelijke datum van oplevering ontdekt, moet tijdig bij de Opdrachtnemer over dat gebrek protesteren. Dat deze klachtplicht niet in artikel 7:758 lid 4 BW is opgenomen, laat de aanvullende werking van artikel 6:89 BW volgens de Memorie van Toelichting bij eerstgenoemde artikel onverlet.

Optie 2: de Opdrachtnemer is niet meer aansprakelijk, tenzij (§ 28 lid 1 UAV-GC 2005)

De tweede optie waarin dit artikel voorziet, maakt gebruik van de in de derde volzin van artikel 7:758 lid 4 BW geboden mogelijkheid om af te wijken van de regel van de eerste volzin van die wetsbepaling. De afwijkende regeling waar de tweede optie vervolgens in voorziet, komt overeen met de regeling van § 28 lid 1 UAV-GC 2005.

Dat betekent dat de Opdrachtnemer in deze tweede optie na de feitelijke datum van oplevering in beginsel niet meer aansprakelijk is voor gebreken in het Werk. Op dit uitgangspunt wordt een uitzondering gemaakt, indien aan vier cumulatieve voorwaarden is voldaan. De Opdrachtnemer is aansprakelijk voor een gebrek indien (a) dat gebrek aan hem is toe te rekenen en (bovendien) (b) de Opdrachtgever voorafgaande aan de oplevering het gebrek niet daadwerkelijk heeft opgemerkt en (bovendien) (c) de Opdrachtgever het gebrek op het tijdstip van de feitelijke datum van oplevering, het moment waarop aanvaarding van het Werk plaats heeft gevonden, redelijkerwijs niet had moeten ontdekken en bovendien (d) de Opdrachtnemer binnen een redelijke termijn na ontdekking van het gebrek mededeling is gedaan.

De in de aanhef en sub a geregelde eerste voorwaarde van de tweede optie van artikel 13a vindt haar grondslag in de algemene tekortkomingsregeling van de artikelen 6:74 en 6:75 BW.

De tweede voorwaarde sub b verdisconteert opnieuw het bepaalde in § 20 lid 7, § 21 lid 10 en § 22 lid 3 UAV-GC: indien de Opdrachtgever op enig moment voorafgaande aan de oplevering een gebrek daadwerkelijk constateert, doch de Opdrachtnemer daarover vervolgens niet informeert, kan hij dat gebrek na de oplevering niet meer aan de Opdrachtnemer tegenwerpen. Ook hier geldt dat voor de toepassing van het bepaalde sub b de toelichting op § 20 lid 7 UAV-GC op deze plaats als ingelast dient te worden beschouwd.

De derde voorwaarde sub c – die dus ontbreekt in de regeling van de eerste optie – is zoals hiervoor is aangegeven gebaseerd op artikel 7:758 lid 3 BW dat een species is van artikel 6:89 BW. In artikel 7:758 lid 3 BW wordt geregeld wanneer een gebrek in het Werk ten tijde van de oplevering niet langer meer als verborgen kan worden beschouwd. Het criterium is ruimer dan hetgeen wordt toegepast voor de *tijdens* de realisatie van het Werk door de Opdrachtgever verrichte controles. Nu is namelijk niet alleen meer maatgevend of de Opdrachtgever het gebrek op het tijdstip van aanvaarding *daadwerkelijk* heeft opgemerkt. Bovendien mag nu rekening worden gehouden met de omvang en diepgang van de controle die van de betreffende Opdrachtgever verwacht mocht worden ten tijde van de aanvaarding van het Werk, gelet op de deskundigheid van die Opdrachtgever. Dat dit regime anders is dan het regime zoals dat geldt *tijdens* de uitvoering, is door de minister expliciet verduidelijkt in diens Nadere Memorie van Antwoord van 6 mei 2003 (TK 2002-2003, 23095, nr. 38a, blz. 11). Het redelijkheidscriterium van het bepaalde sub c sluit hierbij aan, in de zin dat de tijdens de oplevering vereiste oplettendheid beperkt is tot de controle die na voltooiing van het Werk en voorafgaande aan de aanvaarding daarvan plaatsvindt. Wat al dan niet tijdens de uitvoering van de Overeenkomst had kunnen worden opgemerkt, is bij de toepassing van het redelijkheidscriterium niet relevant, zie immers

het bepaalde sub b. Niet vereist is overigens dat een Opdrachtgever, ook niet de *deskundige* Opdrachtgever, ten tijde van de oplevering alle door de Opdrachtnemer geproduceerde Documenten nog eens helemaal doorrekent, of dat hij het Werk als het ware 'openbreekt' om eventuele gebreken boven water te krijgen.

Partijen kunnen de omvang en de diepgang van de controle, die de Opdrachtnemer onder de hier besproken tweede in artikel 13a voorziene optie tijdens de oplevering van het Werk van de Opdrachtgever mag verwachten, overigens normeren in een door de Opdrachtnemer op te stellen opleveringsprotocol. Wanneer het Acceptatieplan daarin voorziet, moet de Opdrachtnemer dat protocol dan aan de Opdrachtgever ter Acceptatie voorleggen. Zo'n protocol moet dan tijdig voor de feitelijke datum van oplevering worden overeengekomen. Door zo'n opleveringsprotocol overeen te komen, ontstaat duidelijkheid over het niveau van de controle, terwijl in het verlengde daarvan een norm is gegeven voor het soort gebreken dat de Opdrachtgever, achteraf bezien, bij de oplevering redelijkerwijs had moet ontdekken.

De formulering van de vierde voorwaarde sub d is ontleend aan de tekst van § 12 lid 2 sub c UAV 2012 en vindt haar grondslag eveneens in artikel 6:89 BW: de Opdrachtgever die een gebrek *na* de feitelijke datum van oplevering ontdekt, moet tijdig bij de Opdrachtgever over dat gebrek protesteren.

De stelplicht en bewijslast ten aanzien van de vraag of aan de vier voorwaarden van de tweede optie is voldaan, rusten op de Opdrachtgever.

Tot slot wordt hier nog op het volgende gewezen. Het onderscheid tussen de regeling van optie 1 en optie 2 houdt mede verband met het door de wetgever gemaakte onderscheid tussen werken die een 'bouwwerk' zijn en werken die dat niet zijn. De regeling zoals die in optie 1 is geformuleerd, is zoals is opgemerkt ontleend aan het bepaalde in artikel 7:758 lid 4 BW dat de wetgever enkel en alleen voor 'bouwwerken' heeft bedoeld. De wetgever heeft echter onvoldoende duidelijk gemaakt in welke gevallen een werk kwalificeert als een 'bouwwerk'. Daarom is het vooralsnog niet mogelijk gebleken een scherpe standaardregeling in de MBO met bijbehorende UAV-GC te treffen: de jurisprudentie moet eerst meer duidelijkheid bieden over de uitleg van het begrip 'bouwwerk'. Het voorgaande laat echter onverlet dat Partijen zich bij het maken van een keuze bewust moeten zijn van het onderscheid en die keuze vooraf goed moeten doordenken, mede gelet op het verschil in rechtsgevolgen. Het voorgaande betekent tevens dat wanneer in het projectspecifieke geval (inmiddels) wel voldoende duidelijk is dat het te realiseren Werk een bouwwerk is (of juist niet), Partijen hun keuze in beginsel daarop dienen af te stemmen.

art. 13b Bewijslast in geval van tekortkomingen na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode

In § 32 lid 1 aanhef en sub a UAV-GC is een regeling opgenomen die de bewijslast ten aanzien van de toerekenbaarheid van een tekortkoming in het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode bij de Opdrachtgever legt. In beginsel is het de Opdrachtgever die dient te bewijzen dat de tekortkoming aan de Opdrachtnemer is toe te rekenen. Partijen kunnen in het onderhavige artikel onderdelen van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud opnemen, waarvan de bedoelde bewijslast op voorhand wordt omgekeerd. Meestal beschikt de Opdrachtnemer niet over informatie waaruit kan worden afgeleid hoe het Werk na de aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud (door de Opdrachtgever) is gebruikt, wat de (omgekeerde) bewijslast van de Opdrachtnemer zou kunnen bemoeilijken. Gesteld dat het ontstaan van de tekortkoming mede verband houdt met de wijze van gebruik van het Werk, kan op basis van de normale regels van bewijsrecht op de Opdrachtgever de verplichting rusten om informatie over dat gebruik aan de Opdrachtnemer over te leggen.

art. 14 Betalingsregeling

Dit artikel betreft een formaliteit. Met de invulling van de gevraagde gegevens wordt de administratieve uitvoering van betalingen door de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer vergemakkelijkt.

art. 15 Stelposten

Voor de tekst van artikel 15 Model Basisovereenkomst klik hier

§ 34 lid 1 UAV-GC voorziet in de mogelijkheid dat stelposten kunnen worden overeengekomen. Dat moet met het onderhavige artikel.

art. 16 Boetebeding en bonus

Algemeen

In de toelichting op § 36 UAV-GC is de relatie tussen de planning, de mijlpaaldata, boetes en bonus en het onderhavige artikel uitgelegd.

Opnemen van boetes in artikel 16 lid 1 dient met beleid te geschieden

Het in de planning vastleggen van (tallose) mijlpaaldata, met de bedoeling deze vervolgens in dit artikel elk afzonderlijk van een boete te voorzien, wordt sterk afgeraden. Opdrachtgevers wordt geadviseerd in dit artikel alleen dan mijlpaaldata met boetes te bedreigen, wanneer daartoe een noodzaak bestaat. Daarbij kan worden gedacht aan het geval dat het halen van een mijlpaaldatum noodzakelijk is voor de aansluiting van het onderdeel van het Werk op andere werken. Voorts kan men denken aan (andere) situaties waarin het overschrijden van mijlpaaldata de verplichtingen van de Opdrachtgever jegens derden in het geding brengt.

1

Bonus

De bonus kan alleen gekoppeld zijn aan de datum van oplevering. Als de Opdrachtgever geen belang heeft bij eerdere oplevering, doet hij er verstandig aan in lid 3 geen bonusbedrag op te nemen.

Indien de Opdrachtgever ook tussentijds bonussen wil toekennen aan de Opdrachtnemer, omdat de laatste reeds vóór het verstrijken van mijlpaaldata bepaalde Werkzaamheden heeft verricht, dient daarvoor een afzonderlijke voorziening te worden getroffen in artikel 16. Dat geldt ook voor de zogenaamde kwaliteitsbonussen die, wat in de praktijk overigens maar zelden gebeurt, worden toegekend wanneer het Werk kwalitatief gezien aan hogere eisen voldoet dan door de Vraagspecificatie wordt geëist (waarbij in het bijzonder aan productie-outputeisen kan worden gedacht).

3

Limitering

De opgelegde boetes en de uitgekeerde bonus kunnen contractueel worden gelimiteerd. Daarvoor is het noodzakelijk dat de leden 2 en/of 4 worden ingevuld. Gebeurt dat niet, dan heeft contractuele limitering niet plaatsgevonden. Voor de boete betekent dat overigens niet dat de Opdrachtnemer geen beroep op de rechter kan doen om de opgelegde boete te matigen (artikel 6:94 lid 1 BW).

2,
4

art. 17 Zekerheidstelling

Algemeen

Uitgangspunt is dat de Opdrachtnemer verplicht is zekerheid te stellen voor de nakoming van zijn verplichtingen die voortvloeien uit de Overeenkomst. Dat uitgangspunt wordt verwoord in § 38 lid 1 UAV-GC. Als Partijen daarvan willen afwijken, moeten zij in dit artikel de laatste optie aankruisen.

De Opdrachtgever kan zekerheidstelling verlangen voor de nakoming van de verplichtingen van de Opdrachtnemer met betrekking tot de realisatie van het Werk alleen. Behoort op grond van artikel 2 lid 2 ook het Meerjarig Onderhoud van het Werk tot de verplichtingen van de Opdrachtnemer, dan kan ook voor de nakoming van die verplichtingen zekerheidstelling worden verlangd. Het artikel biedt

voorts de mogelijkheid om de hoogte van de zekerheidstelling te differentiëren al naar gelang de aard van de verplichtingen (realisatie van het Werk, realisatie van het Meerjarig Onderhoud van het Werk).

Wordt zekerheidstelling verlangd, dan moet dat geschieden conform een in een annex bij de Vraagspecificatie gevoegde bankgarantie. Aanbestedende diensten en speciale-sectorbedrijven in de zin van de Aanbestedingswet 2012 dienen, wanneer zij zekerheidsstelling verlangen, bovendien Voorschrift 3.5 D Gids Proportionaliteit na te leven.

art. 18 Raad van Deskundigen

Algemeen

Zie de toelichting op § 47 UAV-GC.

art. 19 Totstandkoming van de Overeenkomst

Algemeen

Partijen regelen met het invullen van dit artikel hoe en wanneer zij gebonden raken aan de Overeenkomst. Daartoe maken zij een keuze uit één van de twee opties die het artikel biedt. Gebondenheid aan de Overeenkomst ontstaat dan met de verzending door de Opdrachtgever van de ondertekende schriftelijke mededeling van opdrachtverlening, of met de schriftelijke ondertekening van de ingevulde MBO. In het (theoretische) geval dat Partijen geen van beide opties aankruisen en zij evenmin de ingevulde MBO hebben ondertekend, moet aan de hand van uitleg worden bepaald of en wanneer de Overeenkomst tot stand is gekomen.

Optie 1: verzending opdrachtbrief

De eerste in dit artikel voorziene optie neemt tot uitgangspunt het geval dat de Opdrachtgever de Overeenkomst in concurrentie aanbesteedt, al dan niet op basis van de Aanbestedingswet 2012. In dat geval nodigt hij de aan de aanbestedingsprocedure deelnemende ondernemingen op enig ogenblik uit tot het doen van een inschrijving. Die inschrijving vormt dan de Aanbieding, die op de Vraagspecificatie moet zijn gebaseerd, in samenhang bezien met de door de Opdrachtgever ingevulde MBO.

Behoudens de in het aanbestedingsrecht voorziene uitzonderingsgevallen, is het doorgaans niet mogelijk dat de Opdrachtgever vervolgens nog verder met de inschrijvers onderhandelt over de inschrijvingen die zij hebben gedaan. In het verlengde daarvan is het evenmin mogelijk – opnieuw: behoudens de in het aanbestedingsrecht voorziene uitzonderingsgevallen – de inschrijvingen, de Vraagspecificatie of de ingevulde MBO nog aan te passen. Dat laat onverlet dat de Opdrachtgever, voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst, de inhoud van de MBO en de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen nog moet actualiseren op basis van de inhoud van de Aanbieding. Bovendien wordt sterk aanbevolen dat hij de in de nota's van inlichtingen en processen-verbaal voorziene wijzigingen van contractdocumenten voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst in die contractdocumenten verwerkt (zie ook de toelichting op artikel 3 MBO).

Bij een normale gang van zaken eindigt de aanbestedingsprocedure met een mededeling van de gunningsbeslissing in het voordeel van één van de inschrijvers. Die mededeling van de Opdrachtgever mag echter niet worden beschouwd als de juridische aanvaarding van de Aanbieding van de winnende inschrijver: daarvoor is namelijk nog een aanvullende verklaring of andere gedraging van de Opdrachtgever nodig. In aansluiting op de regeling in het ARW 2016 gaat de eerste optie van dit artikel ervan uit dat aanvaarding besloten ligt in de verzending door de Opdrachtgever van een ondertekende schriftelijke opdrachtbrief aan de Opdrachtnemer (vergelijk bijvoorbeeld de artikelen 3.40.5 en 3.40.6 ARW 2016 en de pendant van deze artikelen in de andere hoofdstukken van het ARW 2016). De ondertekening van de ingevulde MBO dient in dat geval verder achterwege te blijven, aangezien de verzending van de opdrachtbrief de Overeenkomst tussen Partijen reeds doet ontstaan.

De eerste optie neemt zoals gezegd tot uitgangspunt het geval dat de Opdrachtgever de Overeenkomst in concurrentie aanbesteedt. Dat laat onverlet dat Partijen in dat geval ook kunnen kiezen voor de tweede hierna te bespreken optie. Dat laatste ligt echter minder voor de hand wanneer de aanbesteding plaatsvindt op basis van het ARW 2016.

Optie 2: ondertekening ingevulde MBO

De tweede in dit artikel voorziene optie neemt tot uitgangspunt het geval dat de Opdrachtgever de Overeenkomst niet in concurrentie aanbesteedt, maar direct met één onderneming in onderhandelingen treedt. Hij zal die onderneming op enig ogenblik uitnodigen tot het doen van een Aanbieding. Ook in dit geval moet die onderneming de Aanbieding baseren op de Vraagspecificatie in samenhang bezien met de door de Opdrachtgever ingevulde MBO. Denkbaar is dat Partijen vervolgens nog verder met elkaar onderhandelen over de Aanbieding. In het verlengde daarvan is bovendien denkbaar dat zowel de Aanbieding, de Vraagspecificatie als de ingevulde MBO nog worden aangepast. Ook hier geldt dat de Opdrachtgever, voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst, de inhoud van de MBO en de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen in ieder geval moet actualiseren op basis van de inhoud van de definitieve Aanbieding (zie de toelichting op artikel 3 MBO). De tweede optie gaat ervan uit dat gebondenheid aan de Overeenkomst ontstaat door schriftelijke ondertekening van de ingevulde MBO.

De tweede optie neemt tot uitgangspunt het geval dat de Opdrachtgever de Overeenkomst niet in concurrentie aanbesteedt maar direct met één onderneming in onderhandelingen treedt. Dat laat onverlet dat Partijen in dat geval ook kunnen kiezen voor de eerste optie en dat zij pas gebonden zijn aan de Overeenkomst met het verzenden door de Opdrachtgever van een ondertekende schriftelijke opdrachtbrief.

Toelichting UAV-GC 2025

Hoofdstuk 1 - Algemeen

§ 1 Begripsbepalingen

Voor de tekst van paragraaf 1 UAV-GC 2005 klik hier

<p><i>Algemeen</i></p> <p>De in deze paragraaf verduidelijkte begrippen worden zowel in de MBO als in de UAV-GC met een hoofdletter geschreven. Daarmee wordt aangegeven dat aan die begrippen de betekenis moet worden toegekend die in deze paragraaf wordt gegeven.</p>									
<p><i>Aanvullende toelichtingen</i></p> <p>Sommige van de hier weergegeven begrippen worden verduidelijkt in de toelichtingen op artikelen van de MBO en op overige paragrafen van de UAV-GC:</p> <table border="1"><tr><td>(b)</td><td>Acceptatie (zie inleidende toelichting op Hoofdstuk 9)</td></tr><tr><td>(e)</td><td>Meerjarig Onderhoud (zie artikel 2 lid 2 MBO en de toelichting op § 29)</td></tr><tr><td>(s)</td><td>Vraagspecificatie (zie artikel 5 lid 1 MBO)</td></tr><tr><td>(v)</td><td>Wijziging (zie toelichting op § 14 en § 15).</td></tr></table>	(b)	Acceptatie (zie inleidende toelichting op Hoofdstuk 9)	(e)	Meerjarig Onderhoud (zie artikel 2 lid 2 MBO en de toelichting op § 29)	(s)	Vraagspecificatie (zie artikel 5 lid 1 MBO)	(v)	Wijziging (zie toelichting op § 14 en § 15).	b, e, s, v
(b)	Acceptatie (zie inleidende toelichting op Hoofdstuk 9)								
(e)	Meerjarig Onderhoud (zie artikel 2 lid 2 MBO en de toelichting op § 29)								
(s)	Vraagspecificatie (zie artikel 5 lid 1 MBO)								
(v)	Wijziging (zie toelichting op § 14 en § 15).								
<p><i>Overeenkomst en Basisovereenkomst</i></p> <p>Deze begrippen zijn niet uitwisselbaar, zoals ook kan worden afgeleid uit artikel 3 lid 1 MBO. De ingevulde MBO is slechts een onderdeel van de Overeenkomst. Met het laatste begrip wordt daarentegen de totale rechtsverhouding tussen Partijen bedoeld, waaruit alle rechten en verplichtingen van Partijen over en weer voortvloeien. De ingevulde MBO omschrijft slechts een deel van die rechten en verplichtingen.</p>	c, m								
<p><i>Werk en Werkzaamheden</i></p> <p>In de opzet van de systematiek van de MBO met bijbehorende UAV-GC staat het door de Opdrachtnemer te bereiken eindresultaat centraal. Dat eindresultaat is dat 'het Werk op de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering (...) aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen beantwoordt'. Wat Partijen onder dat materiële eindresultaat verstaan, dienen zij kort te omschrijven – bijvoorbeeld door een aanduiding van het te realiseren object – in de vrijgelaten ruimte van artikel 2 lid 1 MBO. Het voorgaande betekent overigens niet dat de Opdrachtnemer, om tot dat eindresultaat te komen, enkel en alleen eindproducten moet realiseren die permanent deel zullen uitmaken van dat object. Te denken valt aan de aanpassing van een ander reeds bestaand object met het oog op de aansluiting van het te realiseren object op het reeds bestaande object. Een ander voorbeeld is het produceren van een (aanvullend) bodemonderzoek. Voor zover deze verplichtingen van de Opdrachtnemer niet reeds expliciet in de Vraagspecificatie zijn bepaald, zouden zij kunnen voortvloeien uit een of meer van de bepalingen van § 4.</p> <p>Het middel waarmee de Opdrachtnemer dat eindresultaat moet bereiken, wordt tot uitdrukking gebracht met het begrip Werkzaamheden. Deze Werkzaamheden bestaan in ieder geval uit Ontwerpwerkzaamheden en Uitvoeringswerkzaamheden en kunnen daarnaast ook Onderhoudswerkzaamheden omvatten. De begrippen Ontwerpwerkzaamheden en Uitvoeringswerkzaamheden zijn complementair in die zin dat zij gezamenlijk alle activiteiten omvatten die nodig zijn voor de realisatie van het Werk (zie artikel 2 lid 1 MBO). Met uitzondering van de in artikel 5 MBO expliciet genoemde Ontwerpwerkzaamheden en de in § 1 sub r expliciet genoemde Uitvoeringswerkzaamheden – de levering van goederen – worden de activiteiten die onder het begrip Ontwerpwerkzaamheden, of onder het begrip Uitvoeringswerkzaamheden vallen, niet nader aangeduid. Aangenomen mag echter worden dat met deze begrippen wordt bedoeld op de werkzaamheden die een ontwerper, respectievelijk een aannemer, verricht binnen de traditionele bouworganisatievorm. Wat de Uitvoeringswerkzaamheden betreft wordt hier overigens</p>	h, j, r, t, u								

opgemerkt dat deze méér omvatten dan alleen de klassieke 'schop in de grond'-werkzaamheden. Voor zover Werkzaamheden van de Opdrachtnemer bestaan uit het opstellen van de detailplanning (§ 7 lid 2), het V&G-plan, de V&G-deelplannen en het V&G-dossier (§ 12 lid 3), het kwaliteitsplan alsmede eventuele deelkwaliteitsplannen (§ 19 lid 2), het keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden (§ 20 lid 2), het keuringsplan Uitvoeringswerkzaamheden (§ 21 lid 1) en de termijnstaat (§ 33 lid 2), kunnen zij ook tot de Uitvoeringswerkzaamheden worden gerekend. Dat geldt ook voor eventuele andere plannen die niet expliciet in de UAV-GC zijn genoemd maar die de Opdrachtnemer op basis van de Vraagspecificatie wel moet opstellen. In het voorgaande ligt besloten dat Uitvoeringswerkzaamheden – in algemene zin – niet geassocieerd moeten worden met 'schop in de grond' en niet per definitie pas van start zouden kunnen gaan na afronding van Ontwerpwerkzaamheden: met Uitvoeringswerkzaamheden kan eventueel al worden begonnen direct na totstandkoming van de Overeenkomst.

Documenten

Wanneer het begrip Documenten wordt gebruikt, worden daar altijd Documenten mee bedoeld die van de Opdrachtnemer afkomstig zijn. Zij kunnen tevens de status van contractdocument hebben, maar dan is vereist dat zij ter kennis zijn gebracht van de Opdrachtgever (zie ook artikel 3 lid 1 sub f MBO). Ook de Opdrachtgever kan natuurlijk documenten aan de Opdrachtnemer verschaffen, doch die zijn in de MBO en in de UAV-GC steeds nader aangeduid, opdat geen verwarring kan ontstaan met Documenten van de Opdrachtnemer. Sommige van de documenten die de Opdrachtgever verschaft, kunnen eveneens de status van contractdocument hebben. De Vraagspecificatie en de daarbij gevoegde annexen zijn daar het belangrijkste voorbeeld van (zie artikel 3 lid 1 sub b en c MBO).

Heeft de tekst slechts betrekking op Onderhoudsdocumenten, Ontwerpdocumenten of Uitvoeringsdocumenten, dan wordt een van die begrippen in de tekst gehanteerd. Dat geldt mutatis mutandis voor de begrippen Werkzaamheden, Onderhoudswerkzaamheden, Ontwerpwerkzaamheden en Uitvoeringswerkzaamheden.

Vraagspecificatie

In de toelichting op artikel 5 MBO is opgemerkt dat de Opdrachtgever wat betreft de mate waarin hij zijn eisen in de Vraagspecificatie detailleert, uit vier varianten kan kiezen. In de eerste variant bevat de Vraagspecificatie slechts het programma van eisen. In de tweede variant heeft de opdrachtgever dat programma van eisen uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp, hetgeen hij in de derde variant nog verder heeft uitgewerkt in een definitief ontwerp. Hij kan ook kiezen voor combinaties van de genoemde varianten binnen één opdracht (de vierde variant).

De MBO met bijbehorende UAV-GC legt voor het overige geen dwingende eisen op voor de opzet en de structuur van de Vraagspecificatie. Een standaard die zich in de praktijk inmiddels echter heeft ontwikkeld, betreft het splitsen van de Vraagspecificatie in twee delen, namelijk: eisen die worden gesteld aan het Werk als het te realiseren eindresultaat (resultaatseisen) en eisen die worden gesteld aan de Werkzaamheden waarmee dat eindresultaat tot stand moet worden gebracht (processeisen). Juridisch hebben deze eisen natuurlijk dezelfde status, in die zin dat de Opdrachtnemer niet alleen de verplichting heeft de aan het Werk gestelde eisen te realiseren, maar ook die welke de Vraagspecificatie aan de Werkzaamheden stelt.

Een praktijk die verder wordt aanbevolen, is de volgende. Het komt regelmatig voor dat eisen niet direct in de Vraagspecificatie zelf zijn opgenomen, maar in een ander document staan vermeld. Een voorbeeld van zo'n document is een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming die reeds voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst door een derde is verleend. Het is wenselijk dat een dergelijk document altijd wordt aangeroepen vanuit een expliciet in de Vraagspecificatie opgenomen eis en niet slechts wordt vermeld in een bij de Vraagspecificatie gevoegde documentenlijst. Opdrachtgevers dienen er rekening mee te houden dat wanneer zij de voorgaande aanbeveling onvoldoende ter harte nemen, dit mogelijk in hun nadeel uitpakt in die gevallen waarin door uitleg moet worden vastgesteld of de Opdrachtnemer gebonden is aan een in een ander document dan de Vraagspecificatie opgenomen eis.

d,
g, i,
q

s

Ook overigens moet het hiervoor bedoelde document als bijlage bij de Vraagspecificatie worden gevoegd wanneer het niet tot het publieke domein behoort. In dat geval is het raadzaam die bijlage in de inhoudsopgave van de Vraagspecificatie te vermelden. Behoort het document wel tot het publieke domein, dan moet in de expliciet in de Vraagspecificatie opgenomen eis waarmee het document wordt aangeropen naar de vindplaats daarvan worden verwezen (bijvoorbeeld CUR-, CROW-publicaties of documenten die vrij toegankelijk zijn via internet) en is het raadzaam het document in een bij de Vraagspecificatie gevoegde referentielijst op te nemen met vermelding van zodanige kenmerken dat volstrekt duidelijk is welk document wordt bedoeld (zoals de volledige titel, datum van publicatie, versienummer en eventuele ISBN en naam van de uitgever).

Wanneer eisen niet direct in de Vraagspecificatie zelf zijn opgenomen maar in een ander document staan vermeld dat wordt aangeropen vanuit een expliciet in de Vraagspecificatie opgenomen eis, is dat document een onderdeel van de Vraagspecificatie en heeft het als zodanig de status van contractdocument (zie artikel 3 lid 1 MBO) en dezelfde rang als de Vraagspecificatie (zie artikel 3 lid 2 sub b MBO).

De begripsomschrijving Vraagspecificatie stelt onder meer dat de Aanbieding op de Vraagspecificatie moet zijn gebaseerd. Er is daarbij geen sprake van exclusiviteit. Zou dit wel het geval zijn, dan zou de tekst luiden 'uitsluitend op basis van'. De gehanteerde redactie impliceert dat de Vraagspecificatie een belangrijk contractdocument is, maar sluit niet uit dat de Opdrachtgever bij de uitnodiging tot het doen van een aanbieding (veelal in een aanbestedingsleidraad) daarnaast ook nog andere documenten heeft aangeduid op basis waarvan de Aanbieding moet worden uitgebracht. De uitnodiging van de Opdrachtgever moet wat dat betreft limitatief zijn.

Zelfstandig Hulppersoon

De definitie van het begrip Zelfstandige Hulppersoon verwijst onder andere naar het begrip 'ondergeschikte'. Voor dat begrip is gekozen, in plaats van voor het begrip 'werknemer', om te voorkomen dat een persoon die geen werknemer is per definitie als een Zelfstandige Hulppersoon kwalificeert. Dat laatste wordt niet wenselijk geacht voor zover de Opdrachtnemer uitzendkrachten en ZZP'ers, die zich verhuren als waren zij uitzendkrachten, zou willen inschakelen. Zouden deze personen immers als Zelfstandige Hulppersonen kwalificeren, dan zou de Opdrachtgever de bevoegdheid van de Opdrachtnemer tot het vrijelijk kunnen inschakelen van deze personen, kunnen beperken gelet op het bepaalde in § 6 lid 2.

Projectspecifieke begripsbepalingen

In de systematiek van de MBO met bijbehorende UAV-GC ligt besloten dat de verplichtingen van Partijen worden vastgelegd en uitgewerkt in projectspecifieke contractdocumenten. Daarin wordt niet alleen gebruikgemaakt van dezelfde begrippen als die in § 1 met een hoofdletter zijn geschreven, maar worden mogelijk ook nieuwe begrippen geïntroduceerd. Wanneer dat echter gebeurt zonder kennis te nemen en begrip te hebben van de betekenis van de in § 1 gedefinieerde begrippen, loopt men het risico verwarring en tegenstrijdigheden met die reeds gedefinieerde begrippen te creëren. Dat is zeker het geval wanneer in een projectspecifiek contractdocument wordt bepaald dat een in dat document geïntroduceerd en met een hoofdletter geschreven aanvullend begrip de status heeft van een aanvulling op de begripsbepalingen van § 1. In dat geval is immers vereist dat het aanvullend gedefinieerde projectspecifieke begrip in alle tot de Overeenkomst behorende contractdocumenten consistent met een hoofdletter wordt geschreven. Voor zover men er al in slaagt daarin consistent te werk te gaan en niets over het hoofd te zien, is het ook overigens verwarrend dat het betreffende begrip niet in de UAV-GC zelf is terug te vinden, maar in een ander contractdocument moet worden gezocht. Al met al maakt men de zaak daarmee nodeloos complex en ingewikkeld met een grote kans dat consistente toepassing van begripsbepalingen niet wordt gehandhaafd. Daarom wordt sterk afgeraden om § 1 uit te breiden met projectspecifieke begripsbepalingen. In plaats daarvan wordt geadviseerd om per contractdocument duidelijk aan te geven – bijvoorbeeld in een afzonderlijke paragraaf met begripsbepalingen – dat de in het document geïntroduceerde aanvullende projectspecifieke begrippen enkel en alleen voor dat betreffende contractdocument gelden.

W

§ 2 Vertegenwoordiging van partijen

Voor de tekst van paragraaf 2 UAV-GC 2005 klik hier

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Deze paragraaf regelt de vertegenwoordiging van Partijen op 'projectleidersniveau'. Het betreft hier daarom niet de statutaire vertegenwoordigers; dat zijn immers de personen die in de aanhef van de ingevulde MBO worden genoemd. Deze paragraaf is ten dele geënt op § 3 lid 1, lid 4 en lid 7, § 4 en § 14 lid 2 UAV 2012.</p>	
<p><i>Recht en plicht tot aanwijzing van een gemachtigde</i></p> <p>De Opdrachtgever is gerechtigd tot het aanwijzen van een gemachtigde, terwijl de Opdrachtnemer daartoe verplicht is. Formeel bestaat dat verschil niet in de UAV 2012 (zie § 4 lid 1 UAV 2012, dat de aannemer het recht geeft een gemachtigde aan te wijzen). Materieel gezien moet de aannemer onder de UAV 2012 echter wel degelijk iemand aanwijzen die 'de opdracht heeft orders of aanwijzingen van de directie op te volgen' (§ 6 lid 19 UAV 2012). Dat kan ook worden afgeleid uit § 6 lid 18 UAV 2012 dat de aannemer verplicht om gedurende de uitvoering van het werk op of in de nabijheid van het werk aanwezig te zijn, tenzij hij een gevolmachtigde heeft aangewezen. Ook deze bepaling laat zien dat de aannemer onder de UAV 2012 feitelijk de verplichting heeft tot het aanwijzen van een gemachtigde: in de meeste gevallen zal hij zelf immers niet in staat zijn voortdurend op of in de nabijheid van het werk te zijn.</p> <p>Overigens lijkt het verschil slechts theoretisch van aard. In bijna alle gevallen doet ook de Opdrachtgever er verstandig aan een gemachtigde aan te wijzen.</p> <p>De in lid 7 genoemde volmacht is een Document in de zin van § 1 sub d.</p>	1, 2, 7, 8
<p><i>Beperkte vertegenwoordigingsbevoegdheid gemachtigde van de Opdrachtgever</i></p> <p>Lid 4 neemt een ander uitgangspunt dan lid 4 van § 3 UAV 2012. In de laatstgenoemde bepaling vertegenwoordigt de directie de Opdrachtgever immers in alle het werk betreffende zaken, zolang en voor zover de Opdrachtgever niet schriftelijk aan de aannemer van het tegendeel heeft doen blijken. In de onderhavige bepaling is voor een omgekeerde constructie gekozen. Daarmee wordt niet alleen meer zekerheid voor de Opdrachtgever geboden, maar wordt bovendien aangesloten bij praktijkontwikkelingen. Opdrachtgevers streven meer en meer naar het expliciteren van bevoegdheden, wat tot gevolg heeft dat er niet langer meer een toekenning van generieke bevoegdheden aan één persoon plaatsvindt, maar dat bevoegdheden over meerdere personen worden verdeeld.</p>	4, 5
<p><i>Spoedeisende gevallen</i></p> <p>Deze bepaling vormt een uitzondering op het bepaalde in lid 4 en is geënt op § 14 lid 2 UAV 2012.</p>	5

Hoofdstuk 2 - Algemene verplichtingen van partijen

Inleiding

Dit hoofdstuk regelt de belangrijkste verplichtingen en verantwoordelijkheden van Partijen.

In § 2a is voorzien in een wederzijdse verplichting van Partijen tot proactief gedrag en interactie. Deze verplichting is onderdeel van de meeromvattende systematiek van kwaliteitsmanagement en contractbeheersing waarop de MBO met bijbehorende UAV-GC is gebaseerd. Zie de toelichting op § 2a.

In § 3 en § 4 zijn de verplichtingen en verantwoordelijkheden van de Opdrachtgever, respectievelijk de Opdrachtnemer, geregeld. De bepalingen in deze paragrafen hangen nauw met elkaar samen. De belangrijkste principes waarop die bepalingen zijn gebaseerd, staan hieronder weergegeven. Zie voor een uitleg de toelichtingen op § 3 en § 4.

Het uitgangspunt is dat de Opdrachtnemer Werkzaamheden verricht met het oog op de realisatie van het Werk en, indien dat is overeengekomen, het Meerjarig Onderhoud. De Opdrachtnemer doet dat op basis van de eisen die de Opdrachtgever in de Vraagspecificatie heeft vastgelegd. De Opdrachtnemer is daarom verplicht de Werkzaamheden af te stemmen op de tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud blijvende toestand (zie § 4 lid 4). Denk hierbij aan de geotechnische bodemgesteldheid, de conditie en ligging van bestaande objecten, kabels en leidingen, ontplofbare oorlogsresten, verontreinigingen of zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde. Bij het afstemmen van de Werkzaamheden op de bestaande toestand zal de Opdrachtnemer zich baseren op informatie die de Opdrachtgever voorafgaande aan het doen van een Aanbieding (artikel 7 lid 1 MBO) of na de totstandkoming van de Overeenkomst over die toestand aan hem ter beschikking stelt (artikel 7 lid 2 MBO). Voor zover de Opdrachtgever geen of onvolledige informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt, moet de Opdrachtnemer om (aanvullende) informatie vragen en eventueel ook zelf informatie inwinnen. Het is zelfs mogelijk dat hij – bij gebreke aan beschikbaarheid van informatie – een inschatting moet maken van de toestand die hij tijdens het verrichten van de Werkzaamheden verwacht aan te treffen. Zie hierna ook de toelichting op § 3 lid 3 (*Reikwijdte zorgvuldigheidsverplichting Opdrachtnemer: gevaltypen*).

De Opdrachtgever is conform de uitgangspunten die aan het bouwcontractenrecht ten grondslag liggen verantwoordelijk voor de inhoud van de Vraagspecificatie en voor de juistheid van de informatie die hij aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld (zie § 3 lid 2 en 5). Uit diezelfde uitgangspunten volgt dat deze verantwoordelijkheid vervolgens wordt begrensd door de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer (zie § 3 lid 11 en § 4 lid 10).

Als tijdens de uitvoering van de Werkzaamheden blijkt dat de toestand die de Opdrachtnemer aantreft afwijkt van de toestand zoals hij die voorafgaande aan het doen van de Aanbieding heeft ingeschat, is hij in beginsel zelf voor die afwijking verantwoordelijk (§ 4 lid 1 jo. § 4 lid 4 UAV-GC). Die verantwoordelijkheid is echter niet onbegrensd. Wanneer de Opdrachtgever namelijk geen informatie over de bestaande toestand ter beschikking stelt, of ter beschikking gestelde informatie onvolledig is, trekt hij daarmee verantwoordelijkheid naar zich toe. In § 3 lid 3 UAV-GC ligt immers besloten dat de Opdrachtnemer voorafgaande aan het doen van de Aanbieding weliswaar zelf een zorgvuldige inschatting moet maken van de toestand die hij tijdens de uitvoering van de Overeenkomst verwacht aan te treffen, maar de reikwijdte van die zorgvuldigheidsverplichting – en daarmee ook van de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer voor een eventueel afwijkende toestand – zal mede afhangen van de vraag of, en in hoeverre, de Opdrachtgever zelf informatie over de bestaande toestand aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld en de mate waarin hij gehoor heeft gegeven aan verzoeken van de Opdrachtnemer tot het ter beschikking stellen van aanvullende informatie. Deze en andere relevante omstandigheden staan in de toelichting op § 3 lid 3 UAV-GC (onder *Reikwijdte zorgvuldigheidsverplichting Opdrachtnemer: gezichtspunten*). Het voorgaande betekent dat de Opdrachtgever rekening moet houden met de mogelijkheid dat hij op grond van § 3 lid 3 UAV-GC zelf verantwoordelijk is voor de eventuele gevolgen (kostenoverschrijding, vertraging, schade of

gebreken) van het niet of onvolledig ter beschikking stellen van (aanvullende) informatie.

De in de vorige alinea uiteengezette risicoregeling van § 3 lid 3- met inbegrip van de hierboven genoemde verplichting van de Opdrachtnemer tot afstemming op grond van § 4 lid 4 – gold onder de UAV-GC 2005 alleen wanneer de Opdrachtnemer zelf een inschatting moest maken van de geotechnische bodemgesteldheid (zie § 13 lid 1 en 2 UAV-GC 2005). Deze regeling is nu verbreed tot alle voor de realisatie van het Werk en het Meerjarig Onderhoud relevante omgevingsfactoren waarvan de Opdrachtnemer geheel of ten dele zelf een inschatting moet maken. Die verbreding is vervolgens de aanleiding geweest om de bepalingen van § 13 UAV-GC 2005 te verwerken in het onderhavige hoofdstuk, zodat de bepalingen van § 13 konden komen te vervallen. Zie voor een toelichting op de verwerking van de bepalingen van § 13 UAV-GC 2005 in de bepalingen van het onderhavige hoofdstuk, de toelichting op de inmiddels vervallen § 13.

§ 2a Verplichting van Partijen tot proactief gedrag en interactie

Voor de tekst van paragraaf 2a UAV-GC 2005 klik [hier](#)

Algemeen

In de praktijk lijkt wel eens de indruk te bestaan dat de Opdrachtgever, vanwege de bijzondere aard van de geïntegreerde contractvorm, in het geheel geen contact met de Opdrachtnemer zou mogen hebben: het is immers de Opdrachtnemer die zelfstandig en zonder inmenging van de kant van de Opdrachtgever zijn oplossingsvrijheid zal moeten aanwenden om tot een contractconforme realisatie van het Werk te komen. Het feit dat de Opdrachtgever niet op de stoel van de Opdrachtnemer moet gaan zitten, laat echter natuurlijk onverlet dat het van het grootste belang is – voorkomen is immers beter dan genezen – dat Partijen het gesprek met elkaar voeren over de eisen van de Vraagspecificatie en over de mogelijke kansen en risico's die zij wat betreft de realisatie van het Werk en het Meerjarig Onderhoud voorzien.

In de kern draagt deze paragraaf beide Partijen op om telkens weer dat gesprek met elkaar te voeren. Het doel daarvan is om in onderlinge afstemming maatregelen te inventariseren en te treffen die bijdragen aan het verminderen van risico's of het verzilveren van kansen. In de context van dat permanente gesprek moeten Partijen zich bovendien proactief opstellen.

De noodzaak tot interactie tussen Partijen komt door een kenmerk van geïntegreerde contractvormen, namelijk: dat de eisen van de Vraagspecificatie – veel meer dan de eisen van een bestek dat doen in een traditionele contractvorm – aan de Opdrachtnemer vrijheden laten wat betreft de oplossing van die eisen. Die oplossing zal doorgaans weliswaar ten dele al onderdeel zijn van de Aanbieding, maar de Opdrachtnemer zal die oplossing daarnaast ook nog tijdens het verrichten van de Werkzaamheden verder moeten uitwerken. Ervaringen met geïntegreerde contractvormen hebben laten zien dat het niet verstandig is dat een Opdrachtgever pas kennisneemt van die concrete uitwerking in het kader van toetsing of Acceptatie van door de Opdrachtnemer gemaakte keuzen, of pas in het kader van de oplevering. Niet zelden blijkt dan namelijk dat Partijen de inhoud en strekking van een eis anders interpreteren. Ook komt het voor dat zij verschillend denken over de vraag of de Opdrachtnemer met de door hem gemaakte keuzen een eis contractconform heeft opgelost.

Gelet op deze ervaringen, doen Partijen er daarom verstandiger aan om in een zo vroeg mogelijk stadium het hiervoor bedoelde gesprek met elkaar aan te gaan. Dat gesprek start natuurlijk bij voorkeur al in de precontractuele fase en zet zich voort na de totstandkoming van de Overeenkomst. Deze paragraaf heeft betrekking op de contractfase.

Voor de Opdrachtnemer betekent het voorgaande dat hij zichzelf voortdurend moet afvragen of de eisen van de Vraagspecificatie voor hem duidelijk en uitvoerbaar zijn, gegeven de voor hem bekende bredere context van de opdracht. Als de Opdrachtnemer de eisen onvoldoende duidelijk vindt, of anderszins twijfels zou moeten hebben, moet hij tijdig het initiatief nemen om daarover het gesprek met de Opdrachtgever aan te gaan, met het oog op het wegnemen van die onduidelijkheid en/of het

voorkomen of oplossen van problemen. Het ligt in het bijzonder voor de hand om dat te doen wanneer de Opdrachtnemer kan vermoeden dat de Opdrachtgever mogelijk een andere perceptie heeft dan hijzelf over de inhoud en strekking van de eisen en/of van de ontwerp- en/of uitvoeringskeuzen waarmee die eisen contractconform zouden kunnen worden opgelost.

Omgekeerd moet de Opdrachtgever ook een proactieve houding aannemen. Dat betekent dat hij er niet van mag uitgaan dat bij radiostilte van de kant van de Opdrachtnemer de eisen van de Vraagspecificatie voor hem duidelijk zijn en dat er geen problemen te verwachten zijn. Integendeel, de Opdrachtgever moet er op zijn beurt eveneens voortdurend op bedacht zijn dat hij zijn eisen mogelijk onvoldoende duidelijk heeft gespecificeerd, of dat de Opdrachtnemer de op zichzelf duidelijke eisen in hun bredere context mogelijk onvoldoende doorgrondt. Ook moet de Opdrachtgever er voortdurend rekening mee houden, net zoals de Opdrachtnemer dat moet doen, dat die context kan veranderen – de aangetroffen toestand blijkt bijvoorbeeld anders te zijn dan vooraf werd verondersteld – waardoor het gesprek over de eisen (opnieuw) moet worden gevoerd.

Voor beide Partijen geldt in het verlengde van het voorgaande dat zij open moeten staan voor het initiatief van de ander en vervolgens in redelijkheid actief deel moeten nemen aan het gesprek dat die ander initieert.

Deze paragraaf is eerst en vooral bedoeld om een leidend principe van de Overeenkomst tot uitdrukking te brengen. De opstellers hebben met deze paragraaf niet beoogd juridisch *afdwingbare verplichtingen* voor Partijen in het leven te roepen. Dat laat onverlet dat wanneer een van de Partijen zich niet of onvoldoende gedraagt overeenkomstig het in deze paragraaf uitgewerkte principe, de andere Partij haar dat eventueel kan tegenwerpen wanneer de eerstbedoelde Partij bepaalde aanspraken jegens de andere Partij geldend probeert te maken. In zoverre komt aan deze paragraaf wel degelijk juridische betekenis toe.

Deze paragraaf heeft een ander karakter dan § 3 lid 1 sub a en b en § 4 lid 10. In die bepalingen zijn informatieplichten van de Opdrachtgever en de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer geregeld. Die bepalingen voorzien in *individuele, eenzijdige* communicatieverplichtingen van Partijen. De onderhavige paragraaf ziet daarentegen op een *gemeenschappelijke wederkerige* verplichting van Partijen tot proactief gedrag en interactie. Een Partij dient zich voortdurend bewust te zijn van de uitdagingen die in het kader van de realisatie van het Werk voorliggen en dient – mocht daar aanleiding toe zijn – daarover het gesprek met haar wederpartij aan te gaan. Maar tegelijkertijd moet ook zij op haar beurt, wanneer haar wederpartij datzelfde doet, voor dat gesprek open staan.

Deze paragraaf regelt alleen *wat* Partijen moeten doen en niet *hoe* zij dat moeten doen. Zij kunnen zelf projectspecifieke afspraken maken wat betreft de organisatie van hun onderlinge interactie. In dat kader kunnen zij mogelijk terugvallen op instrumenten die bijvoorbeeld staan genoemd in paragraaf 5 van de Algemene Toelichting.

Deze paragraaf is onderdeel van de meeromvattende systematiek van kwaliteitsmanagement en contractbeheersing waarop de MBO met bijbehorende UAV-GC is gebaseerd. Zie in dit verband ook paragraaf 3.5 van de Algemene Toelichting en de toelichting op Hoofdstuk 9 van de UAV-GC.

§ 3 Verplichtingen van de Opdrachtgever

Voor de tekst van paragraaf 3 UAV-GC 2005 klik hier

Algemeen

Deze paragraaf bevat een omschrijving van de belangrijkste verplichtingen en verantwoordelijkheden van de Opdrachtgever.

Medewerkingsplicht van de Opdrachtgever

Aan lid 1 van deze paragraaf ligt allereerst het wettelijke uitgangspunt ten grondslag dat een contractpartij gehouden is tot het verlenen van noodzakelijke medewerking aan de uitvoering van

1

de prestatie van diens wederpartij (6:58 BW). Dat uitgangspunt is in lid 1 vertaald in een contractuele medewerkingsverplichting, die vervolgens is uitgewerkt in het bepaalde sub a tot en met d. Vergelijk in dit verband ook de tekst van § 5 lid 1 UAV 2012.

Precontractuele en contractuele informatie(plicht) van de Opdrachtgever

Artikel 7 MBO geeft in samenhang met lid 1 sub a en b van deze paragraaf de kaders voor het ter beschikking stellen door de Opdrachtgever van informatie aan de Opdrachtnemer in zowel de precontractuele, als de contractuele fase.

In artikel 7 lid 1 sub a tot en met c MBO is allereerst bepaald welke informatie de Opdrachtgever in ieder geval al ter beschikking moet stellen aan de Opdrachtnemer, *voordat deze zijn Aanbieding doet*. De Opdrachtgever neemt deze informatie op in een annex bij de Vraagspecificatie, voor zover relevant gelet op de aard van het Werk.

Artikel 7 lid 1 MBO is niet als een precontractuele informatieplicht geformuleerd (zie hierover ook de toelichting op artikel 7 lid 1 MBO), maar dat laat onverlet dat indien de Opdrachtgever voorafgaande aan het doen van de Aanbieding niet de in deze bepalingen bedoelde informatie ter beschikking stelt, hij rekening moet houden met de mogelijkheid dat hij uiteindelijk zelf verantwoordelijk is voor de eventuele gevolgen daarvan die zich manifesteren tijdens de uitvoering van de Overeenkomst. Zie in dat verband ook de inleidende toelichting op Hoofdstuk 2 en de toelichting op lid 3 hierna.

In artikel 7 lid 2 MBO leggen Partijen vervolgens vast welke informatie de Opdrachtgever na de totstandkoming van de *Overeenkomst* nog aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt. De verplichting om die informatie vervolgens ook daadwerkelijk te verstrekken, is nog eens verankerd in lid 1 sub a van deze paragraaf.

In aanvulling op de verplichting van lid 1 sub a van deze paragraaf kan op de Opdrachtgever ook nog de verplichting rusten om – voor zover informatie niet is vastgelegd in artikel 7 lid 2 MBO – die informatie na de totstandkoming van de Overeenkomst ter beschikking te stellen op grond van lid 1 sub b van deze paragraaf. Het gaat dan om informatie (i) waarvan het ter beschikking stellen noodzakelijk is voor de Opdrachtnemer om het Werk en eventueel ook het Meerjarig Onderhoud te kunnen realiseren, (ii) die de Opdrachtgever zelf tot zijn beschikking heeft en (iii) die objectief bezien moeilijk is te verkrijgen door de Opdrachtnemer zelf. Voor zover het ter beschikking stellen van deze informatie niet alleen noodzakelijk is voor de Opdrachtnemer *om het Werk en eventueel ook het Meerjarig Onderhoud te kunnen realiseren*, maar tevens relevant is voor de Opdrachtnemer *voor zijn Aanbieding*, doet de Opdrachtgever er overigens natuurlijk verstandig aan die informatie al ter beschikking te stellen voorafgaand aan de Aanbieding en niet pas na de totstandkoming van de Overeenkomst. Zie hiervoor ook de toelichting op artikel 7 lid 1 MBO. In zoverre zal de praktische relevantie van lid 1 sub b niet erg groot zijn.

Onderscheid tussen ‘terrein en/of water’ en ‘werkterrein’

Het bepaalde in lid 1 sub c sluit aan bij het bepaalde in § 5 lid 1 sub b UAV 2012, met dien verstande dat een omschrijving van het ‘terrein en/of water waarop, waarin en/of waaronder het Werk moet worden gerealiseerd’ nu in een annex bij de Vraagspecificatie wordt vereist (zie artikel 7 lid 1 sub a MBO). Verder is de bepaling uitgebreid met het ‘werkterrein’ dat eveneens door de Opdrachtgever ter beschikking moet worden gesteld, voor zover de annex bij de Vraagspecificatie daarvan melding maakt (zie ook § 17 lid 1). Beide terreinen onderscheiden zich als volgt van elkaar. Het ‘terrein en/of water’ is de fysieke locatie waarop, waarin en/of waaronder het Werk en het Meerjarig Onderhoud – als eindresultaat – moet worden gerealiseerd en dat in de praktijk veelal als ‘bouwterrein’ wordt aangeduid. Zoals in de toelichting op § 1 sub t en e is aangegeven, doet de Opdrachtnemer dat door het verrichten van Werkzaamheden. Die Werkzaamheden verricht hij echter niet alleen op het ‘terrein’ maar ook op het ‘werkterrein’. Daarmee vallen ook de locaties waar Ontwerpwerkzaamheden en Uitvoeringswerkzaamheden, zoals prefab werkzaamheden, worden verricht onder het begrip ‘werkterrein’. Op het ‘werkterrein’ zelf wordt echter geen Werk of Meerjarig Onderhoud – als eindresultaat – gerealiseerd. Ter illustratie van

**1(a),
1(b)**

1(b)

het hiervoor toegelichte onderscheid kan worden gedacht aan een 'werkterrein' waarop een tunnelmoot wordt geprefabriceerd, die vervolgens wordt verplaatst naar het 'terrein' om deel te gaan uitmaken van het Werk als eindresultaat.

Opdrachtnemer stelt het 'terrein en/of water' of het 'werkterrein' zelf ter beschikking?

In gevallen waarin Opdrachtnemers zich verplichten tot realisatie van een Werk (eventueel in combinatie met de realisatie van Meerjarig Onderhoud) op grond die zij zelf in eigendom hebben, is er veelal sprake van projectontwikkeling. Daarvoor worden in de praktijk doorgaans andere contracten gebruikt. Het gebruik van de MBO en de UAV-GC wordt in dat geval afgeraden, omdat zij geen regeling bevatten voor het geval dat de Opdrachtnemer het terrein en/of het water waarop, waarin en/of waaronder het Werk moet worden gerealiseerd, zelf inbrengen. Dat ligt anders voor het werkterrein, zie daarvoor § 17 lid 2, tweede volzin.

Goederen die de Opdrachtgever ter beschikking stelt

Het bepaalde in lid 1 sub d is alleen van toepassing indien uit de door de Opdrachtgever op grond van artikel 7 lid 1 sub b MBO ter beschikking gestelde informatie blijkt dat hij goederen aan de Opdrachtnemer ter beschikking stelt. Het begrip 'goederen' valt samen met de wettelijke definitie in artikel 3:1 BW ('alle zaken en alle vermogensrechten'). In veel gevallen gaat het hier om materialen en of hulpmiddelen, die onder het wettelijke begrip 'zaken' vallen ('de voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten': artikel 3:2 BW). Een Opdrachtgever kan echter goederen aan de Opdrachtnemer ter beschikking stellen die niet als een 'zaak' kunnen worden gedefinieerd. Een voorbeeld daarvan is het gebruiksrecht op (in eigen beheer ontwikkelde) softwareprogramma's.

1(d)

Uitgangspunt: Opdrachtgever is verantwoordelijk voor zijn inbreng

Deze vier leden behelzen in grote lijnen inhoudelijk hetzelfde als hetgeen bepaald is in § 5 leden 2 en 3 UAV 2012. De Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de invloed die hij uitoefent op de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer, behoudens de waarschuwingsplicht van de laatste (zie lid 11 en § 4 lid 10). Die invloed bestaat bijvoorbeeld uit het ter beschikking stellen van de Vraagspecificatie, informatie en goederen, alsmede uit de door de Opdrachtgever opgedragen Wijzigingen.

**2, 5,
6, 7**

Verantwoordelijkheid van Partijen in geval van door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde onjuiste informatie

De Opdrachtnemer is op grond van § 4 verplicht zijn Werkzaamheden zodanig te verrichten dat het gerealiseerde Werk en – eventueel – het Meerjarig Onderhoud voldoen aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen (zie § 4 lid 1 tot en met 3). Die verplichting houdt tevens in dat de Opdrachtnemer zijn Werkzaamheden zodanig moet verrichten dat het gerealiseerde Werk en het Meerjarig Onderhoud zijn afgestemd op de bestaande toestand, waarbij kan worden gedacht aan de geotechnische bodemgesteldheid, de conditie en ligging van bestaande objecten, kabels en leidingen, ontplofbare oorlogsresten, verontreinigingen of zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde (zie § 4 lid 4).

2

De Opdrachtgever oefent invloed op de afstemmingsverplichting van de Opdrachtnemer uit door zowel voordat deze zijn Aanbieding doet als daarna – voornamelijk na de totstandkoming van de Overeenkomst – informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen over de toestand (zie artikel 7 MBO, gelezen in samenhang met lid 1 sub a en b van de onderhavige paragraaf). Als de tijdens de Werkzaamheden daadwerkelijk aangetroffen toestand onverhoopt blijkt af te wijken van de toestand zoals die in de door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde informatie is weergegeven, is de Opdrachtgever op grond van lid 2 voor de gevolgen daarvan verantwoordelijk (kostenoverschrijding, vertraging, schade aan het Werk en gebreken), behoudens de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer (zie lid 11 en § 4 lid 10 sub d) en behoudens het bepaalde in § 3 lid 4.

Het bepaalde in lid 2 kan in de praktijk voor een Opdrachtgever aanleiding zijn om naar mogelijkheden te zoeken die hem enerzijds in staat stellen informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen en hem anderzijds vrijwaren van verantwoordelijkheid voor de juistheid van

die informatie. De jurisprudentie wijst echter allereerst uit dat generieke uitsluitingen van verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld door ter beschikking gestelde informatie aan te duiden als 'informatief', 'ter indicatie' of 'niet bindend', geen standhouden. Ook is het zo dat een algehele uitsluiting van lid 2 in de context van een overheidsaanbesteding moet voldoen aan de eisen die worden gesteld in artikel 1.10, 1.13 en 1.16 Aanbestedingswet 2012, gelezen in verband met de Voorschriften 3.9 A tot en met E van de Gids Proportionaliteit en dat die uitsluiting moet worden onderbouwd met een motivering die de beslissing tot uitsluiting – gelet op de daaraan in de hiervoor genoemde artikelen en Voorschriften gestelde materiële eisen – voldoende kan dragen ('pas toe of leg uit').

De jurisprudentie wijst verder uit dat wanneer de Opdrachtgever weliswaar twijfels heeft over de juistheid van bepaalde informatie, maar het toch noodzakelijk acht die informatie vóór het doen van de Aanbieding aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen, hij er verstandig aan doet de Opdrachtnemer deelgenoot van zijn twijfels te maken door aandachtspunten over de mate van betrouwbaarheid bij die specifieke informatie te vermelden. Daarmee wordt aan de Opdrachtnemer het signaal afgegeven dat hij zich ervan bewust moet zijn dat aan de informatie een verhoogd risico kleeft. De Opdrachtnemer kan daar in zijn Aanbieding rekening mee houden, kan nadere informatie aan de Opdrachtgever vragen en/of kan nader onderzoek (laten) doen naar de verstrekte informatie, voor zover dat – gegeven de eventuele context van een aanbestedingsprocedure – tot zijn redelijke mogelijkheden behoort. Mede gelet op de consequenties die deze vervolgacties kunnen hebben, moet de Opdrachtgever zijn hiervoor bedoelde twijfels niet te gemakkelijk kenbaar maken. Hij doet er verstandig aan eerst zelf na te gaan of die twijfels terecht zijn en of zij wellicht op een andere manier kunnen worden weggenomen.

Het bepaalde in lid 2 (jo. lid 4) vertoont overeenkomsten met het bepaalde in § 29 lid 3, eerste en tweede volzin, UAV 2012.

Verantwoordelijkheid van Partijen in geval van ontbrekende of onvolledige 3 informatie: uitgangspunten **3**
Het is natuurlijk ook mogelijk dat de Opdrachtnemer in het kader van zijn afstemmingsverplichting van § 4 lid 4 niet kan voortbouwen op informatie van de Opdrachtgever, omdat de Opdrachtgever voorafgaande aan het doen van de Aanbieding (zie artikel 7 lid 1 MBO) of na de totstandkoming van de Overeenkomst (zie artikel 7 lid 2 MBO) geen informatie ter beschikking heeft gesteld of omdat – als hij dat wel heeft gedaan – de voor de afstemming benodigde informatie daarin ontbreekt. In de afstemmingsverplichting van § 4 lid 4 ligt besloten dat de Opdrachtnemer in deze gevallen zelf een inschatting moet maken van de bestaande toestand. Wanneer de tijdens de Werkzaamheden daadwerkelijk aangetroffen toestand vervolgens blijkt af te wijken van de toestand zoals de Opdrachtnemer die verwachtte aan te treffen, is de Opdrachtnemer in beginsel voor de gevolgen daarvan verantwoordelijk (kostenoverschrijding, vertraging, schade aan het Werk en gebreken). Die verantwoordelijkheid verschuift echter naar de Opdrachtgever indien de Opdrachtnemer kan aantonen dat de toestand, zoals hij die verwachtte aan te treffen, dezelfde is als die welke een zorgvuldig Opdrachtnemer redelijkerwijs had mogen verwachten.

Zoals ook uit de toelichting op de vervallen § 13 blijkt, kende de UAV-GC 2005 een vergelijkbare risicoregeling enkel en alleen voor het geval dat de door de Opdrachtnemer aangetroffen geotechnische bodemgesteldheid afwijkt van die welke hij vooraf verwachtte aan te treffen (zie § 13 lid 2 UAV-GC 2005). Lid 3 van de onderhavige paragraaf trekt die regeling nu door naar de bestaande toestand – waarmee zowel wordt bedoeld op de fysieke, feitelijke toestand als de rechtstoestand – van *alle* voor de realisatie van het Werk relevante omgevingsfactoren waarvan de Opdrachtnemer geheel of ten dele zelf een inschatting moet maken. Naast de geotechnische bodemgesteldheid zijn dat bijvoorbeeld de conditie en ligging van bestaande objecten, kabels en leidingen, ontplofbare oorlogsresten, verontreinigingen of zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde. Het bepaalde in lid 3 (jo. lid 4) vertoont daarmee enerzijds overeenkomsten met het bepaalde in § 29 lid 3, derde volzin, UAV 2012, anderzijds – gelezen in samenhang met § 4 lid 4 – met het bepaalde in § 13 lid 1 en 2 UAV-GC 2005. De gedachte is dat

ook bij een geïntegreerde contractvorm het risico van de nadelige gevolgen van een inschatting van de bestaande toestand die men verwacht aan te treffen, niet altijd bij de Opdrachtnemer kan worden gelegd. De aard van deze contractvorm brengt echter wel mee dat de Opdrachtnemer moet kunnen aantonen dat de inschatting die hij heeft gemaakt dezelfde is als die welke een zorgvuldig Opdrachtnemer zou hebben gemaakt in het licht van alle omstandigheden van het geval.

Alvorens de bovenstaande uitgangspunten hierna verder uit te werken, wordt hier nog op het volgende gewezen. Als de Opdrachtgever bij het maken van een keuze voor de toe te passen contractvorm constateert dat veel belangrijke informatie nog ontbreekt, kan hij uiteraard ook overwegen om een andere contractvorm toe te passen dan de geïntegreerde contractvorm op basis van de MBO en de UAV-GC (zie ook paragraaf 3.2 van de Algemene Toelichting). Besluit hij vervolgens echter om de MBO en de UAV-GC toch toe te passen, dan kan hij eventueel nog overwegen aan de Opdrachtnemer mee te geven dat deze bij het doen van zijn Aanbieding niet zelf een inschatting dient te maken van de bestaande toestand, maar in plaats daarvan van bepaalde veronderstellingen mag uitgaan.

Partijen moeten hiervoor dan wel een aanvullende voorziening in de Overeenkomst treffen.

Reikwijdte zorgvuldigheidsverplichting Opdrachtnemer: gezichtspunten

In de formulering van lid 3 ligt besloten dat de afstemmingsverplichting van de Opdrachtnemer van § 4 lid 4 de strekking heeft van een zorgvuldigheidsverplichting in het geval dat de Opdrachtgever geen of onvolledige informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld over de bestaande toestand zoals hiervoor genoemd (vergelijk ook § 13 lid 2 UAV-GC 2005). De verplichting houdt dan in dat de Opdrachtnemer al het redelijkerwijs mogelijke moet doen om problemen met de afstemming van zijn Werkzaamheden op de tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud blijvende toestand te voorkomen. Zoals in de toelichting op artikel 7 lid 1 MBO is opgemerkt – en zoals ook hierna nog zal blijken (zie *Reikwijdte zorgvuldigheidsverplichting Opdrachtnemer: gevaltypen*) – is de reikwijdte van die verplichting beperkt en hangt zij mede af van de vraag of, en in hoeverre, de Opdrachtgever zelf informatie over de bestaande toestand aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld en de mate waarin hij gehoor heeft gegeven aan verzoeken van de Opdrachtnemer tot het ter beschikking stellen van (aanvullende) informatie.

Het is niet mogelijk scherpe normen te formuleren voor hetgeen van de Opdrachtnemer in dit verband mag worden verwacht. De zorgvuldigheidsverplichting moet per geval worden geconcretiseerd, net zoals dat voor de traditionele bouworganisatievorm in de jurisprudentie plaatsvindt voor de zorgvuldigheidsverplichting van professionele ontwerpers en adviseurs. De reikwijdte van de zorgvuldigheidsverplichting in het concrete geval hangt af van de waardering van alle feiten en omstandigheden van dat geval in het licht van de in lid 3 genoemde gezichtspunten: de aard, de inhoud en de wijze van totstandkoming van de Overeenkomst, de aard van het Werk (of van het Meerjarig Onderhoud) en de overige omstandigheden van het geval.

Zo moet bij het bepalen van de reikwijdte van de zorgvuldigheidsverplichting in het concrete geval rekening worden gehouden met de in artikel 5 lid 2 van de ingevulde MBO vastgelegde omvang van de Ontwerpwerkzaamheden van de Opdrachtnemer ('aard en inhoud van de Overeenkomst' en 'aard van het Werk') en de daaruit blijvende mate waarin de Opdrachtgever een beroep doet op de (ontwerp)expertise van de Opdrachtnemer. Een Opdrachtgever die de Opdrachtnemer enkel en alleen een uitvoeringsontwerp laat maken, doet een minder groot beroep op diens expertise dan een Opdrachtgever die de Opdrachtnemer op basis van een programma van eisen een voorlopig ontwerp, een definitief ontwerp en een uitvoeringsontwerp laat vervaardigen. In het eerstgenoemde geval heeft de Opdrachtgever zich, met het oog op het opstellen van de uit een definitief ontwerp bestaande Vraagspecificatie, immers zelf al uitgebreid moeten verdiepen in de bestaande toestand. In het tweede geval ligt dat minder voor de hand, aangezien de Opdrachtgever in dat geval voor het uitwerken van het programma van eisen nu juist een beroep

doet op de expertise van de Opdrachtnemer.

In het verlengde van het voorgaande is voor de reikwijdte van de zorgvuldigheidsverplichting in het concrete geval tevens relevant of, en in hoeverre, de Opdrachtgever zelf informatie over de bestaande toestand aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld, welke verwachtingen hij bij de Opdrachtnemer heeft gewekt wat betreft de mate van betrouwbaarheid daarvan en in hoeverre het op basis van objectieve normen mogelijk is de verstrekte informatie te extrapoleren naar de onderdelen van de bestaande toestand waarover de Opdrachtgever geen of onvolledige informatie ter beschikking heeft gesteld.

Voor zover het niet of onvoldoende mogelijk is de door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde informatie te extrapoleren zoals hiervoor bedoeld, moet de Opdrachtnemer in ieder geval op zoek gaan naar openbaar verkrijgbare informatie over de bestaande toestand en nagaan of, en in hoeverre, die informatie naar objectieve normen gemeten voldoende betrouwbaar is om als basis te dienen voor zijn inschattingen. Hetzelfde geldt voor niet openbaar verkrijgbare informatie, althans voor zover de Opdrachtnemer er weet van zou moeten hebben dat dergelijke informatie bestaat. Om dat te weten te komen, zou hij in ieder geval de Opdrachtgever en voor de hand liggende derden (lokale overheden, grondeigenaren, beheerders van ondergrondse infrastructuur) naar het eventuele bestaan van die niet openbaar verkrijgbare informatie moeten bevragen ('aard en inhoud van de Overeenkomst' en 'overige omstandigheden van het geval').

Verder is het natuurlijk relevant dat de Overeenkomst al dan niet tot stand is gekomen na een aanbesteding in concurrentie ('de wijze van totstandkoming van de Overeenkomst'). Als de Overeenkomst in het kader van een aanbesteding tot stand komt, heeft de Opdrachtnemer voorafgaande aan die totstandkoming in beginsel minder mogelijkheden om zelf feitelijk onderzoek te doen naar de omstandigheden ter plaatse dan wanneer hij voorafgaande aan de totstandkoming als enige met de Opdrachtgever heeft kunnen onderhandelen.

Bij dit alles speelt tot slot nog een rol of, en in hoeverre, de Opdrachtnemer zelf over bijzondere kennis en expertise van de bestaande toestand beschikt, in aanvulling op de kennis en expertise die van een normaal zorgvuldige Opdrachtnemer in vergelijkbare omstandigheden mag worden verwacht ('overige omstandigheden van het geval').

Reikwijdte zorgvuldigheidsverplichting Opdrachtnemer: gevaltypen

Dat de reikwijdte van de zorgvuldigheidsverplichting van de Opdrachtnemer zich niet door scherpe normen laat uitdrukken, laat onverlet dat het mogelijk is om met de hiervoor uitgewerkte gezichtspunten uitspraken te doen voor een aantal gevaltypen die zich in de praktijk kunnen voordoen.

Het meest voor de hand liggende gevaltype betreft de gevallen waarbij de Opdrachtgever de Overeenkomst in concurrentie heeft aanbesteed en waarbij de door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde informatie objectief gezien onvoldoende is om een verantwoorde Aanbieding op te baseren, ongeacht de oplossing van de eisen van de Vraagspecificatie die de Opdrachtnemer voornemens is aan zijn Aanbieding ten grondslag te leggen. In dergelijke gevallen zal de Opdrachtnemer de Opdrachtgever voorafgaande aan het doen van zijn Aanbieding moeten vragen om aanvullende informatie. Om dergelijke vragen te kunnen stellen, zal de Opdrachtnemer eerst moeten weten dat informatie ontbreekt. En om vast te kunnen stellen of en welke informatie ontbreekt, zal hij voorafgaande aan zijn Aanbieding een analyse moeten uitvoeren van de informatie die de Opdrachtgever met de bij de Vraagspecificatie gevoegde annex wel ter beschikking heeft gesteld. Voor een dergelijke analyse zal slechts een beperkt onderzoek nodig zijn. Het is vervolgens aan de Opdrachtgever om in de hiervoor bedoelde gevallen te reageren op het verzoek van de Opdrachtnemer om aanvullende informatie.

De Opdrachtgever zou er allereerst toe kunnen overgaan de gevraagde aanvullende informatie ter beschikking te stellen of – als variant op deze mogelijkheid – een vooronderzoeksfase kunnen inbouwen, waarbij de Opdrachtnemer (evenals de overige potentiële inschrijvers) vooraf kan

aangeven welke informatie via dat vooronderzoek dient te worden verkregen. In het hier geschetste geval mag de Opdrachtnemer vervolgens op grond van lid 2 in beginsel uitgaan van de juistheid van de ter beschikking gestelde informatie, tenzij de onjuistheid daarvan hem in het oog zou moeten springen bij de analyse van de inhoud van die informatie bij de voorbereiding van zijn Aanbieding (in welk geval op hem een pre-contractuele waarschuwingsplicht rust) of bij de voorbereiding van zijn Werkzaamheden (in welk geval op hem een contractuele waarschuwingsplicht rust op grond van § 4 lid 10 UAV-GC). In dit geval rust er dus geen onderzoeksplicht op de Opdrachtnemer, maar kan de hiervoor bedoelde noodzakelijke analyse van de verstrekte informatie eventueel wel aanleiding zijn tot het geven van een waarschuwing.

Wanneer de Opdrachtgever zelf niet over de door de Opdrachtnemer gevraagde aanvullende informatie beschikt, of eventuele beschikbare informatie onvoldoende betrouwbaar vindt, zou hij er in de tweede plaats voor kunnen kiezen de Opdrachtnemer te verwijzen naar specifiek aangegeven en vrij toegankelijke externe informatiebronnen. Hij mag dat alleen doen wanneer de Opdrachtnemer die bronnen eenvoudig, snel en tegen lage kosten kan raadplegen. In het hier geschetste geval mag de Opdrachtnemer vervolgens op grond van lid 2 in beginsel weer uitgaan van de juistheid van de in de bronnen aangetroffen informatie, tenzij de onjuistheid daarvan hem in het oog zou moeten springen bij de analyse van de inhoud van die informatie. Ook in dit geval rust er dus geen onderzoeksplicht op de Opdrachtnemer, maar kan de hiervoor bedoelde noodzakelijke analyse van de in de bronnen aangetroffen informatie eventueel wel aanleiding zijn tot het geven van een waarschuwing.

Een derde mogelijkheid die de Opdrachtgever nog heeft, wanneer hij zelf niet over de door de Opdrachtnemer gevraagde aanvullende informatie beschikt of eventuele beschikbare informatie onvoldoende betrouwbaar vindt, is dat hij de potentiële inschrijvers bericht dat zij hun Aanbiedingen mogen baseren op een aanneme (een uitgangspunt voor de calculatie). Met het oog op de vergelijkbaarheid van de Aanbiedingen verdient het dan overigens sterk de voorkeur dat de Opdrachtgever dan zelf omschrijft van welke aanneme de potentiële inschrijvers mogen uitgaan. Indien de Opdrachtnemer de aanneme zelf mag doen, brengt de zorgvuldigheidsverplichting vervolgens mee dat de Opdrachtnemer weliswaar geen onderzoek naar de feitelijke toestand behoeft te doen, maar dat hij wel een aanneme zal moeten doen die redelijk is, uitgaande van wat een normale en redelijke vakgenoot mag worden verwacht. Om die aanneme te kunnen verifiëren, zal de Opdrachtnemer na de totstandkoming van de Overeenkomst alsnog onderzoek moeten uitvoeren.

Het is niet uitgesloten dat de Opdrachtgever weigert om een van de hiervoor bedoelde reacties te geven op het verzoek van de Opdrachtnemer om aanvullende informatie. Een andere mogelijkheid is dat de Opdrachtnemer weliswaar een reactie krijgt, maar dat hij onvoldoende tevreden is over de inhoud daarvan: de door de Opdrachtgever aanvullend verstrekte informatie is in de ogen van de Opdrachtnemer nog altijd onvoldoende, of de Opdrachtgever verwijst de Opdrachtnemer naar externe informatiebronnen die niet eenvoudig, snel en tegen lage kosten te raadplegen zijn. Ook in deze gevallen mag de Opdrachtnemer zijn Aanbieding baseren op een aanneme voor zover die redelijk is, uitgaande van wat van een normale en redelijke vakgenoot mag worden verwacht. De Opdrachtnemer moet zich dan wel realiseren dat hij een risico loopt wanneer achteraf blijkt dat hij van een onjuiste aanneme is uitgegaan. Mogelijk kan de Opdrachtgever in een dergelijk geval namelijk op goede gronden het standpunt innemen dat het zorgvuldiger zou zijn geweest wanneer de Opdrachtnemer na de (weigering van een) reactie op het verzoek om aanvullende informatie bij de Opdrachtgever zou hebben aangedrongen op een (aangepaste) reactie. In dat licht bezien doet de Opdrachtnemer er daarom verstandig aan wanneer hij in de hiervoor bedoelde gevallen, na de (weigering van een) reactie op het verzoek om aanvullende informatie, eerst aanvullende vragen aan de Opdrachtgever stelt, alvorens over te gaan tot het doen van een aanneme. Deze handelwijze versterkt bovendien de bewijspositie van de Opdrachtnemer.

Een ander voor de hand liggend gevaltype omvat de gevallen waarbij de Opdrachtnemer voornemens is zijn Aanbieding te baseren op een oplossing van de eisen van de Vraagspecificatie

die kennelijk niet door de Opdrachtgever is voorzien ten tijde van het ter beschikking stellen van de Vraagspecificatie en de daarbij gevoegde annex met informatie. Uitgaande van de specifiek door de Opdrachtnemer beoogde oplossingsrichting, kan die informatie dan objectief gezien onvoldoende zijn om een verantwoorde Aanbieding op te baseren. Ook in dergelijke gevallen zal de Opdrachtnemer de Opdrachtgever om aanvullende informatie moeten vragen. Als hij dat verzoek enkel kan formuleren met een verwijzing naar de specifieke oplossingsrichting die hij voornemens is aan zijn Aanbieding ten grondslag te leggen, zal hij vertrouwelijk om terbeschikkingstelling van nadere informatie moeten vragen. Als de Opdrachtgever bereid is om dat te doen, moet hij die aanvullende informatie aan alle potentiële inschrijvers ter beschikking stellen. Dan mag de Opdrachtnemer in beginsel op grond van lid 2 weer uitgaan van de juistheid van die informatie, behoudens zijn eventuele waarschuwingsplicht. Als de Opdrachtnemer niet wil dat de Opdrachtgever de gevraagde informatie ter beschikking stelt aan alle potentiële inschrijvers, zal hij zijn vertrouwelijk verzoek om aanvullende informatie moeten intrekken en zelf op onderzoek uit moeten naar de aanvullende informatie die hij nodig heeft om een voldoende verantwoorde Aanbieding te kunnen doen voor zijn specifieke oplossingsrichting. Als hij dat onderzoek zorgvuldig uitvoert, voldoet hij aan zijn zorgvuldigheidsverplichting. Hij voldoet echter niet aan die verplichting wanneer hij besluit een Aanbieding te doen op basis van de specifieke oplossingsrichting, hoewel de benodigde informatie niet beschikbaar is en/of niet door onderzoek te verkrijgen is vanwege de beperkte mogelijkheden die de aanbestedingscontext daartoe biedt.

De hierboven uitgewerkte gevaltypen omvatten zoals gezegd gevallen waarbij de Opdrachtgever de Overeenkomst in concurrentie heeft aanbesteed. Een en ander is in beginsel van overeenkomstige toepassing op de gevallen waarbij de Overeenkomst na een-op-een onderhandelingen tot stand is gekomen, tenzij Partijen anders zijn overeengekomen.

Indien de Opdrachtgever verantwoordelijk is op grond van lid 2 of lid 3: gevolgen

Hierboven is toegelicht dat er problemen kunnen rijzen over de afstemming van de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer op de bestaande toestand. Deze problemen kunnen allereerst ontstaan doordat de Opdrachtnemer heeft voortgeborduurd op door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde informatie, waarin de bestaande toestand onjuist is weergegeven (lid 2). Het is ook mogelijk dat de Opdrachtgever geen of onvolledige informatie over de bestaande toestand aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld en dat de Opdrachtnemer zelf een inschatting van de bestaande toestand heeft moeten maken, waarna de daadwerkelijk door hem aangetroffen toestand blijkt af te wijken van de toestand zoals hij die vooraf heeft ingeschat (lid 3).

Toepassing van lid 2 of lid 3 van deze paragraaf kan, ondanks het bepaalde in § 4, in de hiervoor geschetste probleemgevallen tot de uitkomst leiden dat niet de Opdrachtnemer, maar de Opdrachtgever verantwoordelijk is voor de onjuiste, ontbrekende of onvolledige informatie. Dat roept vervolgens de vraag op hoe dan omgegaan dient te worden met de eventuele gevolgen daarvan. Te denken valt aan kostenoverschrijding, vertraging, schade aan het Werk en/of gebreken. Hierover kunnen de volgende vier opmerkingen worden gemaakt.

Allereerst moet op het volgende worden gewezen. Dat de verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever op basis van lid 2 of lid 3 van deze paragraaf komt vast te staan, laat onverlet dat de onbeduidendheid van de gevolgen op grond van lid 4 verhindert dat de Opdrachtnemer zich op die verantwoordelijkheid beroept (zie de toelichting op lid 4 hierna).

In de tweede plaats is het zo dat wanneer de Werkzaamheden door de geconstateerde afwijkende toestand moeten worden onderbroken, de Opdrachtnemer – behoudens dus het bepaalde in het nog te bespreken lid 4 – aanspraak kan maken op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging op grond van § 44 lid 1 sub b. Te denken valt aan het geval dat tijdens het verrichten van de Werkzaamheden bodemverontreiniging of kabels en leidingen worden ontdekt in het in § 3 lid 1 sub c bedoelde terrein en/of water, terwijl de door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde informatie daar geen melding van maakte en de Opdrachtnemer evenmin van de aanwezigheid van de verontreiniging of kabels en leidingen wist noch behoorde te weten (lid 3). Zelfs als het

2, 3

voor de Opdrachtnemer mogelijk is om het Werk te realiseren, zonder dat de eisen van de Vraagspecificatie daarvoor behoeven te worden aangepast – de Opdrachtgever laat de verontreiniging of de kabels en leidingen bijvoorbeeld door een derde verwijderen respectievelijk verleggen – kan dat laatste een vertragend effect hebben op de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer, in welk geval hij aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging kan maken.

In de derde plaats: uitgaande van de normale situatie dat de Opdrachtgever de Overeenkomst in verband met een afwijkende toestand niet wil opzeggen (§ 16 lid 8) maar wil voortzetten, zal hij mogelijk een Wijziging moeten opdragen (§ 14). Hier kan worden gedacht aan het geval dat uit de Overeenkomst voortvloeiende funderingseisen moeten worden aangepast in verband met het ondervangen van de gevolgen van de verkeerd ingeschatte geotechnische bodemgesteldheid. Maar ook het door de Opdrachtnemer laten verwijderen van aangetroffen verontreiniging, of het veiligstellen van zaken van materiële, historische of wetenschappelijke waarde, kan het onderwerp van zo'n Wijziging zijn. Partijen moeten in dat geval de in § 45 beschreven procedure afwickelen met het oog op de vaststelling van de gevolgen van die Wijziging.

Tot slot wordt hier nog opgemerkt dat de constatering van de afwijkende toestand tijdens de uitvoering van de Overeenkomst gepaard kan gaan met de constatering dat het Werk met gebreken is behept. Voor de vergoeding van eventuele meerkosten die de Opdrachtnemer moet maken om die gebreken weg te nemen, kan hij weer aanspraak maken op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging op grond van § 44 lid 1 sub b. In het eventuele geval dat de gebreken gepaard gaan met materiële schade aan het Werk, wordt die schade geacht een buitengewone omstandigheid in de zin van § 41 lid 4 te zijn.

Indien de Opdrachtgever verantwoordelijk is op grond van lid 2 of lid 3 maar er sprake is van bagatel
Met lid 4 is een bagatelregeling beoogd die is geënt op de slotwoorden van § 29 lid 2 en lid 3, eerste volzin, UAV 2012. De regeling ziet op het geval dat de beoordeling op basis van lid 2 of lid 3 van deze paragraaf – met inbegrip dus van een beoordeling van de in § 4 geregelde eventuele zorgvuldigheidsverplichting of waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer – resulteert in de vaststelling dat de Opdrachtgever verantwoordelijk is voor de gevolgen van de afwijkende toestand. Denkbaar is dat de kosten die vervolgens zijn gemoeid met het treffen van maatregelen in verband met het beheersen of wegnemen van die gevolgen (herstel van gebreken en/of schade aan het Werk, inlopen van vertraging, ontstane meerkosten), geringer zijn dan de administratieve afhandelingskosten die gemoeid zijn met het compenseren van het feitelijk door de Opdrachtnemer geleden nadeel. Dan wordt het redelijk geacht dat de Opdrachtnemer de gevolgen alsnog zelf draagt en dat hij geen aanspraak kan maken op vergoeding van de kosten die gemoeid zijn met de te treffen maatregelen.

4

Indien de Opdrachtgever niet verantwoordelijk is op grond van lid 2 of lid 3: gevolgen
In het eventuele geval dat de Opdrachtgever op grond van toepassing van lid 2 of lid 3, in samenhang met het bepaalde in § 4, niet verantwoordelijk is voor de gevolgen van de onjuiste, ontbrekende of onvolledige informatie, moet de Opdrachtnemer die gevolgen zelf dragen (kostenoverschrijding, vertraging) en eventueel aansprakelijk kunnen worden gehouden voor zover die gevolgen bestaan uit schade aan het Werk en gebreken. De Opdrachtnemer is – vanzelfsprekend – niet aansprakelijk (zie immers ook § 13 lid 4 UAV-GC 2005) voor de toestand waarin het in § 3 lid 1 sub c bedoelde terrein en/of water zich bevindt (bijvoorbeeld ontplofbare oorlogsresten, verontreiniging), tenzij de toestand een gevolg van zijn Werkzaamheden is (verontreiniging).

2, 3

Verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever voor voorgeschreven goederen

In deze leden is de verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever voor de door hem in de Vraagspecificatie voorgeschreven goederen nader geregeld. De regeling is vergelijkbaar met de regeling die is opgenomen in § 5 lid 4 UAV 2012. Voor een definitie van het begrip 'goederen' kan worden aangesloten bij hetgeen daarover is opgemerkt in de toelichting op lid 1 sub d van deze paragraaf.

8, 9

Hoewel de Opdrachtgever in beginsel verantwoordelijk is voor de inhoud van de Vraagspecificatie, betekent het in de Vraagspecificatie voorschrijven van goederen op zichzelf nog niet dat de Opdrachtgever daarmee ook de aansprakelijkheid aanvaardt voor de geschiktheid van die goederen voor het doel waarvoor ze blijkens de Overeenkomst bestemd zijn. Alleen wanneer de daadwerkelijk door de Opdrachtnemer voor de realisatie van het Werk (en eventueel ook het Meerjarig Onderhoud) ingekochte goederen exact voldoen aan de door de Opdrachtgever voorgeschreven eisen en zij om die reden naar hun aard ongeschikt zijn voor het doel waarvoor zij blijkens de Overeenkomst bestemd zijn, is de Opdrachtgever verantwoordelijk voor die ongeschikte goederen (lid 8). In zo'n geval wordt vaak gezegd dat de goederen functioneel ongeschikt zijn. Dit in § 5 lid 4 *in fine* UAV 2012 gehanteerde begrip keert terug in lid 9 van de onderhavige paragraaf.

De eisen die de Opdrachtgever aan de te leveren goederen heeft gesteld en die ten grondslag liggen aan de functionele ongeschiktheid van de door de Opdrachtnemer ingekochte goederen, kunnen enerzijds zeer gedetailleerde technische omschrijvingen bevatten. Anderzijds kunnen zij ook bestaan uit een meer algemene aanduiding van een bepaalde materiaalsoort (steen, hout, glas, kunststof) of een algemene omschrijving van een goed met een verwijzing naar een merk of een fabrikaat.

Verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever voor voorgeschreven goederen in geval van een impliciet voorgeschreven leverancier

10

Indien de Opdrachtgever de aan de te leveren goederen gestelde eisen zodanig heeft geformuleerd dat er eigenlijk maar één leverancier van de voorgeschreven goederen te vinden is, is ook de leverancier van die goederen door de Opdrachtgever voorgeschreven. Indien de goederen die deze leverancier aan de Opdrachtnemer levert, exact voldoen aan de door de Opdrachtgever voorgeschreven eisen en zij *om die reden* naar hun aard ongeschikt zijn voor het doel waarvoor zij blijkens de Overeenkomst bestemd zijn, is de Opdrachtgever op grond van deze paragraaf verantwoordelijk voor die ongeschikte goederen. Indien de bij die leverancier ingekochte goederen echter *om andere redenen* gebrekkig of ongeschikt zijn (bijvoorbeeld vanwege een productiefout van de leverancier zelf) wordt de verantwoordelijkheidsvraag niet langer beoordeeld op basis van deze paragraaf. In plaats daarvan moet men te rade gaan bij § 6 leden 3 tot en met 5, waar de verantwoordelijkheid voor door de Opdrachtgever voorgeschreven Zelfstandige Hulpverleners is geregeld.

Waarschuwingsplicht Opdrachtnemer

11

Net zoals dat onder de UAV 2012 het geval is, kan de verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever uit hoofde van de leden 2 tot en met 10 eventueel naar de Opdrachtnemer verschuiven, wanneer deze tekortschiet in de nakoming van een op hem rustende waarschuwingsplicht (zie lid 11 en § 4 lid 10). Die plicht van de Opdrachtnemer strekt zich ook uit naar het geval dat de Opdrachtgever tekortschiet in de nakoming van zijn medewerkingsverplichtingen op grond van lid 1 sub a tot en met d.

Betalingsverplichting van de Opdrachtgever

12

In deze paragraaf is de betalingsverplichting van de Opdrachtgever geregeld, overeenkomstig het bepaalde in § 5 lid 7 en § 40 lid 1 UAV 2012. De betalingsprocedure is uitgewerkt in § 33.

§ 4 Verplichtingen van de Opdrachtnemer

Voor de tekst van paragraaf 4 UAV-GC 2005 klik hier

Algemeen

In deze paragraaf zijn de belangrijkste verplichtingen en verantwoordelijkheden van de Opdrachtnemer geregeld. Deze paragraaf is voor een deel gebaseerd op uitgangspunten die ook ten grondslag liggen aan § 6 UAV 2012. Laatstgenoemde paragraaf is erg uitvoerig: veel van de daarin geregelde kwesties zijn in de UAV-GC in andere paragrafen geregeld (zie bijvoorbeeld § 6, § 7 lid 1, § 11 lid 1 tot en met 3, § 12 lid 1).

Primaire verplichtingen van de Opdrachtnemer

Het eerste lid formuleert de kernverplichtingen van de Opdrachtnemer: de tijdige en deugdelijke realisatie van het Werk. Het tweede lid bevat een vergelijkbare verplichting voor de deugdelijke realisatie van het Meerjarig Onderhoud. Deze laatste verplichting geldt vanzelfsprekend alleen indien Partijen zijn overeengekomen dat de Opdrachtnemer niet alleen het Werk, maar ook het Meerjarig Onderhoud moet realiseren.

Met 'de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen' wordt in lid 1 zowel bedoeld op de in de Overeenkomst expliciet vastgelegde als de impliciet daaruit af te leiden eisen. Aan het einde van lid 1 wordt het begrip 'gebrek' gedefinieerd. Dat het Werk niet aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen voldoet, is overigens een conclusie die voor de toepassing van de MBO en de UAV-GC eventueel ook al vóór de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering kan worden getrokken. Dit betekent dat de definitie van het begrip 'gebrek' in het eerste lid, gelezen in samenhang met het bepaalde in lid 12, niet alleen van belang is voor de toepassing van artikel 13a MBO, § 24, § 25, § 27, § 28b, § 29 lid 6 en lid 7 en van § 38, maar ook voor de toepassing van § 28a en § 43. Te denken valt aan het voorbeeld waarbij de Opdrachtnemer reeds wapening heeft aangebracht en het beton nog moet worden gestort, maar vervolgens geconstateerd wordt dat de afstandhouders te klein zijn.

Normale en bijzondere gebruikseisen

De eisen genoemd in lid 1 en lid 2 omvatten volgens lid 3 nadrukkelijk ook de eisen die voortvloeien uit het gebruik waartoe het Werk bestemd is. Het kan dan enerzijds gaan om eisen die voortvloeien uit het normale gebruik waartoe het Werk bestemd is, anderzijds om eisen die voortvloeien uit het bijzonder gebruik dat van het Werk zal worden gemaakt. De normale gebruikseisen kunnen hetzij expliciet in de Overeenkomst zijn opgenomen, hetzij impliciet daaruit worden afgeleid. Voor de *bijzondere gebruikseisen* geldt daarentegen dat zij, willen zij de Opdrachtnemer kunnen binden, *expliciet* in de Overeenkomst (meer in het bijzonder: de Vraagspecificatie) moeten zijn vastgelegd. Mede ook gelet op het bepaalde in artikel 2 lid 3 MBO, moet worden aangenomen dat andere bijzondere gebruikseisen dan die welke uitdrukkelijk zijn opgenomen in de Vraagspecificatie, niet zijn overeengekomen en dat de Opdrachtnemer gedurende de precontractuele fase afdoende bij de Opdrachtgever heeft geïnformeerd over het bijzondere gebruik dat van het Werk zal worden gemaakt. De in de Vraagspecificatie weergegeven bijzondere gebruikseisen worden geacht het resultaat te zijn van de precontractuele informatie-uitwisseling die tussen Partijen over die eisen heeft plaatsgevonden: een resultaat waar beiden zich in kunnen vinden. Het voorgaande betekent dat Partijen voorafgaand aan de totstandkoming van de Overeenkomst over en weer goed over de bijzondere gebruikseisen moeten communiceren. De MBO met bijbehorende UAV-GC kunnen een dergelijke – immers pre-contractuele – gemeenschappelijke verplichting van Partijen zelf niet regelen, maar kunnen wel voorzien in de rechtsgevolgen die intreden wanneer die verplichting niet of onvoldoende wordt nagekomen. Dat is wat in artikel 2 lid 3 MBO is gebeurd.

De aard en omvang van de normale gebruikseisen die impliciet uit de Overeenkomst kunnen worden afgeleid, zijn mede afhankelijk van de formulering van de specifieke gebruikseisen die expliciet in de Vraagspecificatie zijn geformuleerd. De bestemming die *in het algemeen* aan het Werk mag worden toegekend, is natuurlijk in de eerste plaats maatgevend. Dit is een geobjectiveerd criterium dat vervolgens aan de hand van nadere subjectieve criteria moet worden ingevuld: welke bestemming mag in het algemeen aan het Werk worden toegekend, gegeven de aard van het Werk

1, 2

3

en de overige kwaliteitseisen – waaronder de bijzondere gebruikseisen – waaraan het volgens de Overeenkomst dient te beantwoorden?

Van een tuibrug mag in het algemeen worden verwacht dat deze bij een in ons land normale, stevige windkracht niet onaanvaardbaar gevaarlijk heen en weer beweegt waardoor de brug moet worden afgesloten voor alle verkeer. Maar van de Opdrachtnemer mag niet worden verwacht dat hij de brug zodanig bouwt dat deze gevrijwaard zal zijn van normale verkeersopstoppingen tijdens de spits. Om de Opdrachtnemer aan zo'n verplichting te kunnen houden, zijn duidelijke woorden nodig (zie artikel 2 lid 3 MBO). Van een Opdrachtnemer mag voorts worden verwacht dat een door hem gebouwd commercieel kantoorgebouw of een technische productie-installatie geschikt is voor het normale gebruik waarvoor dat gebouw bestemd is. Dat houdt bijvoorbeeld in dat een normale bedrijfsvoering in het kantoorgebouw of in de installatie mogelijk moet zijn, zonder dat voor de veiligheid en de gezondheid van de gebruikers van het gebouw behoeft te worden gevreesd. Maar wanneer het gebouw of de installatie aan die algemene gebruikseisen beantwoorden, behoeft de Opdrachtnemer er in beginsel niet voor in te staan dat de commerciële activiteiten die in het gebouw of de installatie worden verricht, ook winstgevend zullen zijn. De Opdrachtnemer heeft geen invloed op de economische situatie en kan evenmin voorzien welke wijzigingen in de bedrijfsvoering de Opdrachtgever in de toekomst zoal zal implementeren. In het geval van de technische installatie is het overigens mogelijk dat de Opdrachtgever de bestemming daarvan specificeert door concrete productie-outputeisen in de Vraagspecificatie op te nemen.

Afstemming van de Werkzaamheden op de bestaande toestand

Inherent aan projecten die worden gerealiseerd op basis van de MBO met bijbehorende UAV-GC, is dat de Opdrachtnemer in meer of mindere mate over oplossingsvrijheid beschikt. Hij is op grond van lid 1 en lid 2 verplicht om die oplossingsvrijheid zodanig te gebruiken, dat hij met zijn Werkzaamheden het in die leden geformuleerde resultaat bereikt. Dat houdt in dat het gerealiseerde Werk en – eventueel – het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud zowel moeten voldoen aan de expliciet in de Overeenkomst vastgelegde (normale en bijzondere gebruiks)eisen als aan de impliciet daaruit af te leiden (normale gebruiks)eisen.

Met name in de hiervoor bedoelde gebruikseisen ligt besloten dat de verplichting van de Opdrachtnemer mede inhoudt dat hij zijn oplossingsvrijheid zodanig gebruikt dat het gerealiseerde Werk en het Meerjarig Onderhoud zijn afgestemd op de bestaande toestand. De UAV-GC 2005 expliciteerden deze verplichting alleen voor de afstemming van de Werkzaamheden op de geotechnische bodemgesteldheid (zie § 13 lid 1, eerste volzin, UAV-GC 2005). Lid 4 verduidelijkt nu dat de verplichting zich uitstrekt tot de bestaande toestand van alle voor de realisatie van het Werk relevante omgevingsfactoren die – afhankelijk van de wijze waarop de Opdrachtnemer zijn Werkzaamheden daarop afstemt – een impact kunnen hebben op het blijkens de leden 1 en 2 overeengekomen eindresultaat.

Het zal duidelijk zijn dat de wijze waarop de Opdrachtnemer zijn in lid 4 geformuleerde verplichting nakomt, met het oog op het bereiken van het hiervoor bedoelde eindresultaat, mede afhankelijk is van de invloed die de Opdrachtgever daarop uitoefent. Dat geldt in het bijzonder voor de wijze waarop de Opdrachtgever zijn eisen van de Vraagspecificatie op de hiervoor genoemde toestand heeft afgestemd en – voor zover de afstemming van de oplossing van die eisen op die toestand is overgelaten aan de Opdrachtnemer – of en hoe de Opdrachtgever eventuele informatie over die toestand aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld. Verantwoordelijkheidsvragen die in dat verband kunnen rijzen, moeten worden beantwoord op basis van § 3 lid 2 tot en met 4, gelezen in verband met lid 9 en lid 10 van de onderhavige paragraaf. Zie de toelichting aldaar.

De tekst van lid 5 stemt overeen met die van § 6 lid 1, eerste alinea, UAV 2012.

De tekst van lid 6 is vergelijkbaar met die van § 6 lid 1, tweede alinea, UAV 2012. Het in de UAV 2012 opgenomen zinsdeel 'of tot een behoorlijke aanwending der bouwstoffen behoort' staat niet in lid 6. De in dat zinsdeel geformuleerde verplichting kan door uitleg van het overgebleven deel van de bepaling eenvoudig worden aangenomen.

4

5

6

<p>Het in lid 7 bepaalde is geënt op de tekst van § 6 lid 6 UAV 2012. De zinsnede 'de wijze van uitvoering van het werk' is gewijzigd in 'Werkzaamheden', een begrip dat een, voor dit contract noodzakelijke, ruimere dekking biedt.</p>	7
<p>Gevonden voorwerpen Lid 8 regelt de problematiek met betrekking tot zaken die tijdens de Uitvoeringswerkzaamheden in, op of onder het in § 3 lid 1 sub c bedoelde terrein en/of water worden aangetroffen en die van materiële, historische of wetenschappelijke waarde kunnen zijn. Deze bepaling stond oorspronkelijk in § 13 lid 7 UAV-GC 2005 en stemt grotendeels overeen met de tekst van § 32 UAV 2012, behoudens enige redactionele wijzigingen.</p> <p>Wanneer de Opdrachtnemer een of meer van de in lid 8 bedoelde zaken aantreft, kunnen zich twee situaties voordoen. In de eerste plaats is denkbaar dat de Opdrachtgever vooraf informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld waaruit blijkt dat geen vondsten als bedoeld in lid 8 behoeften te worden verwacht. In die situatie is de informatie van de Opdrachtgever onjuist en is hij verantwoordelijk op grond van § 3 lid 2. De Opdrachtnemer kan dan eventueel kostenvergoeding en/of termijnsverlenging vorderen op grond van § 44 lid 1 sub b, behoudens diens waarschuwingsplicht. Een tweede situatie doet zich voor wanneer de Opdrachtgever vooraf geen of onvolledige informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld. In die situaties is de Opdrachtgever – eventueel – verantwoordelijk op grond van § 3 lid 3. Of hij dat is, hangt af van het antwoord op de vraag wat de reikwijdte is van de in die bepaling bedoelde zorgvuldigheidsverplichting van de Opdrachtnemer en of hij die verplichting is nagekomen. Als hij dat heeft gedaan, komt men bij de beoordeling van de aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging op grond van § 44 lid 1 sub b doorgaans niet meer toe aan de beoordeling van de waarschuwingsplicht. Een Opdrachtnemer die de vondst redelijkerwijs niet behoefde te verwachten, heeft immers geen waarschuwingsplicht. Op de Opdrachtnemer rust in beide hiervoor genoemde gevaltypen uiteraard wel een (contractuele) waarschuwingsplicht, zodra hij de vondst heeft gedaan. Dat is ook wat lid 8 tot uitdrukking brengt. (Tijdige) nakoming van die waarschuwingsplicht is een vereiste om de aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging geldend te kunnen maken.</p>	8
<p><i>Verplichtingen Opdrachtnemer laten verantwoordelijkheden Opdrachtgever onverlet</i> Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat de in lid 1 tot en met 8 geformuleerde verplichtingen van de Opdrachtnemer er niet altijd toe leiden dat hij tot een resultaatsverplichting gehouden is: de Opdrachtnemer zal immers niet in alle gevallen de volledige vrijheid hebben het Werk en het Meerjarig Onderhoud naar eigen inzicht te realiseren. Ook de Opdrachtgever oefent, zij het niet altijd in dezelfde mate, invloed uit op het resultaat door: (i) het ter beschikking stellen van het in § 3 lid 1 sub c bedoelde terrein en/of water alsmede het werkterrein; (ii) het ter beschikking stellen van informatie (zie artikel 7 MBO en § 3 lid 1 sub a en b en lid 2 en lid 3); (iii) het stellen van eisen in de Vraagspecificatie (zie artikel 5 MBO en § 3 lid 5); (iv) het ter beschikking stellen of voorschrijven van goederen (zie § 3 lid 1 sub d en lid 7 tot en met 10); en (v) het opdragen van Wijzigingen (zie § 14 lid 1 en § 3 lid 5 en lid 6).</p> <p>Wanneer de Opdrachtgever dergelijke invloed uitoefent, kan dat eventueel een grond opleveren om hem zijn beroep op een of meer van de verplichtingen van de Opdrachtnemer van lid 1 tot en met 8 te ontzeggen, behoudens natuurlijk het geval waarin hem het tekortschieten in de nakoming van een op hem rustende waarschuwingsplicht kan worden toegerekend (zie lid 10). Een beoordeling van de eventuele verantwoordelijkheid van de Opdrachtgever vindt dan bijvoorbeeld plaats in het kader van aanspraken van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging (§ 44 lid 1 sub b) of in het kader van de eventuele aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer voor schade aan het Werk (§ 41 lid 4). Die beoordeling kan ook plaatsvinden in het kader van de beoordeling van de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer voor gebreken (zie lid 12) die aan het licht komen tijdens de Werkzaamheden, of tijdens de keuring voorafgaande aan de feitelijke datum van oplevering (§ 24 lid 2 en lid 4), of na de feitelijke datum van oplevering (artikel 13a MBO).</p>	9
<p><i>Secundaire verplichting van de Opdrachtnemer: waarschuwingsplicht</i> In deze bepaling is de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer geregeld, waarvan de pendant</p>	10

in de UAV 2012 te vinden is in het eerste deel van § 6 lid 14. De opsomming sub a tot en met h is afgestemd op andere bepalingen van de UAV-GC, die gezamenlijk betrekking hebben op al hetgeen dat (mede) afkomstig is uit de invloedssfeer van de Opdrachtgever en dat aan de Opdrachtnemer ter beschikking wordt gesteld of kenbaar wordt gemaakt met het oog op de uitvoering van diens prestatie (zie in het bijzonder § 3 lid 1 tot en met 10).

Anders dan in § 6 lid 14 UAV 2012 vindt in deze bepaling geen verwijzing plaats naar 'orders of aanwijzingen'. Onder de MBO met bijbehorende UAV-GC zijn slechts twee concrete gevallen denkbaar waarin de Opdrachtgever bevoegd is 'orders of aanwijzingen' aan de Opdrachtnemer te geven. Het eerste geval betreft het opdragen van een Wijziging in de zin van § 14 lid 1. Het tweede geval betreft de ingebrekestelling op grond van § 43 lid 1 als de Opdrachtnemer zijn verplichtingen niet nakomt of niet zal nakomen. In dringende gevallen kan de Opdrachtgever die ingebrekestelling laten volgen door het treffen van zodanige maatregelen als hij ten nutte van het Werk dienstig oordeelt. Deze twee gevallen worden afzonderlijk in het onderhavige lid sub g en h genoemd.

Anders dan bij traditionele contracten, mag men bij contracten waarop de UAV-GC van toepassing zijn, van de Opdrachtnemer een actiever onderzoek verwachten. Dat wordt niet uitgesloten door het in lid 10 gebruikte begrip 'klaarblijkelijk' dat overeenstemt met § 6 lid 14 UAV 2012. Waarschuwen vooronderstelt dat de Opdrachtnemer inhoudelijk kennisneemt van datgene dat hem ter beschikking is gesteld, zoals de Vraagspecificatie. Daarin staan immers de eisen waaraan de te leveren prestatie dient te voldoen. Het kennisnemen door een aannemer van de inhoud van die eisen is inherent aan iedere bouwcontractvorm. Bij een geïntegreerd contract zal echter veelal sprake zijn van een fundamentele analyse van de Vraagspecificatie, dan bij een traditioneel contract. De reden daarvoor is dat bij zo'n contract de oplossing van de vraag reeds in het te analyseren bestek is gegeven en de analyse enkel nog behoeft plaats te vinden om de vertaalslag naar het uitvoeringsproces te kunnen maken en een prijs voor die uitvoering te kunnen berekenen. Bij een contract waarop de UAV-GC van toepassing zijn, ligt de zaak anders. Daar moet, afhankelijk van de concrete invulling van artikel 5 lid 1 MBO, de oplossingsrichting in meer of mindere mate door de Opdrachtnemer zelf worden aangedragen, wat hij uit de aard der zaak slechts zal kunnen doen door de in de Vraagspecificatie verstrekte eisen op een andere manier te analyseren dan een aannemer bij een traditioneel contract zal doen. Die specifieke omstandigheden vormen vervolgens de context waarbinnen het begrip 'klaarblijkelijk' als bedoeld in lid 10 in een concreet geval moet worden uitgelegd. Met het begrip wordt daarom niet gerefereerd aan wat de normale praktijk is in het traditionele bouwcontractenrecht. Wat voor een traditionele aannemer, die een kant en klaar bestek moet prijzen, klaarblijkelijke onjuistheden in dat bestek zijn, is heel iets anders dan wat onder de UAV-GC voor een Opdrachtnemer, die zelf op basis van een Vraagspecificatie Ontwerpwerkzaamheden moet verrichten, klaarblijkelijke onjuistheden in die Vraagspecificatie zijn.

Tekortschieten in de nakoming van de waarschuwingplicht: rechtsgevolgen

Deze bepaling regelt de gevolgen van het tekortschieten van de Opdrachtnemer in de nakoming van diens waarschuwingplicht als bedoeld in lid 10. In de UAV 2012 maakt die regeling deel uit van § 6 lid 14 (in fine). De formulering van de eerste zin van lid 11 is gelijk aan die in de UAV 2012. Het komt voor dat geschiloplossers in de bouw de woorden 'de schadelijke gevolgen van zijn verzuim' zo uitleggen dat de Opdrachtnemer verantwoordelijk is voor de gehele schade en dat zij een beroep op 'eigen schuld' van de Opdrachtgever op grond van artikel 6:101 BW passeren. Deze uitleg is niet juist. De woorden 'de schadelijke gevolgen van zijn verzuim' staan er niet aan in de weg dat wanneer de Opdrachtnemer een beroep doet op artikel 6:101 BW, de betreffende geschiloplosser dat beroep inhoudelijk moet beoordelen met toepassing van artikel 6:101 BW. De tweede zin van lid 11 laat over dat laatste geen misverstand bestaan.

11

Verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer voor gebreken

Het begrip 'gebrek' wordt omschreven in lid 1 van deze paragraaf. Uit de toelichting op dat lid blijkt dat gebreken aan het licht kunnen komen tijdens de Werkzaamheden, tijdens de keuring voorafgaande aan de feitelijke datum van oplevering (§ 24 lid 2 en lid 4), of na de feitelijke datum van oplevering (zie ook artikel 13a MBO). Mogelijk is ook dat de Opdrachtnemer in artikel 2 lid 2 MBO tot de realisatie van Meerjarig Onderhoud wordt verplicht. Openbaart zich tijdens de

12

Meerjarige Onderhoudsperiode een gebrek in het Werk, dan geldt het bepaalde in § 29 lid 6.

De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor gebreken die tijdens de Werkzaamheden of tijdens de keuring voorafgaande aan de feitelijke datum van oplevering aan het licht komen, tenzij hij kan aantonen dat zij krachtens de wet of de Overeenkomst aan de Opdrachtgever kunnen worden toegerekend. Die toerekening aan de Opdrachtgever kan blijkens lid 9 met name plaatsvinden op grond van § 3 lid 1 tot en met 10, behoudens het bepaalde in lid 10 van de onderhavige paragraaf waarin de waarschuwingsplicht van de Opdrachtnemer is geregeld. Zie ook de toelichting op lid 9 van de onderhavige paragraaf. Doet zich schade aan het Werk voor, resulterend in een gebrek in het Werk, dan dient de toerekeningsvraag te worden beantwoord aan de hand van § 41 lid 4.

Een bijzondere situatie ontstaat bij schade door een gebrek dat het gevolg is van de verwezenlijking van een 'state of the art'-risico. Het gaat daarbij om een ontwerpkeuze van de Opdrachtnemer, die gezien de state of the art als 'goed' beschouwd mag worden. In een later stadium blijkt die keuze echter de oorzaak van een gebrek te zijn. Is de Opdrachtnemer verantwoordelijk voor dat gebrek? Een regeling die de verantwoordelijkheid bij de Opdrachtnemer legt, prikkelt hem niet tot het aanbieden van innovatieve oplossingen; een regeling die de verantwoordelijkheid aan de Opdrachtgever toedeelt, nodigt de Opdrachtnemer wellicht uit tot keuzen die mogelijk niet altijd even goed te verantwoorden zijn. Tegen deze achtergrond is geen expliciete regeling in de UAV-GC opgenomen voor de verantwoordelijkheid voor het 'state of the art'-risico. Een uitzondering geldt overigens voor het geval dat de Opdrachtgever geen of onvolledige informatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking heeft gesteld over de bestaande toestand. Wanneer de Opdrachtnemer in dat geval bij het interpreteren van de door de Opdrachtgever ter beschikking gestelde onvolledige informatie en de door hemzelf ingewonnen informatie over de bestaande toestand, in het kader van de in lid 4 bedoelde afstemming van de (Ontwerp)werkzaamheden op die toestand, zorgvuldig – volgens de state of the art – te werk gaat, ligt het risico op grond van § 3 lid 3 bij de Opdrachtgever. Het staat Partijen uiteraard vrij om in een bepaalde opdracht het 'state of the art'-risico in de Overeenkomst te definiëren en expliciet toe te delen.

Aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer voor schade aan de Opdrachtgever; vrijwaringsplicht

Deze bepalingen liggen grotendeels in de lijn van § 6 leden 8 en 9 UAV 2012. De formulering is ingekort en gemoderniseerd aan de hand van de terminologie die wordt gebruikt in artikel 6:162 BW. Deze bepalingen zijn ook van toepassing wanneer de Opdrachtnemer met het verrichten van zijn Werkzaamheden verontreiniging veroorzaakt. Zie in dit verband ook nog de laatste alinea van de toelichting op artikel 6 lid 3 MBO, over het geval dat de Opdrachtgever wordt geconfronteerd met vorderingen van derden tot planschadevergoeding.

**13,
14**

Garanties van Zelfstandige Hulppersonen

Het is niet ongebruikelijk dat wanneer de Opdrachtnemer Zelfstandige Hulppersonen inzet voor de realisatie van het Werk en, indien overeengekomen, het Meerjarig Onderhoud, deze Zelfstandige Hulppersonen bepaalde garanties verstrekken voor de door hen jegens de Opdrachtnemer te leveren prestaties. Zodra deze Zelfstandige Hulppersonen de door hen uit te voeren onderdelen van het Werk of het Meerjarig Onderhoud hebben voltooid, doch in ieder geval na de feitelijke datum van oplevering van het Werk respectievelijk na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode, is het in het belang van de Opdrachtgever dat de Opdrachtnemer de aanspraken uit hoofde van de verstrekte garanties aan hem overdraagt. Lid 15 voorziet in een verplichting van de Opdrachtnemer om die aanspraken aan de Opdrachtgever over te dragen zodat de Opdrachtgever de rechten uit hoofde van de garantie direct jegens de Zelfstandige Hulppersoon kan invoeren.

15

Opdrachtnemer moet domicilie kiezen in Nederland

Deze bepaling komt overeen met § 6 lid 30 UAV 2012.

16

Hoofdstuk 3 - Contractoverneming en zelfstandige hulppersonen

§ 5 Contractoverneming

Voor de tekst van paragraaf 5 UAV-GC 2005 klik hier

Algemeen

Deze paragraaf is gedeeltelijk geënt op de tekst van § 6 lid 25 UAV 2012. In die paragraaf geldt het verbod ten aanzien van de gehele of gedeeltelijke overdracht van het 'werk'. De gedachte is dat een verbod op de overdracht van de 'rechten en verplichtingen uit hoofde van de Overeenkomst', behoudens toestemming van de Opdrachtgever, een duidelijkere norm is. De uitzondering voor de verpanding en cessie van het recht op hetgeen de Opdrachtnemer volgens de Overeenkomst toekomt (§ 37 en § 3 lid 12) bestaat ook in de UAV 2012 (zie § 43 lid 1). In dat geval geldt het vereiste van voorafgaande toestemming daarom niet.

§ 6 Zelfstandige hulppersonen

Voor de tekst van paragraaf 6 UAV-GC 2005 klik hier

Algemeen

Voor het verrichten van (onderdelen van) Werkzaamheden sluit de Opdrachtnemer doorgaans overeenkomsten met hulppersonen (artikel 6:76 BW). Dit kunnen enerzijds ondergeschikten van de Opdrachtnemer zijn, anderzijds kan het gaan om Zelfstandige Hulppersonen. In deze paragraaf zijn verschillende kwesties geregeld die de inzet van Zelfstandige Hulppersonen door de Opdrachtnemer betreffen. Met het gebruik van het begrip 'Zelfstandige Hulppersonen' wordt beoogd een breed scala te dekken, zoals ontwerp bureaus, onderaannemers, leveranciers en adviseurs. Zie in dit verband ook de toelichting op § 1 sub w.

Bevoegdheid tot inschakeling van Zelfstandige Hulppersonen

In beginsel is de Opdrachtnemer vrijelijk bevoegd tot het inschakelen van Zelfstandige Hulppersonen. De toestemming van de Opdrachtgever is daarvoor geen vereiste, anders dan dat het geval is onder § 6 lid 26 UAV 2012. Niettemin kan de Opdrachtgever in het acceptatieplan vastleggen dat de inschakeling van Zelfstandige Hulppersonen bij (onderdelen van) bepaalde Werkzaamheden onderworpen is aan een acceptatieprocedure. Het acceptatieplan dient in dat geval melding te maken van die (onderdelen van) Werkzaamheden. Voorts dient het acceptatieplan in te gaan op de in artikel 12 sub a tot en met e MBO genoemde aspecten, waarbij in dit verband met name het sub d genoemde aspect relevant is: het acceptatieplan dient te vermelden aan welke criteria de kwalificaties van de door de Opdrachtnemer voorgestelde Zelfstandige Hulppersonen moeten voldoen (technische kennis, ervaring, enzovoort).

1,
2

Verantwoordelijkheid voor Zelfstandige Hulppersonen

De Opdrachtnemer blijft ten volle verantwoordelijk voor de (onderdelen van) de Werkzaamheden waarvoor hij een Zelfstandige Hulppersoon inschakelt, ongeacht of hij vrijelijk bevoegd is tot het inschakelen van die Zelfstandige Hulppersoon of de inschakeling ter Acceptatie aan de Opdrachtgever moet voorleggen. Dit beginsel stemt overeen met de inhoud en strekking van artikel 6:76 BW en § 6 lid 26 UAV 2012.

1,
2

Voorgeschreven Zelfstandige Hulppersonen; contractvoorwaarden

Hoewel die bevoegdheid gelet op de aard van de Overeenkomst in beginsel terughoudend moet worden uitgeoefend, kan de Opdrachtgever de inschakeling van bepaalde Zelfstandige Hulppersonen in de Vraagspecificatie voorschrijven. In dat geval is het van belang dat de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer jegens de Opdrachtgever voor die voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon duidelijk wordt vastgelegd. De voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon verkeert jegens de Opdrachtnemer in een zekere machtspositie: de voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon kan in beginsel immers de contractvoorwaarden dicteren, bijvoorbeeld omdat hij reeds met de Opdrachtgever is overeengekomen dat hij bepaalde contractvoorwaarden op de overeenkomst met de Opdrachtnemer van toepassing zal verklaren. Om te voorkomen dat de Opdrachtnemer jegens de Opdrachtgever een ruimere verantwoordelijkheid voor de voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon

3,
4

draagt dan die waartoe de Zelfstandige Hulppersoon jegens de Opdrachtnemer gehouden is (zie daarvoor lid 5), is het zaak dat de Opdrachtgever instemt met de inhoud van de contractvoorwaarden van de door hem voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon. Daarom dienen die contractvoorwaarden onderworpen te worden aan een acceptatieprocedure. Voor de toepasselijkheid van de acceptatieprocedure op die contractvoorwaarden is het niet vereist dat deze in het acceptatieplan vermeld zijn. Het voorschrijven van een Zelfstandige Hulppersoon in de Vraagspecificatie impliceert de toepasselijkheid van de acceptatieprocedure op de contractvoorwaarden van die hulppersoon. Weigert de Opdrachtgever vervolgens de contractvoorwaarden te accepteren, dan is de Opdrachtnemer niet langer verplicht tot het inschakelen van de voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon.

Verantwoordelijkheid voor voorgeschreven Zelfstandige Hulppersonen
Wanneer de Opdrachtgever de contractvoorwaarden heeft geaccepteerd die een door hem voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon voornemens is te hanteren in diens contractuele relatie tot de Opdrachtnemer, dan reikt de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer jegens de Opdrachtgever voor de Werkzaamheden van die Zelfstandige Hulppersoon niet verder dan de verantwoordelijkheid van de Zelfstandige Hulppersoon jegens de Opdrachtnemer krachtens die voorwaarden. Deze regeling, en ook hetgeen overigens bepaald is in lid 5, strookt met de inhoud van § 6 lid 27 UAV 2012. Denkbaar is nog dat de Opdrachtnemer verzuimt de contractvoorwaarden van de voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon ter Acceptatie voor te leggen aan de Opdrachtgever, of dat de Opdrachtgever weigert die voorwaarden te accepteren. Sluit de Opdrachtnemer desondanks een overeenkomst met die voorgeschreven Zelfstandige Hulppersoon onder die voorwaarden, dan kan de Opdrachtnemer die voorwaarden nadien niet aan de Opdrachtgever tegenwerpen.

Informeren van de Zelfstandige Hulppersoon
Het bepaalde in dit lid stemt overeen met de inhoud van § 6 lid 28 UAV 2012.

Hoofdstuk 4 - Planning en coördinatie

§ 7 Planning

Algemeen

Deze paragraaf staat in verband met het bepaalde in artikel 2 lid 5 MBO. Zie in de eerste plaats de toelichting op dat artikel.

Planning en mijlpaaldata

De voortgang van de Werkzaamheden wordt dwingend bepaald door de planning. In die planning kunnen mijlpaaldata opgenomen zijn, die doorgaans gekoppeld zijn aan de afsluiting van belangrijke fasen van het realisatieproces, bijvoorbeeld de voltooiing van een belangrijk Document, of de start of de voltooiing van belangrijke onderdelen van Uitvoeringswerkzaamheden. Indien Documenten en de resultaten van Werkzaamheden volgens het acceptatieplan door de Opdrachtnemer ter Acceptatie moeten worden voorgelegd, kan bij de formulering van de mijlpaaldata worden aangesloten bij de in het acceptatieplan vermelde tijdstippen waarop dergelijke Documenten of resultaten van Werkzaamheden geaccepteerd dienen te zijn. Het in de planning opnemen van mijlpaaldata kan voor de Opdrachtgever vooral nuttig zijn wanneer (de voltooiing van onderdelen van) het Werk moet worden afgestemd op activiteiten van bijvoorbeeld overheden, nevenopdrachtnemers van de Opdrachtnemer of toekomstige gebruikers van het Werk.

Volgens § 36 lid 2 wordt de in artikel 2 lid 5 MBO vastgelegde datum van oplevering eveneens als een mijlpaaldatum beschouwd, ook wanneer deze niet als zodanig in de planning vermeld staat. Aan de overschrijding van mijlpaaldata kunnen contractuele boetes worden gekoppeld. Zie daarvoor het bepaalde in artikel 16 lid 1 MBO en § 36.

Detailplanning

De Opdrachtnemer kan alleen verplicht worden tot het opstellen van een detailplanning, indien en voor zover dat uitdrukkelijk in het acceptatieplan is vastgelegd.

§ 8 Verband met andere werken

Algemeen

De Opdrachtgever kan contracten met andere partijen hebben gesloten die de uitvoering van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer direct of indirect raken. Die andere partijen kunnen in dat geval als nevenopdrachtnemers van de Opdrachtnemer worden aangeduid. In veel gevallen zal het noodzakelijk zijn de werkzaamheden van die nevenopdrachtnemers en de uitvoering van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer op elkaar af te stemmen. Daarvoor biedt deze paragraaf een regeling die vergelijkbaar is met die van § 31 UAV 2012.

Uitgangspunt: Opdrachtgever informeert en legt de coördinatieverplichtingen vast

De Opdrachtgever dient de Opdrachtnemer te informeren over de aard van de werkzaamheden van de nevenopdrachtnemers, alsmede over het tijdstip waarop deze worden verricht. Deze informatie wordt verstrekt in een annex bij de Vraagspecificatie. In artikel 9 MBO wordt ingevuld wie voor de coördinatie van de werkzaamheden van de nevenopdrachtnemers en de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer zorgt. Ook die informatie moet reeds zijn opgenomen in de bij de Vraagspecificatie behorende annex. Artikel 9 MBO biedt Partijen de mogelijkheid om overeen te komen dat de coördinatie plaatsvindt conform het bepaalde in een coördinatieovereenkomst. Ook die overeenkomst is in dat geval opgenomen in de hiervoor bedoelde annex.

1

Verplichtingen van de Opdrachtnemer

De Opdrachtnemer moet het verrichten van zijn eigen Werkzaamheden afstemmen op de werkzaamheden van de nevenopdrachtnemers. Maatgevend is daarbij de eerdergenoemde annex. Hij is tevens verplicht de nevenopdrachtnemers in staat te stellen hun werkzaamheden te laten verrichten op de in die annex vastgelegde tijdstippen.

2,
3

Kostenvergoeding en/of termijnsverlenging

De eerdergenoemde annex wordt bij de Vraagspecificatie gevoegd. De Opdrachtnemer kan op basis daarvan een inschatting maken van de tijd en de kosten die gemoeid zullen zijn met de nakoming van zijn verplichtingen uit hoofde van deze paragraaf. Die inschatting moet hij vervolgens verdisconteren in zijn Aanbieding. Mogelijk moet de Opdrachtnemer als gevolg van het verrichten van de werkzaamheden van de nevenopdrachtnemers en/of als gevolg van de wijze waarop de Opdrachtgever deze coördineert, meer kosten en tijd investeren dan hij bij het opstellen van zijn Aanbieding mocht verwachten. In dat geval kan hij een beroep doen op de regeling van kostenvergoeding en/of termijnsverlenging in § 44 lid 1 sub a. Dat beroep hoeft echter niet in alle gevallen te slagen. Vereist is namelijk dat de kosten of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid die niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend. Gaat het daarentegen om kosten die hij in zijn Aanbieding had moeten verdisconteren, dan kan hij geen beroep doen op § 44 lid 1 sub a.

4

Schade aan het Werk door nevenopdrachtnemers

Nevenopdrachtnemers kunnen schade aan het Werk toebrengen. Of die schade aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend, moet worden beoordeeld aan de hand van de criteria van § 41 lid 4. Dat kan tot problemen leiden in het geval waarin de Opdrachtnemer moet voortbouwen op werkzaamheden van een nevenopdrachtnemer en het onduidelijk is of schade reeds bestond voordat de Opdrachtnemer met zijn Werkzaamheden startte. Daarvoor kan de in § 46 neergelegde procedure (vastleggen van de toestand) uitkomst bieden.

Hoofdstuk 5 - Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen; wettelijke voorschriften

§ 9 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtgever

Algemeen

Deze paragraaf regelt de rechtspositie van Partijen voor het geval publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen – voor zover zij door de Opdrachtgever dienen te worden verkregen – niet of niet tijdig worden verleend. Met de formulering ‘publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen’ of – korter – ‘toestemmingen’ is geen inhoudelijke wijziging beoogd ten opzichte van de UAV-GC 2005, waarin nog de formulering ‘vergunningen, ontheffingen, beschikkingen en toestemmingen’ wordt gebruikt. Van belang is ook de toelichting op artikel 6 MBO.

Bijlage I geeft een overzicht van de verschillende scenario's die kunnen ontstaan als bijvoorbeeld een toestemming niet of niet tijdig wordt verkregen, en welke consequenties daaraan zijn verbonden.

Door de Opdrachtgever te verkrijgen vergunningen

De omvang van de verplichting van de Opdrachtgever tot het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen verschilt per opdracht. Maatgevend is wat de Opdrachtgever heeft vastgelegd in de in artikel 6 MBO genoemde annex, die bij de Vraagspecificatie dient te worden gevoegd. Hij is alleen verplicht zorg te dragen voor de verkrijging van de in die annex vastgelegde toestemmingen. Zie het bepaalde in de toelichting op artikel 6 MBO. Indien de bedoelde annex ontbreekt, wordt die situatie gelijkgesteld met de situatie waarin die annex er wel is maar geen melding maakt van toestemmingen die de Opdrachtgever zal verkrijgen. In dat geval is het bepaalde in § 10 lid 2 van toepassing.

1,
2

Medewerkingsplicht Opdrachtnemer

Onder omstandigheden zal de Opdrachtgever zijn verplichting uit hoofde van het eerste lid slechts kunnen nakomen, wanneer hij daarvoor de medewerking van de Opdrachtnemer verkrijgt. Dat is bijvoorbeeld het geval indien voor het verkrijgen van de publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen Documenten van de Opdrachtnemer nodig zijn. Alleen wanneer de medewerking van de Opdrachtnemer noodzakelijk is voor de Opdrachtgever om zijn verplichting na te komen, is de Opdrachtnemer tot medewerking verplicht. Geen medewerkingsverplichting bestaat, indien de Opdrachtgever de verkrijging van de toestemmingen zelfstandig kan realiseren (vergelijk artikel 6:58 BW). Een tweede nuancering is, dat de Opdrachtnemer de medewerking moet verschaffen ‘voor zover dat in zijn vermogen ligt’.

Voorwaarden verbonden aan door de Opdrachtgever verkregen toestemmingen

Het is mogelijk dat de Opdrachtgever reeds voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming heeft aangevraagd én verkregen. Wanneer voorwaarden aan die toestemming zijn verbonden, moet de Opdrachtgever die voorwaarden als eisen in de Overeenkomst opnemen, bij voorkeur in de Vraagspecificatie, of ervoor zorgen dat het document waarin die voorwaarden staan opgenomen, wordt aangeroepen door een in de Vraagspecificatie opgenomen eis. Zie in dit verband ook de toelichting op § 1 sub s over de definitie van het begrip ‘Vraagspecificatie’.

Het is echter ook mogelijk dat de Opdrachtgever een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming op grond van zijn verplichting van het eerste lid weliswaar al heeft aangevraagd, maar deze voorafgaande aan de Aanbieding nog niet heeft verkregen. In dat geval mogen Partijen doorgaans verwachten dat alle in de nog te verkrijgen toestemming opgenomen voorwaarden in de Overeenkomst (meer in het bijzonder: in de Vraagspecificatie) zijn verdisconteerd. Daar zal de Aanbieding van de Opdrachtnemer immers op zijn gebaseerd. Wanneer de toestemming vervolgens wordt verkregen en daarin voorwaarden zijn opgenomen die de Opdrachtnemer niet behoefde te

verwachten, rijst eerst de vraag of de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen nog steeds kunnen worden gerealiseerd zonder dat daarvoor een Wijziging van die eisen nodig is. Blijkt zo'n Wijziging namelijk niet nodig, dan moet de Opdrachtnemer de Overeenkomst conform de daaruit voortvloeiende eisen uitvoeren. Als naleving van de in de toestemming opgenomen onverwachte voorwaarden vervolgens tot meerkosten en/of vertraging leidt, kan de Opdrachtnemer aanspraak maken op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging op grond van § 44 lid 1 sub b. Als echter eerst een Wijziging van de Overeenkomst nodig is, omdat anders de voorwaarden die aan de toestemming zijn verbonden niet kunnen worden nageleefd, ligt het in de eerste plaats op de weg van de Opdrachtgever om een Wijziging op te dragen op grond van § 14 lid 1. Doet hij dat niet, dan kan de Opdrachtnemer op grond van § 15 een Wijziging met dezelfde strekking ter Acceptatie voorleggen en zal met toepassing van lid 6 van die paragraaf een vergelijkbaar resultaat kunnen worden bereikt.

Niet of niet tijdige verlening van toestemmingen: hoofdregel

Als de door de Opdrachtgever te verkrijgen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen niet of niet tijdig worden verleend, is er sprake van een tekortkoming van de Opdrachtgever in de nakoming van zijn in lid 1 omschreven verbintenis. De hoofdregel is dan, dat de Opdrachtnemer alle rechtsvorderingen kan instellen die hem door de wet worden toegekend. De Opdrachtnemer zou bijvoorbeeld nakoming (artikel 3:296 BW), schadevergoeding (artikel 6:74 BW) of ontbinding (artikel 6:265 BW), al dan niet met schadevergoeding (artikel 6:277 BW), van de Opdrachtgever kunnen vorderen. Ook kan de Opdrachtnemer een beroep doen op artikel 6:262 BW en zijn eigen prestatie opschorten. Daarbij moeten dan steeds de normale in de wet opgenomen vereisten in acht worden genomen. Voor de vordering tot schadevergoeding en de vordering tot ontbinding, worden de wettelijke regels gekwalificeerd in de leden 4 tot en met 8.

3

Nuancering van de hoofdregel: maximering van de toe te kennen schadevergoeding

Een van de vorderingen die de wet aan de Opdrachtnemer toekent, is de vordering tot schadevergoeding. Voorwaarde is dan wel, dat de niet of niet tijdige verlening van de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtgever die aan deze kan worden toegerekend en dat de Opdrachtnemer schade ten gevolge van die tekortkoming heeft ondervonden (artikel 6:74 BW). Dat aan deze vereisten moet zijn voldaan, blijkt ook uit de tekst van lid 3 ('met inachtneming van het daaromtrent in de wet bepaalde').

4

Bij het limiteren van de omvang van de schadevergoeding die in dit geval aan de Opdrachtnemer zou moeten worden toegekend, is in lid 4 geredeneerd vanuit de wenselijke situatie voor de Opdrachtnemer. De Opdrachtnemer moet in de eerste plaats betaald worden voor het deel van de prestatie dat inmiddels door hem is verricht. Daarvoor dient in het gegeven geval dan echter geen gebruik te worden gemaakt van de vordering tot schadevergoeding, maar van de vordering tot nakoming van de op de Opdrachtgever rustende betalingsverplichting. In de tweede plaats dient te worden gecompenseerd voor eventueel door hem geleden schade en gederfde winst (artikel 6:96 BW). Omdat hier in feite een parallel kan worden getrokken met het in § 16 lid 8 geregelde geval waarin de Opdrachtgever de Overeenkomst opzegt, wordt voor het bepalen van de omvang van die schadevergoeding in lid 4 aangesloten bij de regeling van § 16 lid 10 sub b en c. Zie hierna overigens de toelichting op lid 7.

Nuancering van de hoofdregel: ontbinding door de Opdrachtnemer

Volgens artikel 6:265 BW is de Opdrachtnemer niet bevoegd de Overeenkomst te ontbinden, indien de tekortkoming van de Opdrachtgever, gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis, deze ontbinding met haar gevolgen niet rechtvaardigt. Deze algemene norm is in lid 6 geconcretiseerd door in het bepaalde sub b en c twee gevallen te noemen die een ontbinding niet rechtvaardigen. Dat de Opdrachtnemer de Overeenkomst evenmin kan ontbinden wanneer het niet of niet tijdig verkrijgen van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen het gevolg is van een tekortkoming in de nakoming van een op hemzelf rustende verbintenis, is bepaald in lid 6 sub a. Die laatste regel vloeit ook voort uit artikel 6:266 BW.

6

Lid 6 stelt echter ook nog een andere voorwaarde aan de uitoefening van het ontbindingsrecht van de Opdrachtnemer, namelijk dat eerst aan de Opdrachtgever een redelijke termijn moet worden gegund om zich te beraden op de te nemen stappen, zodra duidelijk is geworden dat de door de

laatste te verkrijgen toestemmingen niet of niet tijdig zijn verkregen. Dat laatste kan nog als volgt verder worden toegelicht.

Mogelijkheden die voor de Opdrachtgever open staan

Hoewel de Opdrachtnemer over de nodige rechtsmiddelen dient te kunnen beschikken ingeval de Opdrachtgever tekortschiet in de nakoming van de op hem krachtens lid 1 rustende verbintenis, is het wenselijk dat het initiatief om uit de ontstane impasse te geraken bij de Opdrachtgever wordt gelegd. Afhankelijk van de oorzaak die ten grondslag ligt aan de vertraging of stagnatie van het traject van de te verkrijgen toestemmingen, is het immers aan hem om voor de voorliggende situatie de meest geëigende stappen te ondernemen. Gesteld dat de door hem te verkrijgen toestemmingen enkel kunnen worden verkregen wanneer bijvoorbeeld de Vraagspecificatie wordt aangepast, is het aan de Opdrachtgever om te beslissen of hij daar inderdaad toe wil overgaan, of dat hij om hem moverende redenen liever van de opdracht afziet. Mogelijk leidt de noodzakelijke aanpassing immers tot een onoverbrugbare stijging van de voor zijn rekening komende projectkosten, of kan het doel dat de Opdrachtgever met de opdracht voor ogen had daarmee niet meer worden gerealiseerd. Daarom is in lid 5 bepaald dat de Opdrachtgever kan besluiten een Wijziging van de Overeenkomst op te dragen, of die Overeenkomst op te zeggen, en dat de Opdrachtnemer zijn ontbindingsrecht eerst kan uitoefenen wanneer duidelijk is geworden dat de Opdrachtgever geen van deze wegen zal bewandelen. Lid 6 voorziet in een procedure waarmee deze duidelijkheid kan worden verkregen.

Lid 5 stelt nadrukkelijk dat de Opdrachtgever de Overeenkomst kan wijzigen of opzeggen. Hij is dus niet verplicht uit een van deze mogelijkheden te kiezen. Denkbaar is immers dat de situatie die is ontstaan ook op een andere manier kan worden opgelost. Wellicht heeft de Opdrachtgever eenvoudig te ondervangen procedurefouten in het traject van te verkrijgen toestemmingen gemaakt en kiest hij ervoor die fouten alsnog voor eigen rekening te herstellen. Zelfs wanneer de Opdrachtgever in dat geval nalaat, ondanks een herhaald verzoek van de Opdrachtnemer als bedoeld in lid 6, om de Opdrachtnemer duidelijkheid te verschaffen over de weg die hij zal bewandelen, kan met lid 6 sub b of c worden voorkomen dat de Opdrachtnemer in zo'n geval de Overeenkomst ontbindt. Dat neemt natuurlijk niet weg dat de Opdrachtnemer in het gegeven geval andere rechtsvorderingen ten dienste staan, zoals ook is bepaald in lid 3 en 4.

Denkbaar is voorts dat het uitblijven van de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen het gevolg is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer zelf, bijvoorbeeld het tekortschieten in de nakoming van de waarschuwingsplicht uit hoofde van § 4 lid 10 sub b ter zake een fout of gebrek in de Vraagspecificatie die aan verlening van de toestemming in de weg heeft gestaan. Dat zal allereerst de in de wet en in de Overeenkomst genoemde consequenties hebben voor de mogelijkheden van de Opdrachtnemer om zelf een of meer van de eerdergenoemde rechtsvorderingen jegens de Opdrachtgever in te stellen. In de tweede plaats kan dit voor de Opdrachtgever aanleiding vormen om zelf op zijn beurt een door de wet toegekende rechtsvordering jegens de Opdrachtnemer in te stellen. Wat betreft de mogelijkheid tot het instellen van een vordering tot ontbinding, worden dan in lid 8 echter dezelfde beperkingen aan de Opdrachtgever opgelegd als die welke voor de Opdrachtnemer op grond van lid 6 sub b en c gelden. Wat betreft de mogelijkheid tot het instellen van een vordering tot schadevergoeding bevat lid 8 in de laatste volzin een regeling die de omvang van die schadevergoeding beperkt tot 5% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs. Deze regeling is consistent met de regeling van § 10 lid 5, laatste volzin, die op dezelfde situatie ziet. De aldus gelimiteerde schadevergoeding is bedoeld om de Opdrachtgever te compenseren voor het feit dat het Werk niet wordt gerealiseerd. Dat is dus een ander belang dan het belang van de Opdrachtnemer dat in het geding zal zijn wanneer zich de spiegelbeeldige situatie voordoet en waar § 9 lid 7 jo. lid 4 en § 10 lid 8, eerste volzin, een regeling voor treffen. Zie in dit verband met name de toelichting op lid 4 hiervoor en lid 7 hierna.

Het spreekt voor zich dat de Opdrachtgever, in de situatie waarin er sprake is van uitblijven van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen als gevolg van een tekortkoming van de Opdrachtnemer zelf, geen gebruik zal maken van de in lid 5 sub b jo. § 10 lid 8 geboden mogelijkheid om de Overeenkomst op te zeggen. Door die weg te bewandelen, is de Opdrachtgever immers het minst voordelig uit. Gesteld dat de ontstane impasse op een eenvoudige manier kan worden

doorbroken, staat ontbinding op grond van lid 6 sub b of c weliswaar niet open voor de Opdrachtgever, maar kan hij de kosten die met een en ander zijn gemoeid op de Opdrachtnemer verhalen door het instellen van een vordering tot schadevergoeding. En gesteld dat de Opdrachtgever de Overeenkomst niet langer wil voortzetten omdat de tekortkoming van de Opdrachtnemer het traject van te verkrijgen toestemmingen zodanig heeft verstoord dat de ontstane situatie niet langer op eenvoudige wijze is op te lossen, verhindert lid 8 *jo.* lid 6 sub b of c niet langer een vordering tot ontbinding.

Consequenties van opzegging door de Opdrachtgever of ontbinding door de Opdrachtnemer

7

Gesteld dat er toch een einde komt aan de Overeenkomst nadat de Opdrachtgever tekort is geschoten in de nakoming van zijn verplichting tot het verkrijgen van de in lid 1 genoemde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, hetzij doordat de Opdrachtgever de Overeenkomst zelf opzegt krachtens lid 5 sub b, hetzij doordat de Opdrachtnemer de Overeenkomst ontbindt krachtens lid 6, is de Opdrachtgever verplicht tot het betalen van een vergoeding aan de Opdrachtnemer. Lid 7 sluit wat betreft de aard en de omvang van die vergoeding aan bij de algemene regeling van de opzegging door de Opdrachtgever in § 16 lid 8 *jo.* lid 10.

Voorop staat dat de Opdrachtnemer aanspraak kan maken op vergoeding van alle verrichte Werkzaamheden (§ 16 lid 10 sub a). Ook kan hij aanspraak maken op vergoeding van de kosten die hij als gevolg van de ontbinding of de opzegging moet maken in het kader van de opzegging van contracten die hij met derden heeft gesloten voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud (§ 16 lid 10 sub c). De Opdrachtnemer kan – anders dan in de normale gevallen waarin hij een beroep op § 16 lid 10 kan doen – in dit specifieke geval echter geen aanspraak maken op de in § 16 lid 10 sub b bedoelde winstvergoeding. De reden waarom die uitzondering hier wordt gemaakt – en ook alleen hier alsmede in de vergelijkbare situatie die zich kan voordoen onder § 10 lid 8, eerste volzin – hangt samen met de omstandigheid dat er situaties denkbaar zijn waarin een toestemming niet wordt verkregen zonder dat er sprake is van een tekortkoming die aan de Opdrachtgever kan worden toegerekend. In zo'n geval zal de Opdrachtgever de Overeenkomst vaak tegen zijn wil tot een einde moeten laten komen, hetzij door opzegging daarvan door hemzelf (lid 5 sub b), hetzij door het op een ontbinding door de Opdrachtnemer (lid 6) te laten aankomen. Dat zal dan doorgaans gebeuren op een moment dat de Uitvoeringswerkzaamheden vaak nog moeten beginnen. Voor *dat* specifieke geval wordt het niet wenselijk geacht de Opdrachtnemer een winstvergoeding toe te kennen over het niet uitgeoefende – en vaak meest substantiële – deel van de prestatie.

Als de Opdrachtgever de Overeenkomst tot een einde laat komen langs een van de genoemde wegen (opzegging door de Opdrachtgever, ontbinding door de Opdrachtnemer) terwijl het uitblijven van de door hem te verzorgen toestemming wel als een aan hem toe te rekenen tekortkoming kan worden gekwalificeerd, wordt in de laatste zin van lid 7 nog eens expliciet bepaald dat de Opdrachtnemer in dat geval wel aanspraak kan maken op de in § 16 lid 10 sub b bedoelde winstvergoeding over het niet gerealiseerde deel van het Werk.

Overeenkomstige toepassing leden 3 tot en met 8 indien verleende vergunning wordt vernietigd, ingetrokken, geschorst, of van strengere voorwaarden wordt voorzien dan de oorspronkelijke voorwaarden

Het is mogelijk dat door de Opdrachtgever te verkrijgen publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen tijdig worden verleend maar in latere instantie alsnog worden vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden voorzien dan de bij de oorspronkelijk verleende toestemming gestelde voorwaarden. De hiervoor genoemde leden 3 tot en met 8 zijn dan van overeenkomstige toepassing.

9

§ 10 Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen: verplichtingen van de Opdrachtnemer

Voor de tekst van paragraaf 10 UAV-GC 2005 klik hier

Algemeen

Deze paragraaf regelt de rechtspositie van Partijen voor het geval dat publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen – voor zover zij door de *Opdrachtnemer* dienen te worden

<p>verkregen – niet of niet tijdig worden verleend. Van belang is ook de toelichting op artikel 6 MBO. De regeling sluit aan bij de opzet en inhoud van de regeling in § 9 hierboven.</p>	
<p><i>Door de Opdrachtnemer te verkrijgen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen</i></p> <p>Uit de toelichting op artikel 6 MBO kan worden opgemaakt dat er onderscheid wordt gemaakt tussen drie categorieën publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen. Zij kunnen betrekking hebben op (1) de opzet van het Werk en de realisatie van het Meerjarig Onderhoud of (2) het gebruik van het Werk (vergelijk § 5 lid 1 sub a UAV 2012). Wat categorie (1) en (2) betreft, kan met name worden gedacht aan zogenoemde deelvergunningen op basis van de Omgevingswet, zoals een omgevingsvergunning voor het aanleggen of het bouwen van een Werk. Mogelijk behoren toestemmingen tot de categorie (3) van toestemmingen die nodig zijn voor de realisatie van het Werk en het Meerjarig Onderhoud of die de Opdrachtnemer wenselijk acht en die niet kunnen worden ondergebracht bij de categorieën (1) of (2) (vergelijk § 6 lid 10 UAV 2012). Wat categorie (3) betreft, kan worden gedacht aan een uitritvergunning of aan een vergunning op basis waarvan tijdens het verrichten van de Werkzaamheden gebruik mag worden gemaakt van bepaald materieel, zoals een bouwkraan of steigers.</p>	1, 2, 3
<p>Het antwoord op de vraag of een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke 3 toestemming die de Opdrachtnemer moet verkrijgen nodig is voor het gebruik van het Werk, is afhankelijk van de bestemming waarvoor het Werk blijkt de Overeenkomst bedoeld is. In dit verband moet telkens worden vastgesteld wat de exacte reikwijdte is van de verplichting van de Opdrachtnemer het Werk te realiseren zodat het geschikt is voor de blijkens de Overeenkomst bedoelde bestemming. Zie daarvoor de toelichting op § 4 lid 3.</p>	3
<p>Het antwoord op de vraag of de Opdrachtnemer moet zorgen voor het verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die tot de categorieën (1), (2) en (3) behoren, is afhankelijk van de inhoud van de door de Opdrachtgever opgestelde annex als bedoeld in artikel 6 MBO. Is daarin een bepaalde toestemming die nodig is voor de opzet of het gebruik van het Werk of de realisatie van het Meerjarig Onderhoud, niet vermeld, dan rust op de Opdrachtnemer uit hoofde van lid 1 een inspanningsverplichting om die toestemming te verkrijgen. Aan die inspanningsverplichting gaat dan overigens de beantwoording van de vraag vooraf of de Opdrachtnemer – in het veronderstelde geval dat de Opdrachtgever daarover geen of onvolledige informatie aan hem ter beschikking heeft gesteld – de noodzaak tot het verkrijgen van de toestemming redelijkerwijs had mogen verwachten. Het bepaalde in § 3 lid 3 moet dan naar analogie worden toegepast. Behoort een toestemming daarentegen tot de derde categorie, dan rust op de Opdrachtnemer een resultaatsverplichting tot het verkrijgen van die toestemming uit hoofde van lid 2.</p>	1, 2
<p><i>Medewerkingsplicht Opdrachtgever</i></p> <p>De in § 10 lid 1 in fine geformuleerde medewerkingsplicht van de Opdrachtgever is het spiegelbeeld van de verplichting van de Opdrachtnemer die aan het einde van § 9 lid 1 is geformuleerd. Zie de toelichting op de laatstgenoemde bepaling.</p>	1
<p><i>Niet of niet tijdige verlening van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die nodig zijn voor de opzet en het gebruik van het Werk: hoofdregel</i></p> <p>Wat betreft de in lid 2 bedoelde normale publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die nodig zijn voor de uitvoering van het Werk, bevat deze paragraaf geen nadere bepalingen. Als de Opdrachtnemer er niet in slaagt deze toestemmingen tijdig te verkrijgen, is er sprake van een tekortkoming van de Opdrachtnemer in de nakoming van zijn in lid 2 omschreven verbintenis en kan de Opdrachtgever alle rechtsvorderingen instellen die hem door de wet worden toegekend.</p> <p>Dat kan de Opdrachtgever ook wanneer de Opdrachtnemer tekortschiet in de nakoming van zijn in lid 1 omschreven verbintenis tot het tijdig verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen die nodig zijn voor de <i>opzet</i> en het <i>gebruik</i> van het Werk. Voor die gevallen is de hiervoor genoemde hoofdregel opgenomen in lid 4, met dien verstande dat daarin is omschreven in welke gevallen het niet of niet tijdig verkrijgen van deze toestemmingen als een tekortschieten van de Opdrachtnemer kan worden gekwalificeerd.</p>	4

Nuancering van de hoofdregel: ontbinding door de Opdrachtgever en schadevergoeding

5

Volgens artikel 6:265 BW is de Opdrachtgever niet bevoegd de Overeenkomst te ontbinden, indien de tekortkoming van de Opdrachtnemer, gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis, deze ontbinding met haar gevolgen niet rechtvaardigt. Deze algemene norm is in lid 5 geconcretiseerd door aan te sluiten bij het bepaalde in lid 7 dat sub b en c twee gevallen noemt die een ontbinding niet rechtvaardigen. Dit zijn dezelfde gevallen die in § 9 lid 6 sub b en c en in lid 8 van die paragraaf staan genoemd als gevallen waarin Partijen de Overeenkomst niet kunnen ontbinden, gesteld dat de door de Opdrachtgever te verkrijgen toestemmingen niet worden verkregen als gevolg van een tekortkoming van een van Partijen.

In geval van ontbinding van de Overeenkomst door de Opdrachtgever, is de Opdrachtnemer (daarnaast) verplicht tot betaling van een gelimiteerde schadevergoeding, vooropgesteld natuurlijk dat is voldaan aan de in wet omschreven eis dat de tekortkoming aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend en dat de Opdrachtgever schade door die tekortkoming heeft ondervonden (artikel 6:74 BW). Dat aan deze vereisten moet zijn voldaan, blijkt uit de tekst van lid 4 ('met inachtneming van het daaromtrent in de wet bepaalde'). Deze schadevergoeding kan nooit meer bedragen dan 5% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs. Deze schadevergoeding is bedoeld om de Opdrachtgever te compenseren voor het feit dat het Werk niet wordt gerealiseerd. Deze bepaling stemt overeen met § 9 lid 8, laatste volzin, waarin in feite dezelfde situatie wordt geregeld.

Andere mogelijkheden die voor de Opdrachtgever open staan

6

De Opdrachtgever beschikt op grond van de wet over de nodige rechtsmiddelen ingeval de Opdrachtnemer tekortschiet in de nakoming van de op hem krachtens lid 1 rustende verbintenis. Uitgaande van de situatie dat de Opdrachtgever, ondanks het uitblijven van de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen, het Werk wil continueren, zal hij die rechtsmiddelen zodanig inzetten dat de Opdrachtnemer alsnog wordt geprikkeld tot het zo spoedig mogelijk verkrijgen van de toestemmingen. De mogelijkheden die de Opdrachtgever volgens het bepaalde in § 43 ten dienste staan, bieden wat dat betreft een aanvullend hulpmiddel.

Uit het bepaalde in lid 4 kan echter worden afgeleid dat niet alle gevallen waarin een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1 niet wordt verkregen, als een tekortkoming van de Opdrachtnemer kunnen worden gekwalificeerd. Wanneer zich een geval voordoet waarin er geen sprake is van een tekortkoming van de Opdrachtnemer, zoals onverwachte politieke beslissingen die de verlening van een toestemming als bedoeld in lid 1 doorkruisen, kan de Opdrachtgever geen vordering tot nakoming, schadevergoeding of ontbinding instellen. In zo'n geval moet de Opdrachtgever de meest geëigende stappen nemen om de voorliggende situatie het hoofd te bieden. Gesteld bijvoorbeeld dat de toestemmingen enkel door de Opdrachtnemer kunnen worden verkregen wanneer de Vraagspecificatie wordt aangepast, is het aan de Opdrachtgever om te beslissen of hij daar inderdaad toe wil overgaan, of dat hij om hem moverende redenen liever maar van de opdracht afziet. Mogelijk leidt de noodzakelijke aanpassing immers tot een onoverbrugbare stijging van de voor zijn rekening komende projectkosten, of kan het doel dat de Opdrachtgever met de opdracht voor ogen had daarmee niet meer worden gerealiseerd. Daarom is in lid 6 bepaald dat de Opdrachtgever kan besluiten een Wijziging van de Overeenkomst op te dragen, of die Overeenkomst op te zeggen.

Het spreekt voor zich dat de Opdrachtgever, in de situatie waarin er sprake is van uitblijven van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen als gevolg van een tekortkoming van de Opdrachtnemer zelf, geen gebruik zal maken van de in lid 6 sub b jo. § 16 lid 8 geboden mogelijkheid om de Overeenkomst op te zeggen.

Ontbinding door de Opdrachtnemer

7

In het hierboven genoemde geval dat het uitblijven van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1 niet als een tekortkoming van de Opdrachtnemer kan worden gekwalificeerd, zal doorgaans een impasse ontstaan die de Opdrachtnemer niet zelfstandig kan doorbreken. Daarom is het bepaalde in lid 6 opgenomen, dat de Opdrachtgever twee opties biedt om de ontstane impasse te doorbreken. Het is dan aan hem om te besluiten hoe Partijen verder

moeten gaan. Denkbaar is echter dat de Opdrachtgever geen enkele stap onderneemt en daarom ook niet een in lid 6 geregelde keuze tot Wijziging of opzegging van de Overeenkomst maakt. In dat geval kan de Opdrachtnemer de Overeenkomst ontbinden, overigens alleen nadat de Opdrachtgever een redelijke termijn is gegund om zich te beraden op de te nemen stappen, zodra duidelijk is geworden dat de toestemmingen niet of niet tijdig door de Opdrachtnemer zijn verkregen. Lid 7 voorziet in een procedure waarmee deze duidelijkheid kan worden verkregen.

Ontbinding staat natuurlijk niet open voor de Opdrachtnemer, wanneer het uitblijven van de toestemmingen het gevolg is van een tekortkoming van hemzelf. Als zich die situatie voordoet, wordt de vordering tot ontbinding geblokkeerd door lid 7 sub a dat een regel bevat van een gelijke strekking als artikel 6:266 BW. Op grond van artikel 6:265 BW is de Opdrachtnemer evenmin bevoegd de Overeenkomst te ontbinden, indien de tekortkoming van de Opdrachtgever, gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis, deze ontbinding met haar gevolgen niet rechtvaardigt. Deze algemene norm is in lid 7 geconcretiseerd door in het bepaalde sub b en c twee gevallen te noemen die een ontbinding niet rechtvaardigen. Wat betreft de mogelijkheid tot het instellen van een vordering tot ontbinding, worden hier dezelfde beperkingen aan de Opdrachtnemer opgelegd als die welke voor de Opdrachtgever op grond van lid 5 gelden.

Consequenties van opzegging door de Opdrachtgever of ontbinding door de Opdrachtnemer

Gesteld dat er toch een einde komt aan de Overeenkomst nadat de Opdrachtnemer tekort is geschoten in de nakoming van diens verplichting tot het verkrijgen van de in lid 1 genoemde publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, hetzij doordat de Opdrachtgever de Overeenkomst opzegt krachtens lid 6 sub b, hetzij doordat de Opdrachtnemer die Overeenkomst ontbindt krachtens lid 7, is de Opdrachtgever verplicht tot het betalen van een vergoeding aan de Opdrachtnemer. Lid 8 sluit wat betreft de aard en de omvang van die vergoeding aan bij de algemene regeling van de opzegging door de Opdrachtgever in § 16 lid 8 *jo.* lid 10. Het bepaalde in lid 8 stemt overeen met § 9 lid 7 waarin dezelfde situatie wordt geregeld. Zie de toelichting aldaar.

8

Overeenkomstige toepassing leden 4 t/m 8 indien verleende toestemming wordt vernietigd, ingetrokken, geschorst, of van strengere voorwaarden wordt voorzien dan de oorspronkelijke voorwaarden

Zodra een daartoe bevoegde derde een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming als bedoeld in lid 1, die tot de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer behoort, eenmaal heeft verstrekt, uiterlijk op het door Partijen daarvoor in artikel 6 lid 3 MBO overeengekomen tijdstip, heeft de Opdrachtnemer *in beginsel* aan zijn verplichting van lid 1 en daarmee aan die van artikel 6 lid 3 MBO voldaan. Dat die toestemming vervolgens wordt ingetrokken, vernietigd, geschorst of van strengere voorwaarden wordt voorzien dan de bij de oorspronkelijk verleende toestemming gestelde voorwaarden, al dan niet doordat tegen de verleende toestemming met succes bezwaar en/of beroep is aangetekend, doet aan het voorgaande niets af. Voor een dergelijk geval bepaalt de eerste zin van lid 9 echter wel dat de gevolgen van de intrekking, vernietiging, schorsing of het van strengere voorwaarden voorzien van de betreffende toestemming, dienen te worden vastgesteld op basis van de leden 4 tot en met 8. In dat geval zou dan alsnog kunnen blijken dat – hoewel de toestemming is verleend – de Opdrachtnemer niet heeft voldaan aan zijn inspanningsverplichting van § 10 lid 1 en daarmee evenmin aan zijn verplichting van artikel 6 lid 3 MBO. Dat is het geval wanneer met de overeenkomstige toepassing van § 10 lid 4 aanhef en sub a wordt vastgesteld dat de vernietiging, intrekking, schorsing of het van strengere voorwaarden voorzien, het gevolg is van het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden van de Opdrachtnemer aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften, vooropgesteld natuurlijk weer dat dit laatste aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

9

Van het in de vorige alinea beschreven geval dient te worden onderscheiden het geval waarin een daartoe bevoegde derde een toestemming als bedoeld in lid 1 weliswaar heeft verstrekt, maar voorwaarden aan die toestemming heeft verbonden waarover de vraag kan worden gesteld of de Opdrachtnemer die redelijkerwijs had mogen verwachten. Lid 9 is niet op dat geval van toepassing. In plaats daarvan moet het bepaalde in § 3 lid 3 naar analogie worden toegepast.

Schorsing Werkzaamheden indien redelijkerwijze mag worden verwacht dat verleende toestemming wordt vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden wordt voorzien

9

De tweede en derde zin van lid 9 geven een regeling voor het geval dat een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming weliswaar is verleend, maar er vervolgens bezwaar tegen die verlening wordt gemaakt. Als gevolg daarvan ontstaat onzekerheid of de verleende toestemming (ongewijzigd) in stand zal blijven.

Zo lang de bezwaarprocedure nog niet is afgerond, is sprake van een in beginsel verleende toestemming. De Opdrachtnemer zou daarom kunnen starten met de Werkzaamheden waar die toestemming mee verband houdt, vooropgesteld natuurlijk dat de Opdrachtgever in de bezwaarprocedure geen aanleiding vindt om gebruik te maken van zijn bevoegdheid op grond van § 16 lid 1 om de Werkzaamheden te schorsen. Indien de Opdrachtnemer in het hier geschetste geval zou starten met de Werkzaamheden, bestaat echter het risico dat de toestemming waar die Werkzaamheden mee verband houden, op een later tijdstip alsnog wordt vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden wordt voorzien dan de bij de oorspronkelijk verleende toestemming gestelde voorwaarden. Wanneer dat risico zich verwezenlijkt en dit het gevolg is van het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden van de Opdrachtnemer aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften en dit aan hem kan worden toegerekend, komt daarmee tevens voor zijn risico dat de inmiddels uitgevoerde Werkzaamheden mogelijk ongedaan moeten worden gemaakt.

De tweede zin van lid 9 geeft de Opdrachtnemer de mogelijkheid het voorgaande risico te beperken. Hij kan dat doen door de Werkzaamheden die met de verleende toestemming verband houden te schorsen, totdat duidelijk is geworden of de toestemming alsnog zal worden vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden zal worden voorzien. De Opdrachtnemer mag van deze bevoegdheid enkel en alleen gebruikmaken wanneer aan het volgende geobjectiveerde criterium is voldaan: mag een Opdrachtnemer in de gegeven omstandigheden van het geval redelijkerwijs verwachten dat de in beginsel verleende toestemming als gevolg van de bezwaarprocedure alsnog zal worden vernietigd, ingetrokken, geschorst of van strengere voorwaarden voorzien? Wat de vernietiging van de verleende toestemming betreft: die zal de Opdrachtnemer doorgaans niet mogen verwachten wanneer een tegen die toestemming gericht schorsingsverzoek inmiddels is afgewezen. In een dergelijk geval mag hij dus geen gebruikmaken van zijn in lid 9 geregelde schorsingsbevoegdheid.

De derde zin van lid 9 sluit aan bij de algemene regel van § 16 lid 3, maar beperkt de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging tot die gevallen waarin de bezwaarprocedure tot gevolg heeft dat de verleende toestemming niet, althans niet op basis van de oorspronkelijk daaraan verbonden voorwaarden, in stand blijft, zonder dat dit aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend. Hier moet weer vooral worden gedacht aan het geval dat met de overeenkomstige toepassing van § 10 lid 4 aanhef en sub a wordt vastgesteld dat de intrekking, vernietiging, schorsing of het van strengere voorwaarden voorzien van de toestemming het gevolg is van het niet voldoen van de Ontwerpwerkzaamheden aan de voor het Werk relevante bouwtechnische- en milieutechnische overheidsvoorschriften, zonder dat dit aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

§ 11 Wettelijke voorschriften en beschikkingen

Algemeen

Deze paragraaf is voor een belangrijk deel gelijk aan de regeling in de UAV 2012. De leden 1 tot en met 3 zijn op dezelfde uitgangspunten gebaseerd als § 6 leden 11 tot en met 13 UAV 2012.

1,
2,
3

Kostenvergoeding en of termijnsverlenging

Ten opzichte van de tekst van § 6 leden 12 en 13 UAV 2012 zijn de leden 2 en 3 aangepast omdat voor de regeling van kostenvergoeding en/of termijnsverlenging wordt aangesloten bij de algemene regeling van § 44 lid 1 sub a. Daarom is vereist dat kosten en/of vertraging hun oorzaak vinden in een omstandigheid die niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

2,
3

<p><i>Rechterlijke of arbitrale uitspraken</i></p> <p>Anders dan § 6 lid 13 UAV 2012 regelt lid 3 van deze paragraaf dat uitspraken van de gewone rechter en arbitrale uitspraken, die worden gewezen na de dag waarop de Opdrachtnemer zijn Aanbieding heeft gedaan, uitdrukkelijk dezelfde status hebben als de wettelijke voorschriften of beschikkingen van overheidswege die na die dag in werking treden.</p>	3
<p><i>Verrekening van wijzigingen van lonen, sociale lasten, prijzen, huren en vrachten</i></p> <p>De toepassing van het bepaalde in lid 3 <i>in fine</i> is afhankelijk van de wijze waarop artikel 10 MBO wordt ingevuld.</p>	3
<p><i>Vrijwaringsplicht Opdrachtnemer</i></p> <p>Anders dan de UAV 2012 regelt lid 4 de vrijwaringsplicht van de Opdrachtnemer jegens de Opdrachtgever tegen aanspraken van derden tot vergoeding van schade en betaling van boetes verband houdende met de niet naleving door de Opdrachtnemer van een uit deze paragraaf voortvloeiende verplichting. Daarbij is met name gedacht aan het voorbeeld waarin de Opdrachtgever door de overheid wordt aangesproken omdat de Opdrachtnemer verzuimt wettelijke zorgverplichtingen met betrekking tot veiligheid, gezondheid en milieu na te leven. Voor zover dit lid ziet op de verplichting van de Opdrachtnemer tot vrijwaring van de Opdrachtgever tegen aanspraken van derden tot vergoeding van schade, kan de Opdrachtnemer zich beroepen op de in § 28a, § 28b en § 29 voorziene beperkingen van zijn verplichting tot vrijwaring. Die mogelijkheid heeft de Opdrachtnemer dus niet voor de in dit lid bedoelde boetes.</p>	4

§ 12 Veiligheid en gezondheid

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Sinds het verschijnen van de UAV 1989 heeft de aandacht voor de veiligheid en gezondheid op en rond de bouwplaats een grote vlucht genomen. § 6 leden 16 en 16a UAV 2012, de enige bepalingen in de UAV 2012 die op deze problematiek betrekking hebben, worden in de praktijk vaak aangevuld met nadere bepalingen. Deze bepalingen zijn terug te voeren op wet- en regelgeving en verplichten de Opdrachtnemer tot een meer systematisch en meer controleerbaar waarborgen van veiligheids- en gezondheidsaspecten. In sommige in de praktijk gehanteerde administratieve voorwaarden is die wet- en regelgeving uitgewerkt in een gedetailleerd stelsel van bepalingen. Voor die benadering is in de UAV-GC niet gekozen.</p>	
<p>De verplichting tot naleving van de veiligheids- en gezondheidswetgeving vloeit in feite al voort uit § 11 lid 1. Daarin is de verantwoordelijkheid van de Opdrachtnemer voor de orde, veiligheid en/of gezondheid van personen en goederen nog eens expliciet in algemene zin geformuleerd, analoog aan § 6 lid 16 UAV 2012. In aanvulling daarop is de werkingssfeer van de bepaling veralgemeniseerd zodat de verplichting nu ook betrekking heeft op 'alle plaatsen waar door of namens hem Werkzaamheden worden verricht'. Zie in dit verband ook § 3 lid 1 sub c en § 17 en de toelichtingen op die bepalingen. Daarnaast bieden de overige leden van de onderhavige paragraaf Partijen een algemeen kader om invulling te geven aan de wettelijke verplichting tot het waarborgen van veiligheids- en gezondheidsaspecten. Binnen het geboden kader is de Opdrachtgever vervolgens in staat om via het acceptatieplan die waarborging projectspecifiek te sturen en deze naar behoefte in meer of mindere mate te intensiveren.</p>	1
<p><i>Veiligheidsmanagementsysteem, veiligheidshandboek, V&G-(deel)plan(nen), V&G-dossier</i></p> <p>De Opdrachtnemer moet op grond van het tweede lid van deze paragraaf over een veiligheidsmanagementsysteem beschikken. Daarnaast is hij op basis van bijzondere wetgeving verplicht tot het opstellen van een veiligheids- en gezondheidsplan (V&G-plan), eventuele V&G-deelplannen en een V&G-dossier. Die wetgeving houdt ook voor de Opdrachtgever verplichtingen in, denk daarbij aan de zogenoemde vergewisplicht. Met inachtneming van deze wettelijke verplichtingen, geeft het derde lid van deze paragraaf de Opdrachtgever de mogelijkheid van de Opdrachtnemer te eisen dat deze het V&G-plan, eventuele V&G-deelplannen en een V&G-dossier ter Acceptatie voorlegt, vooropgesteld althans dat deze Documenten uitdrukkelijk in het acceptatieplan zijn vermeld (zie artikel 12 sub a MBO). In dat acceptatieplan worden dan tevens de eisen vermeld</p>	2, 3

waaraan deze Documenten moeten voldoen, het tijdstip waarop ze ter Acceptatie moeten worden voorgelegd en de tijdstippen waarop ze door de Opdrachtgever moeten zijn geaccepteerd.

In het acceptatieplan kunnen onder meer de volgende eisen worden gesteld aan het V&G-plan: het V&G-plan moet een inventarisatie bevatten van alle voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud relevante wet- en regelgeving op het gebied van V&G, alsmede van de voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud relevante eisen die uit die wet- en regelgeving kunnen worden afgeleid;

- het V&G-plan moet een inventarisatie bevatten van alle voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud relevante wet- en regelgeving op het gebied van V&G, alsmede van de voor het Werk en het Meerjarig Onderhoud relevante eisen die uit die wet- en regelgeving kunnen worden afgeleid;
- het V&G-plan moet inzicht geven in de wijze waarop de Opdrachtnemer die eisen zal naleven;
- het V&G-plan moet voldoen aan eisen die voortvloeien uit algemene regelgeving met betrekking tot arbeidsomstandigheden, zoals de Arbowet, het Arbobesluit, de Arboregeling en de Arbeidstijdenwet;
- het V&G-plan moet voldoen aan eventuele eisen die voortvloeien uit bijzondere regelgeving die van toepassing kan zijn, gelet op de aard van de opdracht. Bijzondere regelgeving is bijvoorbeeld van toepassing bij railinfrastructuurwerken, baggerwerkzaamheden, of wegwerkzaamheden;
- het V&G-plan moet inzicht geven in de identiteit, de opleiding en de taken en verantwoordelijkheden van de personen die de Opdrachtnemer inschakelt voor de uitvoering van V&G-verplichtingen;
- het V&G-plan moet de resultaten bevatten van de door de Opdrachtnemer volgens de Arbowet uit te voeren Risico-Inventarisatie en Risico-Evaluatie (RI&E);
- voor de Ontwerpwerkzaamheden, de Uitvoeringswerkzaamheden en de Onderhoudswerkzaamheden moeten afzonderlijke V&G-plannen worden opgesteld;
- indien in het V&G-plan wordt verwezen naar onderdelen van het veiligheidsmanagementsysteem van de Opdrachtnemer, kan geëist worden dat die onderdelen in het V&G-plan worden opgenomen;
- het V&G-plan moet een beschrijving bevatten van de maatregelen die de Opdrachtnemer voornemens is te treffen voor de toegang en de bewaking van de in § 3 lid 1 sub c en in § 17 bedoelde terreinen;
- het V&G-plan moet een zogenaamd calamiteitenplan bevatten dat weer aan eigen eisen moet voldoen (identificatie van mogelijke calamiteiten; hoe worden calamiteiten tijdig gesignaleerd; hoe wordt er gehandeld bij calamiteiten; coördinatie van die handelingen; aanwijzen hulpverleners en coördinatoren; training van deze personen; oefeningen; bereikbaarheid van hulpverleningsdiensten; hoe vindt hulpverlening plaats; op welke wijze is beschikbaarheid van zaken die bij de hulpverlening kunnen worden ingezet, zeker gesteld; communicatie over calamiteiten met de Opdrachtgever);
- het V&G-plan moet een beschrijving geven van de wijze waarop rapportage plaatsvindt, indien zich een (bijna-)ongeval voordoet;
- het V&G-plan moet duidelijk maken dat de voor de nakoming van de Overeenkomst te gebruiken goederen, veilig zijn. Indien de Opdrachtnemer dat doet door te verwijzen naar certificaten die zijn afgegeven door instellingen die deze goederen hebben gekeurd, moet hij die certificaten overleggen;
- het V&G-plan moet aangeven wat de exacte samenhang en onderlinge relatie is tussen het V&G-plan en de V&G-deelplannen enerzijds, en tussen de afzonderlijke V&G-deelplannen anderzijds.

Actualiseren V&G-(deel)plan(nen)

Indien de Opdrachtgever in het acceptatieplan heeft bepaald dat de Opdrachtnemer een V&G-plan en eventuele V&G-deelplannen ter Acceptatie moet voorleggen, heeft hij tot aan het moment waarop hij tot Acceptatie van zo'n Document overgaat, de mogelijkheid in die plannen tijdstippen aan te

geven waarop de Opdrachtnemer een geactualiseerde versie van het V&G-plan of van een V&G-deelplan ter Acceptatie dient voor te leggen. Dat betekent dat het acceptatieplan ook de eisen moet bevatten waaraan zo'n geactualiseerde versie van een plan dient te voldoen. Denk daarbij aan de volgende eisen:

- de geactualiseerde versie van een plan moet duidelijk maken hoe eerder gesignaleerde V&G-risico's zijn geëlimineerd of gereduceerd;
- de geactualiseerde versie van een plan moet aangeven welke nieuwe risico's zijn geïdentificeerd en welke maatregelen er genomen zullen worden om deze te elimineren of te reduceren;
- de geactualiseerde versie van een plan moet aangeven welke oorspronkelijke risico's nog bestaan.

Relevante Documenten bijvoegen

Alleen wanneer de Opdrachtnemer verplicht is de in deze paragraaf genoemde plannen en het dossier ter Acceptatie voor te leggen (zie lid 3), is hij verplicht de relevante Documenten waarnaar in die plannen en het dossier wordt verwezen, bij zijn verzoek tot Acceptatie te voegen. Dat hoeven dan natuurlijk niet alle Documenten te zijn waarnaar wordt verwezen. Steeds moet worden bezien of het bijvoegen van een Document noodzakelijk is om de Opdrachtgever in staat te stellen te beoordelen of een plan of dossier kan worden geaccepteerd (zie artikel 6:58 BW).

Hoofdstuk 6 - Bodemaspecten

§ 13 Bodemaspecten (vervallen)

Algemeen

Deze paragraaf regelde in de UAV-GC 2005 de verantwoordelijkheid van Partijen voor de eventuele impact die aan de bodem gerelateerde projectspecifieke omgevingsfactoren op de realisatie van het Werk zouden kunnen hebben. Met name voor het risico van een eventuele afwijkende geotechnische bodemgesteldheid werd destijds een *bijzondere regeling* noodzakelijk geacht ten opzichte van de *algemene regeling* van § 3 en § 4 UAV-GC 2005.

Die bijzondere regeling was opgenomen in § 13 lid 1 en 2 UAV-GC 2005. Op grond van die regeling verschoof het risico van een afwijkende geotechnische bodemgesteldheid van de Opdrachtnemer naar de Opdrachtgever wanneer de Opdrachtnemer kon aantonen dat de door hem gemaakte inschatting van de geotechnische bodemgesteldheid een *zorgvuldige* inschatting was (zie § 13 lid 2 UAV-GC 2005).

In de UAV-GC 2025 is die bijzondere regeling van § 13 lid 1 en 2 UAV-GC 2005 nu verheven tot de *algemene* regel voor alle voor de realisatie van het Werk en het Meerjarig Onderhoud relevante omgevingsfactoren waarvan de Opdrachtnemer geheel of ten dele zelf een inschatting moet maken (zie § 3 lid 3 gelezen in verband met § 4 lid 4). Behalve dat deze nieuwe regeling de positie van de Opdrachtnemer aanmerkelijk verbetert, bestaat met die regeling geen behoefte meer aan een zelfstandige regeling van het specifieke risico van de afwijkende geotechnische bodemgesteldheid, zoals die nog is terug te vinden in § 13 lid 1 en 2 UAV-GC 2005. Het laten opgaan van die regeling in § 3 lid 3 en § 4 lid 4 is de aanleiding geweest om na te gaan of, en hoe, ook de overige leden van § 13 UAV-GC 2005 in de algemene bepalingen van § 3 en § 4 zouden kunnen opgaan. Die operatie bleek mogelijk te zijn, zodat daarmee de volledige § 13 UAV-GC 2005 kon komen te vervallen.

In de onderstaande toelichting wordt nog kort ingegaan op de vraag op welke plaatsen in de UAV-GC 2025 de (strekking van de) regeling van de bepalingen van § 13 UAV-GC 2005 uiteindelijk is terechtgekomen.

Verplichting van de Opdrachtnemer tot afstemming (§ 13 lid 1 UAV-GC 2005)

De regeling van deze verplichting is nu opgenomen in § 4 lid 4. Dat de Opdrachtnemer verantwoordelijk en mogelijk zelfs aansprakelijk is voor de gevolgen van een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van deze verplichting, blijkt uit § 4 lid 4, gelezen in samenhang met verschillende van de overige bepalingen van § 4 (zie bijvoorbeeld lid 5, 12, 13 en 14), § 41 lid 4 en § 44 lid 1.

1

Verantwoordelijkheid verschuift naar de Opdrachtgever (§ 13 lid 2 UAV-GC 2005)

Deze strekking van deze bepaling is nu overgenomen in § 3 lid 3. Voor het bepaalde in § 13 lid 3 UAV-GC 2005 kan nu worden teruggevallen op § 3 lid 3 gelezen in verband met § 4 lid 4.

2,
3

Bodemverontreiniging (§ 13 lid 4 tot en met 6 UAV-GC 2005)

Het tegen de verwachtingen in aantreffen van bodemverontreiniging is een risico dat nu wordt geregeld op basis van de algemene principes zoals die blijken uit § 3 en § 4. Dat betekent dat de Opdrachtnemer enerzijds zijn Werkzaamheden hierop moet afstemmen (zie § 4 lid 4) maar dat hij anderzijds, wanneer hij bij gebrek aan informatie zelf een inschatting van dat risico moet maken, niet meer verantwoordelijk is voor de gevolgen van de impact van onverwacht aangetroffen verontreiniging indien hij kan aantonen dat hij dat risico als een zorgvuldig Opdrachtnemer heeft ingeschat (zie § 3 lid 3). Het bepaalde in § 13 lid 5 en 6 UAV-GC 2005 is op dezelfde algemene principes gebaseerd. Dat de Opdrachtnemer niet aansprakelijk is voor aangetroffen verontreiniging (zie § 13 lid 4 UAV-GC 2005, eerste volzin), tenzij de verontreiniging door de Werkzaamheden is veroorzaakt en aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend, volgt nu uit de algemene bepalingen van § 4 lid 13 en 14 en is ook overigens nog eens expliciet onder de aandacht gebracht in de toelichting op § 3 lid 2 en 3. Voor het bepaalde in § 13 lid 4, tweede volzin, UAV-GC 2005 kan nu worden teruggevallen op de algemene regeling van § 14.

4,
5,
6

Deze bepaling is nu overgenomen in § 4 lid 8. Vondst van de in deze bepaling bedoelde zaken kan eventueel aanleiding geven tot toepassing van het bepaalde in § 44 lid 1 sub b.

Hoofdstuk 7 - Wijzigingen, schorsing, ontbinding, opzegging

§ 14 Wijzigingen opgedragen door de Opdrachtgever

Algemeen

De Opdrachtgever kan tijdens de uitvoering van de Overeenkomst tot het inzicht komen dat de Opdrachtnemer het Werk of het Meerjarig Onderhoud anders dient te realiseren dan in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie of een annex is geëist of door de Opdrachtnemer in zijn Aanbieding of een Document is voorzien. Hij heeft dan de mogelijkheid om een Wijziging op te dragen. Aan het opdragen van een Wijziging zijn voor de Opdrachtgever grote gevolgen verbonden. Niet alleen trekt hij in beginsel de verantwoordelijkheid voor de inhoud van een opgedragen Wijziging naar zich toe (§ 3 lid 6), maar ook moet hij rekening houden met een eventuele aanpassing van de in artikel 2 MBO vermelde prijs en datum van oplevering (zie voor een volledig overzicht van de gevolgen het bepaalde in § 45 lid 8).

De Opdrachtgever dient daarom grote voorzichtigheid te betrachten bij het opdragen van Wijzigingen. Wanneer hij voor bepaalde aspecten van het Werk en de Werkzaamheden uitgesproken wensen heeft, dient hij deze te vertalen in eisen die in de Vraagspecificatie worden opgenomen. Vervolgens kan hij criteria van deze eisen afleiden en die in het acceptatieplan vastleggen (artikel 12 sub d MBO). Met deze eisen en criteria kan hij in beginsel voldoende naar wens sturen op het resultaat van de Werkzaamheden, zodat het in een later stadium opdragen van een Wijziging niet nodig zal zijn. Mogelijk komt de Opdrachtgever echter pas in de loop van de Werkzaamheden op ideeën waarin de Vraagspecificatie niet voorziet. Ook is het denkbaar dat de Opdrachtnemer een in de Vraagspecificatie opgenomen eis op een bepaalde manier heeft uitgewerkt in een Ontwerpdokument en dat de Opdrachtgever met die uitwerking minder gelukkig is. Wanneer die wijze van uitwerking echter beantwoordt aan de door de Vraagspecificatie en het acceptatieplan gestelde kaders, is ook de Opdrachtgever daaraan in beginsel gebonden. In deze gevallen rest hem slechts de mogelijkheid een Wijziging op te dragen. Het spreekt voor zich dat die Wijziging in een zo vroeg mogelijk stadium moet worden opgedragen, zo mogelijk voorafgaande aan de Uitvoerings- en/of Onderhoudswerkzaamheden, in verband met de eerdergenoemde consequenties.

Verder is er de voor de praktijk belangrijke categorie van gevallen waarin de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden wordt geconfronteerd met de verwezenlijking van een risico, met negatieve gevolgen voor de verdere Werkzaamheden: bijvoorbeeld het aantreffen van een feitelijke toestand (bijvoorbeeld kabels en leidingen, ontplofbare oorlogsresten of milieuverontreiniging) die afwijkt van wat werd verwacht (§ 3 lid 2 en lid 3); de niet (tijdige) verlening van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen (§ 9 lid 5 sub a, § 10 lid 6 sub a); schade aan het Werk (§ 41 lid 8). Er kunnen dan twee situaties worden onderscheiden.

De eerste situatie doet zich voor wanneer als gevolg van de risicoverwezenlijking de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen redelijkerwijs onmogelijk is geworden. In die situatie is het aan de Opdrachtgever om de gevolgen van de risicoverwezenlijking te beheersen door een Wijziging als bedoeld in deze paragraaf op te dragen, zodat het Werk of het Meerjarig Onderhoud anders zal worden gerealiseerd dan in de contractdocumenten is omschreven. Doet de Opdrachtgever dat niet, dan kan de Opdrachtnemer zelf met een voorstel tot Acceptatie van een Wijziging komen op grond van § 15 lid 2. Zie de toelichting op die bepaling en (de toelichting op) lid 6 van die bepaling.

Een tweede situatie doet zich voor wanneer de risicoverwezenlijking de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen niet hindert. In deze situatie is het niet nodig dat de Opdrachtgever een Wijziging op grond van deze paragraaf

opdraagt, of dat de Opdrachtnemer een voorstel tot Acceptatie van een Wijziging doet op grond van § 15 lid 2. De Opdrachtnemer is in deze situatie immers prima in staat het Werk of het Meerjarig Onderhoud te realiseren zonder dat van de contractdocumenten behoefte te worden afgeweken. Dat de Opdrachtnemer in die gevallen mogelijk geconfronteerd wordt met meerkosten en/of vertraging, doet aan het voorgaande niets af. Immers, als de risicoverwezenlijking het gevolg is van een aan de Opdrachtgever toe te rekenen omstandigheid, kan de Opdrachtnemer voor die meerkosten en/of vertraging aanspraak maken op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging op grond van § 44 lid 1. Daarvoor is dan niet nodig – anders dan in de praktijk nog wel eens wordt verondersteld – dat de Opdrachtgever eerst een Wijziging in de zin van deze paragraaf opdraagt. In dergelijke gevallen is het evenmin nodig dat de Opdrachtgever de Opdrachtnemer verzoekt om zelf met een voorstel tot Acceptatie van een Wijziging te komen op grond van § 15 lid 2.

Uit het voorgaande volgt dat de Opdrachtgever, met uitzondering van de hiervoor besproken gevallen waarin de Opdrachtgever het Werk of het Meerjarig Onderhoud vanwege zijn bouwbehoefte noodzakelijkerwijs anders moet laten realiseren dan is omschreven in de contractdocumenten, zo terughoudend mogelijk moet zijn met het opdragen van Wijzigingen. Alleen wanneer de Opdrachtgever echt een goede reden heeft, kan hij tot een Wijziging overgaan.

Opdrachtgevers die aanbestedende diensten of speciale-sectorbedrijven zijn in de zin van de Aanbestedingswet 2012, moeten er bovendien op bedacht zijn dat het opdragen van een Wijziging mogelijk kwalificeert als een wijziging van een overheidsopdracht. Een dergelijke wijziging kan uitsluitend plaatsvinden zonder nieuwe aanbestedingsprocedure in de gevallen bedoeld in de hoofdstukken 2.5 en 3.6 van de Aanbestedingswet 2012.

Het opdragen van een Wijziging resulteert uiteindelijk in een aanpassing van een of meer van de contractdocumenten genoemd in artikel 3 lid 1 MBO. Die aanpassing kan echter niet eenzijdig door de Opdrachtgever worden gedictieerd: daarvoor is wilsovereenstemming tussen beide Partijen noodzakelijk. In sommige gevallen zullen Partijen die wilsovereenstemming eenvoudig kunnen bereiken. In andere gevallen zal dat op problemen stuiten. Om te voorkomen dat er een impasse ontstaat waarin de UAV-GC niet voorzien is, is gepoogd in deze paragraaf een sluitende regeling te formuleren. Voor een deel voorziet die regeling in een stringente procedure waarin alle 'open-einde'-situaties zo veel mogelijk zijn ondervangen. Die procedureregeling is schematisch weergegeven in bijlage II.

De regeling in deze paragraaf biedt in concrete gevallen alleen uitsluitel over de vraag of de Opdrachtnemer – in beginsel – gehouden is een Wijziging van de Opdrachtgever uit te voeren. Wanneer die vraag bevestigend kan worden beantwoord, ontstaat voor de Opdrachtnemer namelijk een verbintenis tot uitvoering van de Wijziging onder de opschortende voorwaarde dat Partijen vervolgens overeenstemming weten te bereiken over de gevolgen van die Wijziging (zie voor een overzicht daarvan § 45 lid 8). Wanneer die overeenstemming is bereikt, treedt de hiervoor bedoelde voorwaarde in. Vanaf dat moment – niet eerder dus – heeft de verbintenis van de Opdrachtnemer tot uitvoering van de Wijziging werking gekregen en kan de Opdrachtgever nakoming van die verbintenis vorderen (artikel 6:22 BW).

De achtergrond van de hiervoor uiteengezette tweetraps-constructie is dat het bij een geïntegreerde contractvorm risicovol kan zijn als een Opdrachtnemer al met de uitvoering van een opgedragen Wijziging start op een moment waarop Partijen nog geen overeenstemming hebben bereikt over de gevolgen van die Wijziging. Die gevolgen kunnen bij een geïntegreerde contractvorm namelijk niet alleen aanzienlijk zijn, zij kunnen op het moment van het opdragen van de Wijziging bovendien nog onvoldoende inzichtelijk zijn voor Partijen. De ervaring leert dat een duidelijk inzicht in de aard en omvang van die gevolgen vaak pas ontstaat in de fase waarin Partijen overeenstemming over die gevolgen proberen te bereiken. Wanneer in dat geval zou blijken dat Partijen er niet in slagen tot die overeenstemming te komen, of dat de Opdrachtgever naar aanleiding van het verkregen inzicht in de gevolgen van de Wijziging zou willen afzien, zou het problematisch kunnen zijn indien die Wijziging inmiddels al in uitvoering is (of mogelijk zelfs al

is uitgevoerd). De uitvoering van de Wijziging zou Partijen voor voldongen feiten kunnen stellen, ongewenste druk kunnen zetten op het bereiken van overeenstemming over de gevolgen van de Wijziging en mogelijk zelfs tot het ontstaan van een geschil aanleiding kunnen geven.

Het voorgaande betekent dat met deze paragraaf dus niet de gevolgen van een opgedragen Wijziging, in het bijzonder voor de in artikel 2 MBO vastgelegde prijs en datum van oplevering, worden vastgesteld. Daarvoor is de procedure van § 45 bedoeld. Die gevolgen kunnen overigens wel reeds ter sprake komen tijdens de procedure die Partijen krachtens de onderhavige paragraaf moeten volgen (lid 8).

Wat is een 'Wijziging van de Opdrachtgever'?

De aard en de omvang van de door de Opdrachtnemer te verrichten prestatie is in beginsel gefixeerd: het kader van eisen waaraan de Werkzaamheden, het Werk en eventueel het Meerjarig Onderhoud dienen te beantwoorden, ligt besloten in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie en de bij die Vraagspecificatie gevoegde annexen. Binnen dat kader heeft hij vervolgens de vrijheid die eisen nader uit te werken. Hij doet dat in de eerste plaats in zijn Aanbieding en vervolgens ook tijdens de Ontwerp-, Uitvoerings-, en Onderhoudswerkzaamheden. Staan de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie en de annexen de Opdrachtnemer toe om binnen de daarin gestelde kaders een bepaalde eis te specificeren, dan presteert de Opdrachtnemer conform de Overeenkomst wanneer hij dat ook doet. Denk hierbij aan een Vraagspecificatie waarin voor de fundering van het Werk slechts functionele eisen zijn vermeld. De Opdrachtnemer werkt deze eisen vervolgens uit en kiest daarbij voor een bepaalde (technische) oplossing. Mogelijk doet hij dat ten dele al in zijn Aanbieding, maar hij zal dat in ieder geval doen tijdens de Ontwerpwerkzaamheden in de Ontwerpdocumenten. Wanneer met de gemaakte keuze wordt voldaan aan de functionele eisen in de Vraagspecificatie, beantwoordt de prestatie van de Opdrachtnemer aan de eisen van de Overeenkomst. Is de Opdrachtgever echter niet tevreden over de gekozen oplossing en wenst hij een andere (technische) oplossing, dan zal hij een Wijziging moeten opdragen (lid 1 sub b, d en e).

De Opdrachtgever kan acceptatiecriteria afleiden van de in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie of een annex vastgelegde eisen. Deze criteria neemt hij op in het acceptatieplan (artikel 12 sub d MBO). Wanneer het acceptatieplan bepaalt dat de Opdrachtnemer het definitief ontwerp ter Acceptatie moet voorleggen, moet de in dat Ontwerpdocument gekozen oplossing niet alleen beantwoorden aan de hiervoor genoemde eisen, maar ook aan de criteria in het acceptatieplan. Blijft de Opdrachtnemer bij de uitwerking van het voorlopig ontwerp tot het definitief ontwerp binnen de kaders van die eisen en criteria, dan moet de Opdrachtgever tot Acceptatie van het definitief ontwerp overgaan. Dat wil echter niet zeggen dat de Opdrachtgever in zo'n geval ook altijd even gelukkig is met de door hem geaccepteerde uitwerking van de Opdrachtnemer. Een verandering van het geaccepteerde definitieve ontwerp kan hij echter alleen nog bewerkstelligen door een Wijziging op te dragen (lid 1 sub e). Soms houdt dat tevens een Wijziging van de Vraagspecificatie in (lid 1 sub b).

Aldus beschouwd is een Wijziging van de Opdrachtgever een wijziging van een in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie of een annex opgenomen eis, of een wijziging van een door de Opdrachtnemer gekozen en eventueel door de Opdrachtgever geaccepteerde oplossing van zo'n eis. Een ander voorbeeld kan dit nog verder verduidelijken.

Indien de Vraagspecificatie voor bepaalde onderdelen van de Werkzaamheden de inschakeling van een Zelfstandige Hulp persoon niet aan de Opdrachtnemer voorschrijft, is deze vrij die Zelfstandige Hulp persoon zelf te kiezen. Geconfronteerd met die keuze van de Opdrachtnemer, kan de Opdrachtgever op het idee komen dat hij de bewuste Werkzaamheden door een andere Zelfstandige Hulp persoon wil laten uitvoeren. Hij kan dat resultaat bereiken door een Wijziging op te dragen. Die situatie komt echter overeen met het aan de Opdrachtnemer voorschrijven van een Zelfstandige Hulp persoon, zodat § 6 lid 3 tot en met 7 in dat geval van overeenkomstige toepassing zijn.

Wanneer de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer laat weten 'voornemens' te zijn een Wijziging

1, 2

op te dragen en de Opdrachtnemer daarom vraagt om aan te geven of deze bereid is die voorgenoemen Wijziging uit te voeren en – in het bevestigende geval – wat in dat geval de mogelijke consequenties van die Wijziging zullen zijn, is geen sprake van het opdragen van een Wijziging door de Opdrachtgever zoals bedoeld in deze paragraaf. Dat betekent dat Partijen in een dergelijk geval buiten de kaders van deze paragraaf en die van § 45 opereren. Het is op zich niet bezwaarlijk om een dergelijke verkennende exercitie op informele basis te doorlopen. Wat Partijen zich echter moeten realiseren, is dat wanneer het voornemen van de Opdrachtgever een meer definitief karakter krijgt, zij voor het vervolg van het proces moeten aansluiten bij de hiervoor bedoelde kaders. Dat betekent dat de Opdrachtgever een Wijziging met inachtneming van de onderhavige paragraaf moet opdragen en dat Partijen vervolgens – gesteld dat de Opdrachtnemer zich bereid verklaart die Wijziging uit te voeren – de procedure van § 45 dienen te volgen. *Wijziging is noodzakelijk, maar Opdrachtgever draagt geen Wijziging op*

Doorgaans neemt de Opdrachtgever natuurlijk zelf het initiatief tot het opdragen van een Wijziging. Een geval dat zich echter kan voordoen, is dat een Wijziging noodzakelijk is als gevolg van een aan de Opdrachtgever krachtens de wet, de Overeenkomst of de in het verkeer geldende opvattingen toe te rekenen omstandigheid die realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen onmogelijk maakt en waarbij de Opdrachtgever vervolgens weigert die Wijziging op te dragen. In dat geval ontstaat er een impasse. Die impasse kan eventueel worden doorbroken met behulp van de bepalingen van § 15 lid 2, lid 4 en lid 6.

Onderzoeks- en informatieplicht Opdrachtnemer

Een Wijziging van de Opdrachtgever houdt per definitie een afwijking in ten opzichte van de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie, de bij de Vraagspecificatie gevoegde annexen of van keuzen die de Opdrachtnemer heeft gemaakt in zijn Aanbieding of tijdens het verrichten van de Werkzaamheden. De Opdrachtgever heeft echter niet in alle gevallen inzicht in de precieze aard en omvang van die afwijking, wat voorts kan betekenen dat de consequenties voor hem onduidelijk zijn. De Opdrachtnemer is de meest aangewezen persoon om de Opdrachtgever hierover meer duidelijkheid te verschaffen. Hij moet immers ook voor zichzelf onderzoek verrichten naar de aard en omvang van de opgedragen afwijking om de vraag te kunnen beantwoorden of hij zich tegen de opgedragen Wijziging al dan niet zal verzetten. De uitkomst van het onderzoek kan hem bovendien aanleiding geven om zijn waarschuwingsplicht op grond van § 4 lid 10 sub h na te komen. Ook moet hij in verband met de procedure van § 45 voor zichzelf een beeld krijgen van de financiële gevolgen, alsmede van de gevolgen voor de planning die aan de Wijziging verbonden zijn. De in dit lid neergelegde verplichting houdt overigens niet in dat de Opdrachtnemer tot het verschaffen van zeer gedetailleerde informatie zal moeten overgaan. Hij kan zich beperken tot de meest cruciale en relevante informatie.

Mogelijke reacties Opdrachtnemer op een opgedragen Wijziging

Zoals uit het schematisch overzicht in bijlage II bij de toelichting blijkt, kan de Opdrachtnemer op drie manieren reageren wanneer de Opdrachtgever hem een Wijziging opdraagt:

1. hij kan schriftelijk mededelen de Wijziging te zullen uitvoeren;
2. hij kan zich in stilzwijgen hullen;
3. hij kan schriftelijk mededelende Wijziging niet te zullen uitvoeren.

Afhankelijk van de opstelling die de Opdrachtnemer kiest, ontvouwen zich verschillende scenario's waarvoor de onderhavige paragraaf een regeling biedt. Die scenario's kunnen ook worden afgeleid uit het schematische overzicht in bijlage II. Voor elk afzonderlijk scenario wordt hierna een toelichting op de regeling in deze paragraaf gegeven.

Opdrachtnemer deelt mee de Wijziging te zullen uitvoeren

Dit is het eenvoudigste scenario. Partijen bereiken door de schriftelijke mededeling van de Opdrachtnemer in elk geval wilsovereenstemming over het feit dat de laatste de opgedragen Wijziging zal uitvoeren. Dat houdt echter nog niet in dat zij het ook eens zijn over gevolgen van die

3

6, 15

Wijziging (zie daarvoor § 45 lid 8). Om die overeenstemming te bereiken, dienen zij de procedure te volgen die is vastgelegd in § 45. Zo lang die overeenstemming niet is bereikt, is de werking van de verbintenis van de Opdrachtnemer tot uitvoering van de Wijziging opgeschort.

Opdrachtnemer reageert niet op een opgedragen Wijziging

Mogelijk laat de Opdrachtnemer niets van zich horen. In dat geval zal de Opdrachtgever hem in gebreke moeten stellen en hem een nadere termijn moeten geven om alsnog te vernemen of hij van plan is uitvoering aan de Wijziging te geven. De Opdrachtnemer kan naar aanleiding van die ingebrekestelling alsnog laten weten dat hij de Wijziging zal uitvoeren, waarmee men weer terug is bij het hierboven genoemde scenario. Laat de Opdrachtnemer ook na de ingebrekestelling niets van zich horen, dan zal hij de Wijziging in beginsel moeten uitvoeren. Overigens is dan nog steeds vereist dat Partijen met behulp van de procedure van § 45 overeenstemming proberen te bereiken over de gevolgen van de Wijziging. Dat betekent dat ook in dit scenario de werking van de verbintenis van de Opdrachtnemer tot uitvoering van de Wijziging is opgeschort zo lang die overeenstemming niet is bereikt.

6, 16

Opdrachtnemer deelt mee de Wijziging niet te zullen uitvoeren

In het derde scenario deelt de Opdrachtnemer gemotiveerd mee (al dan niet na door de Opdrachtgever in gebreke te zijn gesteld zoals in het vorige scenario omschreven) dat hij de Wijziging niet wil uitvoeren. In zijn motivatie verwijst de Opdrachtnemer naar een of meer van de in lid 5 genoemde gronden.

5, 6,
7

De weigeringsgronden van lid 5 zijn weliswaar limitatief bedoeld, maar hebben alle, op lid 5 sub a na, een tamelijk open karakter. Het is immers niet mogelijk om met behulp van vrij concrete bepalingen antwoord te geven op de vraag wanneer een Opdrachtnemer in een bepaald geval het recht heeft de uitvoering van een opgedragen Wijziging te weigeren. Van geval tot geval moet worden beoordeeld of zo'n weigering redelijk is. De gedachte is dat de weigeringsgrond sub d pas aan de orde kan zijn, indien de Opdrachtnemer geen beroep kan doen op een van de overige weigeringsgronden. Het sub d gestelde moet als een vangnetbepaling worden gezien. Overigens kan het best zo zijn dat wanneer een van die andere gronden aan de orde is, ook het gestelde sub d zich voordoet. De weigeringsgronden sub b en d van lid 5 bevatten een verwijzing naar de aan artikel 6:2 lid 2 en 6:248 lid 2 BW ontleende zinsnede 'naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar'. Op basis van artikel 6:248 lid 2 BW kan een tussen Partijen overeengekomen regel opzij worden gezet, maar afwijking van die regel mag niet te snel worden aangenomen. De door de wetgever gekozen maatstaf spoort aan tot een terughoudende toepassing van de mogelijkheid tot afwijking. Diezelfde maatstaf is in lid 5 sub b en d van toepassing op de bevoegdheid van de Opdrachtnemer zich te beroepen op de in die bepalingen geformuleerde weigeringsgronden. Indien deze twee gronden worden toegepast in het kader van geschiloplossing (zie § 47), zullen de geschiloplossers de nodige terughoudendheid moeten betrachten (marginale toetsing). Voor de weigeringsgrond sub c kan wellicht ten overvloede nog het volgende worden opgemerkt. Het feit dat de Opdrachtnemer in staat mag worden geacht over de nodige technische kennis en capaciteit te beschikken om het Werk te realiseren, houdt niet noodzakelijk in dat hij tevens over de technische kennis en capaciteit beschikt om de Wijziging uit te voeren. Ook de omstandigheid dat dergelijke kennis en capaciteit wellicht door hem kunnen worden ingehuurd, rechtvaardigt in beginsel niet dat dat ook daadwerkelijk van hem mag worden verlangd.

Mogelijke reacties Opdrachtgever op de weigering van de Opdrachtnemer

De Opdrachtgever kan op twee manieren reageren wanneer hij wordt geconfronteerd met een gemotiveerd beroep van de Opdrachtnemer op een weigeringsgrond:

1. de Opdrachtgever reageert niet;
2. de Opdrachtgever deelt schriftelijk mee dat de Opdrachtnemer naar zijn mening ten onrechte weigert uitvoering te geven aan de Wijziging.

8, 9

<p><i>Opdrachtgever reageert niet op de weigering van de Opdrachtnemer</i> Mogelijk laat de Opdrachtgever niets van zich horen. In dat geval moet de Opdrachtnemer hem in gebreke stellen en hem een nadere termijn moeten geven om alsnog te vernemen wat de reactie van de Opdrachtgever is naar aanleiding van de weigering van de Opdrachtnemer. De Opdrachtgever kan naar aanleiding van die ingebrekestelling op drie manieren reageren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hij volhardt in zijn stilzwijgen; 2. hij deelt schriftelijk mee dat hij de Wijziging intrekt; 3. hij deelt schriftelijk mee dat de Opdrachtnemer naar zijn mening ten onrechte weigert uitvoering te geven aan de Wijziging. <p>In het eerstgenoemde geval is de Opdrachtnemer niet langer gehouden de opgedragen Wijziging uit te voeren. Dat geldt ook wanneer zich het tweede geval voordoet: dan mag de Opdrachtnemer de Wijziging zelfs niet meer uitvoeren. In het derde geval, dat zich zoals gezegd ook kan voordoen indien de Opdrachtgever meteen reageert op de weigering van de Opdrachtnemer de Wijziging uit te voeren, ontstaat een bijzondere situatie.</p>	8, 9, 14
<p><i>Opdrachtgever betwist de weigering van de Opdrachtnemer: overleg</i> Weigert de Opdrachtnemer de Wijziging uit te voeren, dan kan de Opdrachtgever het initiatief nemen tot het starten van overleg om uit de impasse te geraken. Omdat nooit geheel valt uit te sluiten dat bij het bereiken van overeenstemming over de uitvoering van de Wijziging door de Opdrachtnemer ook de consequenties van zo'n Wijziging een rol spelen, kunnen Partijen in het overleg die consequenties reeds ter sprake brengen. Na het overleg zijn er drie mogelijkheden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de Opdrachtnemer deelt mee de Wijziging te zullen uitvoeren; 2. de Opdrachtgever deelt mee de Wijziging in te trekken; 3. Partijen volhardten in hun standpunten, zodat er een impasse blijft bestaan. <p>De twee eerstgenoemde mogelijkheden zijn eenvoudig. Zij zijn hierboven reeds besproken. De derde mogelijkheid doet een nieuwe situatie ontstaan.</p>	8, 10, 11, 14, 15
<p><i>Overleg leidt niet tot resultaat: geschiloplossing</i> Houden beide Partijen vast aan hun standpunten, dan rest hen slechts de mogelijkheid van geschiloplossing (§ 47). Het geschil kan bijvoorbeeld worden voorgelegd aan een of meer onafhankelijke deskundigen, vooropgesteld dat Partijen daarin hebben voorzien in artikel 18 MBO of – indien zij dat niet hebben gedaan – op grond van § 47 lid 3 alsnog daarin voor zien binnen 4 weken na de mededeling bedoeld in dat lid. Hebben zij dat niet gedaan, dan kan de kwestie met inachtneming van het bepaalde in § 47 lid 3 worden voorgelegd aan de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen. In de procedure dient te worden vastgesteld of de Opdrachtnemer terecht weigert uitvoering te geven aan de opgedragen Wijziging. Afhankelijk van het oordeel dat wordt gegeven, kunnen zich vervolgens twee mogelijkheden voordoen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de Opdrachtnemer moet de opgedragen Wijziging uitvoeren; 2. de Opdrachtnemer is niet gehouden de Wijziging uit te voeren. 	11, 12, 13, 15
<p><i>Overeenstemming over de uitvoering van de Wijziging: procedure § 45</i> Indien de Opdrachtnemer besluit de Wijziging uit te voeren, of wanneer hij daartoe verplicht wordt doordat hij, na een ingebrekestelling, niet heeft gereageerd op de opgedragen Wijziging, of wanneer hij daartoe verplicht wordt door het oordeel van de onafhankelijke deskundige(n) of de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen, moeten Partijen met behulp van de procedure van § 45 overeenstemming zien te bereiken over de gevolgen van de Wijziging (zie voor een overzicht daarvan § 45 lid 8). Die overeenstemming geldt zoals eerder opgemerkt als een opschortende voorwaarde voor de werking van de verbintenis van de Opdrachtnemer tot uitvoering van de Wijziging. Anders gezegd: indien op basis van de onderhavige paragraaf komt vast te staan dat de</p>	15

Opdrachtnemer in beginsel verplicht is de Wijziging uit te voeren en Partijen het vervolgens niet eens worden over de gevolgen van de Wijziging, blijft de werking van de verbintenis van de Opdrachtnemer tot uitvoering van de Wijziging opgeschort.

Het voorgaande laat onverlet dat met het bereiken van overeenstemming over de gevolgen van de Wijziging soms enige tijd kan zijn gemoeid. Dat kan door de Opdrachtgever als bezwarend worden ervaren gelet op het belang van de voortgang van de opdracht. Het is overigens ook goed denkbaar dat de Opdrachtnemer het op zijn beurt niet bezwaarlijk vindt om, vooruitlopend op het bereiken van de hiervoor bedoelde overeenstemming, alvast met de uitvoering van de Wijziging te starten omdat hij voldoende vertrouwen heeft dat die overeenstemming binnen afzienbare termijn zal worden bereikt. Wat echter bezwaarlijk voor de Opdrachtnemer kan zijn, is dat hij de uitvoering van de Wijziging – zowel wat betreft zijn eigen Werkzaamheden als die van zijn Zelfstandige Hulpverleners – dan zelf moet voorfinancieren: dat is immers van invloed op zijn liquiditeit. Dat probleem wordt ook niet opgelost door de toezegging van de Opdrachtgever om in het kader van de overeenstemming over de aanpassing van de in artikel 2 MBO vastgelegde prijs ook te voorzien in een vergoeding voor die voorfinanciering: die overeenstemming is immers nog niet bereikt op het moment dat voorfinanciering door de Opdrachtnemer plaatsvindt.

De laatste volzin van lid 15 voorziet in een oplossing van dit dilemma. Aan deze regeling ligt de gedachte ten grondslag dat Partijen mogelijk wel overeenstemming weten te bereiken over de voorwaarden waaronder de Opdrachtnemer bereid is met de uitvoering van de Wijziging te starten gedurende de periode dat Partijen nog geen overeenstemming hebben bereikt over de gevolgen van die Wijziging. Partijen kunnen in dat kader bijvoorbeeld voorstellen bespreken voor de wijze waarop de Opdrachtgever de Opdrachtnemer (voorlopig) betaalt voor diens inspanningen voor de uitvoering van de Wijziging, gedurende de periode dat Partijen nog geen overeenstemming hebben bereikt over de gevolgen daarvan. Het ligt dan in de rede dat zij zich daarbij laten leiden door overwegingen die voor de Opdrachtnemer relevant zullen zijn voor de bereidheid om alvast met de uitvoering van de Wijziging te starten, vooruitlopend op het bereiken van de hiervoor bedoelde overeenstemming. Deze overwegingen houden bijvoorbeeld verband met rechtszekerheid, de benodigde mate van voorfinanciering en het verwachte liquiditeitsbeslag.

Partijen kunnen allereerst bijvoorbeeld overwegen dat betaling van de met de Wijziging gemoeide meerkosten (voorlopig) plaatsvindt op basis van regie. Een tweede mogelijkheid is dat de Opdrachtgever het volledige bedrag betaalt dat de Opdrachtnemer voor de Wijziging rekent, zij het dat de Opdrachtnemer daartegenover een bankgarantie ten behoeve van de Opdrachtgever stelt voor het ontvangen bedrag, dit alles te verhogen met de rente voor het geval dat hetzij als resultaat van de inmiddels tussen Partijen bereikte overeenstemming over de gevolgen van de Wijziging, hetzij als resultaat van een eventuele oplossing van een geschil, zou blijken dat het betaalde bedrag geheel of gedeeltelijk door de Opdrachtnemer aan de Opdrachtgever moet worden terugbetaald. Ook met deze oplossing wordt voorkomen dat de Opdrachtnemer wordt belast met de voorfinanciering van de aan de uitvoering van de Wijziging verbonden meerkosten, zij het dat het stellen van een bankgarantie door de Opdrachtnemer in een aantal gevallen alsnog ten koste gaat van zijn liquiditeit, wat nu juist moet worden voorkomen. Een derde mogelijkheid is dat de Opdrachtgever een deel van het door Opdrachtnemer gerekende bedrag betaalt, waardoor de druk op de liquiditeit van de Opdrachtnemer wordt verminderd. Er bestaan immers situaties waarin Partijen het op zich met elkaar eens zijn dat er met de Wijziging meerkosten gepaard zijn, maar dat de tussen Partijen te bereiken overeenstemming in het kader van de procedure van § 45 enkel hangt op de precieze omvang van de meerkosten. Het onbetwiste bedrag zou dan al door de Opdrachtgever kunnen worden toegezegd en tijdens de uitvoering van de Wijziging aan de Opdrachtnemer kunnen worden betaald, vooruitlopend op de tussen Partijen nog te bereiken overeenstemming.

Kostenvergoeding en termijnsverlenging in verband met vertraging in de procedure

De in deze paragraaf neergelegde procedure kan soepel verlopen. Het is echter ook mogelijk, zeker wanneer de Opdrachtnemer weigert de Wijziging uit te voeren en de Opdrachtgever zich niet bij dat standpunt neerlegt, dat de procedure de voortgang van de Werkzaamheden vertraagt.

In limitatief omschreven gevallen geeft die vertraging de Opdrachtnemer in beginsel recht op kostenvergoeding en termijnsverlenging volgens de algemene regeling van § 44 lid 1 sub a. Deze gevallen komen erop neer dat het voortduren of het vertragen van de procedure niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

§ 15 Wijzigingen op initiatief van de Opdrachtnemer

Algemeen

Het is mogelijk dat bij de Opdrachtnemer de behoefte ontstaat om te kunnen terugkomen op keuzen die hij in de loop van de Werkzaamheden heeft gemaakt. Het is zelfs mogelijk dat hij die behoefte heeft ten aanzien van de eisen in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie, de bij die Vraagspecificatie gevoegde annexen, of de in de Aanbidding gemaakte keuzen.

Die behoefte kan allereerst zijn ingegeven doordat hij fouten constateert in de eisen en/of de gemaakte keuzen. Ook is het mogelijk dat zich een bepaald risico voordoet (of dreigt voor te doen). Dat is vooral problematisch wanneer ongewijzigde realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud door die fout of dat risico niet langer mogelijk is. Wanneer die fout of dat risico tot de verantwoordelijkheidssfeer van de Opdrachtgever behoort, moet de Opdrachtnemer de Opdrachtgever daarvan op de hoogte stellen (§ 4 lid 10). Deze moet vervolgens besluiten hoe met het geconstateerde probleem moet worden omgegaan. Hij zou in zo'n geval een Wijziging kunnen opdragen als bedoeld in § 14, maar hij kan dat om hem moverende redenen niet willen doen, waardoor een impasse ontstaat.

In de tweede plaats kan de behoefte aan een gewijzigde uitvoering bij de Opdrachtnemer ontstaan omdat hij inmiddels tot het inzicht is gekomen dat optimalisaties mogelijk zijn: het Werk of het Meerjarig Onderhoud kan door een aangepaste uitvoering voordeliger worden gerealiseerd (in geld, in tijd, in kwaliteit, of door een combinatie daarvan).

In al deze gevallen rijst de vraag of en onder welke voorwaarden de Opdrachtnemer kan besluiten tot het uitvoeren van een Wijziging. In hoeverre kan de Opdrachtgever zich tegen de door de Opdrachtnemer voorgenomen Wijziging verzetten? Ook rijst de vraag wat de gevolgen zijn van zo'n Wijziging. De regeling in de onderhavige paragraaf beoogt in een antwoord op deze vragen te voorzien.

Uitgangspunt: Opdrachtnemer moet de Overeenkomst ongewijzigd uitvoeren

In de toelichting op § 14 is al aangegeven dat de aard en de omvang van de door de Opdrachtnemer te verrichten prestatie in beginsel gefixeerd is: het kader van eisen waaraan de Werkzaamheden, het Werk en eventueel het Meerjarig Onderhoud dienen te beantwoorden, ligt besloten in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie en de bij die Vraagspecificatie gevoegde annexen. Binnen dat kader heeft de Opdrachtnemer de vrijheid die eisen nader uit te werken. Hij doet dat door keuzen te maken: in de eerste plaats maakt hij die in zijn Aanbidding, in de tweede plaats tijdens de Werkzaamheden. Voor zover de Opdrachtnemer de Opdrachtgever over die laatstbedoelde, in Documenten vastgelegde, keuzen heeft geïnformeerd is hij, net zoals dat voor de in de Aanbidding gemaakte keuzen geldt, aan die keuzen gebonden. Dat blijkt uit artikel 3 lid 1 sub f MBO, waarin is bepaald dat Documenten, net zoals de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie, de bij die Vraagspecificatie gevoegde annexen en de Aanbidding de status van contractdocument hebben. De gebondenheid van de Opdrachtnemer aan de hiervoor genoemde contractdocumenten maakt dat hij niet gerechtigd is om eigenmachtig daarvan af te wijken. Dat uitgangspunt is vastgelegd in lid 1 van deze paragraaf.

1

Wijziging van eisen, Aanbidding en van door de Opdrachtgever geaccepteerde keuzen vereist Acceptatie

De Opdrachtgever heeft zijn eisen vastgelegd in de ingevulde MBO, de Vraagspecificatie en de bij die Vraagspecificatie gevoegde annexen. Die contractdocumenten vormen de basis voor de Aanbidding van de Opdrachtnemer. Met de aanvaarding van die Aanbidding en van de daarin door de Opdrachtnemer gemaakte keuzen, komt de Overeenkomst tussen Partijen tot stand: vanaf dat moment bestaat tussen hen wilsovereenstemming over de eisen van de Opdrachtgever en over de keuzen van de Opdrachtnemer, zoals die in de Aanbidding zijn gemaakt. Dat betekent dat wanneer

2

de Opdrachtnemer na de totstandkoming van de Overeenkomst, om hem moverende redenen, van deze eisen of keuzen zou willen afwijken, hij dat alleen zal kunnen doen met Acceptatie van de Opdrachtgever. Voor het verkrijgen van die Acceptatie dient de Opdrachtnemer dan de acceptatieprocedure van § 23 te doorlopen.

De Opdrachtnemer moet die acceptatieprocedure ook doorlopen in het in lid 1 sub e bedoelde geval, wanneer hij een keuze wil wijzigen die hij na de totstandkoming van de Overeenkomst tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt en die keuze inmiddels door de Opdrachtgever is geaccepteerd. Ook in dat geval bestaat immers wilsovereenstemming tussen Partijen over een door de Opdrachtnemer gemaakte keuze, zodat een afwijking daarvan opnieuw de Acceptatie van de Opdrachtgever behoeft.

(Weigering van) Acceptatie van een Wijziging

Zoals uit lid 1 en lid 2 blijkt, moet de Opdrachtnemer bepaalde door hem beoogde Wijzigingen van eisen van de Opdrachtgever en van door hemzelf gemaakte keuzen ter Acceptatie voorleggen aan de Opdrachtgever. De vraag is vervolgens of de Opdrachtgever de Acceptatie dan kan weigeren. Voor de beantwoording van deze vraag moet een onderscheid worden gemaakt tussen de Acceptatie van een Wijziging van eisen en/of keuzen die ten grondslag liggen aan de *totstandkoming van de Overeenkomst* enerzijds (zie lid 1 sub a tot en met d) en de Acceptatie van een Wijziging van reeds eerder door de Opdrachtgever geaccepteerde keuzen die de Opdrachtnemer *tijdens de Werkzaamheden* heeft gemaakt anderzijds (zie lid 1 sub e).

2,
4,
6

(Weigering van) Acceptatie van een Wijziging van eisen die ten grondslag liggen aan de totstandkoming van de Overeenkomst

Voor het eerste geval (lid 1 sub a tot en met d) geldt de regel die is opgenomen in lid 4. Die regel stelt voorop dat de Opdrachtgever uiteraard geen genoegen behoeft te nemen met een uitvoering van de Overeenkomst die afwijkt van zijn hiervoor bedoelde eisen en/of van de door de Opdrachtnemer in de Aanbieding gemaakte keuzen: die eisen vormen samen met de door de Opdrachtnemer aangeboden oplossing van die eisen immers de grondslag van de totstandkoming van de Overeenkomst. De Opdrachtnemer mag daar geen afbreuk aan doen. Dat betekent dat de Opdrachtgever de Acceptatie van een Wijziging van die eisen of keuzen zonder opgaaf van redenen mag weigeren. Hij mag die Acceptatie echter niet weigeren wanneer het redelijkerwijs onmogelijk blijkt het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen te realiseren bij een ongewijzigde Overeenkomst. Immers, zou de Opdrachtgever in dat geval de Acceptatie mogen weigeren, dan zou er een patstelling ontstaan die de Opdrachtnemer niet zelfstandig kan doorbreken. Met de formulering 'redelijkerwijs onmogelijk' is beoogd aan te sluiten bij het in het algemeen contractenrecht aanvaarde onderscheid tussen 'absolute onmogelijkheid' en 'relatieve onmogelijkheid'. Gevallen van 'relatieve onmogelijkheid' vallen eveneens binnen het toepassingsbereik van de formulering 'redelijkerwijs onmogelijk'.

De achtergrond van een patstelling zoals hiervoor bedoeld zou kunnen zijn, dat de onmogelijkheid van de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud haar oorzaak vindt in een aan de Opdrachtgever toe te rekenen omstandigheid. Het kan zijn dat de Opdrachtgever dan niet zelf het initiatief wil nemen om tot een oplossing van het ontstane probleem te komen, omdat hij de (financiële) gevolgen van deze oplossingen niet wenst te dragen. Denk aan het opdragen van een Wijziging op grond van § 14 of aan een opzegging van de Overeenkomst op grond van § 16. Een verzoek van de Opdrachtnemer tot Acceptatie van een Wijziging is dan de enige nog resterende optie om uit de impasse te geraken. Ook die oplossing zal, in het hier besproken geval dat het op te lossen probleem zijn oorzaak vindt in een aan de Opdrachtgever toe te rekenen omstandigheid, financiële gevolgen voor de Opdrachtgever hebben, gelet op het bepaalde in lid 6 van deze paragraaf. Vanuit dat perspectief bezien zal de Opdrachtgever de Acceptatie mogelijk willen weigeren. De tweede volzin van lid 4 staat aan die weigering in de weg, vooropgesteld dus dat is voldaan aan het in die zin genoemde criterium.

Uit het voorgaande volgt dat het risico van een impasse minder groot zal zijn indien de hiervoor bedoelde onmogelijkheid van de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud haar oorzaak

vindt in een aan de *Opdrachtnemer* toe te rekenen omstandigheid. De Acceptatie van de Wijziging laat in dat geval immers het uitgangspunt onverlet dat de Opdrachtnemer zelf verantwoordelijk is voor de (financiële) gevolgen van een door hem geïnitieerde Wijziging.

Een bijzonderheid die zich binnen de kaders van het hier besproken geval tot slot nog kan voordoen, betreft de volgende situatie. De Opdrachtnemer heeft tijdens het verrichten van de Werkzaamheden keuzen gemaakt die de Opdrachtgever inmiddels heeft geaccepteerd. Vervolgens kan blijken dat wanneer de Opdrachtnemer die keuzen strikt zou handhaven, hij niet meer kan voldoen aan de eisen van de Opdrachtgever en/of de keuzen die hij in zijn Aanbieding heeft gemaakt. In een dergelijk geval is niet voldaan aan het in de tweede volzin van lid 4 genoemde criterium. Realisatie van het Werk conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen blijft in dat geval immers mogelijk ook zonder dat daarvoor een Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met d nodig is. De oorzaak van het probleem zit in de keuzen die de Opdrachtnemer *na* de totstandkoming van de Overeenkomst heeft gemaakt en die de Opdrachtgever inmiddels heeft geaccepteerd. Dat betekent dat de Opdrachtnemer de hierna te bespreken weg van het lid 1 sub e *jo.* lid 2 zal dienen te bewandelen.

(Weigering van) Acceptatie van een Wijziging van tijdens de Werkzaamheden door de Opdrachtnemer gemaakte en reeds door de Opdrachtgever geaccepteerde keuzen

In het tweede geval (lid 1 sub e) geldt een andere regel. In dat geval kan de Opdrachtgever de Acceptatie alleen weigeren, wanneer de Wijziging tot gevolg heeft dat met de nieuwe keuze van de Opdrachtnemer niet langer meer wordt voldaan aan de in het acceptatieplan opgenomen criteria die aan de oorspronkelijk gemaakte keuze werden gesteld (zie artikel 12 sub d MBO). Dat ligt besloten in de verwijzing in lid 2 naar de acceptatieprocedure van § 23.

Wijziging van keuzen die de Opdrachtgever reeds heeft getoetst of waarover de Opdrachtgever anderszins is geïnformeerd vereist een nieuwe toetsing

3

Lid 3 heeft betrekking op de in lid 1 sub f bedoelde Wijzigingen van keuzen die de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden heeft gemaakt, voor zover deze keuzen door de Opdrachtgever zijn getoetst of voor zover hij daarover anderszins is geïnformeerd. Het gaat hier daarom om keuzen die niet onderworpen zijn geweest aan een acceptatieprocedure, maar waar de Opdrachtgever wel kennis van heeft kunnen nemen. Dat betekent dat de Opdrachtnemer gerechtigd is tot het uitvoeren van Wijzigingen van dergelijke keuzen, nadat hij die keuzen (opnieuw) ter toetsing aan de Opdrachtgever heeft voorgelegd. Dat biedt de Opdrachtgever vervolgens de mogelijkheid om te verifiëren of de Opdrachtnemer met de gewijzigde keuze zal voldoen aan de eisen van de Overeenkomst en zo nodig te handelen naar bevind van zaken.

Gevolgen van Wijzigingen die de Opdrachtnemer gerechtigd is uit te voeren

Uit de inhoud van het bepaalde in deze paragraaf blijkt dat de Opdrachtgever zich tamelijk eenvoudig kan verzetten tegen een door de Opdrachtnemer geïnitieerde Wijziging als bedoeld in lid 1 sub a tot en met d. Dat ligt anders voor de Wijzigingen als bedoeld in lid 1 sub e en f. Dat laatste kan problematisch zijn als de Opdrachtgever inmiddels vervolgbeslissingen heeft genomen op basis van de in lid 1 sub e en f bedoelde keuzen van de Opdrachtnemer en hij mogelijk op die beslissingen zal moeten terugkomen als gevolg van de door de Opdrachtnemer geïnitieerde Wijzigingen. Lid 5 voorziet voor dat geval in een grondslag voor mogelijke aanspraken van de Opdrachtgever tot kostenvergoeding.

5,
6

Indien sprake is van een Wijziging in de zin van lid 1 sub a tot en met c mag de Opdrachtgever aan de Acceptatie daarvan financiële voorwaarden stellen en moeten Partijen bezien – bij een overeenstemming over die voorwaarden – hoe zij de voordelen van de Wijziging onderling wensen te verdelen. Is daarentegen sprake van een Wijziging in de zin van lid 1 sub d tot en met f, dan geldt als uitgangspunt dat de voordelen die het gevolg zijn van de geaccepteerde Wijziging, aan de Opdrachtnemer toekomen (met dien verstande dat een Wijziging in de zin van lid 1 sub d geen afbreuk mag doen aan de kwaliteit van de Aanbieding). Het voorgaande onderscheid wordt gerechtvaardigd doordat bij Wijzigingen zoals bedoeld in lid 1 sub d tot en met f, de Opdrachtnemer

tot een optimalisatie komt van ontwerp- of uitvoeringskeuzen die hij eerder *zelf* heeft gemaakt. Bij een Wijziging zoals bedoeld in lid 1 sub a tot en met c is dat niet het geval. Daar betreft het keuzen die de *Opdrachtgever* voorafgaande aan de totstandkoming van de Overeenkomst heeft gemaakt.

De Opdrachtnemer is in beginsel zelf verantwoordelijk voor de gevolgen van Wijzigingen die hij op grond van deze paragraaf gerechtigd is uit te voeren, behoudens het bepaalde in § 20 lid 7, § 21 lid 10 en § 22 lid 3. Een uitzondering geldt indien zich het geval voordoet als bedoeld in lid 6, gelezen in verband met § 14 lid 1, § 3 lid 5 en 4 lid 10 sub h. Dat geval kwam hierboven al aan de orde en wordt hierna verder toegelicht.

Opdrachtnemer initieert Wijziging om patstelling te voorkomen

Het in lid 6 geregelde geval werd in de UAV-GC 2005 geregeld in § 14 lid 3. Die regeling houdt verband met de patstelling die zou kunnen ontstaan wanneer de uitvoering van de Overeenkomst voor de Opdrachtnemer redelijkerwijs onmogelijk is geworden door een aan de Opdrachtgever toe te rekenen omstandigheid en de Opdrachtgever vervolgens weigert zelf het initiatief te nemen tot een Wijziging als bedoeld in § 14. In zo'n geval kan die patstelling worden doorbroken door de Opdrachtnemer, die dan zelf een Wijziging kan initiëren. Er zijn dan twee situaties denkbaar.

Voor zover de Opdrachtnemer die Wijziging eerst ter Acceptatie moet voorleggen (zie lid 1 sub a tot en met e en lid 4), zou de Opdrachtgever vervolgens kunnen besluiten om niet aan de acceptatieprocedure mee te werken. Een patstelling kan dan echter niet alsnog ontstaan, op grond van § 23 lid 6. Toepassing van die bepaling leidt er immers toe, dat de Opdrachtgever wordt geacht tot Acceptatie te hebben besloten. Daarmee is de Opdrachtnemer dan gerechtigd tot het uitvoeren van de Wijziging, zodat aan het in lid 6 gestelde vereiste is voldaan ('de Opdrachtnemer op grond van deze paragraaf gerechtigd is tot het uitvoeren van die Wijziging').

Voor zover de Opdrachtnemer de Wijziging eerst ter toetsing moet voorleggen (zie lid 1 sub f en lid 3), zou de Opdrachtgever vervolgens kunnen besluiten om niet aan de toetsingsprocedure mee te werken. Ook daarmee kan de Opdrachtgever de uitvoering van de Wijziging – en het beroep van de Opdrachtnemer op lid 6 – uiteindelijk niet voorkomen, vooropgesteld dat de Opdrachtnemer datgene heeft gedaan wat hij op grond van de toetsingsprocedures van § 20 en § 21 moet doen (zie lid 3 sub a van deze paragraaf) en vooropgesteld dat hij met de Wijziging binnen de kaders blijft van de eisen en keuzen die al zijn vastgelegd of gemaakt in de contractdocumenten genoemd in lid 1 sub a tot en met e. In dat geval is de Opdrachtnemer dus (eveneens) 'op grond van deze paragraaf gerechtigd tot het uitvoeren van die Wijziging'.

In de twee hierboven geschetste situaties wordt de door de Opdrachtnemer geïnitieerde Wijziging geacht een door de Opdrachtgever opgedragen Wijziging als bedoeld in § 14 lid 1 te zijn. Dat betekent dat Partijen over de gevolgen van de Wijziging vervolgens overeenstemming moeten zien te bereiken met gebruikmaking van de in § 45 vastgelegde procedure (zie § 14 lid 15). Het is mogelijk dat alsnog een impasse ontstaat. De Opdrachtgever zou in het kader van die procedure immers kunnen besluiten de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer niet te aanvaarden en het daar verder bij te laten. Nog daargelaten dat § 45 lid 9, tweede volzin, niet voorziet in de mogelijkheid voor de Opdrachtnemer om de redelijkheid van zijn prijsaanbieding te laten toetsen in een geschiloplossingsprocedure, zou de Opdrachtgever een eventueel oordeel van de geschiloplosser bovendien alsnog naast zich neer kunnen leggen door te besluiten de prijsaanbieding niet te aanvaarden, aldus § 45 lid 10. Een betere oplossing is dan om de weigerachtige houding van de Opdrachtgever en de daarmee ontstane impasse te beschouwen als een gedraging die kan worden uitgelegd als een schorsing van de Werkzaamheden (§ 16).

6

§ 16 Schorsing, ontbinding en opzegging

Algemeen

De inhoud van deze paragraaf is vergelijkbaar met de tekst van § 14 UAV 2012.

1, 2,
3, 4,
5, 6

<p><i>Schorsing</i> Deze leden stemmen in grote lijnen overeen met de tekst van § 14, leden 1, 3, 4, 5 en 6 UAV 2012. De meeste tekstveranderingen zijn redactioneel van aard om de tekst van de bepalingen af te stemmen op de terminologie die in de UAV-GC wordt gehanteerd. Het bepaalde in lid 6 is niet aan de UAV ontleend.</p>	
<p><i>Ontbinding van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer</i> De leden 5 en 7 zijn op dezelfde leest geschoeid als § 14, leden 6 en 8 UAV 2012. In § 14 UAV 2012 wordt de aannemer in bepaalde gevallen de bevoegdheid toegekend het Werk in onvoltooide staat te beëindigen. Onder de UAV-GC zijn de gevallen waarin de Opdrachtnemer dat zou kunnen doen, steeds gerelateerd aan situaties waarin de Opdrachtgever tekortschiet in de nakoming van een op hem rustende verplichting. Het Burgerlijk Wetboek staat in dergelijke gevallen toe dat de Opdrachtnemer tot ontbinding van de Overeenkomst kan overgaan (artikel 6:265 BW). Daarom zijn de leden 5 en 7 anders geformuleerd dan hun pendant in de UAV 2012. Lid 7 heeft alleen betrekking op de Uitvoeringswerkzaamheden.</p>	5, 6, 7
<p><i>Opzegging van de Overeenkomst door de Opdrachtgever</i> § 14 lid 7 UAV 2012 stelt dat de Opdrachtgever bevoegd is de Opdrachtnemer op te dragen het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Deze situatie houdt feitelijk de opzegging van de Overeenkomst door de Opdrachtgever in. De formulering in lid 8 sluit hierop aan. De Opdrachtgever heeft ook volgens artikel 7:764 BW een algemene opzeggingsbevoegdheid.</p>	8
<p><i>Rechtsgevolgen ontbinding en opzegging</i> Het bepaalde in lid 9 stemt overeen met het bepaalde in § 14 lid 9 UAV 2012 en is beperkt tot de periode waarin het Werk wordt gerealiseerd (dus tot en met de feitelijke datum van oplevering). Zelfs wanneer overeengekomen is dat de Opdrachtnemer vervolgens het <i>Meerjarig Onderhoud</i> zal realiseren, is er geen noodzaak het in lid 9 gestelde (overname van het Werk na ontbinding of opzegging) ook van toepassing te laten zijn op de realisatie van het Meerjarig Onderhoud.</p>	9
<p>Lid 10 bevat een limitatieve opsomming van wat de Opdrachtgever aan de 10 Opdrachtnemer verschuldigd zal zijn, indien de Opdrachtnemer de Overeenkomst mag ontbinden, of de Opdrachtgever de Overeenkomst opzegt. In de eerste plaats vindt er vergoeding plaats van alle verrichte Werkzaamheden (sub a).</p> <p>Voor de niet uitgevoerde Werkzaamheden heeft de Opdrachtnemer recht op een vergoeding van de gederfde winst. Deze vergoeding is gefixeerd op 5% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde deel van de prijs dat betrekking heeft op de niet uitgevoerde Werkzaamheden (sub b). Deze vergoeding is overigens uitgesloten wanneer de Overeenkomst wordt opgezegd door de Opdrachtgever of wordt ontbonden door de Opdrachtnemer, volgens § 9 lid 6 <i>jo.</i> lid 7 en § 10 lid 4 <i>jo.</i> lid 5 en voorop gesteld dat het uitblijven van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming – want daar gaan de genoemde bepalingen over – niet het gevolg is van een tekortkoming die aan de Opdrachtgever kan worden toegerekend. Zie daarvoor ook de toelichting op § 9 lid 7 en § 10 lid 8. Partijen kunnen deze vergoeding sub b vooraf ook uitsluiten voor andere bijzondere gevallen waarin opzegging van de Overeenkomst door de Opdrachtgever kan plaatsvinden (doch niet voor gevallen waarin de Overeenkomst door de Opdrachtnemer wordt ontbonden op grond van lid 5 en lid 7). Zo'n geval dient dan expliciet in de ingevulde MBO te worden geregeld. Denk hierbij aan de situatie waarin is voorzien dat onafhankelijk van de Opdrachtgever een beslissing moet worden genomen die consequenties heeft voor de continuering van het Werk en die niet in de sfeer van verlening van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemmingen ligt, zoals financiële goedkeuring door derden.</p> <p>Heeft de Opdrachtnemer, tot slot, voor de realisatie van het Werk en/of het Meerjarig Onderhoud contracten gesloten met derden die als gevolg van de ontbinding of de opzegging moeten worden opgezegd, dan kunnen daaraan voor de Opdrachtnemer kosten verbonden zijn. Ook deze kosten dienen door de Opdrachtgever te worden vergoed (sub c).</p>	10

Hoofdstuk 8 - Werkterrein, reclame

§ 17 Werkterrein

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Deze paragraaf stemt in grote lijnen overeen met § 15, leden 1, 2 en 4 UAV 2012. Met 'werkterrein' wordt een ander terrein bedoeld dan het 'terrein en/of water' dat – evenals het werkterrein – is genoemd in § 3 lid 1 sub c en dat in de praktijk veelal als het 'bouwterrein' wordt aangeduid. Het 'terrein' (en/of water) is de fysieke locatie waarop, waarin en/of waaronder het Werk en het Meerjarig Onderhoud – als eindresultaat – moet worden gerealiseerd. Zoals in de toelichting op § 1 is aangegeven, doet de Opdrachtnemer dat door het verrichten van Werkzaamheden. Die Werkzaamheden verricht hij echter niet alleen op het 'terrein' maar ook op het 'werkterrein'. Op het 'werkterrein' zelf wordt echter geen Werk of Meerjarig Onderhoud – als eindresultaat – gerealiseerd. Zie in dit verband ook de toelichting op § 3 lid 1 sub c.</p> <p>De Opdrachtgever doet er verstandig aan voorafgaande aan het doen van de Aanbieding informatie over de toestand van het werkterrein via een annex (informatie van de Opdrachtgever) bij de Vraagspecificatie aan de Opdrachtnemer ter beschikking te stellen (zie artikel 3 lid 1 sub c MBO en ook de toelichting bij artikel 7 lid 1 MBO).</p>	1, 2, 3
<p>Het in de oorspronkelijke toestand brengen van het werkterrein kan, wanneer het acceptatieplan daarin voorziet, onderworpen worden aan een acceptatieprocedure.</p>	3
<p>Met het vierde lid wordt beoogd te bewerkstelligen dat de Opdrachtnemer steeds nadat hij concrete Onderhoudswerkzaamheden in het kader van het Meerjarig Onderhoud heeft verricht, het werkterrein zo veel mogelijk in oorspronkelijke staat moet achterlaten. Deze verplichting heeft dus niet alleen betrekking op de laatste dag van de Meerjarige Onderhoudsperiode, maar geldt steeds wanneer Onderhoudswerkzaamheden zijn afgerond.</p>	4

§ 18 Reclame

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Deze paragraaf is vergelijkbaar met § 16 UAV 2012. Lid 1 van § 16 UAV 2012 is niet overgenomen. De gedachte is dat de regeling van de afsluiting van het werkterrein thans geheel wordt gedekt door § 12. Het toepassingsbereik van lid 2 is in vergelijking met de tekst van § 16 lid 3 UAV 2012 ruimer geformuleerd om ook andere relevante vormen van reclame mogelijk te maken. Denk daarbij aan het aanbrengen van (bedrijfs)namen op (Ontwerp)documenten.</p>	1, 2
<p>De eisen die aan reclame-uitingen van de Opdrachtnemer worden gesteld, worden gemakkelijk vergeten in het acceptatieplan. Daarom wordt in het tweede lid uitdrukkelijk gewezen op de mogelijkheid reclame-uitingen aan een acceptatieprocedure te onderwerpen.</p>	2

Hoofdstuk 9 - Kwaliteitsmanagement

Inleiding

De MBO en de bijbehorende UAV-GC zijn mede gebaseerd op de leidende principes van kwaliteitsmanagement. Die principes worden toegelicht in paragraaf 3.5 van de Algemene Toelichting. Daarin wordt ook beschreven hoe die principes op hoofdlijnen zijn uitgewerkt in de bepalingen van de MBO en van de UAV-GC. De paragrafen in dit hoofdstuk vormen samen met het bepaalde in § 2a de hiervoor bedoelde uitwerking.

Kwaliteitsmanagement wordt niet geregeld in de UAV 2012. Dikwijls vindt de regeling van kwaliteitsmanagement plaats door een verwijzing in het contract naar aanvullende administratieve bepalingen. Dit zijn vaak zeer gedetailleerde, projectspecifieke bepalingen die eigenlijk niet thuishoren in algemene administratieve bepalingen. Die praktijk wordt in de UAV-GC daarom niet gevolgd. Gepoogd is het onderwerp kwaliteitsmanagement zo compact mogelijk te regelen met een algemeen kader. Daarbinnen is de Opdrachtgever dan in staat om door diverse 'plannen' het kwaliteitsmanagement van de Opdrachtnemer projectspecifiek te sturen en dit naar behoefte in meer of mindere mate te (doen) intensiveren.

De regeling in dit hoofdstuk valt als volgt uiteen:

1. kwaliteitsmanagement in het algemeen (§ 19);
2. toetsing door de Opdrachtgever van Ontwerpwerkzaamheden (§ 20);
3. toetsing door de Opdrachtgever van Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden (§ 21);
4. acceptatieprocedure (§ 22 en § 23).

Hieronder wordt het in de UAV-GC gehanteerde onderscheid tussen de begrippen 'toetsing' en 'Acceptatie' toegelicht. Ook wordt kort ingegaan op het begrip 'keuren'. In dit verband wordt alvast opgemerkt dat toetsing en Acceptatie door de Opdrachtgever plaatsvindt, terwijl het de Opdrachtnemer is die keuringen moet verrichten. Zie in dit verband nogmaals paragraaf 3.5 van de Algemene Toelichting.

Het doel van toetsing en Acceptatie is de Opdrachtgever inzicht te geven in de wijze waarop de Opdrachtnemer de Overeenkomst uitvoert.

Het begrip 'toetsen' omvat een veelheid aan controlerende activiteiten die er alle op gericht zijn na te gaan of de Opdrachtnemer de Werkzaamheden (heeft) verricht conform de bepalingen van de Overeenkomst. Toetsen houdt echter niet in dat de Opdrachtgever, wanneer hij bijvoorbeeld zelf toetst of een hulppersoon een toetsing laat verrichten, aan de Opdrachtnemer vervolgens ook moet mededelen wat het resultaat van zo'n toetsing is. Daarvoor biedt de MBO met bijbehorende UAV-GC andere instrumenten (zie hierna). Anderzijds kan de Opdrachtgever in de uitkomst van een toetsing natuurlijk wel degelijk aanleiding vinden de Opdrachtnemer te sommeren de op hem rustende verplichtingen alsnog na te komen (zie § 43 lid 2). Bovendien doet de Opdrachtgever er vaak verstandig aan de Opdrachtnemer op de hoogte te stellen van het resultaat van een toetsing, indien die toetsing duidelijk heeft uitgewezen dat de Opdrachtnemer in strijd met de bepalingen van de Overeenkomst presteert of heeft gepresteerd. Laat de Opdrachtgever dat in zo'n geval na, dan kan dat verval van zijn rechten tot gevolg hebben (zie ook hierna de toelichting op § 20 lid 7 en § 21 lid 10). Het primaire doel van toetsing is echter niet de Opdrachtnemer te informeren of hij zijn werk al dan niet goed doet.

Acceptatie gaat een stap verder dan toetsing. De uitoefening van de acceptatiebevoegdheid houdt namelijk in dat de Opdrachtnemer bepaalde, vaak essentiële aspecten van zijn Werkzaamheden ter Acceptatie aan de Opdrachtgever moet voorleggen en dat de Opdrachtgever vervolgens uitdrukkelijk aan de Opdrachtnemer moet laten weten of hij tot Acceptatie overgaat. Het begrip 'Acceptatie' is gedefinieerd in § 1 sub b: een schriftelijke aan de Opdrachtnemer gerichte mededeling waarin de Opdrachtgever verklaart geen bezwaar te hebben tegen door de Opdrachtnemer ter Acceptatie voorgelegde Documenten, Zelfstandige Hulppersonen, Werkzaamheden, resultaten van

Werkzaamheden of een Wijziging als bedoeld in § 15 lid 2. In de uitoefening door de Opdrachtgever van zijn acceptatiebevoegdheid ligt impliciet een toetsingsbevoegdheid besloten. Het is echter niet uitgesloten dat de Opdrachtgever zijn beslissing tot Acceptatie kan nemen zonder tot een daaraan voorafgaande inhoudelijke toetsing van het ter Acceptatie voorgelegde aspect van de Werkzaamheden over te gaan.

De gevolgen van toetsing en Acceptatie worden besproken in de toelichting op de volgende paragrafen (§ 20 lid 7, § 21 lid 10 en § 22 lid 3).

Daar waar in dit hoofdstuk het begrip 'keuren' wordt gebruikt, wordt daarmee een door de Opdrachtnemer te verrichten activiteit bedoeld die tot doel heeft aan te tonen dat de door hem geleverde prestaties voldoen aan de eisen van de Overeenkomst (zie overigens in afwijking van het voorgaande de toelichting op het begrip 'keuren' zoals dat in de bepalingen van hoofdstuk 10 en 12 wordt gebruikt. Het gaat in dat geval om de keuring – door de Opdrachtgever – van het gerealiseerde Werk of Meerjarig Onderhoud, zie de toelichting op § 24 en § 30).

§ 19 Kwaliteitsbeheersing en kwaliteitsplan

Algemeen

Deze paragraaf betreft het kwaliteitsplan en eventuele deelkwaliteitsplannen van de Opdrachtnemer. Elk deelkwaliteitsplan is veelal gekoppeld aan een afzonderlijke fase die weer betrekking heeft op een deel van de Werkzaamheden. In de praktijk wordt doorgaans van de Opdrachtnemer geëist dat hij beschikt over een kwaliteitssysteem dat moet voldoen aan een bepaalde NEN-EN-ISO norm. Deze eis is niet overgenomen in de UAV-GC. De gedachte is dat de Opdrachtgever, wanneer hij dat wenst, een dergelijke eis in de aanbestedingsprocedure tot onderdeel van de geschiktheidseisen kan maken.

Het kwaliteitsplan en de eventuele deelkwaliteitsplannen moeten worden beschouwd als Documenten waarvan de Opdrachtgever de Acceptatie uitdrukkelijk kan voorzien in het acceptatieplan (zie artikel 12 sub a MBO en ook lid 2 van deze paragraaf). Dat geldt met name ook voor de aan deze plannen te stellen eisen, het tijdstip van het ter Acceptatie voorleggen, en voor de tijdstippen waarop deze plannen door de Opdrachtgever moeten zijn geaccepteerd. Benadrukt wordt dat een kwaliteitsplan er voor bepaalde typen Werken in principe moet zijn, maar dat een eventuele verplichting van de Opdrachtnemer uiteindelijk afhangt van de inhoud van het acceptatieplan.

Het kwaliteitsplan en de eventuele deelkwaliteitsplannen moeten voldoen aan eisen die door de Opdrachtgever in het acceptatieplan worden gesteld. Typische eisen zijn bijvoorbeeld:

- redactionele eisen;
- de plannen moeten zijn gebaseerd op het kwaliteitssysteem waarover de Opdrachtnemer doorgaans beschikt;
- de plannen moeten een volledige en gedetailleerde beschrijving bevatten van de Werkzaamheden, met een verwijzing naar de planning en een overzicht van de bij de Werkzaamheden betrokken personen en zaken;
- de plannen moeten voorzien in een organisatieschema van de Opdrachtnemer, waarin de verschillende functies en de namen van de personen die deze vervullen zijn aangegeven;
- per aangegeven functie moeten de plannen een omschrijving van de specifiek toegewezen taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en vereiste kwalificaties bevatten;
- de plannen moeten inzicht geven in overlegstructuur binnen de organisatie van de Opdrachtnemer;
- de plannen moeten een specifieke omschrijving geven van de wijze waarop (kwaliteits)risico's worden geïdentificeerd en geregistreerd, geëvalueerd en geëlimineerd;
- de plannen moeten de wijze waarop het beheer van documenten en informatie voor het Werk zal plaatsvinden, beschrijven;

1,
2,
3

- de plannen moeten inzicht geven in de te hanteren planningsystematieken en -bewaking;
- de plannen moeten een overzicht geven van Werkzaamheden die worden uitbesteed aan Zelfstandige Hulppersonen en van de wijze waarop de kwaliteit daarvan wordt beheerst;
- de plannen moeten beschrijven hoe tekortkomingen worden geïdentificeerd, geregistreerd, gecommuniceerd, beoordeeld, afgehandeld en geëvalueerd.

§ 20 Toetsing van Ontwerpwerkzaamheden

Algemeen

Voor deze paragraaf is mede van belang paragraaf 3.5 van de Algemene Toelichting, de toelichting op artikel 12 MBO, en de inleidende toelichting op Hoofdstuk 9 van de UAV-GC. Voor de herziening van de UAV-GC is de regeling van keuring van Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden van § 21 UAV-GC 2005 overgenomen in de leden 2 tot en met 4 van deze paragraaf.

Toetsen door de Opdrachtgever van Ontwerpwerkzaamheden

De Opdrachtgever heeft geen ongelimiteerde bevoegdheid tot het toetsen van aspecten die samenhangen met de Ontwerpwerkzaamheden. Hij kan daarom niet op elk willekeurig ogenblik van de Opdrachtnemer verlangen dat hem inzicht wordt gegeven in de Ontwerpwerkzaamheden. De Opdrachtgever moet in het toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden, dat een bij de Vraagspecificatie gevoegde annex is (zie artikel 3 lid 1 sub c MBO), aangeven welke aspecten van de Ontwerpwerkzaamheden hij wenst te toetsen. Daarmee bakent de Opdrachtgever vervolgens zijn toetsingsbevoegdheid ook af. Uit het bepaalde in lid 6 volgt, onder andere, dat de Opdrachtgever zich terughoudend dient op te stellen bij het invullen van het toetsingsplan Ontwerpwerkzaamheden, indachtig de filosofie die ten grondslag ligt aan een geïntegreerde contractvorm.

De toetsingsbevoegdheid op grond van lid 1 omvat in elk geval de uit de Ontwerpwerkzaamheden voortkomende Ontwerpdocumenten, voor zover die genoemd worden in het toetsingsplan. Daarnaast kan de Opdrachtgever ook toetsen of de hulppersonen die door de Opdrachtnemer worden ingeschakeld voor de Ontwerpwerkzaamheden, voldoende gekwalificeerd zijn. Lid 1 maakt, bij wijze van uitzondering, niet slechts melding van *Zelfstandige* Hulppersonen. Dat houdt in dat ook de kwalificaties van ondergeschikten van de Opdrachtnemer die voor Ontwerpwerkzaamheden worden ingeschakeld, ter toetsing moeten worden voorgelegd, indien het toetsingsplan daarin voorziet (zie in dit verband ook de toelichting op § 1 sub w).

Keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden

Wanneer het acceptatieplan daarin voorziet, stelt de Opdrachtnemer een keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden op. In dat plan geeft hij aan op welke wijze hij de Ontwerpwerkzaamheden zal gaan keuren. Het keuringsplan kan als een aanvulling op het in § 19 lid 2 bedoelde kwaliteitsplan worden beschouwd. In de praktijk wordt niet altijd duidelijk gemaakt of het keuringsplan een onderdeel van het kwaliteitsplan is. In de UAV-GC is uit een oogpunt van flexibiliteit niet gekozen voor een nadrukkelijke koppeling.

De vraag of de Opdrachtnemer daadwerkelijk *verplicht* is tot het opstellen van het genoemde keuringsplan, wordt alleen bevestigend beantwoord indien de Opdrachtgever in het acceptatieplan heeft bepaald dat de Opdrachtnemer dat keuringsplan ter Acceptatie moet voorleggen. Ook wanneer het voorleggen van een keuringsplan volgens het acceptatieplan niet verplicht is, zal de Opdrachtnemer in veel gevallen toch overgaan tot het opstellen daarvan (voor zichzelf).

Als in het acceptatieplan is bepaald dat de Opdrachtnemer een keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden ter Acceptatie moet voorleggen, moeten het tijdstip van indiening van dat plan, de criteria waaraan het moet voldoen, en het tijdstip waarop het dient te zijn geaccepteerd,

1,
6

2,
3,
4

vastgelegd zijn (zie artikel 12 MBO). Wat zijn de belangrijkste criteria die in het acceptatieplan in dit verband kunnen worden genoemd? In de eerste plaats dat het keuringsplan een overzicht moet geven van de keuringen die de Opdrachtnemer voornemens is te verrichten om aan te tonen dat de resultaten van de Ontwerpwerkzaamheden aan de eisen van de Overeenkomst beantwoorden. Geëist kan worden dat de Opdrachtnemer in het keuringsplan verduidelijkt hoe en wat er precies gekeurd wordt, in welke volgorde, op welke eigenschappen, wanneer en door wie er gekeurd wordt, enzovoort. Tevens kan er geëist worden dat de Opdrachtnemer inzicht geeft in de wijze waarop de registratie van de (resultaten van de) keuring plaatsvindt (zie ook de toelichting op § 19).

Toetsen van het toegepaste kwaliteitsmanagement van Ontwerpwerkzaamheden

De in deze paragraaf voorziene begrenzing van de toetsingsbevoegdheid met betrekking tot de feitelijke Ontwerpwerkzaamheden *zelf* verhinderen niet dat de Opdrachtgever vrij is te toetsen of de Opdrachtnemer zijn verplichtingen betreffende het *kwaliteitsmanagement* van die Ontwerpwerkzaamheden naleeft, opnieuw vooropgesteld dat hij bij het uitoefenen van die bevoegdheid de Werkzaamheden zo weinig mogelijk verstoort.

5,
6

Gevolgen van toetsing van Ontwerpwerkzaamheden

De Opdrachtgever is niet verplicht tot toetsing van de Ontwerpwerkzaamheden, zelfs niet wanneer hij zich door het toetsingsplan daartoe het recht heeft voorbehouden of wanneer hij over de resultaten van in het keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden voorziene keuringen door de Opdrachtnemer wordt geïnformeerd. Hij is evenmin verplicht om, *als* hij gebruikmaakt van zijn bevoegdheid tot toetsing, die toetsing te laten verrichten door deskundigen (hoewel dat natuurlijk wel raadzaam is). De Opdrachtgever wil door de toetsing inzicht krijgen in de wijze waarop de Opdrachtnemer de Ontwerpwerkzaamheden verricht. Het is daarom aan hemzelf om te bepalen hoe hij denkt dat inzicht te verkrijgen door toetsing. In beginsel mag de Opdrachtnemer daarom niet aan de Opdrachtgever tegenwerpen dat een fout in de Ontwerpdocumenten door de laatste zou zijn opgemerkt, wanneer de Opdrachtgever gebruik zou hebben gemaakt van zijn toetsingsbevoegdheid, of wanneer hij die toetsing op een meer deskundige wijze zou hebben verricht dan hij in werkelijkheid heeft gedaan.

7

Het voorgaande uitgangspunt heeft echter een begrenzing. Als de Opdrachtgever in een concreet geval namelijk gebruikmaakt van zijn toetsingsbevoegdheid en hij vervolgens een fout in de Ontwerpdocumenten daadwerkelijk constateert zonder de Opdrachtnemer daar vervolgens op te wijzen, dan heeft dat tot gevolg dat de Opdrachtgever eventuele rechten die hij volgens de wet of de Overeenkomst ter zake die fout jegens de Opdrachtnemer zou kunnen invoeren, in beginsel niet meer geldend kan maken. Aan de hier bedoelde informatieplicht van de Opdrachtgever komt men pas toe zodra deze daadwerkelijk overgaat tot het uitoefenen van zijn toetsingsbevoegdheid. In de regeling is eveneens verdisconteerd dat bij het beantwoorden van de vraag of de Opdrachtgever een tekortkoming van de Opdrachtnemer daadwerkelijk heeft opgemerkt, alleen in aanmerking mag worden genomen de wijze waarop er in concreto is getoetst. Het is voorts klip en klaar dat met de regeling is bedoeld de Opdrachtgever alleen af te rekenen op de mate van deskundigheid die in concreto tijdens een toetsing aan de dag is gelegd. Niet relevant is dat de Opdrachtnemer een contract heeft gesloten met een deskundige Opdrachtgever en dat die Opdrachtgever daarom over de mogelijkheid beschikt om meer deskundigheid aan de dag te leggen tijdens een toetsing dan een andere Opdrachtgever. Maatgevend is slechts hoe er feitelijk is getoetst en hoe deskundig dat is gebeurd. Kan men gegeven die feiten niet tot de slotsom komen dat de Opdrachtgever een tekortkoming van de Opdrachtnemer daadwerkelijk heeft opgemerkt, dan blijft de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de fout in het Ontwerpdocument bij de Opdrachtnemer rusten.

Het bewijs dat de Opdrachtgever een fout in het getoetste Ontwerpdocument daadwerkelijk heeft geconstateerd, kan worden geleverd met behulp van alle middelen rechtens. De concrete omstandigheden van het geval kunnen zodanig zijn dat daaruit kan worden afgeleid dat de Opdrachtgever wel degelijk wist van de fout, ook bij ontkenning door de Opdrachtgever.

De bovenstaande toelichting bij lid 7 is tevens relevant voor de uitleg van artikel 13a MBO, § 21 lid 10, § 22 lid 3 en § 32 lid 1 sub b.

§ 21 Toetsing van Uitvoeringswerkzaamheden en Onderhoudswerkzaamheden

Algemeen

Voor deze paragraaf is mede van belang paragraaf 3.5 van de Algemene Toelichting, de inleidende toelichting op Hoofdstuk 9 van de UAV-GC, en de toelichting op § 19 waarin wordt ingegaan op de begrippen kwaliteitsmanagement, kwaliteitssysteem, kwaliteitsplan en deelkwaliteitsplannen.

Kenmerkend voor kwaliteitsmanagement in de uitvoeringsfase en in de Meerjarige Onderhoudsperiode is dat de Opdrachtgever zelf veel minder actief betrokken is bij het feitelijk controleren van (voltooide) Werkzaamheden. Die feitelijke controle vindt hoofdzakelijk door de Opdrachtnemer plaats, in welk geval in de UAV-GC van 'keuren' wordt gesproken. De Opdrachtgever beperkt zich vervolgens tot het toetsen van het proces van kwaliteitsmanagement van de Opdrachtnemer, waarbij hij ook de resultaten van de door de Opdrachtnemer verrichte keuringen kan toetsen. Tot deze resultaten behoren ook resultaten van onderzoek, zoals laboratoriumonderzoek. Deze methodiek ligt ook ten grondslag aan de onderhavige paragraaf.

Keuringsplannen Uitvoeringswerkzaamheden en Onderhoudswerkzaamheden

Als het acceptatieplan daarin voorziet, stelt de Opdrachtnemer een keuringsplan Uitvoeringswerkzaamheden en, indien ook de realisatie van Meerjarig Onderhoud tot de verplichting van de Opdrachtnemer is gemaakt, een keuringsplan Onderhoudswerkzaamheden op. In die plannen geeft hij aan op welke wijze hij die Werkzaamheden zal gaan keuren. Hetgeen in de toelichting op § 20 lid 2 tot en met 4 is opgemerkt over het keuringsplan Ontwerpwerkzaamheden, kan hier als ingelast worden beschouwd. In aanvulling daarop kan nog het volgende worden opgemerkt.

Doorgaans doet de Opdrachtgever er allereerst verstandig aan in het acceptatieplan te bepalen dat de Opdrachtnemer de in deze paragraaf bedoelde keuringsplannen ter Acceptatie moet voorleggen, omdat hij dan ook de mogelijkheid heeft stop- en bijwoonpunten in de keuringsplannen te vermelden (zie hierna). De Opdrachtgever kan bovendien in de Vraagspecificatie bepalen dat de voorziene wijze van keuren dient te bestaan uit een zogenoemde 'Factory Acceptance Test' (FAT), 'Site Acceptance Test' (SAT), 'Site Integration Test' (SIT), enzovoort. De Opdrachtnemer dient dan de FAT, SAT, SIT, enzovoort als keuringen op te nemen in zijn keuringsplan.

Stop- en bijwoonpunten

Wanneer de Opdrachtnemer zijn keuringsplan(nen) ter Acceptatie aan de Opdrachtgever moet voorleggen, krijgt de laatste in beginsel alleen inzicht in het proces van kwaliteitsmanagement van de Opdrachtnemer. Toetsing van fysieke resultaten van Uitvoeringswerkzaamheden en/of Onderhoudswerkzaamheden door de Opdrachtgever vindt in dat kader niet plaats. Bepaalde Werkzaamheden kunnen echter voor de Opdrachtgever zo cruciaal zijn, dat hij toch zelf aanwezig wil zijn hetzij op het moment dat deze hetzij aanvangen, hetzij plaatsvinden, hetzij direct nadat deze zijn voltooid, hetzij dat hij van een combinatie van die mogelijkheden gebruik wil maken. Het systeem van stop- en bijwoonpunten voorziet in deze verschillende mogelijkheden. De Opdrachtgever kan die stop- en bijwoonpunten vermelden in de keuringsplannen, nadat hij die plannen ter Acceptatie krijgt voorgelegd en voordat hij tot Acceptatie daarvan overgaat. Het voorgaande biedt de Opdrachtgever ook de mogelijkheid om bij de Acceptatie van het keuringsplan bij de daarin voorziene keuringen (waaronder ook FAT, SAT, SIT, enzovoort) een stop- of bijwoonpunt te vermelden.

Vermeldt de Opdrachtgever een bijwoonpunt in een keuringsplan, dan is de Opdrachtnemer verplicht de Opdrachtgever te informeren wanneer dat bijwoonpunt is bereikt. De Opdrachtgever kan dan hetzij de feitelijke verrichting van de betreffende Werkzaamheden, hetzij het resultaat daarvan, hetzij beiden in oenschouw komen nemen, afhankelijk van de definiëring van het

1,
2, 3

4,
5,
6, 7

bijwoonpunt. De Opdrachtgever mag zich dan overigens niet opstellen als betrof het een acceptatieprocedure: hij kan slechts (voor zichzelf) toetsen of de wijze waarop de Werkzaamheden worden verricht, alsmede de resultaten van die Werkzaamheden, beantwoorden aan de eisen van de Overeenkomst. Doen zij dat niet, dan rest hem de mogelijkheid van § 43 lid 2.

Heeft de Opdrachtgever daarentegen een stoppunt in een keuringsplan vermeld, dan dient de Opdrachtnemer bij het bereiken van dat stoppunt hetzij de feitelijke verrichting van de betreffende Werkzaamheden, hetzij de resultaten van die Werkzaamheden, hetzij beiden ter Acceptatie aan de Opdrachtgever voor te leggen, afhankelijk van de definiëring van het stoppunt. De leden 4 tot en met 15 van § 23 zijn in dat geval integraal van toepassing. De Opdrachtgever kan zich het recht op Acceptatie van die Werkzaamheden ook voorbehouden door deze direct in het acceptatieplan te vermelden. Het acceptatieplan moet echter als een annex bij de Vraagspecificatie zijn gevoegd (zie artikel 3 lid 1 sub c MBO). Het is niet altijd zeker dat er dan al voldoende duidelijkheid bestaat over de aard en de omvang van de Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden. Door stoppunten in de keuringsplannen te vermelden, creëert de Opdrachtgever voor zichzelf alsnog de bevoegdheid bepaalde Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden en resultaten van die Werkzaamheden te onderwerpen aan een acceptatieprocedure. Het bepaalde in het lid 4 sluit aan bij de lijn van artikel 12 sub d en e MBO. Die verplichting van de Opdrachtgever geldt niet voor de bijwoonpunten.

Dat de onderhavige bepaling duidelijke kaders stelt waarbinnen de Opdrachtgever dient te opereren wanneer hij stop- en/of bijwoonpunten in een keuringsplan van de Opdrachtnemer vermeldt, laat onverlet dat § 14 UAV-GC hem de mogelijkheid biedt om het aantal stop- en bijwoonpunten tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud te wijzigen op basis van inzichten die tijdens die realisatie kunnen ontstaan.

Gevolgen van toetsing van Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden

Uit het voorgaande blijkt dat toetsing van Uitvoerings- en Onderhoudswerkzaamheden door de Opdrachtgever op verschillende manieren kan plaatsvinden. In de eerste plaats kan hij kennismaken van de resultaten van keuringen die de Opdrachtnemer zelf heeft verricht volgens de keuringsplannen. In de tweede plaats kan de toetsing plaatsvinden op het moment waarop er een stop- of bijwoonpunt wordt bereikt. De gevolgen van deze toetsingsbevoegdheid van de Opdrachtgever staan omschreven in lid 10. Deze regeling is identiek aan § 20 lid 7 voor de gevolgen die verbonden zijn aan de toetsing door de Opdrachtgever van Ontwerpwerkzaamheden. Zie de toelichting op die bepaling.

10

§ 22 Acceptatieprocedure - Uitgangspunten

Algemeen

In deze paragraaf worden in aansluiting op artikel 12 MBO enige randvoorwaarden geformuleerd waarbinnen de acceptatieprocedure van § 23 moet plaatsvinden.

Begrenzing van de bevoegdheid tot Acceptatie

De Opdrachtgever kan niet op elk willekeurig ogenblik de Opdrachtnemer verplichten tot het ter Acceptatie voorleggen van bepaalde aspecten van het Werk of het Meerjarig Onderhoud. De acceptatiebevoegdheid van de Opdrachtgever wordt gelimiteerd door de inhoud van het door hemzelf opgestelde acceptatieplan, waardoor de UAV-GC de nodige flexibiliteit biedt. Zie de toelichting op artikel 12 MBO. Dat artikel 12 duidelijke kaders stelt waarbinnen de Opdrachtgever dient te opereren wanneer hij een Acceptatieplan hanteert, laat echter onverlet dat § 14 UAV-GC hem de mogelijkheid biedt om dat plan tijdens de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud te wijzigen op basis van inzichten die tijdens die realisatie kunnen ontstaan. Overigens kan de bevoegdheid tot Acceptatie van resultaten van Uitvoerings- en of Onderhoudswerkzaamheden ook nog in een later stadium worden voorbehouden via de weg van het keuringsplan Uitvoeringswerkzaamheden en het keuringsplan Onderhoudswerkzaamheden, wanneer de Opdrachtgever daarin stoppunten vermeldt. Zie § 21 lid 4 en lid 6, en de toelichting op die bepalingen.

1

<p><i>Bindende acceptatietermijn</i></p> <p>Met deze bepaling wordt uitdrukkelijk vastgelegd dat de Opdrachtgever verplicht is zich te houden aan de door hemzelf in het acceptatieplan vermelde acceptatietermijnen, behoudens het bepaalde in § 23 lid 7. Overschrijding van die termijnen geeft de Opdrachtnemer via de weg van § 23 lid 15 sub a recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging op grond van § 44 lid 1 sub a. Dat recht ontstaat overigens pas nadat de Opdrachtnemer de Opdrachtgever op grond van § 23 lid 6 in gebreke heeft gesteld.</p>	2
<p><i>Gevolgen van Acceptatie</i></p> <p>Deze bepaling is op dezelfde leest geschoeid als § 20 lid 7 en § 21 lid 10. Wat in de toelichting op § 20 lid 7 is vermeld, is van overeenkomstige toepassing op het onderhavige lid. De Opdrachtgever kan overigens zijn beslissing tot Acceptatie nemen zonder tot een daaraan voorafgaande inhoudelijke toetsing van het ter Acceptatie voorgelegde aspect van de Werkzaamheden over te gaan.</p>	3

§ 23 Acceptatieprocedure - Procedureverloop

<p><i>Algemeen</i></p> <p>De Opdrachtgever kan volgens artikel 12 MBO de Opdrachtnemer verplichten bepaalde aspecten die verband houden met de uitvoering van de Overeenkomst, ter Acceptatie voor te leggen. Zie de toelichting op het genoemde artikel, en de algemene toelichting op Hoofdstuk 9.</p> <p>In deze paragraaf is het verloop van de acceptatieprocedure gedetailleerd geregeld. De belangrijkste reden daarvoor is het feit dat het de Opdrachtnemer gedurende het verloop van een concrete acceptatieprocedure niet is toegestaan de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud voort te zetten, voor zover dat in rechtstreeks verband staat met de ter Acceptatie voorgelegde Documenten, Werkzaamheden, resultaten van Werkzaamheden, Wijzigingen of Zelfstandige Hulpverleners. Hierdoor worden de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer onderbroken. Daar komt nog bij dat de Opdrachtgever op verschillende manieren kan reageren op een verzoek tot Acceptatie van de Opdrachtnemer. Aan elke denkbare reactie van de Opdrachtgever kleef een specifiek scenario, waarbij in elk van die scenario's het gevaar ligt besloten dat de Werkzaamheden van de Opdrachtnemer verder worden vertraagd. Indien deze scenario's niet afdoende zouden worden geregeld, kunnen er 'open-einde'-situaties ontstaan die de voortgang van het Werk en de verhouding tussen Partijen ernstig zouden kunnen verstoren. Met een sluitende procedureregeling wordt beoogd die 'open-einde'-situaties te voorkomen.</p> <p>De procedureregeling is schematisch weergegeven in bijlage III. Daarin worden de verschillende mogelijke reacties van de Opdrachtgever naar aanleiding van een verzoek tot Acceptatie van de Opdrachtnemer vermeld. Voorts worden voor die reacties de verschillende vervolgsenario's schematisch in beeld gebracht, waarbij steeds een terugkoppeling plaatsvindt naar de leden van de onderhavige paragraaf.</p>	
<p><i>Vormvoorschriften verzoek tot Acceptatie</i></p> <p>Om een helder en ongestoord verloop van een concrete acceptatieprocedure van meet af aan mogelijk te maken, stelt lid 2 een aantal formele eisen aan het indienen door de Opdrachtnemer van een verzoek tot Acceptatie. Deze eisen waarborgen een tijdige en juiste wijze van indiening van het verzoek. Op beide Partijen rust de verplichting te onderzoeken of een ingediend verzoek tot Acceptatie aan die formaliteiten voldoet.</p>	2, 3
<p><i>Mogelijke reacties Opdrachtgever op een verzoek tot Acceptatie</i></p> <p>In beginsel is de Opdrachtgever verplicht om uitdrukkelijk kleur te bekennen, wanneer hem een verzoek tot Acceptatie wordt voorgelegd: of hij besluit tot Acceptatie, of hij besluit de Acceptatie te weigeren. Hij moet het ene of het andere doen binnen de termijn die hij daarvoor zelf gesteld heeft in het Acceptatieplan (zie ook § 22 lid 2, en de toelichting op die bepaling). Er moet echter rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de Opdrachtgever niet in staat is om tot Acceptatie te besluiten of de Acceptatie te weigeren, hetzij omdat hij daarvoor onvoldoende informatie heeft, hetzij omdat hij daarvoor onvoldoende tijd in het acceptatieplan heeft ingecalculeerd. Ten slotte</p>	2

moet nog rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de Opdrachtgever in het geheel niets van zich laat horen.

Zoals ook uit het schematisch overzicht in bijlage III bij deze toelichting blijkt, kan de Opdrachtgever op vijf manieren reageren wanneer de Opdrachtnemer een verzoek tot Acceptatie indient:

1. hij kan besluiten tot Acceptatie;
2. hij kan zich in stilzwijgen hullen;
3. hij kan de Opdrachtnemer om aanvullende informatie verzoeken;
4. hij kan de acceptatietermijn verlengen;
5. hij kan besluiten de Acceptatie te weigeren.

Opdrachtgever deelt mee dat hij besluit tot Acceptatie (scenario 1)

Dit scenario is niet expliciet geregeld in deze paragraaf: het spreekt voor zich dat met een dergelijke reactie van de Opdrachtgever de acceptatieprocedure is afgerond. Voor de rechtsgevolgen die aan de Acceptatie verbonden zijn, is het bepaalde in § 22 lid 3 relevant, en wat in de toelichting daaromtrent is gesteld.

Opdrachtgever reageert niet op een verzoek tot Acceptatie (scenario 2)

Wanneer de Opdrachtgever niets van zich laat horen, moet de Opdrachtnemer hem in gebreke stellen en hem een nadere termijn moeten geven om alsnog te vernemen of hij voornemens is tot Acceptatie te besluiten. Daarbij wijst hij de Opdrachtgever op de mogelijkheid de acceptatietermijn te verlengen (lid 7). De Opdrachtgever kan naar aanleiding van die ingebrekestelling alsnog laten weten dat hij tot Acceptatie besluit, waarmee men weer terug is bij het hierboven genoemde scenario 1. Daarnaast kan de Opdrachtgever reageren volgens de eerdergenoemde scenario's 3 tot en met 5.

Ten slotte bestaat nog de mogelijkheid dat de Opdrachtgever de gestelde nadere termijn laat verstrijken zonder iets van zich te laten horen. In dat geval vindt er fictieve Acceptatie plaats. De rechtsgevolgen van dit scenario zijn geregeld in lid 15 sub a.

Opdrachtgever verzoekt om aanvullende informatie (scenario 3)

Beschikt de Opdrachtgever niet over alle informatie die hij nodig heeft om het verzoek tot Acceptatie te kunnen beoordelen en daarop te reageren, dan kan hij de Opdrachtnemer om die informatie vragen, zelfs wanneer de Opdrachtnemer bij de indiening van het verzoek tot Acceptatie heeft voldaan aan het formele vereiste van lid 2 sub c. Het noodzakelijkheidsvereiste moet subjectief worden uitgelegd: welke aanvullende informatie is voor deze Opdrachtgever noodzakelijk. Niettemin moet elk verzoek om aanvullende informatie binnen de grenzen van de redelijkheid blijven.

Heeft de Opdrachtgever de aanvullende informatie ontvangen, dan zou de acceptatieprocedure vervolgens kunnen verlopen volgens alle andere scenario's. Het scenario 1 is reeds besproken. De scenario's 4 en 5 komen hierna nog aan de orde. Een bijzonderheid geldt voor scenario 2: de Opdrachtgever reageert niet binnen de acceptatietermijn. Opgemerkt wordt dat een verzoek van de Opdrachtgever tot aanvullende informatie geen invloed heeft op de acceptatietermijn. Hij is nog steeds verplicht om binnen de in het acceptatieplan vastgelegde termijn te kennen te geven of hij al dan niet tot Acceptatie besluit. Ziet hij voorafgaande aan het verstrijken van die termijn in dat hij niet alleen over onvoldoende informatie, maar ook over onvoldoende tijd beschikt, dan moet hij zelf het initiatief nemen tot het verlengen van de acceptatietermijn.

Opdrachtgever verlengt de acceptatietermijn (scenario 4)

De Opdrachtgever is bevoegd de acceptatietermijn eenzijdig te verlengen. In dat geval moet hij de Opdrachtnemer schriftelijk en gemotiveerd meedelen binnen welke andere termijn hij wel zal beslissen of hij tot Acceptatie besluit. Gewezen wordt op de rechtsgevolgen die staan genoemd in lid 15 sub b.

6

4

7

Nadat de Opdrachtgever de acceptatietermijn heeft verlengd, liggen alle andere scenario's opnieuw voor hem open.

De Opdrachtgever besluit de Acceptatie te weigeren (scenario 5)

In het laatste scenario deelt de Opdrachtgever schriftelijke en gemotiveerd mee dat hij de Acceptatie weigert. Hij kan dat doen direct volgend op het verzoek tot Acceptatie zelf. Het is echter ook mogelijk dat hij de Acceptatie weigert hetzij na door de Opdrachtnemer in gebreke te zijn gesteld zoals omschreven in scenario 2, hetzij na om aanvullende informatie te hebben verzocht zoals omschreven in scenario 3, hetzij na de acceptatietermijn te hebben verlengd zoals omschreven in scenario 4. In zijn motivatie moet de Opdrachtgever uitdrukkelijk en alleen ingaan op de in het acceptatieplan vermelde criteria waaraan de Opdrachtnemer niet zou hebben voldaan, als gevolg waarvan de Acceptatie wordt geweigerd.

De Opdrachtgever mag derhalve geen nieuwe criteria formuleren. Evenmin mag hij de Opdrachtnemer voorhouden dat de Acceptatie plaatsvindt onder het voorbehoud dat de Opdrachtnemer aan aanvullende eisen voldoet. Dat zou de acceptatieprocedure vertroebelen. Het is de Opdrachtgever zeker niet toegestaan de acceptatieprocedure te doorkruisen door zijn besluit tot Acceptatie afhankelijk te stellen van de bereidheid van de Opdrachtnemer een opgedragen Wijziging uit te voeren. Constateert de Opdrachtgever dat de Opdrachtnemer aan alle eisen heeft voldaan en dat in feite niets een Acceptatie in de weg staat, dan moet hij aldus besluiten. Ziet hij tevens in dat hij hetzij in het acceptatieplan, hetzij in de Vraagspecificatie andere eisen had moeten vermelden, dan kan hij een Wijziging in de zin van § 14 pas opdragen, nadat hij tot Acceptatie heeft besloten.

De weigering van de Acceptatie heeft tot gevolg dat de Opdrachtnemer de Werkzaamheden niet kan voortzetten, voor zover deze in direct verband staan met de ter Acceptatie voorgelegde Zelfstandige Hulpverleners, Documenten, Werkzaamheden of resultaten van Werkzaamheden.

Mogelijke reacties Opdrachtnemer op de weigering van de Opdrachtgever

De Opdrachtnemer kan op twee manieren reageren, wanneer hij wordt geconfronteerd met een gemotiveerde weigering tot Acceptatie van de Opdrachtgever:

1. hij neemt de redenen weg die aan de weigering ten grondslag liggen en dient opnieuw een verzoek tot Acceptatie in;
2. hij deelt schriftelijk en gemotiveerd mee dat de Opdrachtgever in redelijkheid niet kon besluiten de Acceptatie te weigeren.

Opdrachtnemer neemt de redenen weg die aan de weigering ten grondslag liggen

Deze optie is weinig gecompliceerd: de Opdrachtnemer gaat in feite over tot herstel van een tekortkoming. Hier blijkt ook het belang van de gemotiveerde weigering van de Opdrachtgever als bedoeld in lid 8. De Opdrachtnemer wordt zo immers in staat gesteld snel en adequaat de aanpassingen uit te voeren waardoor met zo min mogelijk vertraging op een nieuw verzoek tot Acceptatie kan worden besloten. Bij een nieuw verzoek tot Acceptatie doorlopen Partijen de hierboven beschreven procedure.

Opdrachtnemer betwist de weigering van de Opdrachtgever: overleg

De Opdrachtnemer kan van mening zijn dat de Opdrachtgever in redelijkheid niet kon besluiten de Acceptatie te weigeren. In dat geval stelt hij de Opdrachtgever daarvan schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte. Daarmee neemt de Opdrachtnemer in feite het initiatief tot overleg tussen Partijen ten einde uit de ontstane impasse te raken. Na dat overleg zijn er drie mogelijkheden:

1. de Opdrachtgever besluit alsnog tot Acceptatie;
2. de Opdrachtnemer neemt de redenen die aan de weigering ten grondslag liggen weg en dient een nieuw verzoek tot Acceptatie in;

8, 9

10,
11

10

11

3. Partijen volharden in hun standpunten, zodat er een impasse blijft bestaan.

De twee eerstgenoemde mogelijkheden zijn eenvoudig. Zij zijn eerder in deze toelichting besproken. De derde mogelijkheid doet een nieuwe situatie ontstaan.

Overleg leidt niet tot resultaat: optie tot geschiloplossing

Wanneer beide Partijen blijven vasthouden aan hun standpunten, rest 14 slechts de mogelijkheid dat de Opdrachtnemer het initiatief neemt tot een geschiloplossingsprocedure. Doet hij dat niet, dan houdt dat automatisch in dat hij verplicht wordt de redenen weg te nemen die aan de weigering van Acceptatie ten grondslag liggen en dat hij opnieuw een verzoek tot Acceptatie moet indienen.

Komt het daarentegen op geschiloplossing aan, dan moeten Partijen het bepaalde in § 47 toepassen. In de geschiloplossingsprocedure dient vervolgens te worden vastgesteld of de Opdrachtgever in redelijkheid kon besluiten de Acceptatie te weigeren. Afhankelijk van het oordeel dat wordt gegeven, kunnen zich vervolgens twee mogelijkheden voordoen:

1. het besluit van de Opdrachtgever kon in redelijk niet worden genomen: de Opdrachtgever wordt geacht tot Acceptatie te hebben besloten;
2. het besluit van de Opdrachtgever kon in redelijkheid worden genomen: de Opdrachtnemer dient de redenen weg te nemen die tot de weigering van de Acceptatie leidden en opnieuw een verzoek tot Acceptatie in te dienen.

Kostenvergoeding en termijnsverlenging in verband met vertraging in de procedure

De in deze paragraaf neergelegde procedure kan steeds worden afgerond binnen de in het acceptatieplan opgenomen termijnen. Het is echter ook mogelijk dat zich een van de besproken scenario's voordoet waardoor de procedure de voortgang van de Werkzaamheden vertraagt. In limitatief omschreven gevallen geeft die vertraging de Opdrachtnemer in beginsel recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging volgens de algemene regeling van § 44 lid 1 sub a. Deze gevallen komen erop neer dat het voortduren of vertragen van de procedure niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

12,
13,
14

15

Hoofdstuk 10 - Oplevering en onderhoudstermijn

§ 24 Keuring, aanvaarding en oplevering van het Werk

Algemeen

Deze paragraaf is grotendeels gebaseerd op § 9 en § 10 lid 1 en 2 UAV 2012, en op artikel 7:758 lid 1 BW. Uit de laatstgenoemde wetsbepaling kan worden opgemaakt dat met de formulering 'aanvaarding van het werk' de in de UAV 2012 gebezigde begrippen 'oplevering' en 'goedkeuring van het werk' gelijkstaan. De wet spreekt van 'het werk weigeren' waar de UAV 2012 spreekt van 'onthouding van goedkeuring'. Voorafgaande aan de aanvaarding of de weigering van het Werk, kan de Opdrachtgever de kwaliteit van het Werk toetsen. In artikel 7:758 lid 1 BW wordt dat aangeduid met het begrip 'keuren', terwijl de UAV 2012 het begrip 'opnemen' bezigt. In de onderhavige paragraaf wordt de terminologie van het BW gevolgd, terwijl de structuur en de inhoud van de paragraaf mede is gebaseerd op de UAV 2012. Het voorgaande betekent dat het begrip 'keuren' zoals dat wordt gebruikt in § 24 tot en met 27 (en ook in § 30 en § 31) in een andere betekenis wordt gebruikt dan in § 20 en § 21.

Artikel 2 lid 6 MBO voorziet in de mogelijkheid de opleveringsprocedure op onderdelen van het Werk van toepassing te verklaren, zodat de oplevering van het Werk als het ware gefaseerd plaatsvindt. Het is ook mogelijk – bijvoorbeeld bij een installatiewerk – dat de Opdrachtgever pas tot oplevering van het Werk wil overgaan, nadat is vastgesteld dat de installatie gedurende een bepaalde periode probleemloos heeft gewerkt. De installatie en de overige onderdelen van het Werk kunnen in zo'n geval als afzonderlijke onderdelen worden opgenomen in artikel 2 lid 6 MBO. Een andere optie is het deugdelijk functioneren van de installatie in het acceptatieplan te verwerken en de oplevering van het Werk als zodanig pas te laten plaatsvinden, nadat de installatie is geaccepteerd volgens de in § 23 neergelegde procedure.

De Opdrachtgever kan een opleveringsdossier vragen, waarmee hij duidelijkheid brengt in de Documenten (revisietekeningen en dergelijke) waarover hij na de oplevering wil beschikken. Zo'n dossier dient ter Acceptatie te worden voorgelegd. Het acceptatieplan zal dan moeten vermelden aan welke criteria dit dossier moet voldoen en daarom moeten aangeven welke Documenten daarvan moeten deel uitmaken.

Initiatief ligt in beginsel bij de Opdrachtnemer

De Opdrachtnemer dient zelf het initiatief te nemen tot de start van de opleveringsprocedure. Deze bepaling ligt in de lijn van § 9 lid 1 UAV 2012, behoudens het bepaalde in lid 9. Op grond van dat laatste lid kan de Opdrachtgever ook zonder dat hij een verzoek van de Opdrachtnemer daartoe heeft ontvangen, tot aanvaarding van het Werk overgaan. Zie daarover hierna de verdere toelichting op lid 9.

Keuring van het Werk

De Opdrachtgever is bevoegd het Werk te keuren, nadat de Opdrachtnemer hem heeft gemeld dat het Werk gereed is voor aanvaarding. De keuring van het Werk (en overigens ook van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud volgens § 30) is, in de bepalingen van hoofdstuk 10 en 12 van de UAV-GC, uitdrukkelijk geformuleerd als een bevoegdheid van de Opdrachtgever. In die zin wijkt de formulering van deze bepalingen af van § 9 lid 2 en 3 UAV 2012. De keuringsbevoegdheid van de Opdrachtgever vervalt een week nadat de Opdrachtnemer heeft meegedeeld dat het Werk gereed is voor aanvaarding.

Als Partijen in artikel 13a MBO voor de tweede in dat artikel voorziene optie hebben gekozen en de Opdrachtgever overgaat tot aanvaarding van het Werk, zonder daaraan voorafgaand het Werk te hebben gekeurd, kan dat onder omstandigheden verval van zijn rechten betekenen indien er na de datum van feitelijke oplevering een gebrek wordt geconstateerd (zie de tweede in artikel 13a MBO geregelde optie, aanhef en sub c). Dat is anders wanneer Partijen in artikel 13a MBO voor de eerste in dat artikel voorziene optie hebben gekozen, aangezien de Opdrachtgever in dat geval immers geen rechtsverlies kan leiden door af te zien van een aan de aanvaarding van het Werk

1

2,
3

voorafgaande keuring. Dat laat echter onverlet dat ook in dat geval de Opdrachtgever rechtsverlies zal kunnen leiden wanneer hij voorafgaande aan de feitelijke datum van oplevering een gebrek daadwerkelijk heeft opgemerkt en vervolgens, zonder daar melding van te maken, tot aanvaarding van het Werk overgaat. Zie in dit verband ook de toelichting op de eerste in artikel 13a MBO geregelde optie, aanhef en sub b).

Aanvaarding van het Werk

Deze bepalingen liggen in de lijn van § 9 lid 3, 5 en 6 en § 10 lid 2 UAV 2012. De Opdrachtgever dient binnen 14 dagen nadat hij heeft meegedeeld dat het Werk gereed is voor aanvaarding, de Opdrachtnemer te laten weten of hij het Werk aanvaardt of weigert. Doet de Opdrachtgever binnen die termijn geen van beide mededelingen, dan moet de Opdrachtnemer de Opdrachtgever in gebreke stellen door een nieuw verzoek tot aanvaarding van het Werk in te dienen. Reageert de Opdrachtgever ook dan niet binnen 7 dagen na die ingebrekestelling, dan vindt er fictieve aanvaarding van het Werk plaats. Het tijdstip van de (fictieve) aanvaarding van het Werk behoeft niet aan de hand van berekeningen te worden vastgesteld. Ongeacht het moment waarop de Opdrachtgever feitelijk meedeelt dat hij het Werk aanvaardt (of het moment waarop vastgesteld wordt dat de Opdrachtgever door stil te zitten het Werk fictief heeft aanvaard), wordt de dag waarop de Opdrachtnemer heeft aangekondigd dat het Werk gereed is voor aanvaarding, in de UAV-GC als het juridische tijdstip van aanvaarding beschouwd. Dat is dan tevens de datum van *feitelijke* oplevering van het Werk, die moet worden onderscheiden van de in artikel 2 lid 5 MBO vastgelegde datum van oplevering (die wellicht is aangepast volgens § 44 of § 45). Beide data moeten met elkaar worden vergeleken om vast te stellen of de Opdrachtnemer het Werk tijdig heeft uitgevoerd. Die vergelijking kan tevens van belang zijn voor de vraag of de Opdrachtnemer een boete verschuldigd is, of dat hij juist recht heeft op een bonus (zie § 36). Bovendien kan op de feitelijke datum van oplevering een normale onderhoudstermijn of een Meerjarige Onderhoudsperiode starten, vooropgezet dat Partijen dat zijn overeengekomen. Zie de toelichting op § 27 en § 29.

De Opdrachtgever kan volgens lid 9 ook zelf tot aanvaarding van het Werk overgaan, zonder dat hij een verzoek daartoe van de Opdrachtnemer heeft ontvangen. Deze regeling stemt overeen met § 10 lid 2 UAV 2012. Zij dient overigens niet te worden verward met de in § 26 vervatte regeling (die is ontleend aan § 10 lid 3 UAV 2012) over de vervroegde ingebruikneming van het Werk door de Opdrachtgever. De regeling van § 26 ziet namelijk op het geval dat de Opdrachtgever het nog onvoltooide Werk reeds (tijdelijk) in gebruik wil nemen, echter zonder dat hij dat wil aanvaarden in de zin van § 24. De regeling van § 24 lid 9 gaat erover dat de Opdrachtgever zelf het initiatief neemt tot aanvaarding van het Werk en dat is iets anders dan het initiatief nemen tot het vervroegd (tijdelijk) in gebruik nemen van het veelal nog onvoltooide Werk.

Gebreken die tijdens de keuring worden opgemerkt

Deze bepalingen stemmen deels overeen met § 9 lid 3 en 7 UAV 2012. Een toevoeging in lid 4 ten opzichte van § 9 lid 3 is dat van de Opdrachtgever niet langer wordt verwacht dat hij een opgaaf van alle geconstateerde gebreken doet, wanneer zij naar hun aard, omvang en aantal dermate substantieel zijn dat gesteld kan worden dat het verzoek om aanvaarding van het Werk door de Opdrachtnemer te prematuur is. Een globale indicatie van de gebreken volstaat in zo'n geval om de weigering van het Werk te motiveren.

§ 25 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het Werk

Algemeen

De UAV 2012 kent zelf geen bepaling waarin uitdrukkelijk wordt vastgelegd dat de Opdrachtnemer gehouden is de gebreken te herstellen die aan de weigering van het Werk ten grondslag liggen. Het eerste lid van de onderhavige paragraaf voorziet in een dergelijke bepaling. Het tweede lid stemt overeen met § 9 lid 8 UAV 2012.

§ 26 Vervroegde ingebruikneming van het Werk door de Opdrachtgever

Algemeen

Deze bepaling ligt in de lijn van § 10 lid 3 UAV 2012. Redactionele aanpassingen hebben plaatsgevonden om de terminologie af te stemmen op die van de UAV-GC. Met een 'onderdeel van het Werk' wordt bedoeld op een gerealiseerd deel van het Werk. Weliswaar leiden ook Ontwerpwerkzaamheden uiteindelijk tot het Werk, doch met deze bepaling is niet beoogd de Opdrachtgever de mogelijkheid te geven resultaten van Ontwerpwerkzaamheden (Ontwerpdocumenten) 'in gebruik te nemen'.

Anders dan geldt bij de procedure van § 24, is de Opdrachtgever nu wel verplicht om tot keuring van het Werk over te gaan. Daarmee wordt voorkomen dat naderhand onzekerheid bestaat over de vraag of schade aan het Werk al dan niet door ingebruikneming van het Werk is toegebracht. Kosten die de Opdrachtnemer maakt of vertraging die hij lijdt als gevolg van de vervroegde ingebruikneming, kunnen gecompenseerd worden op basis van de algemene regeling van § 44 lid 1 sub a, tenzij de vervroegde ingebruikneming uitdrukkelijk in de Overeenkomst is voorzien en de Opdrachtnemer daar in zijn Aanbieding rekening mee heeft kunnen houden. Voorwaarde is verder nog dat de kosten en/of vertraging hun oorzaak niet vinden in een omstandigheid die aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

Indien de Opdrachtgever onderdelen van het Werk vervroegd (tijdelijk) in gebruik neemt, betekent dat niet dat dat onderdeel ook is aanvaard. Dat houdt voorts in dat wanneer er in artikel 2 lid 2 MBO een Meerjarige Onderhoudsperiode wordt overeengekomen, die Meerjarige Onderhoudsperiode voor het in gebruik genomen onderdeel niet begint te lopen op het moment van ingebruikneming. De Meerjarige Onderhoudsperiode gaat pas van start wanneer het gehele Werk is aanvaard.

§ 27 Onderhoudstermijn

Algemeen

De MBO met bijbehorende UAV-GC biedt de mogelijkheid de Opdrachtnemer niet alleen het Werk te laten realiseren door Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden, maar ook om hem aansluitend het Meerjarig Onderhoud van dat Werk te laten realiseren door de zogenaamde Onderhoudswerkzaamheden. Deze laatstgenoemde Werkzaamheden worden dan verricht gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode die ingaat op de feitelijke datum van oplevering (zie artikel 2 lid 2 MBO, en de toelichting op § 29 lid 1 hierna). Komen Partijen echter geen Meerjarig Onderhoud overeen, dan is er sprake van een Overeenkomst die zich beperkt tot de Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden. In zo'n geval kan de Opdrachtgever het niettemin wenselijk achten dat er na de feitelijke datum van oplevering een (korte) onderhoudstermijn ingaat, vergelijkbaar met die welke bedoeld wordt in § 11 UAV 2012. De onderhavige paragraaf, die vergelijkbaar is met § 11 UAV 2012, voorziet daarin. Het Meerjarig Onderhoud dient dus te worden onderscheiden van het gewone 'UAV 2012-onderhoud' dat volgens de onderhavige paragraaf kan worden verricht en dat enkel ziet op het herstel van gebreken die zich tijdens de in deze paragraaf bedoelde onderhoudstermijn manifesteren.

Geen combinatie mogelijk van Meerjarige Onderhoudsperiode en onderhoudstermijn

Partijen kunnen niet overeenkomen dat de Opdrachtnemer zowel Meerjarig Onderhoud zal realiseren gedurende een Meerjarige Onderhoudsperiode, als dat hij 'gewoon' onderhoud verricht gedurende de in deze paragraaf bedoelde onderhoudstermijn. Wordt in artikel 2 lid 2 MBO overeengekomen dat de Opdrachtnemer tot het realiseren van Meerjarig Onderhoud verplicht is, dan is de onderhavige paragraaf niet van toepassing. Echter, ook indien is overeengekomen dat de Opdrachtnemer niet tot Meerjarig Onderhoud verplicht is, is de verplichting tot het verrichten van 'gewoon' onderhoud volgens deze paragraaf afhankelijk van het voorschrijven van een onderhoudstermijn in de Vraagspecificatie (zie lid 2).

**1,
2**

Vergelijking met § 11 UAV 2012

De bepalingen van deze paragraaf zijn, behoudens redactionele en terminologische wijzigingen, gelijk aan die van § 11 UAV 2012. Aangenomen mag worden dat onder de in lid 3 bedoelde gebreken niet de gebreken vallen die het gevolg zijn van onjuist of onzorgvuldig gebruik of die gekwalificeerd kunnen worden als normaal te verwachten slijtage als gevolg van het feitelijk gebruik van het Werk (vergelijk § 11 lid 2 UAV 2012). Het bepaalde in lid 6 houdt in feite in dat de Opdrachtgever een Wijziging aan de Opdrachtnemer opdraagt op grond van § 14. De procedureregeling van die paragraaf is echter niet van toepassing op opdrachten van de Opdrachtgever tot herstel van niet voor rekening van de Opdrachtnemer komende gebreken die in de onderhoudstermijn aan het licht komen. De Opdrachtnemer kan daarom zelf bepalen of hij zich tot een dergelijk herstel wenst te verbinden. Doet hij dat, dan volgen Partijen vervolgens de procedure van § 45 om tot overeenstemming te komen over de kosten die de Opdrachtgever in dat geval aan de Opdrachtnemer moet betalen. De leden 7 en 8 zijn verder uitgewerkt dan § 11 lid 6 UAV 2012.

**3,
6,
7,
8**

Hoofdstuk 11 - Beperking van aansprakelijkheid

Inleiding

Dit hoofdstuk regelt de verplichting tot schadevergoeding van de Opdrachtnemer in het eventuele geval dat hij aansprakelijk is voor een gebrek in het Werk en/of voor schade waarvan de oorzaak in de Ontwerp of Uitvoeringswerkzaamheden ligt. Die aansprakelijkheid kan zowel betrekking hebben op een gebrek en/of schade die zich al vóór de feitelijke datum van oplevering manifesteert (§ 28a), als op een gebrek en eventuele daaruit voortvloeiende schade die zich pas na die datum manifesteert (§ 28b). De bepalingen in dit hoofdstuk beperken de verplichting tot schadevergoeding naar de aard en omvang van de te vergoeden schade en – voor zover de aansprakelijkheid ziet op een gebrek in het Werk en eventuele daaruit voortvloeiende schade die zich na de feitelijke datum van oplevering manifesteert – ook in tijd.

De bepalingen in dit hoofdstuk zijn – net zoals de overige bepalingen van de UAV-GC – paritair opgesteld. Dat betekent dat aanbestedende diensten en speciale-sectorbedrijven in de zin van de Aanbestedingswet 2012 de bepalingen integraal moeten toepassen op grond van de Gids Proportionaliteit. Wanneer zij dat doen, geven zij daarmee uitvoering aan hun wettelijke verplichting om bij de voorbereiding en het tot stand brengen van hun opdrachten uitsluitend voorwaarden te stellen die in een redelijke verhouding staan tot het voorwerp van de opdracht.

Het voorgaande betekent dat de bepalingen van dit hoofdstuk in het algemeen proportioneel zijn. Dat neemt niet weg dat de bij de herziening van de UAV-GC betrokken opdrachtgevers hebben verklaard zich bewust te zijn van de zorg van opdrachtnemers. Die zorg houdt in dat toepassing van de bepalingen in het individuele geval zou kunnen resulteren in een verplichting tot schadevergoeding die de draagkracht van de Opdrachtnemer ver te boven gaat. Gegeven deze zorg, hebben de opdrachtgevers onder ogen gezien dat bij de voorbereiding en het tot stand brengen van een opdracht in het individuele geval zou kunnen worden vermoed dat de gevolgen van bepaalde risico's, die zich na gunning van de opdracht kunnen voordoen, van dien aard zijn, dat een aanpassing van een of meer bepalingen van dit hoofdstuk op zijn plaats is. Voor die gevallen wordt aanbevolen dat zowel de aanbestedende dienst (of het speciale-sectorbedrijf) als de potentiële inschrijvers handelen in de geest van de Gids Proportionaliteit. Dat houdt enerzijds in dat de aanbestedende dienst al bij de voorbereiding van de opdracht nagaat of de bepalingen van dit hoofdstuk eventueel projectspecifiek aanpassing behoeven. Anderzijds is het aan de potentiële inschrijvers zelf om onderbouwde voorstellen voor die aanpassingen te doen. De aanbestedende dienst neemt deze voorstellen vervolgens in overweging op basis van een professionele afweging van relevante argumenten. Denk hierbij in het bijzonder aan de mogelijkheden voor partijen om zich tegen de hiervoor bedoelde risico's en de gevolgen daarvan te verzekeren.

Het zal in beginsel mogelijk zijn tot een passende projectspecifieke beperking van de verplichting tot schadevergoeding te komen wanneer zowel de aanbestedende dienst, als de potentiële inschrijvers, handelen conform de hiervoor geschetste aanpak.

De bepalingen van het algemeen contractenrecht zijn onverkort van toepassing op de Overeenkomst. Dat betekent enerzijds dat als er sprake is van opzet of grove schuld van de Opdrachtnemer, diens gemachtigden of hulppersonen, de beperkende werking van redelijkheid en billijkheid (artikel 6:248 lid 2 BW) in de weg kan staan aan een beroep van de Opdrachtnemer op een bepaling in dit hoofdstuk die zijn verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring beperkt. Anderzijds geldt dat de Opdrachtnemer de mogelijkheid behoudt om zich te beroepen op bepalingen van het Burgerlijk Wetboek voor een verdergaande beperking van zijn verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring dan in de bepalingen van dit hoofdstuk is voorzien. Verder behoudt hij op grond van artikel 7:759 lid 1 BW in beginsel het recht om gebreken waarvoor hij aansprakelijk is zelf te herstellen.

§ 28a Beperking van aansprakelijkheid vóór de feitelijke datum van oplevering

Algemeen

Tijdens het verrichten van de Werkzaamheden kunnen zich feiten voordoen die voor de feitelijke datum van oplevering resulteren in gebreken in het Werk en/of schade. De MBO en de UAV-GC regelen in diverse bepalingen onder welke voorwaarden die feiten aan de Opdrachtnemer kunnen worden toegerekend. Als toerekening mogelijk is, kan zijn aansprakelijkheid jegens de Opdrachtgever voor de schadelijke gevolgen van de hiervoor bedoelde feiten worden gevestigd (zie de toelichting op artikel 13a MBO).

Vervolgens moet dan de vraag worden beantwoord voor welke van de schadelijke gevolgen de Opdrachtgever de aansprakelijke Opdrachtnemer kan aanspreken en tot welk bedrag hij dat kan doen. Wanneer Partijen deze vraag in de Overeenkomst onbeantwoord laten, moet zij worden beantwoord met de regels van afdeling 6.1.10 BW. De uitkomst van de toepassing van deze wetsbepalingen is sterk afhankelijk van de feiten en omstandigheden van het concrete geval en laat zich op voorhand lastig voorspellen. Dat kan in de praktijk tot rechtsonzekerheid leiden. Een contractuele regeling kan die wegnemen.

Beperking naar de aard en ten dele ook naar de omvang van de schadelijke gevolgen

Deze paragraaf komt aan het voorgaande tegemoet door op voorhand duidelijkheid te scheppen, vooral wat betreft de *aard* van de schadelijke gevolgen waarvoor de Opdrachtgever de aansprakelijke Opdrachtnemer nog zal kunnen aanspreken of in vrijwaring zal kunnen oproepen: die zijn beperkt tot de schadelijke gevolgen die limitatief staan opgesomd in lid 1. Daarmee is artikel 6:98 BW 'uitgewerkt', in die zin dat voor deze gevolgen niet meer behoeft te worden nagegaan of zij in voldoende normatief causaal verband staan met de feiten op basis waarvan de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer is gevestigd.

Lid 1 beperkt niet de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer naar de *omvang* van diens verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring, althans zover het de in lid 1 sub a tot en met e genoemde schade betreft. Daarmee is overigens niet gezegd dat die verplichting in omvang ongelimiteerd is: de Opdrachtnemer blijft immers de mogelijkheid behouden een beroep te doen op de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Overigens kan de Opdrachtnemer doorgaans terugvallen op de normaal gebruikelijke verzekeringen ter dekking van zijn aansprakelijkheid voor de in lid 1 sub a tot en met e genoemde schade. Dat laatste is echter in ieder geval problematisch voor de in lid 1 sub f genoemde overige indirecte schade. Daarom is in dat lid de omvang van de verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring voor die schade beperkt tot een maximum van 10% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs, voor zover die prijs betrekking heeft op de realisatie van het Werk. Zie in dit verband de aanbevelingen hierboven (onder Inleiding).

Aansprakelijkheid Opdrachtnemer jegens derden voor overige indirecte 2 schade: vrijwaring

Partijen kunnen met hun Overeenkomst niet verhinderen dat derden de Opdrachtnemer op grond van onrechtmatige daad aanspreken tot vergoeding van schade die zij hebben geleden in verband met de realisatie van het Werk. Zoals uit het voorgaande blijkt, is dat niet problematisch aangezien de Opdrachtnemer voor door derden geleden schades doorgaans kan terugvallen op normaal gebruikelijke verzekeringen om zijn aansprakelijkheid voor die schades te dekken.

In theorie is het echter mogelijk dat een derde de Opdrachtnemer ook aanspreekt tot vergoeding van door die derde geleden overige indirecte schade in de zin van lid 1 sub f. Dat kan ertoe leiden dat de Opdrachtnemer jegens die derde een schadevergoeding verschuldigd is die in omvang meer bedraagt dan het bedrag waarvoor de Opdrachtgever de Opdrachtnemer kan aanspreken, gelet op de in lid 1 sub f opgenomen beperking.

Het bepaalde in lid 2 voorziet in een oplossing van deze kwestie. Het betreft hier overigens niet een reguliere aansprakelijkheidsvrijwaringsbepaling, waarvan een voorbeeld staat in § 4 lid 14. De strekking van het bepaalde in lid 2 is namelijk dat de maximale draagplicht van de Opdrachtnemer contractueel wordt teruggebracht naar 10% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs voor de realisatie van het Werk, zodat de Opdrachtnemer jegens de Opdrachtgever een aanspraak krijgt tot betaling van het gedeelte van het bedrag dat hij aan de derde heeft moeten voldoen en dat die 10% te

1

2

boven gaat. De strekking van lid 2 is dus niet dat de Opdrachtgever voor de Opdrachtnemer in de bres springt en zelf de door de derde aangespannen procedure gaat voeren: de Opdrachtnemer zal dat laatste zelf moeten doen. Het voorgaande laat overigens onverlet dat de Opdrachtnemer er verstandig aan doet de Opdrachtgever te informeren over de start, voortgang en afloop van de procedure. De Opdrachtgever heeft daar immers een belang bij, gelet op de hiervoor toegelichte strekking van lid 2. Tot slot kan hier nog worden opgemerkt dat de Opdrachtnemer uiteraard de mogelijkheid behoudt om de Opdrachtgever in een gerechtelijke procedure formeel te vrijwaren (processuele vrijwaring).

§ 28b Beperking van aansprakelijkheid na de feitelijke datum van oplevering

Algemeen

Tijdens het verrichten van de Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden kunnen zich feiten voordoen die na de feitelijke datum van oplevering resulteren in een gebrek in het Werk en eventuele daaruit voortvloeiende schade. Of de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer voor dat gebrek kan worden gevestigd, hangt allereerst af van de optie die Partijen in artikel 13a MBO zijn overeengekomen. Toepassing van de bepalingen van de aldaar overeengekomen optie vereist onder andere dat wordt nagegaan of het gebrek aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend. Zoals hiervoor al is aangegeven, regelen de MBO en de UAV-GC in diverse bepalingen onder welke voorwaarden die toerekening mogelijk is. Als toerekening mogelijk is en ook de overige voorwaarden van de in artikel 13a MBO overeengekomen optie dat niet verhinderen, kan de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer voor het gebrek worden gevestigd (zie de toelichting op artikel 13a MBO).

Vervolgens moet dan de vraag worden beantwoord voor welke van de schadelijke gevolgen van het gebrek de Opdrachtgever de aansprakelijke Opdrachtnemer kan aanspreken en tot welk bedrag hij dat kan doen. Opnieuw geldt dat wanneer Partijen deze vraag in de Overeenkomst onbeantwoord laten, die beantwoording moet plaatsvinden via de regels van afdeling 6.1.10 BW. Zoals hiervoor al is opgemerkt, geven die regels de praktijk weinig houvast en kan een contractuele regeling meer duidelijkheid bieden. Dat geldt ook voor de vraag of en in hoeverre de mogelijkheid tot aanspreken in de tijd is beperkt.

Het bepaalde in deze paragraaf is van toepassing als Partijen in artikel 2 MBO alleen de realisatie van het Werk door Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden zijn overeengekomen. Als Partijen in aanvulling op de realisatie van het Werk ook de realisatie van Meerjarig Onderhoud zijn overeengekomen, kan zich de situatie voordoen dat een gebrek in het Werk (en eventuele daaruit voortvloeiende schade), dat zijn oorsprong vindt in de realisatie van het Werk, zich (na de feitelijke datum van oplevering van het Werk) manifesteert tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode. Dan is het bepaalde in § 29 lid 6 van toepassing. Zie de toelichting op die bepaling.

Van het in de vorige alinea geschetste geval moet het geval worden onderscheiden dat zich na de feitelijke datum van oplevering tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode schade voordoet die het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer in de nakoming van de Onderhoudswerkzaamheden. Een dergelijke tekortkoming valt niet onder het toepassingsgebied van de onderhavige paragraaf, ook niet via de band van § 29 lid 6, maar wordt bestreken door de bepalingen van § 29 lid 3 tot en met 5. Na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode is dan nog het bepaalde in § 32 van toepassing.

Vervaltermijn

Naar huidig recht geldt, bij aanneming van bouwwerken, voor alle rechtsvorderingen wegens een gebrek in het opgeleverde Werk, een verjaringstermijn van twintig jaren na de oplevering (artikel 7:761 lid 2 BW). Een dergelijke lange verjaringstermijn sluit niet aan bij de huidige praktijk in Nederland en andere West-Europese landen. Daarom is in lid 1 gekozen voor een verkorte, gedifferentieerde procesrechtelijke vervaltermijn. Door het verstrijken van die termijn gaan de rechtsvorderingen van de Opdrachtgever teniet.

Belangrijke rechtsvorderingen waaraan kan worden gedacht, zijn de vordering tot herstel van het gebrek of de vordering tot schadevergoeding in verband met de kosten van herstel van dat gebrek. Denk ook aan een eventuele vordering tot vergoeding van verdere uit het gebrek voortvloeiende schade.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een vervaltermijn van vijf jaren en een vervaltermijn van tien jaren (vergelijk ook § 12 lid 4 UAV 2012). De laatstgenoemde termijn geldt voor ernstige gebreken. Van een zodanig gebrek is sprake, indien het Werk hetzij geheel of gedeeltelijk dreigt in te storten, hetzij ongeschikt is (of ongeschikt dreigt te geraken) voor de bestemming waarvoor het blijkens de Overeenkomst bedoeld is en de laatstgenoemde toestand slechts kan worden verholpen of kan worden voorkomen door het treffen van buitengewone en zeer kostbare voorzieningen. Indien aan het eerste criterium is voldaan, zal in veel gevallen ook het tweede criterium vervuld zijn, doch dat hoeft niet altijd het geval te zijn. Het eerste criterium is een herintroductie van het oude soliditeitscriterium dat besloten lag in artikel 7A:1645 BW (oud). Het tweede criterium, het zogenoemde bestemmingscriterium, is een uitbreiding van het soliditeitscriterium. Die uitbreiding (inclusief de nuancering met betrekking tot de aard en de omvang van de te treffen voorzieningen) is in ons land mede geïntroduceerd door de Raad van Arbitrage in het kader van de uitleg van § 12 lid 2 sub a UAV 1989. Indien een gebrek niet als een ernstig gebrek kan worden gekwalificeerd, geldt de vervaltermijn van vijf jaren.

De Opdrachtgever moet elke rechtsvordering wegens een gebrek in het opgeleverde Werk daadwerkelijk instellen binnen twee jaren nadat hij over dat gebrek heeft geprotesteerd (artikel 7:761 lid 1 BW). Deze wettelijke bepaling heeft ook betekenis voor de in het onderhavige lid voorziene vervaltermijnen. Indien de Opdrachtgever in het tweede jaar na de oplevering van het Werk een ernstig gebrek constateert en daarvan melding maakt bij de Opdrachtnemer, moet de Opdrachtgever binnen twee jaren na die melding de rechtsvordering instellen (herstel, schadevergoeding). Na die twee jaren vervalt zijn vorderingsrecht, ondanks dat de vervaltermijn van tien jaren voor ernstige gebreken nog niet is verstreken.

Beperking naar de aard van de schadelijke gevolgen

Lid 2 schept duidelijkheid wat betreft de aard van de schadelijke gevolgen waarvoor de Opdrachtgever de aansprakelijke Opdrachtnemer nog kan aanspreken of in vrijwaring zal kunnen oproepen: die zijn beperkt tot de gevolgen die limitatief staan opgesomd in lid 2. Deze opsomming sluit aan bij die van § 28a lid 1: als het gaat om een beperking van de aansprakelijkheid naar de aard van de schadelijke gevolgen, is er geen reden een onderscheid te maken naar gevolgen die zich manifesteren voor dan wel na de feitelijke datum van oplevering.

2

Beperking naar de omvang ingeval een gebrek zich manifesteert binnen twee jaren na oplevering

Wat betreft de omvang van de schadelijke gevolgen waarvoor de Opdrachtgever de aansprakelijke Opdrachtnemer nog kan aanspreken of in vrijwaring zal kunnen oproepen, is er evenmin reden een onderscheid te maken naar gevolgen die zich manifesteren voor dan wel na de feitelijke datum van oplevering, althans wat betreft de in lid 2 sub b tot en met f geregelde gevolgen. In zoverre wordt in lid 2 dus aangesloten bij de regeling van § 28a lid 1 sub b tot en met f, met inbegrip dus van de sub f geregelde specifieke beperking van de omvang van de verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring voor overige indirecte schade tot een maximum van 10% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs, voor zover die prijs betrekking heeft op de realisatie van het Werk.

2

Wat betreft de directe schade, voor zover die bestaat uit de kosten ter zake van het herstel van het gebrek in het Werk en eventuele daaruit voortvloeiende schade aan het Werk, is in lid 2 sub a gekozen voor een regel die wel afwijkt van het stelsel zoals dat geldt voor de feitelijke datum van oplevering (zie daarvoor § 28a lid 1 sub a). Het bepaalde in lid 2 aanhef en sub a beperkt de omvang van de verplichtingen tot schadevergoeding of vrijwaring voor die schade namelijk tot een maximum van 100% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs, voor zover die prijs betrekking heeft op de realisatie van het Werk en het gebrek zich manifesteert binnen twee jaren na de feitelijke datum van oplevering. De verzekeraarbaarheid van een dergelijke aansprakelijkheid, met inbegrip dus van de aansprakelijkheid voor de overige in lid 2 sub b tot en met f geregelde gevolgen, is inmiddels minder

problematisch dan deze was tijdens de introductie van de UAV-GC in 2000. Denk hier met name aan de mogelijkheid tot het laten doorlopen van een CAR-verzekering gedurende een periode van twee jaren na oplevering, in combinatie met bedrijfsaansprakelijkheidsverzekeringen.

Beperking naar de omvang ingeval een gebrek zich manifesteert vanaf twee jaren na oplevering
Het verzekeren van aansprakelijkheid voor de in lid 2 sub a tot en met f geregelde schadelijke gevolgen is echter aanmerkelijk lastiger wanneer een gebrek zich manifesteert vanaf twee jaren na de feitelijke datum van oplevering. Dat geldt met name voor de middelgrote en grote geïntegreerde projecten. Dat is een belangrijke overweging geweest om de totale omvang van de verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring van de Opdrachtnemer voor die schadelijke gevolgen in lid 3 te beperken tot een maximum van 10% van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs, voor zover die prijs betrekking heeft op de realisatie van het Werk.

3

De regeling van lid 3, die aansluit aan bij het bepaalde in § 28 lid 3 UAV-GC 2005, houdt rekening met het feit dat het voor kleine geïntegreerde projecten, die tegen een relatief beperkte prijs worden gerealiseerd, mogelijk is aansprakelijkheid op eenvoudige wijze zodanig te verzekeren zodat bij 'total loss' de verzekeringsdekking voldoende ruimte biedt voor de totale herbouw van het Werk. De beperking uitgedrukt in een percentage (10%) van de prijs die voor de realisatie van het Werk is verschuldigd, met een bodem van 1.500.000 euro. Dat betekent dat de omvang van de verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring *in elk geval* 10% van die prijs bedraagt, tenzij het uit *die* rekensom voortvloeiende bedrag lager zou zijn dan 1.500.000 euro. In dat geval namelijk bedraagt de omvang van het bedrag van de werkelijk geleden schade, doch ten hoogste 1.500.000 euro. Een en ander kan met enkele voorbeelden worden verduidelijkt.

Stel dat de prijs voor de realisatie van het Werk 40.000.000 euro bedraagt en de gevolgen waarvoor de Opdrachtnemer aansprakelijk is 8.000.000 euro bedragen. Op grond van de 10%-regel kan de Opdrachtgever dan 'slechts' 4.000.000 euro op de Opdrachtnemer verhalen.

Stel dat de prijs voor de realisatie van het Werk 5.000.000 euro bedraagt en de gevolgen waarvoor de Opdrachtnemer aansprakelijk is 2.000.000 euro bedragen. Op grond van de 10%-regel zou de Opdrachtgever in beginsel niet meer dan 500.000 euro op de Opdrachtnemer kunnen verhalen. Dat bedrag wordt door de laatste zin van deze bepaling opgehoogd tot 1.500.000 euro.

Een ander voorbeeld: bij een prijs van 3.000.000 euro en een schade van 1.000.000 euro, kan de Opdrachtgever 1.000.000 euro op de Opdrachtnemer verhalen.

Aansprakelijkheid Opdrachtnemer jegens derden voor overige indirecte schade: vrijwaring
Het bepaalde in lid 4 stemt overeen met de regeling in § 28a lid 2. Zie de toelichting op die bepaling.

4

Beperking toepassingsbereik indeplaatstreding van de dag na het verstrijken van de onderhoudstermijn
Lid 5 correspondeert met § 28 lid 4 UAV-GC 2005, met dien verstande dat de in lid 5 voorziene indeplaatstreding zich nu niet meer uitstrekt tot de gehele paragraaf. Zij is beperkt tot de toepassing van lid 1. Deze beperking houdt verband met de in § 28b lid 2 sub a voorziene uitbreiding van de verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring van de Opdrachtnemer. De toepassing van lid 5 kan aan de hand van een voorbeeld worden geïllustreerd. Wanneer de Opdrachtgever een onderhoudstermijn zoals bedoeld in § 27 van één jaar heeft voorgeschreven, beginnen de in lid 1 sub a en sub b genoemde termijnen van vijf, respectievelijk tien, jaren pas te lopen na afloop van de onderhoudstermijn. De in lid 2 en lid 3 bedoelde termijn van twee jaren begint echter reeds te lopen vanaf de feitelijke datum van oplevering.

5

Hoofdstuk 12 - Meerjarig Onderhoud

§ 29 Meerjarig Onderhoud

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Zie voor een toelichting op de verplichting van de Opdrachtnemer tot het realiseren van het Meerjarig Onderhoud ook de toelichting op artikel 2 lid 2 MBO.</p>	
<p><i>Toepasselijkheid bepalingen Hoofdstuk 12</i></p> <p>De UAV-GC bieden een integrale regeling voor de realisatie van zowel het Werk als het Meerjarig Onderhoud van dat Werk. Partijen kunnen in artikel 2 lid 2 MBO overeenkomen dat de Opdrachtnemer Meerjarig Onderhoud zal realiseren. Dan zijn alle bepalingen in de Overeenkomst die betrekking hebben op het Meerjarig Onderhoud van toepassing. Het eerste lid van de onderhavige paragraaf voorziet in een regeling daarvoor. Indien de realisatie van het Meerjarig Onderhoud niet is overeengekomen, kan er een normale onderhoudstermijn overeen worden gekomen conform de regeling in de UAV 2012. Zie de toelichting op § 27 lid 1 en 2.</p>	1
<p><i>Hoofdvlichting Opdrachtnemer en aansprakelijkheid voor tekortkomingen</i></p> <p>De hoofdvlichting van de Opdrachtnemer met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud blijkt uit § 4 lid 2, gezien in samenhang met lid 3: hij moet de Onderhoudswerkzaamheden zodanig verrichten dat het Meerjarig Onderhoud gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode voldoet aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen. De strekking van die verplichting is dat de Opdrachtnemer het gerealiseerde Werk gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode in stand houdt. Wat in dit verband precies van de Opdrachtnemer wordt verwacht, moet door de Opdrachtgever in eisen worden vastgelegd in de Vraagspecificatie die de basis vormt voor de Aanbieding van de Opdrachtnemer (zie artikel 2 lid 2 MBO).</p> <p>De Opdrachtgever kan de hiervoor bedoelde verplichting van de Opdrachtnemer op verschillende manieren in de Vraagspecificatie uitwerken (zie ook artikel 5 MBO en de toelichting op die bepaling). Hij kan ervoor kiezen zelf te bepalen welke concrete Onderhoudswerkzaamheden de Opdrachtnemer gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode moet verrichten, in de hoop dat daarmee het door de Opdrachtgever beoogde resultaat wordt bereikt, namelijk: dat het gerealiseerde Werk gedurende de Meerjarige Onderhoudsperiode over bepaalde door hem gewenste kwalitatieve eigenschappen zal (blijven) beschikken. De Opdrachtgever kan er echter ook voor kiezen enkel die kwalitatieve eigenschappen als zodanig in eisen in de Vraagspecificatie vast te leggen en het verder aan de oplossingsvrijheid van de Opdrachtnemer over te laten hoe het met die eisen beoogde resultaat wordt bereikt. Het is natuurlijk ook mogelijk dat de Opdrachtgever kiest voor een mix van de hiervoor geschetste mogelijkheden (zie opnieuw artikel 5 MBO en de toelichting op die bepaling).</p> <p>De Opdrachtgever kan op dezelfde manier invloed uitoefenen op de aard, de omvang en de reikwijdte van de verplichtingen van de Opdrachtnemer met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud, zoals hij dat kan doen op de verplichtingen van de Opdrachtnemer met betrekking tot de realisatie van het Werk. Zie bijvoorbeeld de artikelen 6, 7, 9 en 12 MBO (publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen, informatie, verband met andere werken, acceptatieplan) en § 6 lid 2, § 14, § 16 lid 1 en § 21 UAV-GC (voorgeschreven Zelfstandige Hulpverleners, Wijzigingen, schorsing en de toetsing van Onderhoudswerkzaamheden).</p> <p>Indien de Opdrachtnemer toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud en de schadelijke gevolgen daarvan zich tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode manifesteren, is hij voor die gevolgen aansprakelijk op grond van lid 2. In dat geval moet hij die tekortkoming onverwijld voor eigen rekening en risico herstellen op grond van lid 3. Op grond van artikel 7:759 lid 1 BW heeft hij in beginsel ook overigens het recht om dat zelf te doen. De gevolgen waarvoor de Opdrachtgever de aansprakelijke Opdrachtnemer kan aanspreken, zijn in lid 4 naar hun aard en omvang op dezelfde wijze beperkt als de gevolgen waarvoor de Opdrachtnemer kan worden aangesproken wanneer zich een gebrek in het Werk of schade tijdens de realisatie van het Werk (vóór de feitelijke datum van oplevering)</p>	2, 3, 4, 5, 7

manifesteert. Zie daarvoor § 28a lid 1. In het verlengde hiervan is in lid 5 ook de regel van § 28a lid 2 overgenomen. Zie de toelichting op deze bepalingen in hoofdstuk 11.

Indien de tekortkoming in de nakoming van zijn verplichtingen met betrekking tot de realisatie van het Meerjarig Onderhoud niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend en de Opdrachtgever die tekortkoming door de Opdrachtnemer wil laten herstellen, geldt het bepaalde in lid 7.

Aansprakelijkheid in geval van een gebrek in het Werk dat zijn oorsprong vindt in de realisatie van het Werk en dat zich manifesteert tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode

6, 7

Tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode kan een gebrek in het Werk aan het licht komen dat zijn oorsprong vindt in de realisatie van het Werk. Dan moet worden bezien of de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer voor dat gebrek kan worden gevestigd. Dat hangt af van de optie die Partijen in artikel 13a MBO zijn overeengekomen. Wanneer aan de uit dat artikel blijkende voorwaarden van de overeengekomen optie is voldaan, kan de aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer worden gevestigd. Dat betekent dat de aansprakelijke Opdrachtnemer het gebrek in het Werk dat zich tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode manifesteert voor eigen rekening en risico moet herstellen en de eventuele daaruit voortvloeiende schade moet vergoeden, met dien verstande dat hij de mogelijkheid behoudt een beroep te doen op de contractuele vervaltermijn van § 28a lid 1 en op de beperkingen naar de aard en de omvang van zijn verplichting tot schadevergoeding of vrijwaring als bedoeld in § 28b lid 2 en lid 3. Ook behoudt hij dan de mogelijkheid om de Opdrachtgever in vrijwaring op te roepen op grond van § 28b lid 4. Zie de toelichting op deze bepalingen in Hoofdstuk 11.

Wanneer het beroep van de Opdrachtnemer op § 28b lid 1, lid 2 of lid 3 slaagt, is de consequentie daarvan dat de Opdrachtgever tijdens de Meerjarige Onderhoudsperiode met een gebrek in het Werk en eventuele daaruit voortvloeiende schade wordt geconfronteerd waarvoor hij de Opdrachtnemer niet meer (volledig) kan aanspreken. Voor zover de Opdrachtgever het gebrek toch door de Opdrachtnemer wil laten herstellen, geldt dan overigens het bepaalde in lid 7. Voor zover hij eventuele schade aan het Werk door de Opdrachtnemer wil laten herstellen, geldt het bepaalde in § 41 lid 8.

§ 30 Aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud

Algemeen

Aan het einde van de Meerjarige Onderhoudsperiode vindt de aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud door de Opdrachtgever plaats. Met nadruk wordt gesteld dat aanvaarding van het Werk niet meer plaatsvindt. De aanvaarding van het Werk heeft immers reeds na de voltooiing van het Werk plaatsgevonden (zie § 24).

De aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud is noodzakelijk om de Opdrachtnemer te bevrijden van zijn verplichtingen met betrekking tot het Meerjarig Onderhoud, die hij met de Overeenkomst op zich heeft genomen. Zie daarvoor de toelichting op § 4 lid 2 en 3 en § 29 lid 2. De Opdrachtgever kan in het acceptatieplan (artikel 12 MBO) en in het keuringsplan Onderhoudswerkzaamheden (§ 21) voorzieningen treffen teneinde tussentijds te controleren of de Opdrachtnemer zijn verplichtingen met betrekking tot het Meerjarig Onderhoud deugdelijk nakomt. De in de onderhavige paragraaf geregelde procedure verschaft hem vervolgens de mogelijkheid te controleren of het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud aan het einde van de Meerjarige Onderhoudsperiode aan de eisen van de Overeenkomst beantwoordt.

Procedure analoog aan § 24

De regeling van de procedure in de onderhavige paragraaf is gebaseerd op die van de procedure voor de aanvaarding van het Werk (§ 24), met dien verstande dat het begrip 'gebreken' is vervangen door het begrip 'tekortkomingen'. Fictieve aanvaarding van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud vindt plaats op de laatste dag van de Meerjarige Onderhoudsperiode.

**2
t/m
8**

§ 31 Herkeuring en aanvaarding na weigering van het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud

Deze paragraaf is analoog aan de regeling voor de herkeuring en aanvaarding na weigering van het Werk (§ 25).

§ 32 Aansprakelijkheid voor tekortkomingen in het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode

Algemeen

Deze paragraaf is alleen van toepassing in geval van *tekortkomingen* in het gerealiseerde *Meerjarig Onderhoud* die *na afloop* van de Meerjarige Onderhoudsperiode aan het licht komen. Komen na *afloop* van die periode echter gebreken in het *Werk* aan het licht, dan moet men terugvallen op de regeling van artikel 13a MBO. Doorgaans vervalt een eventuele rechtsvordering van de Opdrachtgever dan echter op grond van § 28b lid 1, zeker indien er een Meerjarige Onderhoudsperiode van 10 jaren of langer is overeengekomen (zie ook de toelichting op § 28b lid 1). Wanneer *gebreken* in het *Werk* aan het licht komen *tijdens* de Meerjarige Onderhoudsperiode, is het bepaalde in § 29 lid 6 van toepassing. Zie de toelichting op die bepaling.

Vereisten om aansprakelijkheid te kunnen vestigen; vervaltermijn

Indien na afloop van de Meerjarige Onderhoudsperiode tekortkomingen in het gerealiseerde Meerjarig Onderhoud aan het licht komen, is de Opdrachtnemer daar niet meer voor aansprakelijk, tenzij aan vier cumulatieve vereisten is voldaan. Die vereisten zijn gelijk aan de vereisten die in de tweede in artikel 13a MBO voorziene optie worden gesteld om tot het vestigen van aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer voor gebreken in het Werk te kunnen komen. Zie de toelichting op de laatstgenoemde bepaling. De vordering van de Opdrachtgever vervalt in beginsel na verloop van één jaar na de Meerjarige Onderhoudsperiode.

1,
2

Hoofdstuk 13 - Betaling, stelposten, omzetbelasting, boetebeding, bonus, verpanding, cessie

§ 33 Betaling

Algemeen

Deze paragraaf legt de procedure vast voor de betaling door de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer van de in artikel 2 lid 4 MBO overeengekomen prijs. Die prijs kan zijn aangepast op grond van het bepaalde in § 34 en § 45. Het bepaalde in lid 9 is vergelijkbaar met de regeling van § 40 lid 13 UAV 2012.

Termijnstaat, Acceptatie en prestatieverklaring

Aan betalingen van de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer dient altijd een termijnstaat ten grondslag te liggen. De Opdrachtnemer stelt die termijnstaat op. De Opdrachtgever kan de aan de termijnstaat te stellen eisen opnemen in de Vraagspecificatie. Vervolgens kan hij criteria van deze eisen afleiden en die in het acceptatieplan vastleggen (zie artikel 12 sub a MBO). Een mogelijke eis is dat elke betaling moet zijn gekoppeld aan de afronding van een bepaalde fase van de Werkzaamheden waarbij dan de afronding van zo'n fase wordt gekenmerkt door de Acceptatie van een Document, de Acceptatie van het resultaat van bepaalde Werkzaamheden of het bereiken van een in de planning voorziene mijlpaaldatum.

Geldt de termijnstaat niet als een Document dat ter Acceptatie moet worden voorgelegd, dan kan betaling nog steeds plaatsvinden op basis van een door de Opdrachtnemer opgestelde termijnstaat. Daarop heeft de Opdrachtgever dan echter geen invloed kunnen uitoefenen. In de meeste gevallen, zo mag worden verwacht, neemt de Opdrachtgever in het acceptatieplan op dat de termijnstaat ter Acceptatie moet worden voorgelegd.

Daarmee wordt tevens voorkomen dat Partijen in een 'open-einde'-discussie verzeild raken over de vraag of er een prestatieverklaring moet worden afgegeven. Een prestatieverklaring is een verklaring van de Opdrachtgever die de Opdrachtnemer recht verschaft op de betaling van een termijnbedrag. Indien het recht op betaling duidelijk gekoppeld is aan geobjectiveerde momenten (zoals de Acceptatie van een Document, de Acceptatie van het resultaat van bepaalde Werkzaamheden of het bereiken van een in de planning voorziene mijlpaaldatum) is verdere discussie over de betaling van een daaraan gekoppeld termijnbedrag uitgesloten.

Is het recht op afgifte van een prestatieverklaring in de termijnstaat afhankelijk gesteld van de Acceptatie van bijvoorbeeld een Document en weigert de Opdrachtgever tot Acceptatie over te gaan omdat hij de afgifte van de prestatieverklaring (en daarmee ook de betaling) wil weigeren, dan dient de Opdrachtnemer binnen de grenzen van § 23 (acceptatieprocedure) de hem ter beschikking staande instrumenten aan te wenden om Acceptatie alsnog te verkrijgen. Vindt Acceptatie daarentegen wel degelijk plaats, maar weigert de Opdrachtgever de afgifte van de prestatieverklaring of de betaling, dan staan de Opdrachtnemer de in § 42 lid 2 vastgelegde rechtsmiddelen ter beschikking.

Facturen

Zoals ook blijkt uit artikel 14 MBO, kan de Opdrachtgever eisen stellen aan de informatie die de Opdrachtnemer in zijn facturen moet vermelden. Het ligt voor de hand te eisen dat in de facturen informatie wordt vermeld die een duidelijk verband legt tussen het in een factuur genoemde bedrag, een door de Opdrachtgever afgegeven prestatieverklaring en de daaraan ten grondslag liggende termijnstaat.

1,
2,
3

6

§ 34 Stelposten

Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 15 MBO. Deze bepaling is vergelijkbaar met § 37 leden 2, 7, 8 en 12 UAV 2012.

§ 35 Omzetbelasting

Deze bepaling is gelijk aan § 41 UAV 2012.

§ 36 Boetebeding en bonus

Algemeen

De tekst van deze bepaling is gedeeltelijk geïnspireerd door § 42 UAV 2012. Zie voor een toelichting ook de toelichting op artikel 16 MBO.

Het Werk tot een bepaalde stand gevorderd en deeloplevering Indien de Opdrachtgever een afzonderlijke termijn wil stellen, binnen welke de realisatie van het Werk tot een bepaalde stand moet zijn gevorderd, dan kan hij daartoe in artikel 16 MBO 'mijlpaaldata' definiëren en deze (desgewenst) voorzien van een boete/bonus. Daarnaast wordt aanbevolen invulling te geven aan de annex planning als bedoeld in § 7, alsmede aan de acceptatieprocedure waarmee vastgesteld kan worden of aan de gestelde eisen (behorend bij die bepaalde stand van de realisatie van het Werk) wordt voldaan. Als dit punt bereikt is, betekent dit geenszins een oplevering van dat onderdeel van het Werk, maar enkel een Acceptatie. Ook de verantwoordelijkheid voor dat deel (vergelijk § 6 lid 4 van de UAV 2012) verandert niet (deze blijft bij de Opdrachtnemer berusten).

Artikel 2 lid 6 MBO voorziet in de mogelijkheid het Werk in onderdelen op te leveren. Met artikel 16 MBO en met de annex planning kan voor onderdelen van het Werk worden verlangd dat deze op een bepaald moment tot een bepaalde stand gevorderd zijn, zonder dat daarbij sprake is van deeloplevering.

Boete, planning, mijlpaaldatum

Het begrip 'boete' sluit aan bij het begrip 'boetebeding' zoals gebruikt in artikel 6:91 BW. Er wordt hetzelfde mee bedoeld als met het begrip 'korting', gebruikt in § 42 UAV 2012.

Er is in § 36 een duidelijke koppeling gelegd tussen de planning, de mijlpaaldata, de boetes en artikel 16 MBO. In de bij de Vraagspecificatie gevoegde annex voor de planning, kunnen zogenoemde mijlpaaldata zijn vastgelegd (zie ook de toelichting op § 7 lid 1). Wil de Opdrachtgever de overschrijding van mijlpaaldata met een boete bedreigen, dan dienen die mijlpaaldata en de daaraan gekoppelde boetes te worden overeengekomen in artikel 16 MBO. Zijn zij daarin niet opgenomen, dan kan de Opdrachtnemer ook geen boete worden opgelegd. Op die wijze kan steeds objectief en eenvoudig worden vastgesteld of de Opdrachtnemer een boete verschuldigd is.

Het overschrijden van de in de ingevulde MBO vastgelegde datum van oplevering verplicht de Opdrachtnemer op zichzelf nog niet tot de betaling van een boete. Ook daarvoor is vereist dat er in artikel 16 MBO aan die datum uitdrukkelijk een boetebedrag is gekoppeld.

Opleggen van een boete is een bevoegdheid

Is een mijlpaaldatum waaraan een boete is gekoppeld verstreken, dan kan de Opdrachtgever de boete innen. Hij mag daar echter ook van afzien. Uiteraard is de Opdrachtnemer de boete slechts verschuldigd, indien de overschrijding van de mijlpaaldatum hem kan worden toegerekend.

Eén oorzaak, meerdere mijlpaaldata overschreden: slechts een boete

Mogelijk worden als gevolg van een en dezelfde oorzaak die de Opdrachtnemer kan worden toegerekend meerdere mijlpaaldata overschreden. Wanneer aan al die data boetes gekoppeld zijn,

1,
2,
3

1

4

zou de Opdrachtnemer voor die ene hem toe te rekenen oorzaak meerdere boetes verschuldigd zijn. Dat wordt door de onderhavige bepaling voorkomen. De Opdrachtnemer moet wel bewijzen dat de verschillende met elkaar verband houdende mijlpaaldata in feite overschreden zijn door dezelfde oorzaak.

Bonus

Anders dan de UAV 2012, voorziet de UAV-GC in de mogelijkheid tot het toekennen van een bonus. In de praktijk wordt dit met een zekere regelmaat gedaan. De bonus kan alleen gekoppeld zijn aan de datum van oplevering.

7

§ 37 Verpanding en cessie

Algemeen

Deze paragraaf stemt overeen met § 43 lid 1 UAV 2012. Voor cessie of verpanding is geen toestemming van de Opdrachtgever vereist. Deze bepaling vormt de enige uitzondering op het beginsel dat is neergelegd in § 5.

Hoofdstuk 14 - Zekerheidstelling, verzekering

§ 38 Zekerheidstelling

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Deze paragraaf is voor een deel vergelijkbaar met § 43a UAV 2012. Zie ook de toelichting op artikel 17 MBO.</p>	
<p><i>Door de Opdrachtnemer te stellen zekerheid</i></p> <p>De Opdrachtnemer dient zekerheid te stellen voor de nakoming van zijn verplichtingen uit hoofde van de Overeenkomst, tenzij Partijen in artikel 17 van de ingevulde MBO zijn overeengekomen dat er geen zekerheidstelling behoeft plaats te vinden. Indien zekerheid moet worden gesteld, dient dat te geschieden conform de bankgarantie die is opgenomen in een annex bij de Vraagspecificatie.</p> <p>Anders dan in § 43a lid 3 UAV 2012, is in de onderhavige paragraaf niet vastgelegd welke waarde de zekerheid dient te hebben. Partijen dienen die waarde zelf vast te leggen door invulling van artikel 17 MBO. Die waarde dient hoe dan ook te worden uitgedrukt in een percentage van de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs, waarbij het mogelijk is verschillende percentages te hanteren, al naar gelang de zekerheidstelling betrekking heeft op de realisatie van het Werk of de realisatie van het Meerjarig Onderhoud.</p> <p>Het bepaalde in de leden 2, 3 en 4 stemt overeen met § 43a leden 4, 5 en 6 UAV 2012. Het bepaalde in lid 5 is ingevoegd vanwege de mogelijkheid die artikel 2 lid 2 MBO biedt om ook de realisatie van Meerjarig Onderhoud overeen te komen.</p>	1, 2, 3, 4, 5
<p><i>Door de Opdrachtgever te stellen zekerheid</i></p> <p>Het bepaalde in lid 6 en 7 stemt overeen met de inhoud van § 43a lid 7 en 8 UAV 2012. Analoog aan lid 2 is in lid 8 een vergelijkbare verplichting geformuleerd voor de Opdrachtnemer. Het is overigens praktijk dat overheidsopdrachtgevers de in lid 7 en lid 8 bedoelde zekerheden niet zullen verstrekken.</p>	6, 7, 8

§ 39 Verzekering

<p><i>Algemeen</i></p> <p>Het uitgangspunt van de MBO met bijbehorende UAV-GC is de gedachte dat deze bepaling Partijen in samenwerking met de verzekeringsmarkt de volle en noodzakelijke ruimte laat om verzekeringskwesties per geïntegreerd project op maat te regelen. De verzekeringsmarkt voor geïntegreerde opdrachten is in ontwikkeling en de verwachting is dat die ontwikkeling nog verder zal worden gestimuleerd door het toenemende gebruik van de MBO met bijbehorende UAV-GC. De opstellers hebben die ontwikkeling niet dwingend in een bepaalde richting willen sturen door het opnemen van een bepaling met die strekking.</p>	
<p><i>Omschrijving van verzekeringsverplichtingen in een annex bij de Vraagspecificatie</i></p> <p>Lid 1 biedt de Opdrachtgever de mogelijkheid om in een annex bij de Vraagspecificatie projectspecifiek vast te leggen wie van Partijen welke aansprakelijkheden tot welk minimumbedrag dient te verzekeren. Het gaat hier om annex X genoemd in artikel 3 lid 1 onder c MBO. De Opdrachtnemer kan met de inhoud van die annex rekening houden bij het opstellen van zijn Aanbieding.</p> <p>Wanneer die annex ontbreekt of daarin niet is vastgelegd wie van Partijen welke aansprakelijkheden tot welk minimumbedrag dient te verzekeren, moet worden teruggevallen op de formulering in lid 1: 'voor zover dit naar de aard en de omvang van het Werk en het Meerjarig Onderhoud nodig en gebruikelijk is'. De formulering van lid 1 is ontleend aan § 43b lid 1 UAV 2012.</p> <p><i>Relevantie omvang Ontwerpwerkzaamheden</i></p>	1

De Opdrachtgever stelt de Vraagspecificatie op die de Opdrachtnemer vervolgens moet uitwerken door middel van Ontwerpwerkzaamheden. De aard en de omvang van de Ontwerpwerkzaamheden zijn echter afhankelijk van de projectspecifieke inhoud van de Vraagspecificatie (zie artikel 5 MBO). Dat betekent dat de Opdrachtnemer, als hij op grond van lid 1 verzekeringen moet aangaan, de vraag welke verzekeringen 'naar de aard en de omvang van het Werk en het Meerjarig Onderhoud nodig en gebruikelijk' zijn, per opdracht mogelijk gedifferentieerd moet beantwoorden.

Conditie van door Opdrachtgever aangegane verzekeringen in een annex bij de Vraagspecificatie
Het bepaalde in lid 2 is van toepassing wanneer de Opdrachtgever zelf verzekeringen is aangegaan of zal aangaan en voorziet in een informatieplicht van de Opdrachtgever. Deze bepaling is vergelijkbaar met § 43a lid 2 UAV 2012. De in de bepaling genoemde condities moeten (eveneens) worden opgenomen in annex X genoemd in artikel 3 lid 1 onder c MBO.

2

Hoofdstuk 15 - Intellectuele eigendomsrechten

Inleiding

Dit hoofdstuk bestaat uit drie paragrafen. In § 40 zijn algemene bepalingen opgenomen die betrekking hebben op auteursrecht, modelrecht en bedrijfsgeheimen. Deze bepalingen komen grotendeels overeen met de bepalingen van § 40 UAV-GC 2005. Aan deze algemene bepalingen zijn twee paragrafen toegevoegd die specifiek gaan over octrooien: § 40a en § 40b. Inhoudelijk nieuw zijn de bepalingen van § 40a die betrekking hebben op Uitvindingen van de Opdrachtnemer die mede ten grondslag liggen aan zijn Aanbieding. De bepalingen van § 40b bevatten een enigszins aangepaste regeling van de materie die ook al in een aantal van de bepalingen van § 40 UAV-GC 2005 werden geregeld: uitvindingen die worden gedaan door de Opdrachtnemer, de Opdrachtgever of door Partijen gezamenlijk tijdens de uitvoering van de Overeenkomst.

§ 40 Intellectuele eigendomsrechten

Algemeen

De leden 1, 2 en 5 van deze paragraaf zijn vergelijkbaar met de tekst van de artikelen 45 en 46 lid 1 en lid 4 van De Nieuwe Regeling 2011, Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011). De terminologie is aangepast aan die van de UAV-GC.

Auteursrecht van de Opdrachtnemer

Het auteursrecht van de Opdrachtnemer strekt zich uit tot de 'Ontwerpdocumenten'. Ontwerpdocumenten zijn volgens § 1 sub i 'door of namens de Opdrachtnemer in het kader van de Ontwerpwerkzaamheden geproduceerde Documenten', terwijl Documenten in § 1 sub d zijn gedefinieerd als 'alle informatie door of namens de Opdrachtnemer geproduceerd in het kader van de Werkzaamheden, ongeacht de aard van de informatiedrager waarop of waarin deze informatie is vastgelegd'.

1

Herhaling van de realisatie van het Werk

Het bepaalde in lid 1 heeft als consequentie dat de Opdrachtgever het gerealiseerde Werk niet nogmaals conform de Ontwerpdocumenten mag realiseren. Indien de Opdrachtgever het Werk nogmaals zou willen realiseren, heeft hij daarvoor de toestemming van de Opdrachtnemer nodig. De Opdrachtnemer kan aan het verlenen van die toestemming voorwaarden verbinden. Doorgaans kunnen Partijen een en ander regelen door het sluiten van een licentieovereenkomst.

3

Realisatie van het Werk na opzegging of ontbinding door de Opdrachtgever

Anders dan de adviseur die werkzaam is onder DNR 2011, beperkt de Opdrachtnemer onder de UAV-GC zich niet enkel tot het verrichten van Ontwerpwerkzaamheden, maar dient hij daarnaast ook het Werk door Uitvoeringswerkzaamheden te realiseren. De belangen van Partijen onder de UAV-GC liggen daarom anders dan de belangen van Partijen onder DNR 2011. Dat heeft er onder andere toe geleid dat de mogelijkheden van Partijen om de Overeenkomst op te zeggen of te ontbinden, verschillen ten opzichte van de regeling in DNR 2011.

4

In de eerste plaats is opzegging van de Overeenkomst door de Opdrachtnemer onder de UAV-GC niet mogelijk. Overeenkomsten waarop de UAV-GC van toepassing worden verklaard, worden gekwalificeerd als aanneming van werk in de zin van artikel 7:750 BW, wat ook is bepaald in artikel 1 lid 1 MBO. Titel 7.12 BW voorziet niet in een opzeggingsbevoegdheid van de Opdrachtnemer.

De Opdrachtgever is onder de UAV-GC bevoegd de Overeenkomst op te zeggen, vergelijk het bepaalde in § 16 lid 8. Indien de Opdrachtgever om hem moverende redenen de Overeenkomst opzegt en vervolgens het Werk door een derde laat uitvoeren, raakt dat de belangen van de Opdrachtnemer op een wezenlijke manier. Daarom ontzegt lid 4 impliciet de mogelijkheid voor de Opdrachtgever om van de Opdrachtnemer af te komen via een opzegging volgens § 16 lid 10, en het Werk vervolgens door een derde te laten realiseren.

In geval van een tekortkoming van de Opdrachtnemer, kan de Opdrachtgever de Overeenkomst natuurlijk ontbinden, met inachtneming van het bepaalde in de Overeenkomst. In dat verband is overigens de clausulering in § 9 lid 7 en § 10 lid 5 van de wettelijke ontbindingsbevoegdheid van belang.

Uitoefening van de wettelijke bevoegdheid tot ontbinding vereist niet dat de tekortkoming van de schuldenaar aan deze laatste is toe te rekenen. Te verwachten valt dat de Opdrachtnemer bezwaren heeft tegen realisatie van het Werk door een derde, indien de Opdrachtgever de Overeenkomst met de Opdrachtnemer heeft ontbonden vanwege een tekortkoming die niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend. Daarom is in lid 4 bepaald dat de Opdrachtgever enkel bevoegd is het Werk door een derde te laten realiseren, wanneer de Overeenkomst met de Opdrachtnemer tot een voortijdig einde is gekomen door een tekortkoming die aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend. Deze regeling sluit dus ook uit dat de Opdrachtgever het Werk door een derde laat realiseren, nadat de Opdrachtnemer zelf de Overeenkomst heeft ontbonden, met inachtneming van het bepaalde in § 16 leden 5 tot en met 7.

Het bepaalde in lid 4 in fine houdt in dat het bewijs dat een gebrek *niet* is terug te voeren op de totstandbrenging van het Werk door of namens de Opdrachtgever, in beginsel door de Opdrachtgever dient te worden geleverd.

Vertrouwelijkheid van kennis met betrekking tot Uitvindingen van Partijen tijdens de Overeenkomst
In de tekst van lid 8 is nu geschrapt dat de Opdrachtnemer aan derden geen kennis beschikbaar mag stellen die onderdeel is van een Uitvinding waarvoor een octrooiaanvraag is geschied, met inachtneming van het gestelde in lid 9 tot en met 13 van § 40 UAV-GC 2005. De inhoud van die leden keert in gewijzigde vorm terug in de nieuwe § 40b.

6,
8

Het beschikbaar stellen aan derden van kennis zoals hiervoor bedoeld, wordt geregeld door lid 6. De hoofdregel is dan dat bekendmaking aan derden door de ene Partij uitdrukkelijk de toestemming van de andere Partij behoeft. In de context van de in § 40b geregelde materie van mogelijk octrooieerbare Uitvindingen die tijdens de uitvoering van de Overeenkomst worden gedaan, is dat een belangrijke regel. Immers, wanneer een Uitvinding reeds voor het indienen van de octrooiaanvraag openbaar is geworden, voldoet die Uitvinding niet langer aan het nieuweheidsvereiste en is octrooibescherming voor de Uitvinding verloren gegaan. Indien een octrooiaanvraag is ingediend, zoals bedoeld in § 40b leden 3 en 4, en deze octrooiaanvraag door de octrooiverlenende instantie is gepubliceerd (hetgeen doorgaans 18 maanden na indiening gebeurt), komt de verplichting tot het verkrijgen van voorafgaande toestemming voor wat betreft de inhoud van de octrooiaanvraag na publicatie ervan te vervallen.

Opdrachtnemer dient licentie van hulppersoon ten behoeve van Opdrachtgever te verkrijgen
De relevantie van de nieuwe bepaling van lid 9 hangt vooral samen met de inhoud van de nieuwe § 40a. Vanuit het perspectief van de rechtsverhouding tussen de Opdrachtgever en de Opdrachtnemer is het niet relevant of de Aanbieding van de Opdrachtnemer is gebaseerd op een (aangevraagd) octrooi van de Opdrachtnemer zelf, of op een (aangevraagd) octrooi van diens hulppersoon. De uitoefening door de Opdrachtgever van diens rechten zoals bedoeld in § 40a lid 1 kan echter worden gefrustreerd wanneer de Opdrachtnemer geen goede afspraken heeft gemaakt met een hulppersoon van wie een octrooi (mede) ten grondslag ligt aan de Aanbieding van de Opdrachtnemer. Deze nieuwe bepaling is bedoeld om dat risico te beheersen.

9

Uit de regeling vloeit voort dat Uitvindingen waarvoor een hulppersoon octrooi heeft aangevraagd (of waarvoor octrooi aan hem is verleend, enzovoort) wel onder de regeling vallen. Daarentegen vallen door de Opdrachtnemer of een hulppersoon gekochte en verwerkte, in de markt vrij verkrijgbare producten (die mogelijk geoctrooieerd zijn, maar waarvan het octrooi bijvoorbeeld rust bij de betreffende fabrikant) niet onder de regeling. Producten die door de Opdrachtnemer, een hulppersoon of via een of meer licentienemer(s) zijn vervaardigd en die door hen tevens in de markt worden aangeboden in zodanige hoeveelheden dat geïnteresseerden de producten kunnen

aanschaffen, terwijl zij met deze producten in de markt verkoopomzetten behalen die de waarde van de betreffende producten in de onderhavige opdracht verre overtreffen, vallen natuurlijk eveneens buiten de regeling.

Opdrachtnemer vrijwaart

Opdrachtgever tegen aanspraken van derden Wanneer de Opdrachtnemer in het kader van het verrichten van de Werkzaamheden schade aan derden toebrengt als gevolg van inbreuk op intellectuele eigendomsrechten van die derden, is het bepaalde in § 4 lid 14 van toepassing.

§ 40a Uitvindingen van de Opdrachtnemer

Algemeen

Centraal in deze paragraaf staat de Uitvinding. Het kan dan zowel gaan om een Uitvinding waarop de Opdrachtnemer octrooi heeft aangevraagd, maar hem nog geen octrooi is verleend, als een Uitvinding waarvoor inmiddels octrooi aan hem is verleend welk octrooi op het moment van het aangaan van de Overeenkomst nog van kracht is.

Voor zover relevant voor de toepassing van deze paragraaf bestaat zo'n Uitvinding bijna altijd uit een technische oplossing, toegepast in het Werk. De Uitvinding kan bijvoorbeeld een nieuwe en inventieve opbouw van een dijk zijn of uit een bijzonder asfaltmengsel bestaan. Maar ook een innovatieve verbetering van de 'groene golf' voor verkeerslichten, waarbij de verkeerslichten op een bepaalde slimme wijze na elkaar schakelen, is een voorbeeld van een werkwijze, die ook een 'Uitvinding toegepast in het Werk' kan zijn. Na oplevering is de Uitvinding aanwezig in het Werk.

Toepassingsmodaliteiten

Bij het opstellen van deze paragraaf is eerst en vooral gedacht aan Uitvindingen die de Opdrachtnemer vóór het aangaan van de Overeenkomst heeft gedaan en die hij vervolgens ten grondslag heeft gelegd aan zijn Aanbieding. Het is in dat geval in het belang van beide Partijen dat zo vroeg mogelijk over en weer duidelijk wordt dat de Opdrachtnemer voornemens is een bepaalde Uitvinding in het Werk toe te passen en wat de eventuele consequenties daarvan kunnen zijn voor de Opdrachtgever op de lange termijn. Deze paragraaf voorziet daarom in een regeling die de Opdrachtnemer prikkelt om zijn voornemen tot toepassing van een Uitvinding in een zo vroeg mogelijk stadium aan de Opdrachtgever kenbaar te maken.

Deze paragraaf is naast het hiervoor genoemde geval ook van toepassing op het geval dat de Opdrachtnemer en/of de Opdrachtnemer en de Opdrachtgever gezamenlijk *tijdens* en door de uitvoering van de Overeenkomst een uitvinding doen waardoor de Opdrachtnemer aanspraak heeft op octrooi en hij dit octrooi vervolgens ook aanvraagt (zie daarvoor § 40b hierna). Als gevolg van die aanvraag kwalificeert die uitvinding als een Uitvinding. Wanneer de Opdrachtnemer vervolgens het voornemen heeft die Uitvinding in het Werk toe te passen of inmiddels al heeft toegepast, is het bepaalde in lid 6 respectievelijk lid 7 en volgende van toepassing. Dat wordt ook tot uitdrukking gebracht met de schakelbepaling van § 40b lid 5.

Deze paragraaf is tot slot ook nog van toepassing in een derde geval, namelijk wanneer de Opdrachtnemer *tijdens* de uitvoering van de Overeenkomst een uitvinding doet die geen verband houdt met de Overeenkomst – en dus niet onder het toepassingsgebied van § 40b valt – bijvoorbeeld omdat die uitvinding in het kader van de uitvoering van een *andere* overeenkomst wordt gedaan. Wanneer de Opdrachtnemer ook voor die uitvinding octrooi aanvraagt – waardoor deze weer kwalificeert als een Uitvinding – en hij het voornemen heeft die Uitvinding in het Werk toe te passen of inmiddels al heeft toegepast, geldt het bepaalde in lid 6 respectievelijk lid 7 en volgende.

Deze paragraaf is zoals gezegd alleen van toepassing op Uitvindingen die na de oplevering aanwezig zijn in het Werk. Deze paragraaf is niet van toepassing op geöctrooieerde werktuigen van de Opdrachtnemer of op geöctrooieerde werkwijzen die hij toepast tijdens de Uitvoering en die het

resultaat zijn van een Uitvinding. Een geotrooieerde graafmachine die driemaal zo snel graaft als een gewone graafmachine, valt buiten het bereik van de paragraaf. Voor het resultaat van de Werkzaamheden, het Werk, is het niet relevant of met een snelle (geotrooieerde) graafmachine is gewerkt of met drie gewone graafmachines. Ook de door de Opdrachtnemer toegepaste werkwijzen vallen in beginsel buiten het bereik van de paragraaf. Er bestaan immers meestal meerdere werkwijzen om tot hetzelfde resultaat te komen. Een fictief voorbeeld ter illustratie: voor een buis die onder de grond van A naar B moet lopen (dit is het resultaat), kan bij uitvoering worden gekozen tussen graven of boren. Als de grond ongeschikt is om te boren, lijkt op het eerste gezicht alleen graven een optie. Indien de Opdrachtnemer een geotrooieerde Uitvinding bezit waarmee boren alsnog mogelijk wordt (bijvoorbeeld door bevriezen of juist verhitten van de grond), dan valt deze Uitvinding van de Opdrachtnemer (een geotrooieerde werkwijze) buiten het bereik van de paragraaf. Voor het eindresultaat, het Werk, is de toegepaste werkwijze (graven of boren) immers niet relevant.

Op het voorgaande bestaat slechts één (waarschijnlijk vrij zeldzame) uitzondering, namelijk als er een een-op-een relatie bestaat tussen de toegepaste werkwijze en het eindresultaat. Indien voor het bereiken van een eindresultaat slechts één enkele werkwijze bestaat, dan is het onvermijdelijk dat de (door de Opdrachtnemer geotrooieerde) werkwijze weer moet worden toegepast als de Opdrachtgever het Werk wil herhalen. In deze uitzonderlijke situatie heeft de Opdrachtgever ook een licentie nodig voor de toegepaste werkwijze. Dit geldt natuurlijk ook voor de situatie waarin theoretisch gezien er misschien nog wel alternatieve werkwijzen bestaan, maar deze praktisch niet uitvoerbaar zijn of deze werkwijzen onredelijk en onbillijk hoge kosten voor de Opdrachtgever met zich meebrengen.

Structuur van § 40a

Deze paragraaf kent een duidelijke centrale hoofdregel (lid 1) waarop vervolgens drie uitzonderingen worden gemaakt (lid 5 tot en met 7). Deze uitzonderingsbepalingen voorzien in verschillende rechtsgevolgen, afhankelijk van het antwoord op de vraag op welk moment de Opdrachtnemer de (voorgenomen) toepassing van de Uitvinding aan de Opdrachtgever heeft gemeld. De regeling bevat daarnaast drie aanvullende materiële bepalingen (lid 2 tot en met 4) en een procedurele bepaling die betrekking heeft op de acceptatieprocedure (lid 8). De paragraaf sluit af met een vangnetbepaling waarmee eventueel misbruik van recht door de Opdrachtgever wordt ondervangen (lid 9).

Opdrachtgever verkrijgt licentie om niet (hoofdregel)

Deze bepaling bevat de hoofdregel waarop Partijen dienen terug te vallen wanneer geen aansluiting kan worden gevonden bij de gevallen geregeld in lid 5 tot en met 7. Deze hoofdregel geeft het duidelijke signaal aan de Opdrachtnemer dat deze voorzichtig moet zijn met het klakkeloos toepassen van Uitvindingen in het Werk. In beginsel heeft de Opdrachtnemer in een dergelijk geval namelijk geen recht op royalty wanneer de Opdrachtgever de Uitvinding in het Werk op een later tijdstip wil herhalen.

Het bepaalde in lid 1 is gebaseerd op de veronderstelling dat toepassing van de Uitvinding past binnen de kaders van de Vraagspecificatie. Is dat namelijk niet het geval, dan kwalificeert toepassing van de Uitvinding als een tekortkoming in de nakoming van de Overeenkomst.

Territoriale reikwijdte licentie

Deze bepaling voorziet in een regeling voor het geval een in het Werk toegepaste Uitvinding een onderdeel van het Werk vormt en het technisch mogelijk is dat onderdeel van het Werk uit het Werk te halen om het elders te kunnen onderhouden, te repareren, te reviseren, te modificeren of te herhalen (bijvoorbeeld een onderdeel van een technische installatie). Daarmee zal het ook mogelijk zijn die werkzaamheden buiten de landsgrenzen uit te voeren. Wanneer in een dergelijk geval de territoriale reikwijdte van de licentie met betrekking tot het octrooi op de Uitvinding slechts beperkt is tot Nederland, kan de Opdrachtgever de bedoelde werkzaamheden niet opdragen aan een eventuele buitenlandse marktpartij. Voor overheidsopdrachtgevers kan dat aanbestedingsrechtelijke complicaties opleveren. Deze bepaling beoogt die complicaties te voorkomen.

1

2

De licentieverstrekking is beperkt tot lidstaten waar de Opdrachtnemer het recht heeft om licenties te verstrekken. Indien immers de Opdrachtnemer in bepaalde lidstaten geen octrooirechten heeft of het hem in bepaalde lidstaten niet vrij staat licenties aan derden te verstrekken, zou hij tekortschieten in de nakoming van de Overeenkomst als hij zou instemmen met het verstrekken van licenties in alle lidstaten.

Opdrachtgever mag sublicentie aan derden verstrekken

3

Wanneer de Opdrachtgever zijn ondergeschikten belast met het verrichten van de werkzaamheden genoemd in lid 1 sub a of b, zijn die ondergeschikten gerechtigd om die werkzaamheden uit te voeren, ook zonder dat zij van de Opdrachtgever een sublicentie hebben verkregen. Dat kan mogelijk anders liggen wanneer de Opdrachtgever derden inschakelt, zoals dochter- en zusterondernemingen, opdrachtnemers, aannemers of leveranciers. Of wanneer de ene overheid de werkzaamheden uitbesteedt aan de andere overheid als onderdeel van een meeromvattende publiekrechtelijke uitbesteding van onderhoud- en/of beheertaken. De onderhavige bepaling is daarom bedoeld om discussies tussen de octrooi houdende Opdrachtnemer enerzijds en de Opdrachtgever en ingeschakelde derde anderzijds op voorhand te voorkomen.

Overeenkomst over herhalingsroyalty voor de Aanbieding (uitzondering 1)

5

Het is in het belang van beide Partijen dat de Opdrachtnemer zijn voornemen om een Uitvinding in het Werk toe te passen, kenbaar maakt aan de Opdrachtgever voordat hij de Aanbieding doet, zodat Partijen nog voor de Aanbieding afspraken kunnen maken over eventuele royalty's wanneer de Opdrachtgever de toepassing van de Uitvinding op een later tijdstip wil herhalen. Een bijkomend belang van de Opdrachtgever is dat hij naar aanleiding van een tijdige melding nog kan overwegen de eisen van de Vraagspecificatie aan te passen.

De hiervoor bedoelde afspraken kunnen aanbestedingsrechtelijk gezien geen betrekking hebben op de vraag of de Uitvinding wel of niet door de Opdrachtnemer zal worden aangeboden in diens Aanbieding. De afspraken dienen zich te beperken tot de kwestie van de royalty's bij de eventuele toekomstige uitoefening door de Opdrachtgever van diens herhalingsrecht. Daarmee is tevens duidelijk dat de Opdrachtgever geen royalty's verschuldigd is voor de toepassing van de Uitvinding in het aanbestede Werk zelf.

De Opdrachtgever doet er verstandig aan het gehele proces vanaf het moment dat de Opdrachtnemer de mededeling als bedoeld in lid 5 doet, tot en met het moment waarop de Overeenkomst tot stand komt, in een protocol te beschrijven. In dat protocol moet dan informatie worden gegeven over de wijze waarop Partijen het beste te werk kunnen gaan bij de bespreking van het voornemen van de Opdrachtnemer om een Uitvinding aan te bieden.

De Opdrachtgever doet er voorts verstandig aan een model voor de in lid 5 bedoelde voorwaardelijke licentieovereenkomst bij dat protocol te voegen. In die door Partijen nader in te vullen licentieovereenkomst kan dan een limitatieve opsomming worden gegeven van de opties die Partijen ter beschikking staan, met de hoofdregel van lid 1 als de tussen Partijen geldende regel waarop zij moeten terugvallen wanneer er geen licentieovereenkomst blijkt te zijn. Die in de licentieovereenkomst op te nemen opties kunnen dan bijvoorbeeld als volgt luiden:

1. Indien de Opdrachtnemer de Uitvinding aanbiedt en de Opdrachtgever de Overeenkomst met hem sluit, komen Partijen overeen dat de Opdrachtnemer aanspraak kan maken op € [...] aan royalty per herhaling van de Uitvinding.
2. Indien de Opdrachtnemer de Uitvinding aanbiedt en de Opdrachtgever de Overeenkomst met hem sluit, komen Partijen overeen dat de Opdrachtnemer aanspraak heeft op:
 1. een bedrag van maximaal € [...] aan royalty per herhaling van de Uitvinding, of
 2. een redelijke royalty per herhaling van de Uitvinding en dat zij over de exacte hoogte van die royalty op een later tijdstip nog nadere afspraken zullen maken.

Wanneer nadien blijkt dat Partijen die afspraken niet (kunnen) maken, vallen zij terug op het maximumbedrag, of de redelijke royalty, afhankelijk van de keuze die voorafgaande aan de Aanbieding is gemaakt.

Het feit dat Partijen de voorwaardelijke licentieovereenkomst ondertekenen, verplicht de Opdrachtnemer niet om de(ze) Uitvinding vervolgens ook aan te bieden en toe te passen. Hij kan daar nog altijd van afzien. Dan verliest de licentieovereenkomst zijn betekenis, want de daaruit voortvloeiende verplichtingen zijn immers voorwaardelijk aangegaan. Past de Opdrachtnemer de Uitvinding daarentegen wel toe, dan heeft hij er vanzelfsprekend belang bij dit tijdig aan de Opdrachtgever te melden. Dit vanwege het voorkomen van eventuele bewijsproblemen in de toekomst, wanneer de Opdrachtgever zou besluiten zijn bevoegdheid tot herhaling uit te oefenen en de Opdrachtnemer zijn eventuele aanspraken op royalty's geldend zou willen maken.

In de Aanbieding zelf dient met geen woord te worden gerept over de royalty's, ook niet wanneer de Opdrachtnemer wil afwijken van hetgeen hij daarover met de Opdrachtgever in de licentieovereenkomst heeft afgesproken. Bij de beoordeling van de Aanbieding met het oog op de gunning speelt immers noch de inhoud van de licentieovereenkomst noch de inhoud van de Aanbieding, voor zover die op die royalty's betrekking heeft, een rol.

Opdrachtnemer meldt voornemen tot toepassen Uitvinding na de Aanbieding (uitzondering 2)

6

De in deze bepaling geregelde tweede uitzondering op de hoofdregel ziet niet alleen op de casus waarin de Opdrachtnemer zijn voornemen tot toepassing van de Uitvinding pas meldt nadat de Overeenkomst tot stand is gekomen, maar behelst ook de casus dat die mededeling wordt gedaan na de Aanbieding, doch voor de totstandkoming van de Overeenkomst. Deze laatste casus zou anders namelijk ongeregeld blijven. Partijen kunnen er in deze casus natuurlijk voor kiezen de onderhandelingen over royalty's ingeval van een eventuele herhaling van de toepassing van de Uitvinding door de Opdrachtgever af te wikkelen voor de gunning (en de totstandkoming van de Overeenkomst). Dat is echter niet een kwestie die in de UAV-GC zelf kan worden geregeld. En gesteld dat Partijen die onderhandelingen niet starten of dat er onduidelijkheid is over de uitkomst daarvan, maar de mededeling van de Opdrachtnemer er wel ligt, moet er een contractuele bepaling zijn waarop kan worden teruggevallen. Dat vangnet biedt lid 6.

Kern van de zaak is vervolgens dat het aan de Opdrachtgever is om met een Acceptatie aan te geven of hij akkoord wil gaan met de voorgenomen toepassing van de Uitvinding of niet. Dat Partijen vervolgens – als onderdeel van de acceptatieprocedure waarop de algemene regeling van § 23 UAV-GC van toepassing is – met elkaar zullen onderhandelen over de eventuele voorwaarden waaronder de Opdrachtgever bereid zal zijn tot Acceptatie over te gaan, is geen kwestie die regeling behoeft in de UAV-GC. Voor zover de Opdrachtgever weliswaar tot Acceptatie overgaat, maar Partijen de nadere voorwaarden waaronder dat gebeurt onderling niet hebben geregeld, bevat lid 6 de noodzakelijke regel waarop moet worden teruggevallen en die weer aansluit bij de hoofdregel van lid 1.

Opdrachtnemer meldt de inmiddels toegepaste Uitvinding (uitzondering 3)

7

Deze bepaling heeft betrekking op de casus waarin de mededeling aan de Opdrachtgever wordt gedaan nadat de Uitvinding al is toegepast in het Werk. De bepaling volgt hetzelfde stramien als dat wordt gevolgd bij de casus die in lid 6 is geregeld. Het enige verschil is het rechtsgevolg wanneer de Opdrachtgever negatief beslist op het verzoek tot Acceptatie.

Weigering Acceptatie Opdrachtgever behoeft geen motivatie

8

Deze bepaling sluit aan bij de inhoud van § 15 lid 4, eerste volzin, UAV-GC.

Vangnetbepaling

9

Deze bepaling voorziet in een regeling die ook al geldt op grond van de wet (artikel 6:248 lid 2 BW). Een casus waarin een beroep op deze bepaling aan de orde kan zijn, is wanneer de Opdrachtnemer de melding doet als bedoeld in lid 6 bij een niet- monopolistische Uitvinding (een Uitvinding waarvoor vanuit het perspectief van de Opdrachtgever een of meer alternatieven bestaan). Ondanks dat laatste, komen Partijen er in onderhandelingen niet uit wat betreft de royalty, zelfs niet wanneer de

Opdrachtnemer zich in die onderhandelingen redelijk heeft opgesteld. De Opdrachtgever gaat gewoonweg niet akkoord met welke royalty dan ook. Vervolgens krijgt de Opdrachtgever het herhalingsrecht (dus) om niet en besluit hij dat recht op grote schaal uit te oefenen (hoewel hij het recht dus helemaal niet nodig heeft). In zo'n geval kan er sprake zijn van een zodanige onbalans tussen de belangen van Partijen, dat de uitoefening van het herhalingsrecht niet langer meer redelijk of billijk kan worden genoemd.

§ 40b Uitvindingen van Partijen gedaan tijdens en door de uitvoering van de Overeenkomst

Algemeen

De opzet van § 40b is afgeleid van die van § 40 lid 9 tot en met 13 UAV-GC 2005. De inhoud van § 40b is echter gewijzigd ten opzichte van die regeling. Uitgangspunt is dat ieder van Partijen een uitvinding kan doen en op grond daarvan aanspraak op octrooi kan maken. De leden 1 tot en met 3 voorzien vervolgens in een aantal daarmee samenhangende verplichtingen van Partijen over en weer.

'uitvindingen' en 'Uitvindingen'

§ 40b heeft betrekking op uitvindingen die door de Opdrachtgever, de Opdrachtnemer of door Partijen gezamenlijk worden gedaan tijdens de uitvoering van de Overeenkomst en die de Opdrachtnemer dus niet ten grondslag heeft gelegd aan zijn Aanbieding. Deze 'uitvindingen' moeten worden onderscheiden van de 'Uitvindingen' die de Opdrachtnemer voor het aangaan van de Overeenkomst heeft gedaan en die hij (mede) ten grondslag heeft gelegd aan zijn Aanbieding (zie daarvoor § 40a). Overigens kan ook een tijdens de uitvoering van de Overeenkomst gedane uitvinding het karakter van een Uitvinding krijgen, wanneer de uitvinding door de Opdrachtnemer is gedaan en deze op basis daarvan aanspraak kan maken op octrooi en vervolgens octrooi heeft aangevraagd. Zie in dit verband ook de schakelbepaling van lid 5.

1

Vrij toepassen van geoctrooieerde uitvindingen die Partijen gezamenlijk 4 hebben gedaan

Bijzonder is de regeling voor uitvindingen die het resultaat zijn van onderlinge uitwisseling van kennis tussen Partijen. Anders dan de regeling van § 40 lid 10 UAV-GC 2005 bepaalt, komt op basis van de nieuwe regeling van lid 4 van de onderhavige paragraaf de aanspraak op octrooi in een dergelijk geval aan beide Partijen gezamenlijk toe. De achtergrond is dat de Opdrachtgever – in het bijzonder wanneer deze tot de overheid behoort – doorgaans geen interesse heeft in een octrooi, maar wel graag een licentie wenst om de uitvinding bij toekomstige projecten te kunnen (doen) toepassen. Indien de Opdrachtnemer – die mogelijk wel interesse heeft in het verkrijgen van octrooi – vervolgens octrooi aanvraagt, wordt aan de belangen van de Opdrachtgever tegemoetgekomen doordat deze een licentie op het verleende octrooi van de Opdrachtnemer verkrijgt. Deze licentie omvat dan voor de Opdrachtgever ruimere bevoegdheden dan die omschreven zijn in § 40a lid 1. De licentie kan door hem echter niet worden overgedragen aan concurrenten van de Opdrachtnemer of aan anderen. Bovendien behoudt de Opdrachtnemer het recht om ook aan anderen dan de Opdrachtgever licenties te verstrekken, al dan niet tegen betaling van royalty's.

4

Schakelbepaling

Wanneer een uitvinding *tijdens* en *door* de uitvoering van de Overeenkomst wordt gedaan en de Opdrachtnemer op grond van het bepaalde in de voorgaande leden aanspraak heeft op octrooi en hij dit octrooi heeft aangevraagd, voldoet de uitvinding in ieder geval aan de definitie van het begrip 'Uitvinding' dat centraal staat in § 40a. Denkbaar is vervolgens dat de Opdrachtnemer het voornemen heeft de tijdens de uitvoering van de Overeenkomst gedane uitvinding in het Werk toe te passen of inmiddels al heeft toegepast. In dat geval liggen de belangen van Partijen niet anders dan wanneer zich een van de gevallen zou voordoen zoals bedoeld in § 40a leden 6 of 7. Dat geldt ook wanneer de Opdrachtgever toepassing van de tijdens de uitvoering van de Overeenkomst gedane uitvinding heeft opgedragen door een Wijziging in de zin van § 14. Daarom ligt het voor de hand de regeling van § 40a

5

door te trekken naar de zojuist genoemde gevallen. Zie ook de bovenstaande toelichting bij § 40a onder het kopje 'Toepassingsmodaliteiten'.

Hoofdstuk 16 - Schade aan het werk

§ 41 Schade aan het Werk

<i>Algemeen</i> Deze paragraaf volgt in grote lijnen de tekst van § 44 UAV 2012, met dien verstande dat de terminologie is aangepast aan die van de UAV-GC. Voorts zijn enige redactionele wijzigingen aangebracht. Lid 1 is toegevoegd in verband met de mogelijkheid dat ook de realisatie van het Meerjarig Onderhoud wordt overeengekomen. Gebeurt dat laatste niet, dan is schade aan het Werk tot de <i>feitelijke datum van oplevering</i> voor rekening van de Opdrachtnemer.	1
<i>Herstel van schade aan het Werk die niet voor rekening van de Opdrachtnemer komt</i> Indien de Opdrachtgever wenst dat de Opdrachtnemer schade aan het Werk herstelt, die niet voor rekening van de Opdrachtnemer komt, dient hij dat te doen door het opdragen van een Wijziging als bedoeld in § 14.	8

Hoofdstuk 17 - In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van een van de partijen

§ 42 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtgever

<i>Algemeen</i> De tekst van deze paragraaf is grotendeels overgenomen van § 45 UAV 1989. De terminologie is aangepast aan die van de UAV-GC, terwijl er ook enige redactionele wijzigingen zijn aangebracht.	
<i>Uitblijven van prestatieverklaring</i> De Opdrachtgever kan onder de UAV-GC niet alleen direct tekortschieten in de nakoming van zijn betalingsverplichting, maar ook <i>indirect</i> door ten onrechte te weigeren een prestatieverklaring als bedoeld in § 33 lid 3 aan de Opdrachtnemer af te geven. Daarom zijn de in de leden 1 en 2 genoemde rechtsmiddelen ook doorgetrokken naar het laatstgenoemde geval.	1, 2
<i>Ontbinding</i> In § 45 van de UAV 2012 wordt de aannemer in bepaalde gevallen de bevoegdheid toegekend het Werk in onvoltooide staat te beëindigen. Onder de UAV-GC zijn de gevallen waarin de Opdrachtnemer dat kan doen steeds gerelateerd aan situaties waarin de Opdrachtgever tekortschiet in de nakoming van een op hem rustende verplichting. Het Burgerlijk Wetboek staat in dergelijke gevallen toe dat de Opdrachtnemer tot ontbinding van de Overeenkomst kan overgaan (behoudens het bepaalde in § 9 lid 5 sub b en c en in § 10 lid 7 sub b en c). Daarom wijkt de tekst van de leden 2, 3 en 4 af van de UAV 2012.	2, 3, 4
<i>Curator heeft een redelijke termijn</i> Anders dan in § 45 lid 4 UAV 2012, is in het onderhavige lid gekozen voor de formulering 'redelijke termijn', overeenkomstig het bepaalde in artikel 37 Faillissementswet.	4

§ 43 In gebreke blijven, onvermogen of overlijden van de Opdrachtnemer

<i>Algemeen</i> De tekst van deze paragraaf stemt grotendeels overeen met die van § 33 en § 46 UAV 2012. De terminologie is aangepast aan die van de UAV-GC, terwijl er ook enige redactionele wijzigingen zijn aangebracht. Het eerste lid is ontleend aan § 33 UAV 2012. De gedachte is dat deze bepaling beter op zijn plaats is in de onderhavige paragraaf.	
--	--

Vergelijking met § 46 UAV 2012

Het tweede lid geeft de Opdrachtgever de mogelijkheid om in te grijpen wanneer hij constateert dat de Opdrachtnemer zijn verplichtingen niet nakomt conform de Overeenkomst. Dat de Opdrachtgever dergelijke constatering kan doen, blijkt uit de bepalingen van Hoofdstuk 9.

Anders dan in § 46 lid 3 UAV 2012, is in het onderhavige lid gekozen voor de formulering 'redelijke termijn', overeenkomstig het bepaalde in artikel 37 Faillissementswet.

Lid 7 spreekt niet van 'hulpmiddelen' maar van 'zaken' waarmee aansluiting wordt gezocht bij artikel 5:2 BW.

2,
3,
7

Hoofdstuk 18 - Kostenvergoeding, termijnsverlenging, procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever

§ 44 Kostenvergoeding en termijnsverlenging

Algemeen

Tijdens de Werkzaamheden kan zich een omstandigheid voordoen waardoor de Opdrachtnemer voor kosten komt te staan die hij niet in de in artikel 2 lid 4 MBO vastgelegde prijs heeft verdisconteerd. Mogelijk leidt die omstandigheid er voorts toe dat de Werkzaamheden worden vertraagd waardoor de in artikel 2 lid 5 MBO vastgelegde datum van oplevering onder druk komt te staan. In zo'n geval rijst de vraag of de Opdrachtnemer recht heeft op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging. In de UAV 2012 wordt deze kwestie geregeld in § 8 lid 4 en in § 47.

De onderhavige paragraaf geeft enerzijds antwoord op de vraag in welke gevallen de Opdrachtnemer recht heeft op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging. Anderzijds geeft deze paragraaf regels voor de procedure die Partijen moeten volgen, wanneer de Opdrachtnemer te kennen heeft gegeven dat hij meent aanspraak te kunnen maken op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging. De Opdrachtgever kan op verschillende manieren op die mededeling van de Opdrachtnemer reageren. Aan elke denkbare reactie is een specifiek scenario verbonden. Indien deze scenario's niet afdoende worden geregeld, kunnen er 'open-einde'-situaties ontstaan die de voortgang van het Werk en de verhouding tussen Partijen kunnen verstoren. Met een sluitende procedureregeling wordt beoogd die 'open-einde'-situaties te voorkomen.

De procedureregeling is schematisch weergegeven in bijlage IV bij deze toelichting. Daarin worden de verschillende mogelijke reacties van de Opdrachtgever naar aanleiding van een aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging aangegeven. Voor elke reactie wordt een vervolgsceario in beeld gebracht, waarbij er steeds een terugkoppeling plaatsvindt naar de leden van de onderhavige paragraaf.

In welke gevallen heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging?

1

De gevallen waarin de Opdrachtnemer aanspraak kan maken op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging staan limitatief omschreven in lid 1. Kan bij geen van de aldaar genoemde gevallen aansluiting worden gevonden, dan heeft de Opdrachtnemer geen aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging.

In de eerste plaats heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, indien de UAV-GC daar uitdrukkelijk in voorziet (sub a). In verschillende paragrafen van de UAV-GC worden Partijen namelijk uitdrukkelijk verwezen naar de regeling van lid 1 sub a, wanneer zich een omstandigheid voordoet die in de desbetreffende paragrafen wordt genoemd. Die verwijzing naar lid 1 sub a van de onderhavige paragraaf betekent op zichzelf nog niet dat de Opdrachtgever die aanspraak op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging vervolgens ook moet toekennen. In lid 1 sub a wordt een nadere eis gesteld aan die toekenning: kosten en/of vertraging moeten hun oorzaak vinden in een omstandigheid die de Opdrachtnemer niet kan worden toegerekend. Voor de toepassing van dit vereiste kan aansluiting worden gezocht bij de artikelen 6:74 en 6:75 BW.

In de tweede plaats heeft de Opdrachtnemer recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, wanneer kosten of vertraging veroorzaakt worden door een tekortkoming van de Opdrachtgever in de nakoming van een van zijn verplichtingen of door een omstandigheid waarvoor de Opdrachtgever volgens de Overeenkomst de verantwoordelijkheid draagt, vooropgesteld dat de Opdrachtnemer geen verzuim van een waarschuwingsplicht kan worden toegerekend (sub b). Ook hier betreft het daarom gevallen waarin de Overeenkomst voorziet. Te denken valt aan het bepaalde in § 3 leden 1 tot en met 3, leden 5 tot en met 8, en lid 10.

Mogelijk wordt de Opdrachtnemer geconfronteerd met extra kosten en/of met vertraging waarvoor hij niet verantwoordelijk is en waarvoor hij gecompenseerd wenst te worden. Indien de Overeenkomst in dat geval echter niet voorziet in een recht op kostenvergoeding en/of

termijnsverlenging, is er sprake van een onvoorziene omstandigheid (de omstandigheid is noch impliciet noch expliciet in de Overeenkomst verdisconteerd). In dat geval kan de Opdrachtnemer pogen kostenvergoeding en/of termijnsverlenging te verkrijgen via de weg van lid 1 sub c. Die bepaling sluit naadloos aan bij de wettelijke regeling in artikel 6:258 BW (onvoorziene omstandigheden) die voor de aanneming van werk nader is uitgewerkt in artikel 7:753 BW (kostenverhogende omstandigheden).

§ 44 niet van toepassing in geval van Wijziging opgedragen door de Opdrachtgever

Zoals uit de toelichting op § 14 is gebleken, onderscheidt de UAV-GC twee situaties voor het geval waarin de Opdrachtnemer tijdens het verrichten van de Werkzaamheden wordt geconfronteerd met de verwezenlijking van een risico. In de eerste plaats is dat de situatie waarin als gevolg van de risicoverwezenlijking, de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen redelijkerwijs onmogelijk is geworden. In die situatie is het aan de Opdrachtgever om de gevolgen van de risicoverwezenlijking te beheersen door een Wijziging als bedoeld in § 14 lid 1 op te dragen. De gevolgen van die Wijziging dienen vervolgens te worden vastgesteld met de procedure die is voorzien in § 45 en niet met de procedure die in de onderhavige paragraaf is voorzien. De procedure die in de onderhavige paragraaf is geregeld, gaat enkel over de situatie waarin de risicoverwezenlijking de realisatie van het Werk of het Meerjarig Onderhoud conform de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen niet hindert. De Opdrachtnemer is in deze situatie prima in staat dat te doen, maar wordt vervolgens wel geconfronteerd met meerkosten en/of vertraging.

1

Opdrachtnemer maakt aanspraak kenbaar; bijzondere situatie van lid 1 sub c

Wanneer de Opdrachtnemer meent dat hij recht heeft op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging, deelt hij dat schriftelijk en gemotiveerd aan de Opdrachtgever mee. Hij moet daarbij verwijzen naar een van de in lid 1 geregelde gevallen. Tevens moet hij volgens lid 5 een specificatie meesturen van de kosten en van de opgelopen vertraging waarvoor hij compensatie claimt (zie in dit verband ook de CROW-publicatie 137 Standaardsystematiek voor Kostenramingen (SSK-2018) en de brochure Algemene bouwplaatskosten (ABK), uitgegeven door de NVBK en Bouwend Nederland). In het eventuele geval dat de Opdrachtnemer de in lid 2 bedoelde mededeling pas *achteraf* kan doen, nadat hij de kosten reeds heeft gemaakt (en eventueel ook al vertraging heeft opgelopen), moet hij die mededeling met bekwame spoed doen. In dat geval is het niet redelijk om in de specificatie ook een post risico op te nemen. De Opdrachtnemer mag dat op grond van lid 5 dus wel doen als hij zijn aanspraak op grond van lid 2 geldend maakt voorafgaande aan het maken van kosten.

1,
2,
3,
4, 5

In lid 2 is bepaald dat de Opdrachtnemer de specificatie van de kosten en de opgelopen vertraging (nog) niet meestuurt, wanneer hij het in lid 1 sub c geregelde geval ten grondslag legt aan zijn aanspraak. Wanneer dat geval zich namelijk voordoet (lid 3), is de Opdrachtgever gerechtigd de Werkzaamheden te beperken of te vereenvoudigen, als betrof het een Wijziging volgens § 14. Deze regeling sluit aan bij het bepaalde in § 47 lid 4 UAV 2012. Besluit de Opdrachtgever inderdaad het Werk te beperken of te vereenvoudigen, dan is het gelet op de aard van zo'n Wijziging niet noodzakelijk dat Partijen de procedure van § 14 zelf volgen. De Opdrachtnemer is daarom gehouden de opgedragen Wijziging uit te voeren, vooropgesteld dat Partijen het eens worden over de consequenties daarvan. Zie daarvoor de procedure van § 45.

Besluit de Opdrachtgever niet meteen gebruik te maken van zijn bevoegdheid het Werk te beperken of te vereenvoudigen, omdat hij eerst wil weten welke omvang de kosten en vertraging hebben waarop de Opdrachtnemer aanspraak meent te hebben, of omdat hij nog met de Opdrachtnemer wil overleggen, dan kan hij op een later tijdstip tijdens de procedure alsnog besluiten gebruik te maken van die bevoegdheid, behoudens het bepaalde in lid 10 (zie toelichting hierna).

In lid 5 is bewust gekozen voor het begrip 'kosten' in plaats van het veel ruimere begrip 'schade'. Ook daarmee wordt gepoogd aan te sluiten bij de regeling van § 47 UAV 2012, waarin de aannemer een recht op bijbetaling wordt gegeven bij 'kostenverhogende omstandigheden'. Daarom is een

duidelijke relatie met het Werk zelf vereist. Er worden in het kader van de realisatie van het Werk meerkosten gemaakt, wat niet hetzelfde is als het lijden van schade.

Mogelijke reacties Opdrachtgever op aanspraak Opdrachtnemer Zoals ook uit het schematisch overzicht in bijlage IV bij deze toelichting blijkt, kan de Opdrachtgever op de volgende manieren reageren wanneer de Opdrachtnemer hem meldt dat hij recht meent te hebben op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging:

1. hij kan de Werkzaamheden beperken of vereenvoudigen indien zich het geval als bedoeld in lid 1 sub c voordoet;
2. hij kan de aanspraak erkennen;
3. hij kan zich in stilzwijgen hullen;
4. hij kan de aanspraak niet erkennen;
5. hij kan de Opdrachtnemer verzoeken om overleg over diens aanspraak.

Opdrachtgever beperkt of vereenvoudigt de werkzaamheden (scenario 1)

Zie voor het eerste scenario de hierboven gegeven toelichting. Voor de overige scenario's wordt een nadere toelichting gegeven.

Opdrachtgever erkent de aanspraak (scenario 2)

In dit scenario worden Partijen geacht met ingang van het moment van erkenning van de aanspraak te zijn overeengekomen dat de Opdrachtgever verplicht is tot betaling aan de Opdrachtgever van de meerkosten conform de inhoud van de in lid 5 bedoelde schriftelijke mededeling. Verder worden zij geacht te zijn overeengekomen dat de planning, de mijlpaaldata en de in de ingevulde MBO vastgelegde datum van oplevering zijn aangepast conform die mededeling. De procedure is daarmee afgerond.

6, 9

Opdrachtgever reageert niet op de aanspraak (scenario 3)

Wanneer de Opdrachtgever niets van zich laat horen, moet de Opdrachtnemer hem in gebreke stellen en hem een nadere termijn moeten stellen om alsnog te vernemen of hij voornemens is de aanspraak te erkennen. De Opdrachtgever kan naar aanleiding van die ingebrekestelling alsnog laten weten dat hij de aanspraak erkent of dat hij, wanneer de aanspraak verband houdt met een omstandigheid als bedoeld in lid 1 sub c, de Werkzaamheden wil beperken of vereenvoudigen (zie lid 3). Die scenario's zijn hierboven reeds besproken. Ook is het mogelijk dat de Opdrachtgever naar aanleiding van de ingebrekestelling alsnog overgaat tot niet erkenning van de aanspraak of dat hij de Opdrachtnemer verzoekt om in overleg te treden over de aanspraak. Op die scenario's wordt hierna nog ingegaan. Ten slotte rest nog de mogelijkheid dat de Opdrachtnemer ook na de ingebrekestelling niets van zich laat horen. In dat geval wordt de aanspraak van de Opdrachtnemer geacht te zijn erkend door de Opdrachtgever en worden Partijen vanaf dat moment geacht een kostenvergoeding en/of termijnsverlenging te zijn overeengekomen conform de inhoud van de in lid 5 bedoelde schriftelijke mededeling.

6, 8

Opdrachtgever erkent de aanspraak niet (scenario 4)

In scenario 4 wordt de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging door de Opdrachtgever niet erkend. Hij kan die beslissing nemen direct nadat de Opdrachtnemer zijn aanspraak kenbaar heeft gemaakt, maar ook nadat de Opdrachtnemer hem in gebreke heeft gesteld zoals bedoeld in scenario 3. Ten slotte is het nog mogelijk dat hij de aanspraak niet erkent nadat hij daarover heeft overlegd met de Opdrachtnemer. Dat scenario wordt hierna nog besproken. Indien de Opdrachtgever de aanspraak niet erkent, rest de Opdrachtnemer nog de mogelijkheid de toekenning daarvan af te dwingen door geschiloplossing (zie § 47). Denkbaar is dat de Opdrachtgever slechts een deel van de aanspraak van de Opdrachtnemer erkent. Dan mag worden aangenomen dat hij het resterende deel niet heeft erkend.

6,
10

Partijen treden in overleg over de aanspraak (scenario 5)

De Opdrachtgever dient zelf het initiatief te nemen tot overleg over de aanspraak van de Opdrachtnemer. Hij kan dat doen direct nadat hij met de aanspraak bekend wordt, of nadat hij in

7

gebreke wordt gesteld door de Opdrachtnemer zoals bedoeld in het scenario 3. Na het overleg dienen zich de volgende mogelijkheden aan:

1. de Opdrachtgever kan de Werkzaamheden beperken of vereenvoudigen, indien zich het geval als bedoeld in lid 1 sub c voordoet;
2. Partijen komen tot overeenstemming en de Opdrachtgever besluit de aanspraak te erkennen;
3. Partijen komen niet tot overeenstemming waarna de Opdrachtgever besluit de aanspraak niet te erkennen;
4. Partijen komen niet tot overeenstemming, zonder dat de Opdrachtgever overgaat tot uitdrukkelijke afwijzing van de aanspraak.

De eerste drie mogelijkheden zijn hiervoor reeds besproken. In aanvulling daarop kan nog worden opgemerkt dat wanneer zich de tweede mogelijkheid voordoet, het overleg tussen Partijen ertoe kan leiden dat zij een andere aanpassing van de in artikel 2 leden 4 en 5 MBO vastgelegde prijs en datum van oplevering overeengekomen dan die welke uit de schriftelijke mededeling van de Opdrachtnemer als bedoeld in lid 5 blijkt.

De vierde mogelijkheid is voorzien om te voorkomen dat er een 'open-einde'-situatie ontstaat, wanneer Partijen niet tot overeenstemming komen, zonder dat er een uitdrukkelijke afwijzing van de aanspraak door de Opdrachtgever plaatsvindt. Doet die situatie zich voor, dan wordt de aanspraak geacht niet te zijn erkend. In dat geval rest de Opdrachtnemer nog de mogelijkheid van geschiloplossing (zie § 47).

Bevoegdheid van de Opdrachtgever tot beperking of vereenvoudiging van de Werkzaamheden is niet onbeperkt

Hierboven werd gesteld dat de Opdrachtgever naar aanleiding van de aanspraak van de Opdrachtnemer op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging kan besluiten tot beperking of vereenvoudiging van de Werkzaamheden. Die bevoegdheid op grond van lid 3 is beperkt tot het geval als bedoeld in lid 1 sub c, zo werd gesteld. Hij kan die bevoegdheid in beginsel op elk moment van de in deze paragraaf geregelde procedure uitoefenen, waarmee de nodige flexibiliteit wordt verschaft. Mogelijk besluit hij tot beperking of vereenvoudiging van de Werkzaamheden direct nadat hij met de aanspraak van de Opdrachtnemer wordt geconfronteerd. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer de onvoorziene omstandigheden onmiskenbaar ernstige gevolgen voor de Werkzaamheden hebben. De Opdrachtgever kan zijn besluit ook laten afhangen van de specificatie van de aanspraak van de Opdrachtnemer zoals bedoeld in lid 5. Voorts is mogelijk dat hij eerst de uitkomst van het overleg met de Opdrachtnemer wil afwachten alvorens een besluit te nemen.

Er geldt echter een uitzondering op het bovenstaande beginsel dat de Opdrachtgever de bevoegdheid op elk moment in de procedure kan uitoefenen. Hij kan dat niet meer doen wanneer hij te kennen heeft gegeven dat hij de aanspraak van de Opdrachtnemer niet erkent, of wanneer hij die aanspraak geacht wordt niet te hebben erkend. In dat geval immers zal de Opdrachtnemer zeer waarschijnlijk proberen de aanspraak erkend te krijgen door geschiloplossing. Het is dan onbillijk wanneer de Opdrachtgever daarna nog wordt toegestaan de Werkzaamheden te beperken of te vereenvoudigen, omdat hij die mogelijkheid op eerdere momenten in de procedure onbenut heeft gelaten.

**3,
10**

§ 45 Procedure afwikkeling gevolgen Wijzigingen door de Opdrachtgever

Voor de tekst van paragraaf 45 UAV-GC 2005 klik hier

Algemeen

Op grond van de procedure die is vastgelegd in § 14 kunnen Partijen tot overeenstemming komen over de vraag of de Opdrachtnemer een door de Opdrachtgever opgedragen Wijziging in beginsel dient uit te voeren. De Opdrachtnemer wordt pas echt tot uitvoering van die Wijziging verplicht wanneer Partijen het eens zijn over de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer. In die prijsaanbieding zijn onder andere de consequenties van de Wijziging voor de in artikel 2 lid 4 en lid 5 MBO vastgelegde prijs en datum van oplevering opgenomen (zie voor een volledig overzicht lid 8). De onderhavige paragraaf voorziet in een procedureregeling waarmee Partijen tot overeenstemming over die prijsaanbieding kunnen komen. Het is de Opdrachtnemer niet toegestaan om met de uitvoering van de Wijziging te starten indien er nog geen overeenstemming is bereikt over diens prijsaanbieding, behoudens het bepaalde in de laatste volzin van § 14 lid 15. Zie de toelichting op die bepaling.

Er is gekozen voor een gedetailleerde procedureregeling. De Opdrachtgever kan immers op verschillende manieren reageren op de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer, waardoor er verschillende specifieke scenario's kunnen ontstaan. Indien deze scenario's niet afdoende worden geregeld, kunnen er 'open-einde'-situaties ontstaan die de voortgang van het Werk en de verhouding tussen Partijen kunnen verstoren. Met een sluitende procedureregeling wordt beoogd die 'open-einde'-situaties te voorkomen.

De procedureregeling is schematisch weergegeven in bijlage V bij deze Toelichting. Daarin worden de verschillende mogelijke reacties van de Opdrachtgever naar aanleiding van de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer aangegeven. Voor elke reactie wordt een vervolgsценario in beeld gebracht, waarbij er steeds een terugkoppeling plaatsvindt naar de leden van de onderhavige paragraaf.

Prijsaanbieding Opdrachtnemer

Zodra de procedure van § 14 is afgerond, op grond waarvan is komen vast te staan dat de Opdrachtnemer een door de Opdrachtgever opgedragen Wijziging in beginsel zal (moeten) uitvoeren, overlegt de Opdrachtnemer een prijsaanbieding aan de Opdrachtgever. In die prijsaanbieding geeft hij aan wat de consequenties van de Wijziging zullen zijn, in het bijzonder voor de in artikel 2 lid 4 en lid 5 MBO vastgelegde prijs en de datum van oplevering. Aanvaarding van die prijsaanbieding door de Opdrachtgever heeft tot gevolg dat Partijen worden geacht te zijn overeengekomen dat de prijs, de planning, de mijlpaaldata, de datum van oplevering en de termijnstaat zijn aangepast conform de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer (zie lid 8). In de meeste gevallen maakt de Opdrachtnemer (calculatie) kosten wanneer hij een prijsaanbieding voor de uitvoering van een Wijziging opstelt. Deze kosten dienen door de Opdrachtgever te worden vergoed, zelfs wanneer de in deze paragraaf opgenomen procedure ertoe leidt dat de Opdrachtgever besluit de prijsaanbieding niet te aanvaarden.

Mogelijke reacties Opdrachtgever op de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer

Zoals ook uit het schematisch overzicht in bijlage V bij deze Toelichting blijkt, kan de Opdrachtgever op de volgende manieren reageren op de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer:

1. hij kan de prijsaanbieding aanvaarden;
2. hij kan zich in stilzwijgen hullen;
3. hij kan de termijn voor aanvaarding van de prijsaanbieding verlengen;
4. hij kan de Opdrachtnemer verzoeken om overleg over de prijsaanbieding;
5. hij kan besluiten de prijsaanbieding niet te aanvaarden.

Opdrachtgever aanvaardt de prijsaanbieding (scenario 1)

In dit scenario worden Partijen geacht te zijn overeengekomen dat de Overeenkomst met ingang van het moment van aanvaarding is aangepast conform de inhoud van de prijsaanbieding. De Opdrachtnemer gaat vervolgens over tot de uitvoering van de opgedragen Wijziging.

2, 3

4, 8

<p><i>Opdrachtgever reageert niet op de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer (scenario 2)</i></p> <p>Wanneer de Opdrachtgever niets van zich laat horen, moet de Opdrachtnemer hem in gebreke stellen en hem een nadere termijn geven om alsnog te vernemen of hij voornemens is de prijsaanbieding te aanvaarden. Daarbij wijst hij de Opdrachtgever op de mogelijkheid de aanvaardingstermijn te verlengen (lid 7). De Opdrachtgever kan naar aanleiding van de ingebrekestelling alsnog laten weten dat hij tot aanvaarding van de prijsaanbieding overgaat. In dat geval doet zich het hierboven beschreven scenario voor. Daarnaast kan de Opdrachtgever reageren volgens de eerdergenoemde scenario's 3 tot en met 5 die hierna worden besproken. Ten slotte bestaat nog de mogelijkheid dat de Opdrachtgever de gestelde termijn laat verstrijken zonder iets van zich te laten horen. Dan vindt er fictieve aanvaarding van de prijsaanbieding plaats en worden Partijen geacht te zijn overeengekomen dat de Overeenkomst is aangepast conform de inhoud van de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer.</p>	6, 8
<p><i>Opdrachtgever verlengt de termijn voor aanvaarding van de prijsaanbieding (scenario 3)</i></p> <p>De Opdrachtgever dient in beginsel met bekwame spoed mee te delen of hij de prijsaanbieding aanvaardt. Van geval tot geval moet worden beoordeeld of hij 'met bekwame spoed' heeft gereageerd. Ziet de Opdrachtgever geen kans om met bekwame spoed te reageren, dan kan hij de aanvaardingstermijn eenzijdig verlengen. Dan dient hij echter een concrete termijn te noemen waarbinnen hij zal meedelen of hij de prijsaanbieding aanvaardt. Zie de in lid 13 sub b genoemde rechtsgevolgen van zo'n verlenging van de aanvaardingstermijn.</p> <p>Nadat de Opdrachtgever de aanvaardingstermijn heeft verlengd, liggen alle andere scenario's opnieuw voor hem open. Met uitzondering van de scenario's 4 en 5 zijn al die scenario's reeds besproken.</p>	4, 7
<p><i>Partijen treden in overleg over de prijsaanbieding (scenario 4)</i></p> <p>De Opdrachtgever kan het initiatief nemen tot overleg over de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer. Tijdens het overleg kan de Opdrachtgever de Opdrachtnemer verzoeken de prijsaanbieding toe te lichten. Bovendien kan het overleg ertoe leiden dat de Opdrachtnemer zijn prijsaanbieding bijstelt. In het laatste geval is het van belang dat die bijstelling schriftelijk door de Opdrachtnemer wordt vastgelegd.</p> <p>Nadat Partijen overleg hebben gevoerd over de prijsaanbieding, liggen alle andere scenario's opnieuw open voor de Opdrachtgever. Wanneer het overleg ertoe heeft geleid dat de Opdrachtnemer diens prijsaanbieding aanpast, behelst de aanvaarding door de Opdrachtgever (scenario 1) de aangepaste prijsaanbieding.</p>	5
<p><i>Opdrachtgever besluit de prijsaanbieding niet te aanvaarden: optie tot geschiloplossing (scenario 5)</i></p> <p>De Opdrachtgever kan ook besluiten de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer niet te aanvaarden, al dan niet nadat Partijen over die prijsaanbieding overleg hebben gevoerd. Denkbaar is nog dat hij die beslissing neemt, nadat hij in gebreke is gesteld zoals bedoeld in het eerder behandelde scenario 2. Vanaf dat moment rest slechts de mogelijkheid dat de Opdrachtgever het initiatief neemt tot een geschiloplossingsprocedure. Doet hij dat niet, dan komt daarmee automatisch een einde aan de procedure die in deze paragraaf geregeld is: bij gebrek aan overeenstemming over de prijsaanbieding is de Opdrachtnemer niet langer verplicht de opgedragen Wijziging uit te voeren (zie ook § 14 lid 15).</p> <p>Komt het daarentegen op geschiloplossing aan, dan moeten Partijen het bepaalde in § 47 toepassen. De procedure van geschiloplossing resulteert in een van de volgende twee oordelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer kan niet als redelijk worden aangemerkt; 2. de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer kan als redelijk worden aangemerkt. <p>In het eerste geval moet de Opdrachtnemer een nieuwe prijsaanbieding indienen, waarna de in deze paragraaf opgenomen procedure opnieuw moet worden doorlopen. De Opdrachtnemer kan in dat geval bij het aanpassen van zijn prijsaanbieding mede terugvallen op de motivering van het</p>	4, 9, 10, 11, 12

oordeel dat in de geschiloplossingsprocedure is gegeven. De geschiloplosser mag overigens zelf niet tot aanpassing van de prijsaanbieding overgaan. Een negatieve bijkomstigheid van dit scenario is dat de voortgang van de procedure – en daardoor ook de voortgang van de uitvoering van de (Wijziging van de) Werkzaamheden – wordt vertraagd doordat de in deze paragraaf opgenomen procedure opnieuw moet worden doorlopen. § 45 lid 11 biedt de Opdrachtgever daarom de mogelijkheid om de geschiloplosser te verzoeken te bepalen dat de Opdrachtnemer alvast moet starten met het uitvoeren van de opgedragen Wijziging, vooruitlopend op het indienen van – en het bereiken van overeenstemming over – een aangepaste prijsaanbieding. Indien de geschiloplosser dat verzoek inwilligt, komt dat erop neer dat de Opdrachtnemer moet overgaan tot het uitvoeren van de Wijziging ondanks dat Partijen nog geen overeenstemming hebben bereikt over de gevolgen daarvan. Deze mogelijkheid bestaat echter alleen in het aangegeven geval, namelijk het geval waarin de geschiloplosser de eerder ingediende prijsaanbieding niet als redelijk heeft aangemerkt. Het ligt in de rede dat de geschiloplosser het verzoek van de Opdrachtgever alleen honoreert wanneer op basis van de vooraf gevoerde geschiloplossingsprocedure valt te verwachten dat de Opdrachtnemer met een herziene prijsaanbieding komt die de Opdrachtgever, al dan niet na overleg als bedoeld in § 45 lid 5, zal aanvaarden. Gesteld dat de geschiloplosser het verzoek van de Opdrachtgever honoreert en de Opdrachtgever ook de nieuwe prijsaanbieding niet aanvaardt, ontbreekt er wilsovereenstemming tussen Partijen over de gevolgen van de Wijziging. Wanneer Partijen er ook daarna niet in slagen tot wilsovereenstemming daarover te komen, moet achteraf – en zo nodig in rechte – worden vastgesteld wat de rechten en plichten van Partijen over en weer zijn ter zake de inmiddels door de Opdrachtnemer uitgevoerde Wijziging.

In het tweede hierboven genoemde geval, dat de geschiloplosser de prijsaanbieding wel als redelijk aanmerkt, is het aan de Opdrachtgever om te bepalen hoe hij met die prijsaanbieding zal omgaan:

1. hij kan besluiten de prijsaanbieding alsnog te aanvaarden;
2. hij kan zijn oorspronkelijke besluit tot niet-aanvaarding van de prijsaanbieding handhaven.

In het eerstgenoemde geval verloopt de procedure conform het eerder besproken scenario 1. In het tweede geval komt er een einde aan de procedure die in deze paragraaf geregeld is: bij gebrek aan overeenstemming over de prijsaanbieding is de Opdrachtnemer niet langer verplicht de opgedragen Wijziging uit te voeren (zie ook § 14 lid 15).

Kostenvergoeding en/of termijnsverlenging in verband met vertraging in de procedure

Wanneer de Opdrachtgever na ontvangst van de prijsaanbieding van de Opdrachtnemer besluit die prijsaanbieding te aanvaarden, verloopt de in deze paragraaf vastgelegde procedure zonder vertraging. Het is echter ook mogelijk dat zich een van de andere besproken scenario's voordoet, waardoor de procedure mogelijk de voortgang van de Werkzaamheden vertraagt. In limitatief omschreven gevallen geeft die vertraging de Opdrachtnemer in beginsel recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging volgens de algemene regel van § 44 lid 1 sub a. Deze gevallen komen erop neer dat het voortduren of vertragen van de procedure niet aan de Opdrachtnemer kan worden toegerekend.

De gedachte is overigens dat vertragingen in de procedure die in de onderhavige paragraaf geregeld is, niet altijd leiden tot een vertraging van de Werkzaamheden. Immers, wanneer de Opdrachtgever tijdig een Wijziging opdraagt, kan de overeenstemming over de daarmee samenhangende prijsaanbieding van de Opdrachtnemer reeds bereikt zijn, voordat die Wijziging daadwerkelijk moet worden uitgevoerd. Dan belemmert een vertraging in het bereiken van overeenstemming over de prijsaanbieding de Opdrachtnemer in beginsel niet de Werkzaamheden *conform de Overeenkomst* te verrichten.

Ontstaat er echter een vertraging in het verloop van de in deze paragraaf geregelde procedure, dan doet zich een probleem voor wanneer de Werkzaamheden op hetzelfde moment een fase

bereikt hebben waarop de opgedragen Wijziging betrekking heeft. Zolang er nog geen overeenstemming over de prijsaanbieding is bereikt, hoeft de Opdrachtnemer de opgedragen Wijziging niet uit te voeren en kan hij de Werkzaamheden conform de Overeenkomst verrichten alsof er niets aan de hand is. Overigens zal hij dat in de praktijk niet gauw doen, omdat zo'n opstelling de verhoudingen tussen Partijen danig verstoort. De in lid 13 opgenomen regeling biedt de Opdrachtnemer de mogelijkheid de in zo'n geval ontstane vertraging en/of kosten gecompenseerd te krijgen.

Denkbaar is overigens ook dat de Opdrachtgever zelf tot de conclusie komt dat de Werkzaamheden de fase bereikt hebben waarop de opgedragen Wijziging betrekking heeft, terwijl er nog steeds geen overeenstemming bereikt is over de prijsaanbieding omdat zich een van de in lid 13 genoemde gevallen heeft voorgedaan. Om te voorkomen dat de Opdrachtnemer dan gewoon doorgaat met de Werkzaamheden, kan de Opdrachtgever gebruikmaken van zijn bevoegdheid volgens § 16 lid 1 en de Werkzaamheden te schorsen. Dan heeft de Opdrachtnemer in elk geval recht op kostenvergoeding en/of termijnsverlenging volgens het bepaalde in § 16 lid 3.

Hoofdstuk 19 - Vastleggen van de toestand; beslechting van geschillen

§ 46 Vastleggen van de toestand

Deze paragraaf is, behoudens redactionele wijzigingen, gelijk aan die van § 48 UAV 2012.

§ 47 Geschiloplossing

Algemeen

Met deze paragraaf is beoogd Partijen maximale flexibiliteit te geven wat betreft de wijze waarop zij een tussen hen gerezen geschil wensen op te lossen. Het *oplossen* van een geschil kan immers plaatsvinden met gebruikmaking van veel meer methoden dan enkel het laten *beslechten* van dat geschil door een *derde*, die *onafhankelijk is* en die over dat geschil een *oordeel* geeft dat *bindend* is voor Partijen.

Partijen kunnen een dergelijk oordeel immers ook voorbehouden aan personen uit hun eigen organisaties, die op enige afstand van het project staan. Bovendien is het niet altijd nodig dat een derde een oordeel geeft over het geschil om tot een oplossing daarvan te komen, laat staan dat dit oordeel op voorhand al bindend zou moeten zijn. De oplossing van het geschil kan verder ook nog het resultaat zijn van een constructief overleg tussen Partijen, waarbij een derde dan een faciliterende en bemiddelende rol vervult.

Het voorgaande betekent dat deze paragraaf breekt met de traditie van de UAV 2012 en de UAV-GC 2005, die erop neerkomt dat een geschil per definitie dient te worden beslecht door arbitrage overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen (zie § 49 lid 1 en 2 UAV 2012 en § 47 lid 1 en 2 jo. lid 5 UAV-GC 2005). De regeling in deze paragraaf opent de mogelijkheid om naast arbitrage ook andere methoden van geschiloplossing toe te passen, zoals bouwbemiddeling, mediation, de zienswijzeprocedure, de bindend adviesprocedure, of de Fast Track Bindend Advies-procedures van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen. Deze methoden kunnen bovendien geschilspecifiek door Partijen worden ingezet: als het gaat om geschiloplossingsmethoden, is er immers geen sprake van 'one size fits all'.

De UAV-GC 2005 voorzag reeds in de mogelijkheid om een andere onafhankelijke derde dan de Raad van Arbitrage – een zogenoemde Raad van Deskundigen – een tussen Partijen gerezen geschil te laten oplossen. Deze mogelijkheid beperkte zich echter tot klassieke *geschilbeslechting* en diende ook overigens reeds bij het aangaan van de Overeenkomst te zijn vastgelegd in artikel 18 MBO. Lieten Partijen dat na, dan vielen zij daarmee automatisch terug op de (enige) voorziene mogelijkheid van arbitrage door de Raad van Arbitrage. De UAV-GC 2005 voorzag, gegeven de hiervoor genoemde beperkingen, daarmee onvoldoende in een in de praktijk bestaande behoefte aan een uitgebreider palet aan alternatieve methoden die flexibel inzetbaar zijn, om aldus maatwerk te kunnen leveren wat betreft het oplossen van tussen Partijen gerezen geschillen. Het bepaalde in artikel 18 MBO, gelezen in samenhang met lid 2 tot en met 4 van de onderhavige paragraaf, beoogt aan die behoefte tegemoet te komen.

De leden 5 en 6 van deze paragraaf zijn inhoudelijk in grote lijnen gelijk aan de tekst van § 49 lid 3 en 4 UAV 2012. Er zijn enkele redactionele wijzigingen aangebracht waarbij ook de terminologie is aangepast aan die van de UAV-GC. Deze bepalingen zijn daarnaast inhoudelijk afgestemd op het bepaalde in lid 2 tot en met 4 die, zoals hiervoor is aangegeven, geen tegenhanger in de UAV 2012 kennen.

Hoofdregeel: geschiloplossing door inschakeling van onafhankelijke deskundige(n)

In lid 2 is bepaald dat een geschil wordt opgelost door een of meer onafhankelijke deskundigen met inachtneming van een bij de Vraagspecificatie gevoegde geschillenregeling: dat is de hoofdregeel. Wie die onafhankelijke deskundigen zijn, welke methode(n) van geschiloplossing zij mogen toepassen – te

2,
3

denken valt aan een of meer van de hierboven genoemde methoden – en hoe een en ander in de geschillenregeling moet zijn voorzien, dat laat de onderhavige paragraaf open. Partijen kunnen dus kiezen voor gestandaardiseerde methoden en regelingen die al in de praktijk beschikbaar zijn, maar zij kunnen wat dat betreft ook een eigen regeling treffen.

Toepassing van de hiervoor genoemde hoofdregel vereist dat Partijen artikel 18 MBO daarop hebben afgestemd. Partijen kunnen bij het aangaan van de Overeenkomst verschillende redenen hebben om in artikel 18 MBO niet te voorzien in geschiloplossing door een of meer onafhankelijke deskundige(n). Een veel voorkomende reden is dat Partijen zich nog niet op voorhand aan deze mogelijkheid willen binden, omdat zij er de voorkeur aan geven te kunnen handelen naar bevind van zaken wanneer zij onverhoopt eenmaal met een geschil worden geconfronteerd. In dat geval treedt het bepaalde in lid 3 van de onderhavige paragraaf in werking en dienen Partijen alsnog te proberen tot overeenstemming te komen over de wijze waarop (en door wie) zijn dat geschil willen laten oplossen.

De ratio van de regeling van lid 3 is de volgende. Voor de meeste geschillen geldt dat een voortvarende oplossing daarvan in het grootste belang van het project is en dat Partijen er dan niet bij zijn gebaat te kiezen voor een methode van geschiloplossing die procedureel veel voeten in aarde heeft en tijdrovend is: soms dreigen Partijen in een impasse te geraken en moet er gewoon snel een knoop worden doorgehakt zodat cruciale Werkzaamheden zo spoedig mogelijk kunnen worden vervolgd. Dat is een belang dat Partijen bij het aangaan van de Overeenkomst, wanneer zij hun keuze moeten maken uit de door artikel 18 MBO gegeven opties, op dat moment niet altijd scherp op het netvlies hebben. De in lid 3 van de onderhavige paragraaf voorziene inspanningsverplichting biedt Partijen wat dat betreft een herkansing, die hen in staat stelt alle opties in het licht van alle belangen die in verband met het concrete geschil spelen, zorgvuldig af te wegen. Wanneer zij dan alsnog kiezen voor een bepaalde methode van geschiloplossing, geldt die keuze alleen voor het voorliggende geschil. Bij eventuele nieuwe geschillen in de toekomst kunnen Partijen opnieuw een geschilspecifieke afweging maken.

Pas wanneer Partijen er niet in slagen overeenstemming te bereiken over de wijze waarop (en door wie) zij hun geschil willen laten oplossen, is ieder van hen bevoegd het geschil te laten beslechten door arbitrage overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen. De in lid 3 genoemde termijn van 4 weken laat onverlet dat Partijen al vóór het verstrijken van die termijn hun geschil ter beslechting kunnen voorleggen aan de Raad van Arbitrage, vooropgesteld dat zij het daarover met elkaar eens zijn. Te denken valt aan de situatie dat Partijen zich hebben ingespannen om overeenstemming te bereiken over een passende alternatieve methode van geschiloplossing, maar al snel hebben moeten vaststellen dat verdere inspanningen vruchteloos zullen zijn.

Gebruik van methode van geschiloplossing die zou leiden tot juridisch niet-bindende oplossing

Hiervoor is opgemerkt dat het voor het oplossen van een geschil niet altijd nodig is dat voor dat geschil een bindend oordeel wordt gegeven, al dan niet door een onafhankelijke derde. Partijen kunnen een derde immers ook verzoeken om een niet-bindend oordeel. Soms blijft een oordeel zelfs geheel achterwege en beperkt de derde zich tot het vervullen van een faciliterende en/of bemiddelende rol. In een dergelijk geval moet een Partij echter de bevoegdheid hebben, ongeacht of de toegepaste methode van geschiloplossing inderdaad tot een oplossing van het geschil heeft geleid, dat geschil alsnog ter beslechting voor te leggen aan de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen. Lid 4 geeft de kaders waarbinnen deze bevoegdheid kan worden uitgeoefend.

Gebruik van methode van geschiloplossing die leidt tot een juridisch bindende oplossing: hoger beroep

Deze paragraaf regelt niet wat nog de vervolgmogelijkheden van Partijen zijn wanneer zij over hun geschil een juridisch bindende oplossing hebben bereikt met gebruikmaking van een andere methode dan arbitrage, overeenkomstig het arbitragereglement van de Raad van Arbitrage. Of en onder welke voorwaarden hoger beroep tegen die bindende oplossing nog mogelijk is, is een kwestie die Partijen dienen te regelen in de geschillenregeling als bedoeld in lid 2. Zij hoeven dat niet te doen voor zover het geschil wordt beslecht door arbitrage door de Raad van Arbitrage. De mogelijkheden

tot het instellen van hoger beroep volgen dan immers uit het hiervoor genoemde arbitragereglement van de Raad.

§ 48 Toepasselijk recht

Algemeen

Deze bepaling stemt overeen met § 2 lid 3 UAV 2012.

Bijlage I. Matrix 'niet (tijdig) verkrijgen vergunningen' in relatie tot schorsing, ontbinding en opzegging

Uitgangspunt

Bij opzegging door de Opdrachtgever (OG) of bij ontbinding door de Opdrachtnemer (ON) (en dan beide in relatie tot de problematiek van niet of niet-tijdige verkrijging van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen) krijgt de ON in beginsel geen winstvergoeding over het niet gerealiseerde deel van het Werk (§ 16 lid 10 sub b dus uitgesloten). Die winstvergoeding kan alleen via de weg van een schadevergoedingsactie worden verkregen, waarvoor dan dus vereist is dat een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke toestemming niet of niet-tijdig wordt verkregen als gevolg van een tekortkoming die aan de OG kan worden *toegerekend*.

Opzeggen overeenkomst in het algemeen

Actie voorbehouden aan de OG en bedoeld voor die gevallen waarin de OG van de Overeenkomst af wil zonder dat er sprake is van een tekortkoming aan de zijde van de ON. ON krijgt dan volledige vergoeding conform § 16 lid 10 (dus inclusief winstvergoeding).

Opzeggen Overeenkomst in geval van problemen met verkrijging publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen

Actie voorbehouden aan de OG en bedoeld voor die gevallen waarin de OG de gevolgen van het niet of niet-tijdig verkrijgen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen niet op de ON kan afwentelen en geen andere mogelijkheid meer ziet dan het afbreken van de Overeenkomst. De ON krijgt dan niet de volledige vergoeding conform § 16 lid 10, doch alleen de vergoeding van § 16 lid 10 sub a en sub c. De ON heeft echter (weer) wel (schadevergoedings) recht op winstvergoeding (§ 16 lid 10 sub b) indien het niet of niet-tijdig verkrijgen van de toestemming het gevolg is van een aan de OG toe te rekenen tekortkoming.

Ontbinden Overeenkomst

Deze actie is mogelijk bij tekortschieten door de ene Partij (zonder dat toerekenbaarheid is vereist). In de bepalingen over de problematiek van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen is dit terug te vinden als:

1. ofwel actie van de ON bij uitblijven van toestemmingen (zonder dat er sprake is van een aan de ON *toe te rekenen* tekortkoming) en nadat de ON de OG in de gelegenheid heeft gesteld om zelf maatregelen te treffen en behoudens limitatief omschreven uitzonderingen (waaronder bagatel). Indien tegelijkertijd het uitblijven van toestemmingen niet het gevolg is van een aan de OG toe te rekenen tekortkoming, heeft de ON geen recht op winstvergoeding als bedoeld in § 16 lid 10 sub b. Indien uitblijven van toestemmingen daarentegen wel het gevolg is van aan de OG toe te rekenen omstandigheid, kan de ON zijn (schadevergoedings)recht over de gederfde winst (§ 16 lid 10 sub b) geldend maken.
2. ofwel actie van de OG bij tekortkoming van de ON behoudens limitatief omschreven uitzonderingen (waaronder bagatel). Indien die tekortkoming tevens aan de ON valt toe te rekenen, kan de OG ook nog schadevergoeding vorderen tot maximaal 5% van de overeengekomen prijs.

Par.	Omschrijving	Mogelijke actie	Vergoeding aan ON §16-10		
			(a) stand Werk	(b) 5% resterend deel	(c) aangegane verplichtingen
9	<i>door OG te verzorgen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen</i>				
9-3	OG schiet tekort in verkrijgen toestemming en tekortkoming kan hem worden toegerekend	ON stelt rechtsvordering in, schadevergoeding te berekenen volgens: 9-4	voor dit deel geldt: nakoming vorderen van betalingsverplichting	gederfde winst (6:96 BW) = 16-10 (b)	geleden verlies (6:96 BW) = 16-10 (c)
9-5	toestemming wordt niet (tijdig) verleend; tekortkoming kan niet aan OG worden toegerekend	(a) Wijziging (OG) (b) opzeggen (OG): 9-7	16-10 (a)	-	16-10 (c)
9-5	toestemming wordt niet (tijdig) verleend; tekortkoming kan aan OG worden toegerekend	(a) Wijziging (OG) (b) opzeggen (OG): 9-7 jo. lid 4	16-10 (a)	gederfde winst, vorderen via de weg van schadevergoeding (6:96 BW) = 16-10 (b)	16-10 (c)
9-6	toestemming blijft uit, ON stelt termijn, geen reactie OG. Er is geen sprake van een aan de OG toe te rekenen tekortkoming	ontbinding (ON): 9-7	16-10 (a)	-	16-10 (c)
9-6	toestemming blijft uit, ON stelt termijn, geen reactie OG. Er is nu wel sprake van een aan de OG toe te rekenen tekortkoming	ontbinding (ON): 9-7 jo. lid 4	16-10 (a)	gederfde winst, vorderen via de	16-10 (c)
9-8	niet verlenen/uitblijven toestemming door tekortkoming ON	- rechtsvordering - ontbinden (OG): schadevergoeding tot max. 5%, indien tekortkoming ON tevens aan hem kan worden toegerekend	-	-	-
10	<i>door ON te verzorgen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen</i>				

Par.	Omschrijving	Mogelijke actie	Vergoeding aan ON §16-10		
			(a) stand Werk	(b) 5% resterend deel	(c) aangegane verplichtingen
10-1	Opzet en gerbuik	Meewerkplicht OG			
10-2	uitvoering	---			
10-4	toestemming niet (tijdig) verleend door tekortkoming (ontwerp/inspanning) ON	- rechtsvordering - ontbinden (OG) 10-5 schadevergoeding tot max. 5% indien tekortkoming ON tevens aan hem kan worden toegerekend	-	-	-
10-6	toestemming niet (tijdig) verleend, zonder dat sprake is van een tekortkoming van ON. Er is geen sprake van een aan OG toe te rekenen tekortkoming	(a) Wijziging (OG) (b) opzeggen (OG): 10-8 (eerste zin)	16-10 (a)	-	16-10 (c)
10-7	ON vraagt om actie conform 10-6, doch OG reageert niet. Er is geen sprake van een aan OG toe te rekenen tekortkoming		16-10 (a)	-	16-10 (c)
10-8	toestemming niet (tijdig) verleend als gevolg van een aan OG toe te rekenen tekortkoming	schadevergoeding (ON) (zie 10-8 tweede zin)	voor dit deel geldt: nakoming vorderen van betalingsverplichting	gederfde winst (6:96 BW) = 16-10 (b)	geleden verlies (6:96 BW) = 16-10 (c)
16	<i>schorsing, ontbinding, opzegging</i>				
16-1 16-3	schorsingsbevoegdheid OG treffen voorzieningen ON	ON recht op tijden geldconsequenties			
16-5	schorsing > 6 mnd	ontbinden (ON)	16-10 (a)	16-10 (b)	16-10 (c)
16-6	toerekenbare tekortkoming ON:		-	-	-

Par.	Omschrijving	Mogelijke actie	Vergoeding aan ON §16-10		
			(a) stand Werk	(b) 5% resterend deel	(c) aangegane verplichtingen
	aanspraken ON vervallen				
16-7	vertraging > 2 mnd	ontbinden (ON)	16-10 (a)	16-10 (b)	16-10 (c)
16-8	algemene opzeggingsbevoegdheid OG	opzeggen (OG)	16-10 (a)	16-10 (b)	16-10 (c)

Opmerkingen:

§ 9: Deze paragraaf ziet vooral op publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemmingen voor de *opzet* en het *gebruik* van het Werk, te verkrijgen door de OG. De tekst van artikel 6 lid 1 MBO en van § 9 lid 1 en 10 lid 2 sluit niet uit dat de opdrachtgever incidenteel ook de zorg voor een toestemming voor de *uitvoering* van het Werk op zich neemt.

De consequenties voor het niet of niet tijdig verkrijgen van zo'n toestemming door de OG worden op dezelfde manier afgewikkeld als de consequenties voor het niet (tijdig) verkrijgen van een toestemming voor de opzet of het gebruik van het Werk (zie § 9 lid 3). Hoofregel: het regime van de wet (normale remedies). § 9 bevat kwalificaties op dat wettelijk systeem (met name voor de remedie van ontbinding en schadevergoeding).

De consequenties voor het niet of niet tijdig verkrijgen van een toestemming voor de uitvoering van het Werk door de ON (§ 10 lid 2) worden volledig overgelaten aan het regime van de wet (normale remedies), zonder kwalificaties in de UAV-GC. Alleen voor het niet of niet tijdig door hem verkrijgen van toestemmingen voor de opzet en het gebruik van het Werk, bevat § 10 kwalificaties op dat wettelijk systeem (met name voor de remedie van ontbinding en schadevergoeding).